Ilustraţia copertei: *Harry Guttmann* hans jakob christoffei von grimmelshausen aventurosul simplicius simplicissimus

ROMAN

★ ★

In romÂneşte de VIRGIl TEMPEAN«

19 6 7

EDITURA PENTRU LITERATURA

CARTEA A TREIA

Capitolul I

Simplicius se lasă purtat cle-al vieţii val;

Ca vânător el sare adesea peste cal.

Binevoitorul cititor va fi înţeles, citind cartea precedentă, ce ambiţios am devenit în Soest şi că mereu căutam onoare, glorie şi favoare în acţiunile pe care le întreprindeam, acţiuni care la alţii ar fi fost pasibile de pedeapsă. Acum vreau să povestesc cum nebuniile mele m-au dus mai departe şi m-au făcut să trăiesc primejduindu-mi într-una trupul şi viaţa. Am fost (cum am amintit) atât de ahtiat după onoare şi glorie, îneât nu puteam, din cauza aceasta, nici să dorm noaptea. Când aveam asemenea gărgăuni şi stam noaptea treaz în pat, urzind tot felul de planuri videne, dădeam şi peste unele născociri ciudate. Astfel inventai un fel de ghete, care se puteau încălţa de-a-ndoaselea, aşa ca tocurile să vină sub degetele picioarelor. Pusei să se confecţioneze, pe cheltuiala mea, vreo 30 de perechi de acest fel, pe care le împărţii oamenilor mei. Când mă duceam cu ei la vreun atac, inami

cului ii era cu neputinţă să ne dea de urmă ; eăci încălţam când aceste ghete, când pe cele obişnuite ale noastre, luându-le pe celelalte în raniţe. Când cineva

ajungea la locul în care schimbaserăm ghetele, privind urmele i se părea că au fost două cete, care au dispărut. Dacă încălţam ghetele neobişnuite, urmele arătau ca şi când abia m-aş fi dus acolo de unde venisem, sau aş fi venit de acolo încotro de fapt mă duceam.

Când lăsam urme, drumurile mele erau încurcate rău ca-ntr-un labirint, astfel că cei care ne cercetau după urme, sau se luau după noi, nu puteau în niciun chip să ne prindă sau să ne atragă în capcana lor. Eram adesea foarte aproape de inamicul care mă căuta departe de locul în care mă ascundeam ; iar adeseori mă găseam câteva mile departe de hugeacul pe eare duşmanii îl înconjuraseră şi-l băteau pas cu pas, încredinţaţi că mă vor găbji acolo. Şi după cum făceam, când atacam pe jos, aşişderea procedam când dădeam loviturile de-a călare : pe la răspântii descălecam şi băteam potcoavele cailor de-andoaselea. Şireteniile care se folosesc când la atac eşti slab şi vrei, după urmele lăsate, să pari puternic, sau invers, erau atât de ordinare. încât nu găsesc de cuviinţă să le povestesc.

Apoi am mai inventat un instrument, cu ajutorul căruia noaptea, când era vânt, puteam să aud su- nând o trompetă la distanţă de trei ore, un cal neehezând la depărtare de două ore (tot astfel lă-

Irului crinilor ; iar vocea omului la o depărtare de o oră). Invenţia aceasta o ţineam foarte în secret ijl mi-am dobândit mare vază cu ea. Ziua, fireşte, cest instrument, pe care îl puneam în buzunarul pantalonilor, împreună ou ocheanul, hu-mi folosea mult, căci trebuia să aud totul, de la nechezat de cui sau răget de bou până la păsărică din aer sau broscuţa din apă – cu alte cuvinte tot ce mişcă şi re glas într-o întreagă regiune. Cu ajutorul in- «trumentului meu, aceste glasuri sunau ca şi când te-ai fi aflat în iarmaroc între oameni şi animale, nedeosebind glasul fiecăruia dintre ei deoarece, clin cauza ţipătului unuia, nu puteai înţelege pe nl celuilalt.

Ştiu prea bine că sunt şi azi unii care nu cred ceea ce povestesc ; dar, de cred sau nu, acesta e purui adevăr. Pot să recunosc noaptea vocea unui om care vorbeşte obişnuit,

fără să strige, de la o depărtare de la care, ziua, îl vezi numai cu ajutorul unui ochean bun. Nu mă supăr că nu veţi crede ceea ce scriu aici mai departe, întrucât şi aceia care au văzut această minune cu ochii lor, tot nu credeau. Am folosit suspomenitul instrument şi am zis : „Aud venind călăreţi, răsună potcoavele cailor“, sau „Vin ţărani, deoarece caii lor sunt nepotcoviţi“ ; „Vin căruţaşi ţărani ; îi cunosc după vorbă !“; „Vin muşchetari cam atâţia, îi deosebesc după clămpănitul bandelierelor1“ ; „E

1 Curele purtate peste umeri, prevăzute eu cartu-fşiere (n.t.).

1 . 9

un sat colo şi colo, deoarece cânta cocoşii şi latră câinii“ ; „Pe-acolo trece o turmă de oi, de vite, căci behăie oile, mugesc vacile, grohăiesc porcii şi altele“.

Camarazii mei credeau, la început, că mă grozăvesc şi le tai cuie. Când însă au văzut că tot ce le spuneam se adeverea, atunci ziceau că e vrăjitorie cu ajutorul diavolului şi al mamei lui. Poate că şi cititorul acestor rânduri crede la fel, dar eu am scăpat deseori de urmărirea duşmanilor cu ajutorul acestui instrument, când îi auzeam venind pe urmele mele. Dacă l-aş fi dat la iveală, aveau să-l folosească toţi, mai ales la asedii, căci şi asediatorul şi asediaţii s-ar putea sluji de el. Dar să ne întoarcem la povestirea noastră !

Când nu aveam voie să merg în acţiune militară, mă duceam după furat şi, zău, la distanţe de kilometri nu erau siguri de mine în grajdurile lor caii, vacile, porcii sau oile. Cornutele sau caii îi încălţam cu ghete până ajungeam la şoseaua bătută. Porcii mari şi graşi, care de lene nu prea voiau să meargă la plimbare noaptea, îi făceam eu să se mişte după mine astfel : dacă grohăiau şi nu voiau să meargă, făceam un terci bine sărat din făină cu apă. Muiam în amestecul acesta un burete de baie legat bine cu o sfoară solidă. Ochiam porcul care-mi plăcea, îi dădeam să înghită buretele, ţi- nându-1 însă de sfoară. Când trăgeam venea după mine ca un friieluşel şi-mi plătea osteneala cu şuncă şi cârnaţi. împărţeam totul cinstit cu

ofiţerii şi ca

lo

ntarazii care mă lăsau să plec şi altădată ; iar dacă hoţia se dădea pe faţă, mă ajutau să scap de belea. De altfel socoteam că nu face să furi de la oameni sărmani, să prind găini sau să şterpelesc fleacuri. Am început, din păcate, să duc o viaţă epicureică : să mănânc şi să beau fără cumpătare. Uitasem de învăţăturile cele bune ale pustnicului meu şi nu mai aveam pe nimeni care să-mi călăuzească tinereţea. Ofiţerii chefuiau cu mine şi, în loc să mă pedepsească, sau să mă oprească de la rele, dimpotrivă, mă stârneau la toate ticăloşiile. (!e a ieşit de aici ? Am devenit fără Dumnezeu, gata să fac orice năzdrăvănie. La urmă mă mai şi invidiau pe ascuns : camarazii, pentru că aveam mai mult noroc decât ei la furtişaguri ; ofiţerii, pentru că eram temerar, izbuteam în atacuri îndrăzneţe şi deci eram mai bine văzut decât mulţi dintre ci. Sunt încredinţat că unii sau alţii m-ar fi sacrificat, dacă nu aveam mâna aşa de largă.

Capitolul II

Simplicius atrage în cursă pe-un mişel, Vânătoraş din XVerle, care se dă drept el.

Mă gândeam tocmai să-mi procur nişte măşti drăceşti şi costume fioroase cu picioare de cal sau bou, ca să bag în sperieţi pe duşmani şi să nu fiu recunoscut de prieteni – gândul acesta mi-a venit de când cu furtul slăninelor de la preot – când, iată, aflu că în Werle hălăduieşte un ticălos – care de altfel era şi bun luptător – îmbrăcat în verde ca şi mine, operând pe acelaşi teritoriu sub numele meu. El se deda la multe blestemăţii : viola femei şi săvârşea alte asemenea fapte de cruzime, începui’ă, deci, să sosească tot felul de plângeri împotriva mea, astfel că mi-ar fi mers tare prost dacă n-aş fi putut dovedi limpede că, atunci când se făptuiseră acele nelegiuiri, mă aflam în altă parte. M-am gândit că nu pot lăsa lucrurile astfel, ca să se folosească mai departe de numele meu şi să-mi strice bunul renume. L-am provocat – cu ştirea comandantului din Soest – la duel cu spada

12

iau pistolul pe câmp deschis ; dar n-a avut curajul ;t,i sc bată cu mine. Atunci am declarat că mă voi răzbuna, chiar dacă am să-l încolţesc în Werle, în castelul comandantului său, deoarece acesta nu-1 pedepsea. Dacă însă aveam să-l întâlnesc în vreun atac, am să-l socotesc drept duşman. De necaz n-am mai avut grija măştilor, cu care gândeam să lac lucruri mari, ba mi-am tăiat şi costumul verde în bucăţele şi l-am ars în faţa cartierului meu din Soest, ca să vadă toată lumea. Apoi, în furia mea, m-am jurat că-1 voi omorî pe acela care-mi va mai zice „Vânătorul“. Nici n-am mai vrut să iau parte la vreun atac – la care de fapt nu eram obligat să merg, nefiind ofiţer – până ce nu mă voi răzbuna odată pe potrivnicul meu. Prin urmare, şedeam degeaba acasă, nemaifăcând nicio treabă soldăţească afară de datoria mea de santinelă. Dacă mi se dădea ordin să întreprind vreo acţiune militară, o făceam moale, ca orice leneş. Lucrul acesta a fost auzit şi în vecinătate.’Duşmanii deveniră tot mai îndrăzneţi şi se apropiau de tabăra noastră, ceea ce nu mai puteam răbda. Mă rodea însă şi mai mult faptul că ticălosul acela din Werle făcea mai departe fapte nevrednice în numele meu şi câştiga pradă bogată.

Când însă toată lumea credea că m-am culcat pe-o ureche şi m-am lăsat deci pe tânjeală, eu spionam faptele dublurii mele din Werle şi am aflat că obişnuia acum să meargă noaptea după

13

furat. Atunci m-am trezit şi mi-am făcut planul de atac. Aveam doi argaţi pe care îi dresasem, ca pe doi prepelicari. Îmi erau credincioşi, mergând şi prin foc pentru mine ; dar şi eu îi ţineam bine pe mâncare şi băutură, dându-le şi o porţie grasă din pradă. Pe unul din ei îl trimisei la Werle, la duşmanuil meu. Acolo pretextă că, deoarece eu

— fostul lui stăpân – trăiesc acum ca un paşă şi m-am lăsat de aventuri, n-a mai vrut să stea în slujba mea ; ci s-a gândit să se ducă la acela care poartă acum haina verde de

vânător şi este soldat adevărat. Il incintă apoi, spunându-i că el cunoaşte toate cotloanele şi-i poate spune unde să dea lovitura, ca să aibă pradă bogată. Nebunul şi nătărăul l-a crezut şi l-a luat în serviciul său, ba s-a lăsat amăgit să plece cu el şi cu un alt camarad,

\

într-o anumită noapte, să prade o stână, de unde să ia câţiva berbeci graşi. Acolo însă-1 aşteptam eu cu Springinsfeld şi alt argat. Pe cioban l-am mituit, ca să lege câinii şi pe musafirii nepoftiţi să-i lase să-şi facă mendrele în staul, că am să le sărez eu bine friptura de berbec. Hoţii au făcut o spărtură în peretele staulului, iar cel din Werle voia să-l trimită mai întâi pe argatul meu înăuntru. Il auzii bine pe argat, cum îi spunea :

— Nu ! Se poate să fie cineva acolo, să mă pândească şi să-mi dea în cap. Văd că nu vă pricepeţi la şterpelit ! Mai întâi trebuie să-i facem altfel de vizită !

Zicând acestea îşi scoase sabia, puse pălăria în vârful ei şi-o vârî de mai multe ori prin spărtură ; apoi zise :

— Aşa trebuie ! Să vedem dacă nu-i Blăsi acasă !

Atunci cel din Werle s-a băgat cel dintâi; dar n-a apucat bine să intre, căci Springinsfeld l-a înşfăcat de braţul în care avea sabia şi l-a întrebat dacă poate caută cantonament. Tovarăşul său, auzind acestea, voi s-o rupă la fugă ; eu însă, ne- ştiind care e vânătorul, am alergat iute după el şi l-am ajuns din câteva salturi. L-am întrebat:

— Ce eşti ?

Mi-a răspuns :

— Imperial.

Eu :

:—; Din care regiment ? Şi eu sunt tot imperial, E ticălos acela care-şi reneagă stăpânul.

El zise :

— Suntem dragoni din Soest şi am venit să luăm şi noi vreo doi berbeci. Frate, sper că, dacă şi dumneata eşti imperial, ai să ne dai drumul!

L-am întrebat mai departe :

— Care dintre voi este din Soest ?

El :

— Camaradul meu din staul e Vânătorul.

— Ticăloşi sunteţi, nu altceva – zisei. De ce jefuiţi atunci cartierul vostru ? Vânătorul din Soest nu e găinar ca voi să se lase prins într-un staul de oi !

15

Ah, cel din Werle voiam să spun... zise el iar. Pe când discutam noi astfel, iată că vine Springinsfeld împreună cu celălalt argat, ducând ca de hăţ pe adversarul meu.

— Ia te uită, escrocule, aici ne întâlnim ? Dacă n-aş respecta armele imperiale pe care le porţi împotriva duşmanului comun, ţi-aş trage acuma repede un glonţ prin ţeastă. Eu sunt Vânătorul din Soest şi te socotesc ticălosul cel mai mare, dacă nu iei imediat una din aceste săbii şi nu o măsori soldăţeşte cu a mea !

îndată argatul meu, care era deghizat ca şi Springinsfeld, în costum de diavol, îi puse la picioare două săbii la fel, pe care le luasem din Soest, lă- sându-i celui din Werle alegerea. Când a văzut că-i groasă, s-a înspăimântat bietul „vânător“, încât î: s-a întâmplat şi lui, aşa ca mie la Hanau, când am văzut pentru întâia oară dansul şi am stricat cheful ; căci i se umplură şi lui pantalonii, nimeni ne- maiputlnd sta în preajmă-i. Atât el, cât şi camaradul lui tremurau ca scoşi din apa rece ; căzură apoi în genunchi, implorându-mi mila. Springinsfeld însă izbucni deodată :

— Nu ! Trebuie să te lupţi, sau îţi sucesc gâtul !

— Ah, preastimate domnule diavol, n-am venit aici să mă bat în duel ! Domnul diavol să-mi ierte asta, căci am să fac tot ce-mi va porunci domnia sa !

16.

Pe când vorbea aşa în bobote, argatul meu îi îndesa în mână sabia şi-mi dădu mie pe cealaltă. < ’el din Werle tremura aşa de tare, că abia putea 8-0 ţină în mână. Era lună plină şi ciobanul şi slujitorul său au putut să vadă şi audă totul din coliba lor. L-am strigat să vină, ca să fie martor la duel. A venit şi, ca şi când n-ar fi luat în seamă pe cei doi diavoli, m-a întrebat de ce mă cert cu aceştia de

atâta vreme în stâna lui ? Dacă vreau să mă răfuiesc cu ei, să mă duc aiurea, că pe el nu-1 privesc afacerile noastre, el plăteşte biruri şi vrea să fie liniştit ou oile lui ! Apoi adresându-se celor doi le spuse că de ce sunt proşti şi se lasă pisaţi de mine şi nu mă ciomăgesc ? I-am spus atunci :

— Nătângule, nu vezi c-au vrut să-ţi fure berbecii ?

— Aşa? zise el. Atunci să mă pupe pe mine şi pe berbeci în c… Şi cu asta, plecă.

L-am înghesuit apoi din nou pe aşa zisul vână- tor să ne luptăm, dar laşul abia se ţinea pe picioare de frică, încât, cu toată duşmănia dintre noi, mi se făcuse milă de el. Amândoi se rugară de mine atât de tânguitor, îndt, la urmă, îi iertai. Springinsfeld însă nu era mulţumit cu asta şi l-a silit pe „vână- tor“ să sărute trei berbeci – atâţia voiau să fure – sub coadă. Cu acest prilej îl zgârie pe faţă aşa d» groaznic, încât ai fi crezut că a mâncat dintr-o strachină cu miţele, cu care s-a bătut. Eu însă m-am

mulţumit cu această neînsemnată răzbunare… „VI-nätorul“ dispăru repede din Werle, îiindcă-i crăpa »brazul de ruşine. Camaradul lui însă a împrăştiat pretutindeni vestea despre cele petrecute şi se jura pe toţi sfinţii că eu aş avea în slujba mea doi draci. De aci înainte am fost şi mai temut; dar mai puţin iubit.

Simplicius îl face pe Zeus prizonier Şi află tot ce zeii au hotărât în cer.

Am simţit aceasta îndată. De aceea m-am hotă!’ât să pun capăt vieţii mele nelegiuite de până acum şi să umblu din nou pe calea virtuţii şi a evlaviei. E drept, am luat parte la atacuri, ca şi mai înainte, dar m-am arătat mereu politicos şi cruţător faţă de inamici şi îndatoritor faţă de prieteni : astfel că toţi cei cu care aveam de lucru îşi schimbau părerea rea pe care o avuseseră despre mine, căpătată în urma zvonurilor care um- blaseră prin lume. Am încetat şi cu risipa şi mi-am economisit mulţi ducaţi şi pietre preţioase, pe care le ascundeam în scorburile copacilor, în păduricea din Soest. Aşa mă învăţase o

ghicitoare vestită din localitate, care mă încredinţase că am mai mulţi duşmani în oraş şi în regiment decât în garnizoanele inamice şi că toţi îmi jinduiesc averea, în timp ce se răspândise vestea că „vânătorul“ meu a şters putina şi, deci, acuma lumea avea linişte dinspre partea lui, am căzut pe neaşteptate pe capul celor care se bucurau. Dădeam lovituri bune. Eram când aici, când colo şi abia aveau oamenii timp să vadă paguba, că mă şi găseam în alt loc ; astfel că acum ştiau cine sunt eu. Mă învârteam peste tot ca o sfârlează, că mi se dusese vestea-n lung şi lat şi mai mult ca înainte, când altul se dădea drept Vânătorul.

Odată şedeam la pândă, cu alţi douăzeci şi cinci de puşcaşi, nu departe de Dorsten, aşteptând un convoi de căruţe să treacă pe acel drum. Ca de obi- * cei, făceam singur de gardă, întrucât duşmanul nu era departe, când numai ce văd trecând aproape de mine un om bine îmbrăcat, care vorbea singur şi agita în mâini o trestie de mare, ca şi când s-ar răfui cu cineva. Atât înţelesei din vorbele lui-:

; – Da, da, am să pedepsesc lumea întreagă, numai să-mi îngăduie puterea divină !

De aici am tras concluzia că e poate vreun prinţ puternic care umblă deghizat astfel, ca să cunoască obiceiurile şi starea supuşilor săi şi că, negăsind totul pe plac. s-a hotărât să-i pedepsească. Am chibzuit : „Dacă omul acesta e vreun duşman şi-l pun la păstrare, capăt buni bani de răscumpărare ; dacă nu, poartă-te frumos cu el, dştigă-i simpatia, ca să-l ai toată viaţa de prieten !“

Ieşii din ascunzătoare. Am prezentat arma cu coooşul ridicat, spunându-i :

Domnul să binevoiască să vină cu mine după acel tufiş, dacă nu vrea să fie tratat ca duşman !

»20

El răspunse foarte serios :

— Unul ca mine nu este obişnuit cu asemenea tratament!

Eu însă l-am silit politicos să meargă şi i-am zis :

— De data asta domnul să binevoiască a se deprinde cu moda cea nouă !

Când l-am dus în tufiş, la oamenii mei, şi am schimbat garda, l-am întrebat cine este. El răspunse de sus :

— De ce vrei să ştii cine sunt ? Ei află că sunt un mare zeu !

Atunci am văzut îndată că n-am prins vreun prinţ, ci un nebun care, săracul, din prea multă Învăţătură se scrântise-. Când s-a mai obişnuit cu mine, mi-a spus în taină că el e zeul Iupiter.

Nu eram de loc bucuros de prada ce făcusem ; dar a trebuit să-l ţin la noi, până vom pleca mai departe. Şi cum mă plictisisem aşteptmd atâta, am vrut să mă distrez puţin cu acest zeu :

— Ei, dragul meu Iupiter, cum se face că înălţimea ta divină a părăsit tronul ceresc şi a coborât aici pe pământul acesta ticălos ? Să nu iei, te rog, întrebarea mea în glumă, că ne înrudim şi noi cu divinităţile ; suntem silvani, adică zeii pădurilor născuţi din fauni şi nimfe, aşa că poţi să ne Încredinţezi secretele divinităţii tale !

— Jur pe Stix – răspunse Iupiter – că dacă n-ai semăna cu paharnicul meu Ganimede \ n-ai

1 Favoritul şi paharnicul lui Zeus, (n t.).

afla nimic de la mine, chiar de-ai fi propriul fiu al lui Pan ! De dragul lui numai îţi dezvălui marele meu secret. Află deci că au pătruns până la mine, dincolo de nori, strigăte împotriva păcatelor lumii. Atunci sfatul zeilor a hotărât să pedepsesc pământul cu un nou potop. Deoarece iubesc neamul omenesc şi vreau mai bine să-l îndrept cu vorba bună decât cu severitate, cutreier pământul, ca să văd cu ochii mei purtarea oamenilor. Cu toate că cele ce am văzut întrec şi cele mai rele aşteptări, nu vreau să-i nimicesc pe toţi oamenii fără deosebire, ci să-i pedepsesc numai pe cei care merită pedeapsa, iar pe cei buni să-i Cârmuiesc pe calea binelui mai departe.

Mi-am muşcat buzele, ca să nu râd, şi i-am zis :

— Ah, mare Iupiter, mă tem că osteneala îţi va fi în zadar, dacă nu vrei să îneci omenirea cu potopul, ca altădată, sau s-o nimiceşti cu focul. Căci dacă îi trimiţi război, toţi derbedeii vor alerga la arme şi vor chinui pe oamenii de treabă ; dacă trimiţi scumpete, dai apă la moara cămătarilor, căci vor scumpi grânele ; dacă le trimiţi moarte, vor fi bucuroşi harpagonii, care vor moşteni pe cei morţi. Dacă vrei să pedepseşti lumea, atunci as- cultă-mă pe mine : nimiceşte-o din rădăcini !

22

Capitolul IV

Simplicius aude de un erou german Ce va aduce pace pământului sărman

Iupiter răspunse :

— Vorbeşti ca om pământean despre această chestiune, fără să ştii că noi, zeii, avem puterea să pedepsim numai pe cei răi şi să cruţăm pe cel buni. Vreau sa trezesc un erou german care să îndeplinească totul cu tăişul spadei. Eî va nimici pe răi şi va ridica pe cei buni.

I-am zis atunci :

\

— Dar acest erou va trebui să aibă soldaţi. Unde sunt soldaţi e şi război şi, unde e război, cel nevinovat suferă deopotrivă cu cel vinovat.

— Voi, zeii pământeni – zise Iupiter – sunteţi tot atât de slabi la minte, ca şi oamenii pământeni. Am să trimit un erou, care să nu aibe nevoie de soldaţi şi, totuşi, va schimba faţa lumii. La naşterea sa am să-i dau trup mai bine format şi mai puternic decât l-a avut Hercule, împodobit cu chibzuinţă şi inteligenţă. Venus îi va da chip frumos,

23

care să întreacă pe Narcis, Adonis şi chiar pe Ganimede ai meu. Va fi iubit de toţi. Mercur îl va înzestra cu cea mai ageră minte, Pallas Atena îl va creşte în Par nas, Vulcan îi va făuri – în zodia zeului Marte – armele, în special o spadă cu care va stăpâni lumea şi va nimici pe toţi cei fără Dumnezeu, şi toate acestea fără ajutorul

vreunui soldat : el nu va avea nevoie de niciun sprijin. Orice oraş să tremure înaintea lui şi orice fortăreaţă care părea inexpugnabilă se va supune într-un sfert de oră puterii sale. în cele din urmă va porunci celor mai mari potentaţi din lume şi-şi va aşeza domnia peste mări şi ţări atât de merituos, încât va stârni plăcerea şi a zeilor şi a oamenilor.

L-am întrebat :

— Cum poate înfăptui el, oare, nimicirea celor răi fără război şi stăpânirea lumii fără mare putere armată ? Mărturisesc deschis, o, Iupiter, că nu pot înţelege altfel lucrurile decât ca om muritor.

— Asta nu mă miră – răspunse el – pentru că nu ştii ce putere mare şi rară va avea spada eroului meu. Vulcan o va făuri din materia din care face trăsnetele mele şi va fi de ajuns ca eroul meu s-o scoată din teacă şi s-o învârte o dată în aer şi va putea să taie capetele unei întregi armate, chiar dacă ea ar fi la mare depărtare şi după un munte. Iată cum ! Când se găseşte în faţa unei cetăţi sau fortăreţe, arborează un fanion alb

— după pilda lui Tamerlan – ca semn că vine cu gânduri paşnice. Dacă cei dinăuntru ies şi vin la

24

el să se supună, bine ; daeă nu, scoate sabia şi cad capetele tuturor vrăjitorilor şi vrăjitoarelor din oraş. După aceea scoate un steag »roşu. Dacă iar nu iese nimeni, stârpeşte cetatea de toţi ucigaşii, cămătarii, hoţii, înşelătorii, adulterii, femeile uşoare, pungaşii, ân acelaşi fel ca mai înainte, cu sabia. A treia oară înfige un steguleţ negru. Dacă nu ies cei care au mai rămas să-şi plece capetele în semn de supunere, nu-i va ucide, ce-i drept, pe toţi, cum s-ar cuveni unor locuitori încăpăţânaţi şi neascultători, ci va nimici pe aceia care au împiedecat pe locuitori să predea oraşul sau cetatea. Tot aşa va merge el din oraş în oraş (fiecare oraş pentru partea de ţară dimprejur), şi4 va învăţa cum să cârmuiască în pace. Apoi din toate aceste oraşe va alege câte doi cetăţeni dintre cei mai înţelepţi şi învăţaţi şi va alcătui cu ei parlamentul, ou

scopul de a uni toate oraşele pentru totdeauna unele cu altele. Apoi va ridica iobăgia, precum şi toate vămile, accizele, dobânzile, impozitele şi birurile şi altele asemenea din toată Germania şi va face astfel de legi, ca să nu mai fie corvezi, caraule, contribuţii, impozite, războaie sau alte asemenea poveri pe capul bietului popor şi să-1 lase să trăiască în pace şi fericire, mai fericit decât în câmpiile elizee1. Atunci, continuă Iupiter, mă voi coborî mai des din cer cu întreg *Chorum Deorum i, aici, în Germania, să ne desfătăm în viile şi sub*

1Elysium era paradisul mitologic grec (n.t.)

8 Corul zeilor (lat).

smochinii lor. Voi aduce Heliconul1 în ţara aceasta şi muzelor le voi stabili pe piscul său din nou locaşul. Voi‘binecuvânta Germania, să fie mai îmbelşugată decât fericita Arabie, Mssopotamie şi ţinutul din jurul Damascului. Voi scoate limba grecească şi voi cere să se vorbească numai nemţeşte. Cu un cuvlnt, mă voi dovedi aşa de bun german, încât să fac din acest popor ceea ce au fost altădată romanii, lăsându-i să dobândească stăpî-nirea lumii întregi.

I-am spus :

— Mărite Iupiter, dar ce vor spune prinţii şi stăpânii, când viitorul erou va cuteza să-i lipsească aitit de nedrept de bunurile lor şi să le subjuge oraşele ? Nu vor opune ei rezistenţă sau cel puţin nu voi- protesta înaintea zeilor şi oamenilor ?

Răspunse Iupiter :

— De aceasta eroul se va sinchisi prea puţin ! El va împărţi toate mărimile în trei categorii şi pe aceia care trăiesc atât de josnic şi de mârşav, îi va pedepsi aidoma celor de rând, căci nicio putere pământească nu se va putea opune spadei sale ; celorlalţi le va da libertatea de a rămâne în ţara lor sau de a pleca aiurea. Cei care rămân şi îşi iubesc patria vor trebui să vieţuiască asemenea celorlalţi oameni ; dar viaţa particulară a germanilor va fi mult mai plăcută şi mai fericită decât traiul şi condiţia unui

rege şi germanii vor fi atunci adevăraţi Fa-

1 Munte în Corint şi golf în Beoţia. Trecea drept sediul muzelor (n.t.).

bricius *, cel care n-a vrut să împartă regatul cu regele Pyrrhus, deoarece îşi iubea patria la fel de puternic ca şi onoarea şi virtutea. Aceştia vor fi categoria a doua. A treia categorie însă, a celor care vor să rămână stăpâni şi să domnească, o va călăuzi el prin Ungaria, Moldova, Valahia, Macedonia, Tracia, Grecia, ba chiar şi peste Hellespont 4 în Asia, va cuceri pentru ea toate aceste ţări şi îi va dărui pe toţi războinicii din Germania, ridicân- du-i apoi la rangul de regi. Apoi va cuceri Constan- tinopolul într-o singură zi, şi pe toţi turcii care nu se vor converti şi supune, unde le stau picioarele acolo le vor sta şi capetele. El va reîntemeia imperiul roman, îl va dărui Germaniei şi împreună cu membrii parlamentului (pe care el, cum am mai spus, îi va aduna câte o pereche din fiecare oraş german şi îi va numi fruntaşii şi părinţii patriei germane) va construi în mijlocul Germaniei un oraş care va fi mult mai mare decât Manoah * în America şi mai bogat în aur decât a fost Ierusalimul în vremea lui Solomon, şi ale cărui metereze şi şanţuri de apărare se vor asemui cu piscurile tiroleze şi cu lăţimea mării dintre Spania şi Africa. El va zidi acolo un templu plin de diamante, rubine, smaragde şi safire ; şi în sala de podoabe pe

1 Sol roman care a tratat schimbul de prizonieri în urma unei înfrângeri şi pe care regele Pyrrhus din Epir a încercat zadarnic să-l mituiască (280 î.e.n.) (n.r.).

2 Dardanelele de azi (n.r.).

3 Oraş din Venezuela renumit pentru bogăţia lui în aur (n r.j.

care o va pregăti, se vor aduna toate rarităţile din întreaga lume, din bogatele daruri pe care i le vor trimite regii din China, Persia, de la marele Mo- gol ‘, din Indiile orientale, de la marele han tătar, de la părintele Ion2 din Africa, şi de la marele ţar din Moscova. Sultanul otoman s-

ar arăta şi mai zelos dacă pomenitul erou nu i-ar fi luat imperiul şi nu l-ar fi dat în feudă împăratului roman.

L-am întrebat pe Zeus al meu ce se va întâmpla cu regii creştini. El răspunse :

— Regilor din Anglia, Suedia şi Danemarca, pentru că sunt de sânge şi descendenţă germană, iar celor din Spania, Franţa şi Portugalia, pentru că vechii germani le-au ocupat şi cârmuit ţările înainte vreme, li se vor acorda din propria iniţiativă a naţiunii germane coroanele, regatul şi ţările încorporate, sub titlul de feudă ; şi atunci va fi ca pe timpul împăratului August : pace statornicită între toate popoarele lumii !

1 Numele regelui care a întemeiat în India la 1525 o dinastie mahomedană (n.r.).

2 Rege legendar creştin din Africa (n.r.).

Capitolul V

Simplicius aude cum fi-va cu putinţă In lume să domnească o singură credinţă.

Springinsfeld care ascultase discursul era aproape să-l supere pe Iupiter şi să strice tot cheful, căci i-a spus aşa :

— Atunci va fi în Germania ca în ţara basmelor, în care va pi oua cu vin Muskateller şi vor răsări peste noapte plăcintele ca ciupercile, nu ? Atunci am să înfulec cu amândouă bucile deodată şi să sug la vin Malvasier, să-mi iasă ochii din cap !

— Desigur, răspunse Iupiter, mai ales dacă te voi milui cu chinurile lui Erysihton \ să simţi veşnica foame, pentru că, după cum pare, îţi baţi joc de înălţimea mea !

Apoi îndreptându-se către mine :

— Am crezut că mă aflu între silvani ; dar bag'seamă că am dat peste invidioşii Momus 2 şi

1 Erou mitologic pedepsit de zei cu o foame inepuizabilă (n.r.).

8 Zeul grecesc al batjocurei (n.t.)

Zoilus *. Unor astfel de trădători să le dezvălui ho tararile cerului ? Să arunci perle la scroafe ? Atunci, ştii ce

? Mă c... pe gâtul lor, să le fac fular !

M-am gândit : năzdrăvan zeu mai trebuie să fie acesta care pe lingă lucruri atât de frumoase rosteşte şi asemenea scârnave vorbe ! Am băgat de seamă că nu-i place când râde cineva, de aceea mi-am muşcat limba şi i-am spus :

— Prea milostive Iupiter, doar n-ai de gând, din pricina lipsei de modestie a unui zeu din pădure, cam grosolan, să nu spui mai departe lui Gani- mede al tău cum va fi în Germania viitoare !

— O, nu ! răspunse el, dar dă poruncă acestui Theon[2] să-şi strunească limba lui de Hipponax[3] ca să nu-1 prefac într-o stană de piatră (ca Mercur pe Battus[4]!) Tu însă, vreau să-mi mărturiseşti, nu-i aşa ? Eşti Ganimedul meu, pe care Iunona, soţia mea geloasă, te-a alungat din cer, în lipsa mea ?

I-am făgăduit că-i voi spune amănunţit aceasta, numai dacă îmi va povesti mai departe ceea ce doream să aflu. Atunci glăsui :

— Iubite Ganimede, – nu tăgădui, căci ştiu bine că tu eşti – în Germania va fi atât de răs- pândit meşteşugul de a face aur, cum este acum

1 Orator din AmphipoHs, cunoscut criticastru al operei hu Homer (n.t.).

2 Aluzie la obscurul sofist Theo Aelijis, cunoscut doar pentru caracterul muşcător al discursurilor sale (n.r.).

3 Poet satiric grec clin Efes, din sec. IV î.e.n. (n.r.).

’ Mnrtor al răpirii vacilor sacre ale lui ApoJo de către Mercur ; el a dezvăluit furtişagul şi a fost pedepsit de făptaş (n.r.).

meşteşugul olarilor, aşa că fiecare prăjdar va avea cu el piatra filosofală !

Am întrebat :

<p – Cum poate Germania să aibă pace statornică, spune-mi ? Sunt atâtea religii ! Preoţii vor aţâţa mereu pe enoriaşii lor şi iar va începe război din cauza credinţelor religioase !

— O, nu ! — îmi răspunse Iupiter – căci eroul meu va avea grijă din timp să unească toate religiile din lume într-una singură.

I-am zis :

— Ce minune ! Ar fi ceva: dar cum o va realiza ?

Iupiter mă lămuri :

— După ce eroul meu va aduce pacea universală pentru omenirea întreagă, va ţine o predică mişcătoare căpeteniilor lumeşti şi şefilor religioşi ai popoarelor, arătându-le relele care au izvorât din dezbinările de până acum în chestiunile de credinţă religioasă şi altele şi prin argumente puternice îi va determina să dorească o unire universală. Apoi eroul meu va întruni pe teologii cei mai deştepţi, învăţaţi şi cucernici ai tuturor religiilor şi le va da un loc potrivit pentru meditare şi lucru într-o regiune liniştită – aşa cum a făcut odinioară Pto- lemeu Filadelful1 ou cei 72 de tălmăcitori – în-

1 Ptolemeu Philadelphus – rege .helenistic din Alexandria (285—246 î.e.n.) – ar fi adunat, conform tradiţiei, 72 de învăţaţi şi i-a pus să traducă Biblia m greceşte (Septuaginta) (n.r,).

trucât in chestiunile importante omul trebuie să se gândească nestingherit. Acolo li se vor da mâncare şi băutură şi tot ce le va fi de trebuinţă. în schimb li se va cere imperios ca, după o chibzuinţă matură şi stăruitoare, mai întâi să-şi lepede toate certurile dintre religiile lor şi apoi, prin bună înţelegere, să stabilească adevărata, sfânta şi creştineasca religie, potrivit sfintei scripturi şi tradiţiei străvechi, precum şi potrivit părerilor sfinţilor părinţi. Şi toate acestea în scris. Atunci mai marele iadului, Pluto, se va scărpina grozav după ureche, deoarece el se va teme de micşorarea împărăţiei sale ; el va născoci tot felul de planuri, intrigi, răutăţi şi videnii, şi se va zbate din toate puterile sale să strecoare o obiecţie şi, chiar dacă nu va putea împiedica dezbaterea, va căuta barem s-o aducă *ad infinitum* sau indefinitum El va cuteza să pună în faţa fiecărui teolog interesul şi rangul său, viaţa sa tihnită, soţia şi copiii lui, prestigiul şi orice i-ar putea influenţa

opinia. Dar nici eroul meu nu va dormi. Cât timp va ţine acest sinod, va pune să tragă clopotele în toată lumea creştină şi poporul să se roage, ca Domnul să lumineze cu spiritul adevărului pe cei ţ adunaţi la sfat. Dacă va băga de seamă că unul sau celălalt, ispitit de Pluto, nu arată zelul necesar, atunci el va lăsa să flămânzească întreaga congre-j| gaţie, ca într-un conclav, şi dacă nici atunci nu vo> lucra pentru înalta cauză, le va aminti de ştreang Ä

i

‘ La infinit sau indefinit (lat.).

4

şi le va arăta sabia lui miraculoasă. Va încerca el mai întâi cu binele ; dar îi va sili şi cu severitatea şi ameninţarea să se pună pe lucru şi să nu-^şi mai bată joc de omenire cu ideile lor încăpăţânate, învechite şi false. După ce va fi îndeplinit unitatea, va da o mare serbare la care va anunţa lumii întregi religia luminată şi purificată ; iar cine nu va crede în ea, îl va pune pe rug şi sub rug smoală şi pucioasă şi-l va da plocon lui Pluto în ziua anului nou. Şi acum, dragă Ganimede, cred că ţi-am spus tot ce voiai să afli; dar pentru ce ai părăsit ceru], turnat nectar în cupă ?

vreau să-mi spui şi tu, unde de atâtea ori mi-ai

Capitelul VI

Simplicius ascultă cu multă veselie Cum puricii trimis-au lui Iupiter solie

Mă gândeam : „Omul ăsta poate nu-i chiar nebun, cum se prezintă, ci vrea să mă prostească

— aşa cum am făcut şi eu la Hanau – ca să plece de la noi trăgând şi vreun folos“. De aceea am vrut să-l încerc prin mânie, pentru că numai aşa dovedeşti cel mai bine pe nebun şi i-am zis :

— Am părăsit cerul, pentru că-ţi duceam lipsa acolo ; de aceea împrumutai aripile lui Dedal şi am zburat pe pământ ca să te găsesc. Oriunde însă întrebam de tine, auzeam, drept să-ţi spun, vor- bândute numai de rău, căci

Zoilus şi Momus te-au bârfit la lume, ca şi la zei, că eşti un blestemat, uşu ratic şi puturos, aşa că n-ai nicio trecere la muritori. Tot ei spuneau că eşti un păduchios libidinos şi adulterin. Atunci cu ce drept vrei să pedepseşti lumea pentru păcatele ei ? Tot ei spuneau că Vulcan e un încornorat prostănac şi că l-a lăsat pr seducătorul soţiei sale, Marte, sa plece fără pe-

34

«leapşa meritată, că Venus e o pezevenghe urîcioasă, eă Marte e un ucigaş şi un tâlhar, Apoio an curvar, Mercur un palavragiu, hoţ şi codoş, Friap un maimuţoi mârşav, Hereule un. tiran furibund, pe scurt : toată ceata zeilor este aşa «le ticăloasă, încât ar merita să stea în grajdurile Ini Augias \ care şi fără aceasta duhneşte nesuferit în lumea întreagă.

— Ah ! — zise Iupiter – ar fi de mirare dacă aş lăsa la o parte bunătatea mea şi i-aş trăsni pe aceşti defăimători şi profanatori ? Ce părere ai, credinciosul meu Ganimede ? Să-i pedepsesc pe aceşti spurcaţi 3 a gură eu setea veşnică, aşa cum a fost pedepsit Tantal, să-i atârn pe cruce alături de răutăciosul Daphitas 2 pe muntele T.her ace, să-i pisez ca pe Anaxarch 3 într-o piuliţă, sau să-i arunc în cuptorul înroşit al lui Phalaris la Agrigent 4 ? O, nu, Ganimede, chinurile acestea sunt prea mici pentru ei ! Am să umplu din nou cutia Pandorei ® şi am s-o deşert peste capetele acestor ticăloşi ;

** Grajdurile regelui mitologie Atigias erau renumite, pentru murdăria lor care n-a putut fi înlăturată decât râe viteazul Hercules (n.r).*

* Sofist din Asia Mică crucificat »ie regele Pergamulur pe muntele Thorax din pricina versurilor sale batjocoritoare (n x.)

3 Filosof care l-a însoţit pe Alexandru cei Mare în expediţia sa şi a pierit în chinuri groaznice din porunca tiranului din Cipru (n.r.).

t Veche colonie greacă în Sicilia, azi Girgente. Tiranul Phalaris avea un taur de bronz în care îşi închidea vie- t imcfe, după ce în prealabil statuia era înroşită: în.

ftX’ (ii t)

5 fu mitologia greacă prima femeie. în cutia ei se gă,- »e/i» toate relele de pe pămrnt (n t.ţ.

3* 35

Nemesis să le trezească pe Allecto, Megera şi Tisifone 4 şi să le năpustească asupra lor, iar Hercule să împrumute de ia Pluto Cerberul şi să-i alunge pe cei răi ca pe nişte lupi. Apoi, după ce i-am hărţuit destul şi i-am chinuit cum se cuvine, să-i leg de un stâlp în iad lângă Hesiod 2 şi Homer şi să fie urmăriţi în veci şi fără îndurare de către Furii !

In vreme ce profera aceste ameninţări, Iupiter îşi lăsă pe vine pantalonii,. în faţa tuturora şi, fără să se jeneze niciun pic, îşi vâna puricii. Se şi vedea după pielea punctată că are destui. Nu ştiam ce-are să mâi fie, când îl auzii spunând :

— Duceţi-vă la dracul, călăilor ! Mă jur pe Stix, că nu veţi căpăta în veci ceea ce aţi cerut atât de insistent de la mine !

L-am întrebat, ce vrea să spună cu vorbele astea ? Mi-a răspuns că puricii, când au aflat că el e pe pământ, au trimis o delegaţie să-l salute. Cu acest prilej i-au comunicat că puricii, deşi li s-a dat ca locuinţă biana câinilor, s-au cam rătăcit şi pe la femei, din pricina unor însuşiri pe care le au eie ; dar sunt urmăriţi fără milă de acestea, maltrataţi groaznic, căci nu se mulţumesc numai să-i ucidă, ci mai întâi îi freacă jalnic între degete, că şi pietrele le plâng de milă.

1 Cele trei Eumenide sau Furii, zeiţe ale răzbunării ca şi Nemesis de altfel (n.r.).

* Poet grec din Beoţia care a trăit probabil în secolul al VTtl-Iea î.e.n (n.r.)

3G

— Da, zise Iupiter mai departe, mi-au înfăţişat plângerile lor aşa de emoţionant, că, spun drept, mi-a fost milă de ei şi le-am făgăduit sprijin, însă cu rezerva să ascult şi partea adversă, adică pe femei. Ei însă mi-au obiectat că, dacă voi îngădui femeilor să vorbească, ele mă

vor ameţi cu limba lor otrăvită şi-mi vor întuneca bunătatea şi evlavia şi vor înăbuşi glasul puricesc ; sau mă vor linguşi cu vorbele lor mieroase şi mă vor orbi cu frumuseţea lor, astfel încât judecata mea nu va fi nepărtinitoare. La rugămintea lor stăruitoare, am vrut să le îngădui să-şi manifeste credinţa lor supusă, pe care mi-au arătat-o mereu şi se gândeau s-o prelungească, întrucât au fost clipă de clipă de faţă şi au ştiut cel mai bine ceea ce s-a petrecut între mine şi Io, Calisto, Europa 1 şi atâtea altele, dar n-au scăpat niciodată vreo vorbuliţă, nici chiar faţă de Iuno, cu toate că s-au îngrijit, să-i facă vizite. Ei ştiură să păstreze atâta discreţie, astfel că niciun om până acum n-a aflat nimic (las de o parte faptul că au fost martorii escapadelor mele), aşa cum a fost înştiinţat Apolo de către corbi. 2 Dacă totuşi voi îngădui cumva ca femeile să-i hărţuiască, su-i prindă şi să-i măcelărească după legea vâriăto- rească, rugămintea lor ar fi să poruncesc ca, de-a-cum înainte, ei să piară printr-o moarte eroică şi să fie căsăpiţi sau cu securea, asemenea boilor,

1 Câteva din iubitele lui Iupiter (n.r.).

2 Corbul i-a vestit lui Apolo infidelitatea iubitei sale şi de aceea a fost blestemat să aibă pene negre (n.r).

sau să cadă asemenea vânatului, spre a nu mai fi striviţi şi stâlciţi atât de josnic între degete şi astfel aceste gingaşe mădulare, care adesea au atins lucruri de preţ, să devină instrumente de călău, ceea ce ar însemna o ruşine pentru orice om respectabil.

Le-am zis : „Domnii mei, trebuie că şi voi le chinuiţi groaznic, deoarece ele vă tiranizează aşa de cumplit!“ „De bună seamă – mi-au răspuns puricii – ele ne urăsc atât de mult poate şi pentru faptul că se tem că noi vedem, auzim, aflăm şi pricepem prea multe, ca şi cum discreţia noastră nu ar fi atât de solidă. Ce au de gând ? Ele nu ne pot suferi nici în propriul nostru teritoriu, mai ales cele care îşi freacă atât de straşnic câinii de salon cu perie, pieptene, săpun, leşie şi aite asemenea lucruri, încât noi trebuie să ne părăsim grabnic patria şi să ne căutăm alt domiciliu, cu

toate că dânsele ar putea să-şi petreacă timpul acesta mai util, curăţându-şi de păduchi propriile lor odrasle“.

Atunci le-am dat voie să locuiască la mine, ca să simt pe trupul meu omenesc cum se comportă ei şi să-mi pot formula judecata. Ticăloşii însă au abuzat de bunătatea mea şi au început să mă chinuiască aşa de tare încât, după cum aţi văzut, trebuie să-i alung iarăşi. Din partea mea pot femeile să-i frece să le meargă untul! Şi eu, dacă prind vreunul din aceşti muşterii neplăcuţi, fac la fel.

t

Capitolul Viii

Simplicius adună o pradă numeroasă Şi îa Soest se-ntoarce cu faţa radioasă.

N-am putut să râdem după voia inimii, mai întâi pentru că trebuia să aşteptăm în linişte convoiul şi apoi pentru că Iupiter se supăra, din care cauză Springinsfeld se ţinea de pântece, gata-gata să plesnească. Tocmai acum santinela, cocoţată în yârful unui copac înalt, ne anunţă că de departe vede venind spre noi ceva. Mă urcai şi eu cu ocheanul şi văzui că acelea trebuie să fie căruţele pe care le aşteptam ; dar n-aveau pază pedestră, ci vreo 30 de călăreţi. Mi-am făcut uşor socoteala că nu pot trece prin pădure, unde eram noi, ci vor cantona pe câmpul deschis, unde nu le puteam face nimic, deşi aveau un drum rău, cam la trei sute paşi departe de noi şi la vreo şase sute paşi de la liziera pădurii. Atunci să fi aşteptat atâta timp în zadar, şi să nu luăm altă pradă decât pe un bătrân nebun ? Iată de ce făcui alt plan, care a şi izbutit :

39

De la locuJ unde ne aflam, pleca o şoavă strimtă, prin care puteam uşor trece călare şi care ducea spre câmpie. Ieşirea şoavei o ocupai cu 20 soldaţi, eu rămânând cu ei. Pe Springinsfeld îl lăsai acolo unde fusesem înainte, să stea bine camuflat. Am poruncit oamenilor mei ca. atunci când trupa de pază va veni aproape, fiecare să-şi aleagă cite unul şi să tragă la comandă. Am şi numit pe cei care urmau să deschidă focul şi pe cei care vor aştepta cu arma încărcată. Unii soldaţi mai bătrâni m-au întrebat că de

unde presupun eu că trupa va trece pe-aici, unde n-are nimic de făcut şi pe unde de o sută de ani n-a mai trecut niciun ţăran. Alţii, care auziseră că pot face vrăji, ziceau că am să-i atrag prin descântee. Pentru treaba asta n-aveam nevoie de vrăjitorie, ci numai de Springinsfeld. Când convoiul, bine păzit, trecu prin faţa noastră. Springinsfeld, la semnul meu, începu să mugească tare ca un bou şi să necheze ca iepele, că răsuna pădurea şi ai fi jurat că aici e o turmă de vite şi un ceair de cai. Când călăreţii de gardă auziră aceasta, au crezut că e rost de pradă, cu toate că în toată regiunea aceasta nu se găsea nimic, totul fiind pustiit. Veniră repede călare şi în neorânduială, fiecare vrând să fie cel dintâi care să pună mâna pe pradă. Chiar la primul bunvenit cu care-i salutarăm, rămaseră treisprezece şei goale şi câţiva zăcând sub cai.

40

Atunci Springinsfeld alergă spre ei prin şoavă şi strigă :

— Aici. Vânătorule !

Călăreţii se speriară şi mai tare şi se fâstâcira, neştiind încotro, s-o ia. căc-i nu puteau goni nici inte, nici înapoi, nici în lături, aşa că descăle ca ră, voind să fugă pe jos. I-am prins pe toţi şapte-

1 sprezece cu locotenent cu tot, comandantul lor.

Apoi mă dusei ia care, deshumai douăzeci şi patru ► de cai, dar ca pradă nu luai decât unele baloturi cu mătase şi postavuri olandeze. N-aveam timp să (; percheziţionez pe cei morţi, nici să cotrobăiesc în i căruţe, deoarece cărăuşii fugiseră călări când a început atacul şi puteam fi trădaţi de ei în Dorsteri | şi chiar prinşi. Când am încălecat să plecăm cu prada, alergă şi Iupiter din pădure şi ne strigă *

— Oare Ganimede să mă părăsească ?

I-am răspuns :

— Da, dacă nu vei satisface purici lot cererile lor !

f.5.;; ’ i ’ 1 ’ ’ , ’ ,

Răspunse :

Mai degrabu i-aş vedea pe toţi înecaţi în

Cocytus !.

Am râs. Cum aveam mulţi cai la îndemână. am pus să-i urce pe unul ; dar, cum nu putea sta calare mai bine decât nuca, a trebuit să-l legăm de cal.

1 Fluviu d;n internul grecesc (n.t.)

Spunea mereu că încăierarea noastră ii aminteşte de lupta lapiţilor cu centaurii la nunta lui Piri- thous

Când totul a trecut iar noi galopam cu prizonierii ca şi când ar fi fost o armată pe urmele noastre, începu locotenentul prins să se vaiete că a săvârşit o greşeală grosolană, din cauza căreia a dat duşmanului plocon o frumoasa ceată de călăreţi şi a lăsat pe câmp treisprezece bravi ostaşi. începu să facă pe disperatul şi să mă-nfrunte voind oarecum să mă silească să-l împuşc ; căci neglijenţa lui nu avea să-l coste numai ruşinea, dar îi va fi şi o piedică la înaintarea în grad, dacă nu-1 va costa chiar capul. Eu am căutat să-l potolesc, spunându-i că norocul e schimbător şi că adesea a jucat câte un renghi şi celui mai brav soldat, fără ca acesta să dispere sau să-şi piardă răbdarea. L-am sfătuit să nu fie prea trist, că altădată îşi va drege greşeala, că şi soldaţi încercaţi au pierdut uneori lupta ; dar asta nu i-a făcut să-şi piardă firea şi să săvârşească vreo faptă care să se abată de la onoarea ostăşească. Dacă a văzut că nu-i merge, începu să-şi bată joc de mine, să mă silească să mă mânii, zicând că n-am luptat -Cinstit cu el, ci ca un pungaş şi tâlhar de urumul

1 Rege al lapiţilor, popor de munteni din vecinătatea Olimpului. La nunta regelui au fost invitaţi şi centaurii, fiinţe cu trup de cal şi cap de om. în urma unei încăierări, centaurii au fost nimiciţi (n.r).

42

mare şi că i-am omorât călăreţii ca un ucigaş ordinar. Auzindu-1 oamenii lui grăind astfel, s-au înspăimântat foarte; iar ai mei s-au aprins aşa tare de minie, că l-ar fi găurit îndată ca pe o sită, dacă nu i-aş fi împiedicat cu toată hotărârea. Eu nu m-am revoltat de vorbele acestea nesăbuite, ci, luând martor pe ai săi şi ai mei, i-am poruncit să-l lege şi să-l păzească aşa cum ai păzi un nebun

furios. I-am făgăduit în schimb că, atunci când vom ajunge la tabăra noastră – dacă superiorii mei îmi vor îngădui – are să-şi aleagă un cal şi o armă din prada mea şi-i voi arăta, cu pistoale şi săbii, în faţa tuturor, că pe timp de război a înşela pe duşman e un drept militar. De ce n-a rămas la căruţele pe care trebuia să le apere ? Sau, dacă voia să vadă ce se petrece în pădure, pentru ce n-a trimis patrule de recunoaştere ? I-ar fi stat mai bine să facă asemenea acte, cerute de ordinea ostăşească, decât să vorbească în dodii. şi să trăncănească prostii de care nimeni nu se sinchiseşte. Şi prietenii, şi duşmanii mi-au dat dreptate, spunând că niciunul dintr-o sută de soldaţi n-ar fi răbdat să audă asemenea cuvinte jignitoare, fără să nu-1 împuşte pe locotenent şi poate şi pe ceilalţi prizonieri o dată cu el. A doua zi am dus la Soest prada şi pe prizonieri şi am auzit în schimb cuvinte de laudă, câştigând o faimă mai mare decât de la alte asemenea ciocniri. Fiecare zicea : „Acesta e chiar ca

tânărul lohann de Werd !“1 Vorbele acestea mă măguleau mult. Comandantul nu îngădui să schimb cu locotenentul gloanţe, sau să mă bat cu spada, spunându-mi că doar l-am învins de două ori. Victoria însă, pe lângă laude, îmi aduse şi mulţi invidioşi care nu vedeau cu ochi buni norocul meu.

1 Vezi nota 1, cartea I, cap. XVII, p. 78.

Capitolul VIU

Simplicius găseşte pe diavol într-o ladă.

Iar Springinsfeld ia pradă, şi cai, şi bani grămadă

De Iupiter n-am scăpat, deoarece comandantul nu l-a primit, neavând nimic de jumulit de l.a el, ci mi-a spus că ni-1 dăruieşte. Aşadar, iată-mă şi cu un nebun, fără să-l fi cumpărat, eu care acum un an trebuia să joc rolul de nebun ! Cum se învârte roata norocului şi cum se schimbă vremurile ! Nu de mult mă necăjeau păduchii, acum iată-1 pe zeul puricilor în stăpânirea mea ! Acum o jumătate de an eram slugă la un dragon prost, acuau aveam două ordonanţe care-mi ziceau „stăpâne“. Nici n-a trecut anul

de când haimanajlele alergau după mine, ca după o femeie uşoară, şi-acum alergau fetele să se îndrăgostească de mine. Am aflat astfel că nimic nu este mai statornic decât nestatornicia. Ajunsesem într-adevăr să mă tem ca norocul să nu-mi facă figuri, să nu-mi joace festa şi să nu-mi ia înapoi fericirea în care mă scăldam.

45

în acest timp contele de Wahl, ca guvernator general al Westfaliei, recruta trupe din toate garnizoanele pentru un atac asupra Münsterului dinspre Vecht, Meppen şi Lingen[1]. Mai ales vöia el să scoată din bârlogul lor două companii din, Hessen, cantonate la vreo leghe departe de Paderborn şi care făceau mult sânge rău alor noştri. Mă aflam printre dnagonii oare atacau, şi după ce s-au strâns câteva trupe în orăşelul Hamm, am pornit repede şi am asaltat tabăra de cavalerie afilată în- tr-un orăşel prost apărat, până ce au sosit ai noştri din urmă. Cei atacaţi au încercat să fugă; dar noi i-am respins în bârlogul lor. Li s-a îngăduit să treacă, fără cal şi puşcă, doar cu ce aveau asupra lor. Ei n-au vrut să cadă de acord cu asta, ci să se apere cu puştile lor ca nişte muşchetari. Aşadar trebuia să-mi încerc norocul în luptă chiar în aceeaşi noapte, deoarece dragonii mergeau în frunte ; mi-a mers atât de bine că am ajuns în oraş nevătămat, printre primii, împreună cu Springinsfeld. Am golit uliţele de duşmani, deoarece am doborât pe cei înarmaţi, iar locuitorii n-au încercat să se apere. Am ochit împreună cu Springinsfeld o casă, în faţa căreia se găsea o mare movilă de gunoi, căci, de obicei, în asemenea case locuiesc cei mai mari chiaburi. Aprinserăm fiecare câte o luminare

1 Vechie – fluviu din Westfälin Meppen *şi Lingen – oraşe de pe fluviul Ems (n.r.).*

46

de ceară, Strigai pe stăpânul casei. Niciun răspuns, deoarece toţi se ascunseseră. în cele din urmă nimerii ântr-o odaie în care nu era altceva decât un pat şi o ladă mare încuiată. Am început s-o sparg cu ciocanul, bănuind că voi găsi ceva de seamă în ea ; dar, când i-am desfăcut

capacul, se ridică deodată o momâie neagră înaintea mea, care mi s-a părut diavolul în persoană. Vă spun drept, că-n viaţa mea nu m-am speriat atât de tare ca atunci, când diavolul ăsta mi-a ieşit ca din pământ Sn faţă !

— Trăsni-te-ar să te trăsnească ! îi zisei, cu toată spaima mea, şi ridicai bărdiţa cu oare des- făcusem lada ; dar n-am avut inima să-l pălesc cu ea in cap. El a îngenuncheat, şi-a împreunat mâi- nile, ca pentru a mă implora, şi mi-a zis :

— *Min leve Heer, ick bidde fa doer Gott, schinckt mi min Levend !* (Dragă domnule, vă rog, pentru Dumnezeu, dăruiţi-mi viaţa !)1

Am văzut atunci, că nu e diavolul, pentru că vorbea de Dumnezeu şi se ruga ®ă-i cruţ viaţa. I-am spus să iasă din ladă, aşa gol-goluţ cum era, şi i-am dat un muc de luminare ca să-mi lumineze drumtfl. Găsirăm pe stăpânul casei într-o cămăruţă. El ne arătă bagajul căpitanului inamic. Springinsfeld între timp puse mina în grajd pe şase cai frumoşi, cu şaua pusă pe ei. Am zăvorât uşile şi l-am

1 Traducerea aparţine traducătorului

lăsat pe maur să se îmbrace ; stăpânuâui casei însă i-am spus ce are să facă – pentru căpitanul său. Când s-au deschis porţile şi s-au aşezat gărzile, şeful marelui cartier general, domnul conte von der Wahl, s-a încartiruit în casa în care ne aflam.

A trebuit aşa, în toiul nopţii, să ne căutăm altă gazdă. Am găsit găzduire la un camarad care venise şi el odată cu ocuparea orăşelului. Aici m-am cuibărit bine, şi am petrecut restul nopţii cu mân- eare şi băutură din belşug, după ce Springinsfeld şi cu mine ne-am împărţit prada. La împărţeală am căpătat pe maur şi doi din cei mai frumoşi cai. Din aceştia unul era spaniol. Călare pe el, m-am fudulit tare mai târziu. Dintr-o geantă de-a căpitanului am luat multe inele preţioase şi un medalion de aur, încrustat cu rubine, în care se afla fotografia prinţului de Orania l. Partea mea în bani a fost peste 200 de ducaţi. Pentru maurul meu însă, cel ce mă băgase în sperieţi, mi-a dat

intendentul general, căruia i l-am trimis, doar 24 tailieri. Am pornit mai departe spre Ems şi, deoarece n-am făcut aici mare ispravă, ne-am dus Ja Recklinghausen. Acolo am avut voie să vizitez, împreună cu Springinsfeld, pe preotul căruia îi furasem slănina. A fost o revedere veselă. I-am povestit cum maurul m-a speriat aşa de tare – cam

» *Friedrich Heinrich de Orania (1584—1647)—maistru de arme al lui* Gustav Adolf şi al lui Turennes, locotenent olandez (n.r.).

iot atât cât îl speriasem şi eu pe preot şi pe bucătăreasa lui – şi i-am dăruit un ceas de purtat la gât ca amintire la despărţire, şi pe care-1 găsisem în raniţa căpitanului. Pretutindeni aveam obiceiul să-mi fac astfel prieteni, prin daruri, pe toţi aceia oare ar fi avut pricină să mă duşmănească.

1 Ceas care se purta în chip de medalion (n.t.).

Capitolul IX

Simplicius se-avântă în luptă inegală,

Dar noua biruinţă îi poate fi fatală.

Semeţia mea însă creştea o ’dată cu norocul şi de aici mi-a şi venit, în cele din urmă, căderea. Am cantonat cam la o jumătate de oră departe de Reimen, unde am cerut îngăduinţa de a merge în oraş eu cel mai bun camarad al meu, ca să repar ceva la armă. Pentru că ne-am hotărât să avem şi noi odată o zi plăcută şi veselă, am intrat în cel mai bun birt şi am cerut să ni se aducă muzicanţi, ca să ne lunece şi berea mai uşor pe gât. Am chefuit de-a binelea ; nimic nu-mi părea prea scump. Am poftit la masa noastră camarazi din alte regimente şi am cheltuit ca un prinţ tânăr. De aceea am şi fost mai bine serviţi decât un grup de călăreţi, oare chefuiau şi ei acolo, dar nu se grozăveau aşa oa noi. Lucrul acesta îi supără şi au început să ne ia peste picior.

— Cum se face – vorbeau ei între ei – că prăpădiţii ăştia de pedestraşi zvârlă aşa cu banii ?

(Credeau că suntem muşchetari pentru că niciun alt animal nu seamănă mai bine cu muşchetarii ca dragonii şi,

când un muşchetar cade de pe cal, încalecă un dragon.)

Un altul răspunse :

— Ţâncul ăla trebuie să fie un jumcăr, căruia mâni-sa i-a trimis gologani să-şi cumpere lapte şi el îi risipeşte cu camarazii ca să-l scoată din noroi sau din şanţ când o fi cazul!

De lin du 1 acesta vorbele îmi erau adresate mic, deoarece mă socotea vreun tânăr nobil. Chelnăriţa îmi spusese toate acestea; dar, pentru că n-am auzit cu urechile mele, nu m-am sinchisit, ci am luat o cană mare cu bere şi am trecut-o din mină în mână în sănătatea tuturor muşchetarilor. Cu acest prilej am făcut gălăgie, că nimeni nu-.şi auzea cuvântul rostit. Acest lucru i-a înfuriat şi mai mult şi au zis tare :

— Ce fel de viaţă duc ţxngăii ăştia ?

Dar Springinsfeld le-a răspuns :

— Dar ce Ie pasă văcsuitorilor de cizme de asta ? şi se uita aşa de furios la ei, că niciunul n-a îndrăznit să se răfuiască. Totuşi îi mânea necazul şi unul mai arătos şi voinic care credea că suntem de aici, din garnizoană, pentru că hainele noastre nu erau aşa de ponosite ca ale muşchetarilor care zi şi noapte stau pe eâmp, zise :

; – Dacă aceşti coconaşi căcăcioşi n-ar putea să se fudulească pe gunoiul lor, unde în altă parte vreţi să se împăuneze ? în lupta de eâmp punem

4*

51

mina pe fiecare din ei, ca dl iul pe porumbel, î-am răspuns:

Noi cucerim oraşe şi fortăreţe şi le apărăm. Voi, călăreţii, nu puteţi cuceri niciun cuib de şobolani.

Călăreţul îmi răspunse :

— Maistrului de eâmp, lui i se supun fortăreţele. Că noi câştigăm bătăliile la eâmp deschis, se poate vedea şi din aceea că din trei copii ca tine, cu muschete cu tot, doi îi pun în pălărie... Dacă <aş sta la masa voastră, i-aş trage juncărului câteva scatoalce,

I-am răspuns :

— Deşi nu sunt călăreţ, ci o corcitură de muşchetar şi călăreţ, eu, ţâncul, am curaj să mă bat înarmat numai cu muscheta mea, cu un lăudăros ca tine călare. Tu cu toate armele, eu numai cu muscheta, la eâmp deschis ; tu călare, eu pe jos.

Lăudărosul zise :

— O, tu, laşule ! Te socotesc un ticălos dacă nu-ţi ţii cuvântul ca un om nobil şi de onoare S

Atunci i-am aruncat o mănuşă, zicându-i :

— Uită-te! Dacă nu-mi iau această mănuşă înapoi pe eâmp deschis, pedestru, numai eu muscheta, atunci să strigi în gura mare că sunt ceea ce neobrăzarea ta a spus adineaori !

După aceasta am plătit patronului. Călăreţul şi-a pregătit carabina şi pistoalele, eu muscheta. El a plecat împreună cu ceilalţi călare la locul hotărât, I-a spus lui Springinsfeld să-mi pregătească şi groapa. Springinsfeld i-a răspuns că mai bine să

ceară acest lucru camarazilor săi pentru el însuşi; mie însă mi-a spus că am fest prea nesocotit şi că se teme să nu-mi las pielea aici. Am râs atunci de el, căci eu de mult îmi făcusem planul cum trebuie să mă lupt cu un călăreţ bine înarmat dacă m-ar ataca pe eâmp deschis şi eu aş fi pedestru numai cu muscheta. Când am ajuns la locul în care avea să aibă loc duelul, încărcasem deja muscheta mea cu două gloanţe, pusesem iarbă proaspătă în tigăiţa muschetei şi unsesem căpăcelul ei cu seu, aşa cum trebuie să facă muşchetarii precauţi.

Înainte de a începe duelul, camarazii din ambele tabere au stabilit condiţiile : duelul va avea loc în eâmp deschis, pornind dintr-un loc îngrădit, unul de la răsărit, celălalt de la apus. Fiecare va proceda cum va putea mai bine, ca soldaţii care au înaintea lor pe inamic. Niciuna din părţi nu va ajuta pe omul lui, nici înainte, nici în timpul şi nici după luptă şi nu va răzbuna pe mort sau pe rănit. După ce şi-au jurat acestea, adversarul şi cu mine ne-am întins mâinile, iertându-ne reciproc moartea. Şi la acţiunea

neghioabă pe care numai un om fără judecată o poate îndeplini, fiecare spera că va menţine sus prestigiul armei sale, oa şi când cinstea şi reputaţia ei depindea de rezultatul faptei noastre diavoleşti. Când am intrat în careu şi am dat ochii cu adversarul, m-am prefăcut că scutur din tigăiţă praful cel vechi de puşcă, aşa, din mers, dar n-am făcut-o, ci am amestecat numai praful de pe căpăcelul tigăiţei. Mai înainte de a vedea albul ochilor adversarului – care şi el mă fixa îl ochii şi dudui foc falsei ierbi de puşcă de pe căpăcelul tigăiţei. Adversarul meu a crezut că muscheta mea n-a funcţionat şi a năvălit călare, în galop, drept spre mine, cu pistolul în mână, ca să-mi plătească temeritatea ; dar, mai înainte de a trage el, am deschis tigăiţa, am ochit repede şi i-am urat bun venit aşa de dibaci, încât pocnetul muschetei şi căderea lui de pe cal s-au petrecut cât ai clipi.

M-am retras între camarazi, care m-au şi îmbrăţişat de bucurie. Camarazii lui i-au scos picioarele din scări şi s-au purtat faţă de el şi faţă de noi ca soldaţi adevăraţi ; căci mi-au înapoiat mănuşa, lăudându-mă mult. Pe când însă mă simţeam mai măgulit, iată că vin repede douăzeci şi cinci de muşchetari din Rehnen, care ne arestează, pe mine şi pe camarazii mei. Am fost imediat pus în lanţuri, legat fedeleş şi înaintat generalităţii, pentru că duelul era oprit sub pedeapsă capitală.

Capitolul X

Simplicius se vede nu numai graţiat,

Ci, după-aşa ispravă, a fost înaintat.

Deoarece şeful marelui cartier general ţinea la o disciplină de război severă, mă temeam că-mi voi pierde capul : aveam totuşi speranţa că aceasta nu se va întâmpla, deoarece mă bucurasem, deşi tânăr, sau poate tocmai de aceea, de foarte bună reputaţie, ca unul care înfruntasem totdeauna curajos pe inamic. Speranţa aceasta însă nu-mi era tocmai mare, pentru că, date fiind desele dueluri, trebuia dată o pildă de severitate. în vreme3 aceasta ai noştri atacaseră o fortăreaţă puternică

— cuib de şobolani, cum o numeam noi – cerân- du-i

să se predea ; dai- cei din cetate n-au voit,

*

deoarece ştiau că nu avem armament greu. Atunci contele de Wahl s-a apropiat de cetate cu întregul corp de armată şi i-a cerut încă o dată, printr-un trompet, să se predea, căci altfel va încep,’ atacul.

1 s-a răspuns cu următoarea scrisoare :

55

„Prea stimate conte.

Din anunţul înălţimii voastre, în numele majes- tatii sale imperiale romane, am înţeles ce intenţii aveţi. înălţimea voastră ştie foarte bine şi inteligenţa măriei voastre îi spune, desigur, ce nepotrivit şi fără răspundere i s-ar părea unui soldat, dacă ar da în mâinile inamicului, fără stringentă nevoie, o fortăreaţă ca aceasta. De aceea sper că înălţimea voastră nu-mi veţi lua în nume de rău dacă voi încerca să rezist, până ce armele Excelenţei voastre mă vor supune. Dacă însă Excelenţa voastră îmi va cere vreun serviciu – în afară de îndatoririle mele militare – dându-mi prilejul s-o fac, voi fi la dispoziţia

Excelenţei voastre ca cel mai supus servitor N.N.“

[ti tabăra noastră nu se vorbea decât despre aceasta- Să părăseşti terenul, cu neputinţă ; să ataci cetatea, fără să-i fi făcut vreo breşă, ar fi costat mult sânge şi succesul ar fi fost îndoielnic ; să aduci tunuri şi cele de trebuinţă de la Münster la Hamm. însemna osteneală, timp. cheltuieli. în această nehotărâre generală am socotit că e bine să mă folosesc cie împrejurare. M-am gândit, m-am tot gândit să iscodesc ceva, cu care să-l amăgesc pe inamic şi am găsit. Am trimis vorbă repede loco tenen t-co I onei u 1 li i meu că ştiu un meşteşug ctirn să luăm cetatea fără osteneală şi fără cheltuieli,

56

dacă mi se acordă graţierea şi libertatea. Unii soldaţi bătrâni râdeau de treaba asta, zicând : „Frica sireaca ! Vrea băiatul să scape cu apă de ploaie !“ Locotenent-colonelul însă şi alţii, care mă cunoşteau, nu râdeau de spusele mele, ci se înere- deau în ele ca într-o lege sfântă.

Se duse, deci, în persoană la şeful marelui cartier general şi-i raportă oferta mea. povestindu-i multe şi mărunte despre mine şi, pentru că şi contele auzise despre irprăvile Vânătorului, dădu ordin să mă dezlege şi să mă aducă la el. Contele şedea tocmai la masă cu invitaţii săi, când am sosit, şi locotenent-colonelul meu i-a povestit cum, în primăvara trecută, eram de gardă la Soest sub poarta Sf. Iacob, când a izbucnit deodată o mare furtună cu tunete şi cu ploaie torenţială. Lumea toată se refugia de pe eâmp şi din grădini în oraş şi întrucât era mare învălmăşeală de pietoni şi călăreţi, mi-a venit bunul gând să strig gărzii să se înarmeze, deoarece un oraş se poate cuceri uşor pe o astfel de buimăceală lucru la care nu s-a gândit niciun soldat bătrân.

— în cele din urmă – continuă el – iată că vine şi o bătrânică udă leoarcă, spunând, tocmai când trecea prin faţa Vânătorului : „Vremea asta am simţit-o de 14 zile în spinare“. Atunci Vânălo- rul, când a auzit-o vorbind astfel, a izbit-o peste cocoaşă cu un băţ pe care-1 ţinea în mână, zicându-i : „Vrăjitoarea diavolului, nu puteai să spui asta mai înainte ? A trebuit să aştepţi până voi fi eu de santinelă ?“ Când un ofiţer i-a luat babei apărarea,

57

el i-a zis : „Aşa îi trebuie ! Hodoroaga dracului a auzit de acum 4 săptămâni că toată lumea ţipa după ploaie. De ce nu i-a dat drumul mai de vreme, să se bucure omenirea ? Poate că ar fi crescut astfel şi orzul, şi hameiul ! “

La vorbele acestea şeful statului major, cu toate că era om serios, a râs din baierele inimii. Eu unul, auzind pe colonel cum îi povesteşte contelui asemenea fleacuri şi trăsnăi de-ale mele, m-am gândit că, de bună seamă, n-a tăcut şi i-a spus şi alte pozne de-ale subsemnatului. Am fost apoi introdus în sufrageria contelui.

Când m-a întrebat ce vreau, i-am răspuns :

— Milostive domn, crima mea şi porunca excelenţei voastre cer pedepsirea mea cu moărtea ; dar credinţa mea neclintită faţă de majestatea sa împăratul îmi porunceşte,

în toate împrejurările, să păgubesc pe inamic şi să fiu de folos maiestăţii sale.

Contele mă întrerupse, zicându-mi :

— Nu mi-ai adus tu mai deunăzi pe maur ?

Am răspuns :

— Da, milostive domn !

— Ei, zelul şi credinţa ta ar putea să te ajute să-ţi salvezi viaţa ! Dar ce fel de plan ai să-l scoţi pe inamic din cetate fără mari pierderi de timp şi trupă ?

I-am răspuns :

— Pentru că cetatea nu poate rezista la tyma- mentul greu, umila mea persoană crede că ina-

58

micul va capitula, dacă va avea credinţa că noi avem câteva piese de acestea.

Contele spuse :

— Şi un prost mi-ar fi spus acestea. Dar cine şi cum am putea convinge pe inamic să creadă asta ?

I-am răspuns :

— Proprii lor ochi. Am văzut santinela lor din turn prin ochean. Pe acest soldat îl putem înşela. Dacă vom încărca pe care câteva burlane de tablă şi Ie vom căra pe eâmp cu mare atelaj, au să creadă că sunt tunuri grele ; mai ales dacă Excelenţa voastră va ordona să se pregătească o poziţie, ca şi când am intenţiona să amplasăm acolo piesele.

— Dragă băietele, îmi zise contele, în cetate nu sunt copii ca să creadă în jucăriile noastre ; ei vor să şi audă tunurile, nu numai să le vadă. Şi apoi

— adresându-se ofiţerilor din suita sa – dacă nu reuşeşte comedia, ne vom face de râs faţă de toată lumea!

I-am răspuns :

— Voi face să răsune tunurile în urechile lor, Excelenţă ; să am numai la îndemână câteva puşti cu două ţevi şi un butoi destul de mare. Dacă, împotriva speranţelor mele, ar ieşi batjocură din asta, am s-o iau eu prin moartea mea cu mine, în calitate de inventator !

Cu toate că se mai opunea contele, locotenent-

colonelul meu l-a convins în cele din urmă, spu- nându-i că am mare noroc în asemenea lucruri,

59

aşa că el nu stă o clipă la îndoială că jocul acesta va izbuti. Contele îi porunci atunci să procedeze cum va crede de cuviinţă şi adăugă în glumă că gloria pe care o voi câştiga-o are să-mi aparţină numai mie !

Au fost aduse trei burlane groase şi înaintea carelor fură înhămaţi cite 24 de cai, deşi numai doi ar fi fost de ajuns. I-am mânat spre seară în vederea inamicului. In timpul acesta am pregătit trei puşti cu două ţevi şi un butoi. Am încărcat puştile cu încărcătură dublă şi am pus să tragă prin butoi, al cărui fund dinspre inamic era scos. Au bubuit aşa de năprasnic, ca trei lovituri de salvă, încât oricine ar fi jurat că-s tunuri grele. Şeful cartierului general a râs de acest „armament greu“ ; dar a oferit inamicului încă o dată prilej de răz- gândire, focul fiind doar un avertisment în acest scop. A adăugat hotărât : dacă până în această seară nu vor fi acceptate, mâine condiţiile vor fi cu totul altele. în urma acestui ultimatum, inamicul a primit să se facă schimb de ostatici, să încheie înţelegerea şi chiar în noaptea aceea să ne predea o poartă a oraşului. Norocul meu, căci acum contele nu numai că-mi dărui viaţa, ci porunci să fiu eliberat chiar în acea noapte şi dădu ordin lo- cotenent-colonelului, faţă cu mine, să-mi dea comanda primului steag liber. Acest lucru însă nu fu pe placul lui, căci avea mulţi veri şi cumnaţi care ar fi vrut să capete asemenea comandă.

Capitolul XI

Nenumărate lucruri Simplicius descrie :

Deşi neînsemnate, produc chiar veselie.

Nu mi s-a mai întâmplat nimic deosebit, în decursul aceluiaşi marş. Când ne-am întors la Soest, cei din Lippstadt mi-au prins soldatul lăsat împreună cu bagajul în cantonament şi care atunci se găsea cu calul meu cel de rasă la păşune. De la soldat s-au informat despre toată purtarea mea şi, când au aflat că niciodată nu m-am folosit de vrăjitorie, am crescut şi mai mult în stima lor; căci până

atunci, după zvonuri, mă credeau vrăjitor. Le-a povestit cum că el a fost unul din acei diavoli care au înspăimântat la stână pe „vânătorul“ din Werle. Când suspomenitul „vânător“ a aflat una ca aceasta, atât de mult s-a ruşinat, încât a şters-o, plecând din Lippstadt la olandezi. Că prin soldatul meu au aflat adevărul a fost iar – cum se va vedea – un mare noroc pentru mine.

Am început şi eu să mă cred om mai însemnat decât până acum, nutrind speranţa orgolioasă că

61

voi căpăta un steag. Mă întovărăşam tot cu ofiţeri şi cu tineri nobili, care tindeau şi ei să obţină ceea ce îmi închipuiam că voi căpăta eu în curând. Aceştia, cu toate că pe faţă se prefăceau că-mi sunt cei mai buni prieteni, pe ascuns erau duşmanii mei înverşunaţi. Nici chiar locotenent-co-Ionelul nu-mi era prea favorabil, deoarece trebuia să mă avanseze înaintea cimotiei lui. Căpitanul chiar mă ura pentru că mă fuduleam cu cai frumoşi, haine şi arme şi nu-i mai dădeam acestui zgârcit aşa de mult, ca altădată, din prada mea. Cred că ar fi fost bucuros dacă mi s-ar fi tăiat napul atunci, căci ar fi moştenit caii mei frumoşi. Locotenentul însă avea ciudă pe mine din pricina unei vorbe nesocotite pe care i-am spus-o în următoarea împrejurare : Când la ultimul atac aveam ordin să reluăm o poziţie pierdută, şi eu eram de santinelă (o făceam în poziţia culcat, deşi era noapte oarbă), locotenentul se târî spre mine, ca un şarpe, pa pântece şi mă întrebă : „Santinelă, observi ceva ?“ I-am răspuns : „Da, domnule locotenent“. El : „Ce anume ? Ce ?“ I-am răspuns : „Observ că domnului locotenent îi e frică“. Din clipa aceasta am sfeclit-o, avându-1 de duşman. Mă trimitea in misiunile cele mai primejdioase şi căuta orice prilej să mă şicaneze, mai înainte de a ajunge stegar, deoarece gradul pe care îl aveam nu mă apăra. Şi plutonierii se uitau chiorâş la mine, văzând că sunt preferat înaintea lor. Până şi soldaţii

62

de rând şovăiau în prietenia şi dragostea lor faţă de mine, părându-li-se că-i privesc de sus şi caut numai

tovărăşia celor mari.

Ceea ce mă necăjea mai mult era faptul că nimeni nu-mi spunea ce cred alţii despre mine ; eu unul nu puteam descoperi adevărata inimă a oamenilor, deoarece mulţi din cei care mă linguşeau în faţă s-ar fi bucurat să mă vadă mort. Trăiam, deci, ca orbul, devenind tot mai orgolios, deşi simţeam că pe mulţi îi supără faptul că întreceam pe ofiţeri şi pe nobili în fast. Nu mă sfiam să port, deşi eram numai caporal, un pieptar de 60 taleri imperiali, pantaloni de catifea roşie şi mineri d? atlas, tivite cu aur şi argint, deşi aceasta era ţinuta celor mai înalţi ofiţeri.

Dacă banii pe care-i puneam pe mine i-aş fi întrebuinţat să ung pe cei care trebuia, nu numai că aş fi căpătat curând steagul, dar nici nu mi-aş fi făcut atâţi duşmani. Eu însă continuam să mă port ca înainte. îmi împodobeam calul cel mai de soi, de rasă spaniolă, cu şa şi căpăstru de cea mai bună calitate, aşa încât, atunci când ieşeam călare, mi se putea spune „cavalerul sfântul Gheorghe“. Cu toate acestea mă rodea la inimă că nu sunt nobil, să-mi pot îmbrăca argaţii în livrea. M-am gândit : „începutul trebuia însă făcut. Ca iuncăr aveam nevoie de sigiliu şi deci de blazon.“ Un conte palatin îmi dădu unul : trei măşti roşii pe fond alb, iar pe coif bustul unui tânăr bufon, îmbrăcat în piele de viţel, având coarne şi clopoţei. Blazonul acesta mi se păru cel mai potrivit pentru numele de Simplicius, căci îmi aducea aminte, când voi fi de rang-mare, de starea mea de mai înainte, din Hanau. Şi asta era bine, ca să nu mai fiu orgolios. Prin urmare, după cum vedeţi, am fost cel dintâi cu astfel de nume de familie şi de blazon – întemeietorul unui neam – şi dacă cineva ar fi îndrăznit să-şi ridă de mine, aş fi scos sabia sau pistolul.

Deşi pe vremea aceea nu-mi era gândul la femei, mergeam totuşi cu tineri nobili, când aceştia făceau vizite la fete simandicoase, eu mai mult ca să mă fălesc cu părul frizat, cu hainele frumoase şi cu penajul colorat. Având şi trup zvelt, eram preferat celorlalţi. Am auzit odată cum aceste alintate purtătoare de trenă mă asemuiau unei statui frumoase de lemn care, afară de frumuseţea

exterioară, nu avea în ea nimic, nici putere, nici viaţă. De altfel nu le puteam distra cu nimic altceva decât cu lăuta, că încă nu gustasem nimic din plăcerile dragostei. Când însă ceilalţi mă necăjeau din cauza stângăciei mele, ca să se scoată ei în evidenţă, le spuneam că eu, deocamdată, mă mulţumesc cu sabia mea lucioasă şi mă bucur de buna mea mucshetă. Răspunsul acesta plăcu fetelor, ceea ce supără şi mai mult pe fanţi, care-mi doreau pe ascuns moartea, cu toate că niciunul nu îndrăznea

64

să mă provoace sau să mă silească să-l provoc la duel, deşi pentru aceasta ar fi fost de-ajuns o palmă sau o vorbă jignitoare. Fetele însă spuneaţi cu trebuie să fiu un tânăr curajos, iar înfăţişarfa mea şi renumete pe care-1 aveam valorau mai mult în ochii unei fecioare decât toate comp i- mentele inventate de zeul Amor. Vorbele acestea îi amarau şi mai mult pe ceilalţi.

— Aventurosul Simplicius, vol. IX

Capitolul XII

Simplicius găseşte în beciul părăsit Comoara, şi acasă o duce fericit.

Aveam doi cai frumoşi, cea mai mare bucurie a mea. Zilnic mă duceam călare la şcoaia de călărie .sau Ia plimbare, dacă nu aveam altceva de făcut. Asta nu pentru că aveau nevoie caii de dresură, ci ca să vadă lumea că frumoasele creaturi îmi aparţin. Când treceam pe uliţe şi-mi jucam calul, iar poporul căsca gura. zicând : „Uite, Vânătorul ! Ah, ce cal frumos ! Ce penaj mândru !“ sau : *„Min God wat vor eu prave Kerl is mi dat!‘‘ (Doamne, ce băiat straşnic e acesta !), ciuleam urechile şi mă ungea la inimă, ca şi când regina din Saba*1 m-ar fi asemuit cu înţeleptul Solomon în înalta lui măreţie. Dar prostul de mine nu auzeam şi ce spuneau oamenii cu scaun la cap despre mine ; necum ce părere aveau invidioşii. Aceştia îmi doreau, fără îndoială, să-mi rup gâtul, de

1 Regină legendară din Saba. A vizitat pe regele Solomon (n.r.).

oarece nu puteau să fie şi ei ca mine. Alţii se tindeau însă că, dacă fiecare ar avea ce am eu, nu m-aş fuduli aşa de nebuneşte. Ca să fiu scurt: c-ei mai cuminţi mă vor fi socotit un filfizon tânăr, a cărui îngâmfare n-are să ţină multă vreme, pentru că e aşezată p: –- bază şubredă, fiind susţinută numai de prăzi nesigure.

Şi dacă e să mărturisesc adevărul, apoi aceştia din urmă n-aveau părerea cea mai proastă, dar pe acea vreme n-o prea înţelegeam. Ce era pe atunci cu mine ? Voiam să-i arăt fiecăruia, prieten sau duşman, că mă simţeam soldat adevărat, cu toate că eram incă doar ţine. In cazul cel mai bun puteam trece drept bun soldat de rând şi asta pentru că acum, cu armele de foc, şi cel mai de jos grăj- dar putea să împuşte pe cel mai viteaz erou din lume. Dacă nu s-ar fi descoperit pulberea de puşcă, n-aş fi avut nevoie de muschetă.

Aveam obiceiul, când cutreieram aşa împrejurimile, să călăresc pe toate drumurile şi potecile, să sar peste şanţuri şi băltoace, să urc colinele, să trec apele. Cu acest prilej voiam să-mi întipăresc totul în minte, ca să mă folosesc de ele într-o eventuală încăierare sau dacă va fi vorba să apăr vreo poziţie. Aşa, într-o zi călăream nu departe de oraş. Treceam tocmai pe lângă ruinele unei case. îndată m-am gândit : ce loc potrivit e aici, când trebuie să stăm la pândă sau să ne retragem, când noi, dragonii, am fi învinşi şi fugăi’iţi de o unitate de călăreţi ! Intrai călare în curtea al cărei zid îm prejmuitor era destul de ruinat, ca să constat dacă,)a nevoie, am putea să ne salvăm călare şi cum ne-am putea apăra apoi, după ce am descălecat. Cercetând astfel totul cu amănunţime şi trecmd pe lingă pivniţă, ale cărei ziduri se păstraseră cel mai bine, calul meu, care de obicei nu era sperios, n-a vrut in ruptul capului să meargă mai departe nici cu binele, nici cu răul. I-am înfipt tare pintenii, încât mi-era milă de el, dar degeaba !

Am descălecat şi, cu el de căpăstru, am coborât treptele stricate ale pivniţei, să aflu de ce Sra speriat, pentru ca să ştiu altădată ce am de făcut. El se cabra

mereu şi voia să se întoarcă ; totuşi, cu vorbe bune şi mângâieri izbutii în cele din urmă să-l lac să coboare. Pe când ii alintam şi-l mân- gâiam, am băgat de seamă că privea fix şi îngrozit într-un colţ al beciului, asudând de frică. Nu voia de loc să păşească într-acolo ; dar eu nu vedeam nimic deosebit, care să-l facă aşa de încăpăţânat şi capricios. Stând astfel şi tot privind la cal, m-a apucat şi pe mine. groaza, ca şi când m-ar fi tras cineva de păr în sus şi mi-ar fi vărsat o găleată de apă pe spinare. De văzut însă nu vedeam nimic, astfel că, în cele din urmă, ajunsei la convingerea că atât calul cât şi eu suntem sub puterea vreunei vrăji, simţind că ne vom găsi aici, în pivniţă, sfârşitul vieţii. Am voit atunci să mă duc înapoi ; dar calul şedea pironit locului şi nu voia să mă urmeze,- ceea ce mă înspăimântă şi încurcă şi mai tare, aşa că nu mai ştiam ce să fac. La

68

urmă scosei pistolul şi legai calul de tulpina puternică a unui soc (care crescuse acolo în pivniţă), hotărât să ies singur afară, ca să caut oameni să-mi ajute să scot calul de acolo. Mă mai gândii că poate o fi vreo comoară ascunsă în zidul acesta vechi şi de-aceea locul e vrăjit. Privii deci mai atent la colţul cel misterios şi desluşii o bucată de zid, de mărimea unei ferestre, care se deosebea de zidăria cealaltă atât prin culoare cât şi prin lucrătură. Când însă am vrut să mă apropii de acel loc, iar m-a cuprins frica, de mi s-a făcut părul măciucă, nu alta ; ceea ce mi-a întărit convingerea că e vorba tot de o comoară ascunsă în zid.

De zece. ba de o sută de ori aş fi vrut mai degrabă să schimb gloanţe cu duşmanii, decât să stau cu frica asta în spate. Eram chinuit, fără să ştiu de cine şi de ce, căci nu vedeam şi nu auzeam nimica. Luai şi celălalt pistol de la oblâncul calului şi voii să plec lăsând calul acolo ; dar n-am putut urca treptele : parcă un magnet puternic mă ţinea pe loc. O sfeclisem. La urmă mi-a venit în gând să slobod pistoalele, ca să mă audă ţăranii care lucrau pe eâmp în apropiere şi să-mi vină într-ajutor. Am făcut-o, căci n-

aveam încotro – şi nu găseam alt mijloc să ies din acest loc vrăjit şi fioros. Eram aşa de mânios sau, mai degrabă, aşa de disperat – căci, zău, nu mai ştiu în ce stare mă aflam – încât, atunci când am tras, am îndreptat ţevile tocmai înspre locul de unde credeam că-mi vine'tot răul şi am nimerit cu cele două gloanţe atât de bine

69

acel pătrat de zid, încât s-au făcut acolo două găuri mari, să intre pumnul în ele. Când au răsunat împuşcăturile, calul a nechezat şi a ciulit ure hile. Acest lucru m-a înviorat nespus, deşi nici până azi nu ştiu dacă s-a mistuit stafia, sau bietul animal s-a bucurat de împuşcături. Mi-am luat atunci inima-n dinţi şi m-am dus la găurile pe care le făcusem cu pistoalele şi am dărâmat complet zidul. Şi, ce credeţi, am găsit acolo ? Un tezaur din aur, argint şi pietre scumpe atât de bogat, încât şi azi aş putea trăi ca un paşă, dacă m-aş fi priceput cum să-l păstrez cu adevărat. Au fost şase duzini de cupe vechi francone, un mare pocal de aur şi alte cupe, patru solniţe de argint şi una de aur, un lanţ de aur de provenienţă franconă, mai multe diamante, rubine, safire şi smaragde montate în inele şi alte giuvaericale, apoi o cutiuţă plină de perle mari, dar toate stricate sau zăcute. Într-un săculeţ de piele mucegăită se aflau optzeci de taleri din cel mai fin argint şi 89IÎ piese de aur cu stemă franceză şi un vultur, monezi pe care nimeni nu le cunoştea, pentru că, după cum spuneau oamenii, nu puteau citi inscripţiile de pe ele. Monezile, inelele şi giuvaerurile le-am vârât în buzunarele pantalonilor, în cizme, pantaloni şi cartuşiere şi deoarece n-aveam niciun săculeţ la mine – ieşisem doar la plimbare – am tăiat valtrapul şi am învelit în el celelalte obiecte ; mi-am atârnat lanţul de aur la gât – am încălecat vesel şi m-am îndreptat spre cantonament. Când am ieşit din

70

curte, am văzut doi ţărani care voiau s-o ia la sănătoasa îndată ce m-au zărit. I-am ajuns însă uşor, căci aveam şase picioare şi drum drept şi i-am întrebat de ce au vrut să fugă şi de ce s-au speriat aşa de tare ? Mi-au

răspuns că au crezut că sunt stafia care se afla în acea curte boierească şi-i vai de oamenii care vin aproape de ea. între- bându-i şi ispitindu-i mai departe, mi-au povestit că de frica acelui strigoi ani întregi niciun pm nu îndrăzneşte să intre în beci. Asta o face doar vreun străin de loc, care s-a rătăcit pe-aiei şi nimereşte acolo din întâmplare. Pe aici merge vestea şi povestea că în beci e o ladă de fier plină cu bani, pe care o păzesc un câine negru şi o fecioară vrăjită. Şi, după cum au auzit şi ei do’ la bunici, are să vină o dată un nobil străin, care nu-şi cunoaşte părinţii, să scape pe fecioară, să deschidă lada de fier cu o cheie -de foc şi să ia cu el banii. Şi alte asemenea poveşti nătânge mi-au mai spus oamenii, dar, pentru că sunt prea gogonate, nu vreau să le mai înşir acum. I-am întrebat apoi ce căutau amândoi aici. Mi-au răspuns că au auzit împuşcături şi un ţipăt ascuţit. Atunci au alergat îritr-acoace, ca să vadă ce se întâmplă. Când le-am spus că eu am tras focurile în speranţa că vor veni oameni la ruine, deoarece îmi era tare frică, dar că despre un ţipăt nu ştiu nimic, atunci ei mi-au zis :

— în acest castel dărâmat poţi să împuştj dt vrei, că nu vine nimeni din vecinătate ! E locul

atât de vrăjit, înoât nici n-am fi crezut pe domnia voastră că aţi fost acolo, de nu v-am fi văzut cu ochii noştri cum ieşeaţi.

M-au descusut apoi, voind să afle de la mine tot felul de lucruri, precum şi dacă am văzut fecioara şi dinele cel negru stând pe lada de fier. Aşa că, dacă aş fi vrut să le spun braşoave, aş fi putut să le înşir câte-n lună şi-n soare. Despre comoară, fireşte, n-am suflat o vorbuliţă, ci mi-am văzut de drum şi, ajuns la gazdă, mi-am cercetat, tezaurul, care m-a bucurat foarte.

Capitolul XIII

Simplicius se simte cuprins de-o grijă mare :

La negustor îşi lasă comoara in păstrare.

Aceia care cunosc ce poate banul şi de aceea il socotesc drept zeul la care se închină, au într-ade- văr

pentru ce; dar, dacă e cineva în lume care a simţit pe pielea sa puterile lui aproape divine, apoi acela sunt eu ; ştiu cum se simte omul care posedă mulţi bani ; dar mai ştiu şi cum o duci în pielea celui care n-are nicio leţcaie în pungă. Da, mă încumet chiar să dovedesc că banul are toate virtuţile şi puterea, mult mai mari decât toate pietrele preţioase, căci el alungă tristeţea ca diamantul 1 , aduce plăcere şi atracţie pentru studii, ca smaragdul. De aceea studenţii sunt de cele mai adeseori copiii bogaţilor şi prea puţini ai săracilor. Banul îţi înlătură timiditatea, face pe om vesel şi fericit ca rubinul ; dar îţi aduce adesea şi insom-

1 Puterea magică a pietrelor preţioase era o ternă preferată. a pseudoştiinţeior naturale din antichitate şi evul mediu (n.r).

nie ca granatele. Dimpotrivă, are mare putere in «-ti înlesni liniştea şi somnul ca hiacintul ; îţi întăreşte inima, îţi alungă teama zadarnică şi face pe om vesel, moral, sprinten şi blând ca safirul şi ametistul; alungă visurile rele, te înveseleşte şi-ţi

— ascute inteligenţa ; iar, dacă eşti în ceartă cu ci- xieva, te ajută să-l înfrângi, mai ales dacă ai grijă să-l ungi bine pe judecător. El potoleşte şi poftele «cele necuviincioase şi greţoase, întrucât poţi să ai cu bani femei frumoase câte pofteşti. Pe scurt : nici nu se poate spune ce putere are drăguţul de îban – aşa am scris eu mai înainte despre asta în lucrarea mea Negru şi alb – dacă ştii să-l folo- i «şesti şi să-l cheltuieşti cum trebuie !

în ceea ce mă priveşte, eu l-am adunat din jaf şi din găsirea comoarei ; de aceea el avea ciudată Snrâurire asupră-mi. Cu această comoară a mea am l făcut curioase experienţe : m-a făcut şi mai orgo- : lios ca înainte, aşa încât mă durea inima că mă nu- i imesc numai Simplicius. îmi tulbura somnul ca ametistul ; căci stăteam treaz nopţi întregi medi- tând cum să fac să obţin şi mai mult. M-a schimbat într-un desăvârşit contabil ; am evaluat atunci cât ar putea valora aurul şi argintul sub formă de «obiecte şi l-am adăugat la acela pe care îl ascunsesem ici şi colo

sau îl aveam încă în pungă şi am aflat, în afară de pietrele preţioase, o avere mare. Înnăscuta ei natură bticlucaşă şi rea mă punea la încercare şi am văzut ce adevărat e proverbul : „pofta vine mâncând“, căci voiam să am tot mai

74

mult şi m-i’m făcut aşa de avar. încât toţi mă duşmăneau. M-am trezit pe cap cu tot felul de planuri nebuneşti şi griji ciudate, clar nu ajungeam* la nicio hotărâre. Odată m-am gândit să las dracului războiul şi să mă liniştesc undeva, privind toată ziulica pe fereastră cu botul uns de grăsime ; dar m-am răzgândit repede, amintindu-mi ce? viaţa liberă am dus înainte şi ce speranţe şi visuri făuream, să ajung om mare. Apoi iar îmi spuneam : „Ei. Simplicius, ia fă rost să capeţi un titlu d(> nobil şi recrutează, din punga ta, o companie de dragoni împăratului ! Atunci vei fi domn mare, care, cu timpul, poate urca şi mai sus treptele măririi.“

Când însă mă gândeam că înălţimea mea poate muri într-o ciocnire nenorocoasă sau că încheierea unei păci va pune capăt, o dată cu războiul, şi măririi mele, nu mai mi-a fost pe plac nici planul acesta. Mai târziu mi-am dorit viaţa de bărbat vrednic, spunându-mi să mă însor cu o femeiuşcă tânără, frumoasă şl bogată, să cumpărăm un castel al vreunui nobil scăpătat şi să ducem o viaţă liniştită. Mă gândeam să mă ocup cu creşterea vitelor, de unde să am un venit bun şi cinstit; dar tot eu îmi ziceam că arum sunt prea tânăr pentru astfel de îndeletnicire.

După multe asemenea planuri am ajuns la ho- tararea că ar fi cel mai cuminte lucru să încredinţez tezaurul meu unui bogătaş într-un oraş mare spre păstrare şi să aştepV ce-o vrea târgul şi no

75

rocul să facă pe viitor cu mine. Aveam pe Iupiter tot în seama mea, căci nu puteam scăpa de el. Dar, să ştiţi, omul ăsta vorbea câteodată foarte cuminte şi săptămâni întregi era sănătos la minte. Mă iubea foarte mult, căci îi făcusem destul bine. Când m-a văzut aşa îngândurat, mi-a zis odată :

— Dragă fiule, zvârle dracului tot aurul şi argintul !

L-am întrebat :

— Dar pentru ce, Iupiter ?

El răspunse :

— Ei, de aceea, ca să capeţi pe de o parte prieteni ; iar pe de alta ca să scapi de griji !

I-am zis :

— Ba, aş vrea să am şi mai mulţi !

El adăugă :

— N-ai decât să-i înmulţeşti ; dar să ştii de la mine că, în felul acesta, n-ai să ai nici linişte, nici prieteni toată viaţa ta. Lasă-i pe bătrânii zgârie- brânză să adune bani, ţie însă nu-ţi stă bine, tânăr precum eşti, să fii aşa; ci poartă-te ca un tânăr cuminte ! Altfel vei duce mai multö lipsă de prieteni decât de bani !

M-am gândit mai bine la vorbele lui şi i-am dat dreptate. Zgârcenia însă pusese atât de mult stă- pânire pe mine, că n-am vrut să dăruiesc nimic. In cele din urmă i-am dat comandantului meu câteva cupe de argint aurit, căpitanului câteva solniţe de argint, dar le-am stârnit numai pofta de mai mult, că le lăsa gura apă. Camaradului meu cel mai cre-

dincios, Springinsfeld, i-am dăruit 12 taleri imperiali. El m-a sfătuit să nu ţin banii şi bogăţia la mine, căci altfel se poate întâmpla o nenorocire, deoarece ofiţerii nu văd cu ochi buni ca un soldat să aibă mai mulţi bani decât ei. El însuşi a văzut cum un camarad a ucis pentru bani p? un altul. Până acum am putut ţine ascuns ce-am câşligat din pradă, căci toţi ştiau că banii i-am vârât in haine, cai şi arme ; dar acum, cu comoara asia, pe care mulţi o socoteau şi mai mare decât era, nu mai puteam ascunde că n-am bani. Apoi, spunea e!, aud cum murmură oamenii. Că el, de-ar fi în locul meu, ar lăsa războiul, s-ar aşeza undeva, în siguranţă, şi apoi ce-o da Dumnezeu ! I-am răspuns :

— Foarte bine, frăţioare, dar ce mă fac cu speranţa că voi căpăta un steguleţ ? S-o dau de râpă ?

— Da, da – zise Springinsfeld – să mă ia dracul dacă ai să-l capeţi ! Cei care speră acelaşi lucru, vor căuta de o mie de ori să-ţi frângă gâtul. Nu-mi vinde tu castraveţi, că tata a fost grădinar ! Crede-mă, frate, am văzut mai multe în războaie

V

decât tine. Nu vezi cum mulţi plutonieri au îmbătrânit tot cu carabina scurtă, deşi ar fi meritat înaintea altora să comande o companie ? Nu crezi că şi unii ca aceştia au dreptul să spere ? Socotesc că ar merita avansare mai mult decât tine, nu? Trebuie s-o recunoşti !

Am tăcut, căci Springinsfeld îmi spunea adevărul cu toată sinceritatea lui de prieten şi de neamţ ;

77

dar eu mi-am muşcat pe ascuns buzele, căci eram foarte încrezut şi ambiţios pe atunci.

E drept că am cântărit mult vorbele lui. ca şi pe ale lui Iupiter al meu, că n-aş avea prieteni care să mă ajute la nevoie, sau să-mi răzbune moartea ; dai' banii, banii diavolului, ambiţia şi speranţa mea în avansare nu m-au lăsat să părăsesc războiul şi să mă liniştesc. Am rămas, deci, ca mai înainte şi, pentru că mi s-a ivit prilejul să plec la Colonia (unde a trebuit să conduc o sută de dragoni, ca pază a unor transporturi negustoreşti) mi-am împachetat comoara şi am încredinţat-o celui mai mare negustor de acolo în schimbul unei chitanţe. Erau 74 mărci de argint, 15 mărci de aur, 80 taleri de Joachimstal ', diverse giuvaericale într-o cutie sigilată cântărind împreună cu aurul şi pietrele preţioase 8 funţi şi jumătate, apoi 893 monede vechi de aur, preţuind fiecare cite un gulden şi jumătate. Pe Iupiter al meu l-am luat cu mine la Colonia, după dorinţa sa, căci avea acolo rude de vază. Acestora m-a lăudat pentru toate binefacerile, pe care le-a avut de la mine, şi ei mi-au arătat mare cinstire. El m-a sfătuit încă odată să folosesc mai bine banii, făcându-mi prieteni, care-mi vor fi mai de trebuinţă la nevoie decât aurul din ladă.

1 Localitate în Boemia (Erzgebirge) renumită pentru minereurile sale de argint, plumb şi fier. De la 1517 se

băteau aici taleri de argint (n.t.).

Capitolul XIV’

Simplicius e prinsul armatei suedeze ;
Dar de duşmani deprins e să nu se-ntimideze.

Pe drum, la întoarcere, mă tot gândeam ce purtare să am pe viitor, ca să capăt bunăvoinţa oamenilor, căci prietenul meu Springinsfeld mi-a bă-, gat în cap şi m-a convins că toţi mă invidiau. Apoi mi-am adus aminte şi ce mi-a spus renumita ghicitoare din Soest, şi am căzut mai mult pe gânduri. M-am mirat că oamenii sunt aşa de falşi şi-mi vorbesc în faţă frumos, deşi mă urăsc. M-am hotărât atunci să fiu şi eu ca alţii, să le vorbesc tuturora pe plac, deşi sunt de altă părere. Mi-am mai propus să nu mai fiu orgolios, să mă tutuiesc cu oamenii de jos şi să stau cu pălăria în mână în faţa celor mari. Am luat apoi 100 de taleri de la negustorul din Colonia şi m-am hotărât să dau pe drum jumătate din ei ostaşilor de pază, căci m-am convins că zgârcenia nu aduce prieteni. Am vrut, deci, să mă schimb, chiar pe drumul de întors acasă ; dar am vândut pielea ursului din pădure.

79

Când am vrut să trecem prin Berg, m-au pândit din ascunziş vreo 80 de muşchetari şi 50 de călăreţi. M-am dus înainte cu un caporal şi alţi cinci soldaţi, să cercetăm drumul. Duşmanul s-a ţinut ascuns şi ne-a lăsat să trecem, ca să nu se alarmeze convoiul, mai înainte de a sosi până la ei, în strâmtoare. Trimise însă după noi, să ne urmărească de departe, un comet1 cu opt oameni. Când a început atacul şi noi ne-am întors să dăm o mână de ajutor la apărarea convoiului, ne-au ieşit înainte ceilalţi, întrebându-ne dacă nu ne predăm. Călăream cel mai bun cal al meu şi m-am gândit să încerc să câştig glorie prin luptă ; când am auzit însă salvele, mi-am dat seama că nu-i de glumit, şi am vrut să fug ; dar cornetul ocupase deja strâmtoarea şi, când am încercat totuşi să trec luptând, mi-a cerut să mă predau, socotindu-mă ofiţer. M-am gândit : e mai bine să-ţi scapi viaţa, decât s-o rişti şi 1-arn întrebat dacă mă va trata ca un ostaş cinstit. Mi-a răspuns :

— Da, cinstit !

Atunci i-am predat sabia şi am fost luat prizonier. M-a întrebat cine sunt, căci mă crede nobil şi ofiţer. Când i-am spus că oamenii îmi spun Vânătorul din Soest, mi-a zis :

— Ai mare noroc că n-ai căzut în mâinile noastre acum patru săptămâni, căci nu ţi-aş fi putut ajuta cu nimic. Atunci te socoteau toţi cu adevărat vrăjitor.

* Port-drapel de cavalerie (n.t.).

80

Cornetul era un tânăr şi viteaz cavaler, cu doi ani mai în vârstă decât mine şi s-a bucurat acum do’ norocul şi cinstea de a fi prins pe vestitul Vână- lor. De aceea s-a ţinut de cuvânt şi m-a tratat cavalereşte în felul olandezilor, care nu luau prizonierilor spanioli nimic din cele ce aveau ei în centură. Nici nu m-a percheziţionat măcar. Am fost însă şi eu cavaler şi am scos banii pa care i-am predat şi, când a fost la împărţirea prăzii, i-am spus în taină, să bage de seamă, să primească şi calul, căci în şa sunt 30 de ducaţi şi un cal ca acela greu se mai găseşte. Pentru toate acestea cornetul m-a îndrăgit, ca şi când aş fi fost fratele lui. A ’âncălecat pe calul meu şi m-a lăsat să călăresc pe al lui.

Din trupa de pază şase au rămas morţi pe teren, treisprezece au fost luaţi prizonieri, iar opt răniţi. Ceilalţi au scăpat şi n-au mai avut curajul să ia înapoi prada duşmanului care acum se găsea în – eâmp deschis, ceea ce ar fi putut face foarte bine, toţi fiind călări.

După ce prada şi prinşii au fost împărţiţi, suedezii se despărţiră chiar în seara aceea de cei din Hessen (căci erau din garnizoane diferite). Pe mine, pe caporal şi încă pe trei dragoni ne-a dus cornetul ca prizonierii lui la o fortăreaţă care nu se afla nici la două mile depărtare de garnizoana noastră, Soest. Aici eram binecunoscut în toată regiunea. căci făcusem multe isprăvi ; deci mai mult temut, decât iubit. Când se zări oraşul, cornetul a

6

81

trimis înainte un călăreţ, ca să anunţe comandantului sosirea lui şi să-i povestească toată întâmplarea, şi cine

erau prinşii. Să fi văzut atunci ce de norod alerga spre noi, căci fiecare voia să vadă pe Vânător. Unul spunea una, altul alta, aşa că părea că cine ştie ce mare potentat îşi face intrarea triumfală în oraş.

Pe noi, prizonierii, ne-au dus imediat la comandant, care mult s-a mirat de tinereţea mea. M-a întrebat dacă nu cumva am slujit vreodată în tabăra suedeză şi de unde sunt originar. Când i-am spus adevărul, m-a întrebat dacă n-aş avea plăcerea să trec de partea lor. I-am răspuns că mi-ar fi indiferent unde activez, dar că am jurat credinţă împăratului şi, deci, că trebuie să-mi respect jură- mântul. După aceea a dat poruncă să fim înfăţişaţi comandantului suprem şi a îngăduit cornetului, la rugămintea lui, să ne ospăteze, pentru că şi eu am făcut la fel cu prizonierii mei, printre care se afla şi fratele cornetului. Seara s-au adunat la cornet -— unde fusesem invitat şi eu împreună cu caporalul – un număr de ofiţeri care m-au tratat foarte politicos. Eram vesel, ca şi când n-aş fi pierdut nimic şi le vorbeam deschis, ca şi când m-aş fi aflat nu la inamici, ci la cei mai buni prieteni. M-am silit să fiu modest, căci ştiam că purtarea mea va fi raportată comandantului.

A doua zi am fost înfăţişaţi toţi prizonierii poliţaiului regimentului. Când am intrat în sală, s-a mirat şi el de tinereţea mea şi m-a întrebat :

82

— Copilul meu, ce ţi-au făcut suedezii că ie i .i. boieşli cu ei ?

Vorbele acestea m-au mâniat şi de aceea i-am răspuns :

— Soldaţii suedezi mi-au luat bilele şi am vrut să mi le iau înapoi !

Când le-am răspuns astfel, ofiţerii-asesori se ruşi nară, şi unul spuse în latineşte : să vorbească !u- cruri serioase cu mine, că doar a auzit că n-au un copil în faţa lor. Pe acesta îl chema Eusebius, căci aşa i s-a adresat ofiţerul. După aceea m-a întrebat cum mă numesc şi când i-am rostit numele meti, mi-a zis :

— Niciun drac din iad nu poartă numele ăsta !

I-am răspuns atunci :

— Acolo nu există niciunul care să poarte numele de Eusebius ! — şi i-o plătii astfel după cuviinţă. Ofiţerii mi-au luai în nume de rău această atitudine, spunându-mi că trebuie să-mi amintesc că sunt prizonierul lor şi nu am fost adus să fac şotii. Nu m-am înroşit de loc la faţă din cauza acestei observaţii, nici nu m-am scuzat, ci le-am răspuns că m-au luat prizonier ca soldat şi că nu-mi vor da drumul ca unui copil ; de aceea aştept să nu fiu luat în glumă ca un băietan. Am răspuns aşa cum m-au întrebat şi sper că n-am procedat cum nu se cuvine. Apoi m-au întrebat de origină, naştere şi, mai ales, dacă am slujit vreodată în armata suedeză ; apoi cum este în Soest, cât e de puternică garnizoana de acolo şi alte ase

83

menea lucruri. La toate le răspundeam repede, scurt şi bine ; iar în privinţa fortăreţei Soest şi a garnizoanei ei, am spus atât cât credeam eu de cuviinţă. N-am spus nimic despre faptul că am fost bufon, căci îmi era ruşine de fosta mea stare.

Capitolul XV’

Simplicius, in schimbul încredinţării date.

De suedezi se vede lăsat în libertate.

Intre "timp au aflat cei din Soest că am căzut prizonier împreună cu caporalul şi alţi ostaşi. Imediat au trimis un toboşar, ca să ne readucă. Caporalul şi ceilalţi trei au fost eliberaţi şi daţi în primire toboşarului. Pe mine nu m-au eliberat; iar comandantul i-a înmânat toboşarului o hârtie – după ce mi-a dat-o şi mie s-o citesc – în care scria comandantului din Soest că nu poate primi răscumpărarea mea, întrucât-aş fi servit altădată în tabăra suedeză :

„Domnule ! etc. Scrisoarea dumneavoastră mi-a fost înmânată prin aducătorul ei, acest toboşar. Prin aceasta trimit pe caporal cu ceilalţi trei prizonieri. In ceea ce priveşte pe vânătorul Simplicius, acesta nu mai poa:e fi liberat, pentru că a slujit odată de partea noastră. Dacă pot fi însă de folos domniei tale în altă privinţă – în afară

de obliga

85’

ţiile mele de serviciu – dumneavoastră veţi găsi în mine, cel care sunt. şi rămân al domniei voastre, gata de a vă sluji R. de S.A.“

Scrisoarea aceasta nu mi-a plăcut, fireşte, ba a trebuit şi să le şi mulţumesc că mi-au dat-o s-o citesc. Am cerut să vorbesc cu comandantul. Mi s-a răspuns însă că are să trimită el după mine, după ce va pleca toboşar ul mâine dimineaţă.

Am aşteptat deci până atunci. Comandantul a trimis să mă cheme şi, cum era timpul prânzului, mi-a făcut pentru întâia oară cinstea să mă poftească la masă. îmi turna mereu în cupă, dar nu-mi spunea un cuvânt ce avea de gând cu mine. După masă, când simţeam că sunt cam ameţit, mi-a zis :

Dragă Vânătorule, ai văzut din scrisoarea mea pentru ce te-am oprit. Am făcut-o potrivit dreptului militai’ în război, căci mi-ai mărturisit atât mie, cât şi poliţaiului regimentului, că ai servit de partea noastră la grosul armatei ; de aceea trebuie să rămâi la noi, în regimentul meu. Am să te avansez cu timpul – fireşte dacă te porţi corespunzător -— mai mult decât ai fi putut spera să fii înaintat în armata imperială. în caz de refuz, să nu-ţi fie cu supărare, dacă te trimit iar la locotenent-colonelul de la care te-au făcut prizonier dra- gonii.

I-am răspuns :

86

. — Prea stimate domnule colonel (căci pe atunci nu era obiceiul să dai titlul de „Măria ta“ ofiţerilor ieşiţi din soldaţi de rând, chiar de-ar fi avut gradul de colonel), n-am fost niciodată legat prin jurământ de coroana suedeză, nici de aliaţii ei şl nici de locotenent-colonelul de care-mi vorbiţi. Am fost doar grăjdar, deci nu pot fi îndatorat să primesc servicii în armata suedeză şi nu pot să calc jurământul, pe care l-am prestai împăratului. Vii rog deci, foarte supus, să nu-mi cereţi ceva ce nu pot îndeplini !

— Ce ? — zise colonelul – dispreţuieşti un serviciu în

armata suedeză ? la seama că eşti prizonierul meu şi, în loc să te trimit la Soest, ca să lupţi pentru duşmanii noştri, îţi fac proces, sau te las să pieri în închisoare !

La vorbele acestea m-am speriat ; dar nu m-am arătat, ci i-am răspuns că Dumnezeu mă va păzi. de asemenea jignire, ca şi de jurământul fals.

—- De altfel aş îndrăzni, prea supus, să sper că domnul colonel mă va trata ca pe un soldat, dat fiind renumele său de cavaler.

— Da – zise el – aş şti prea bine cum să te tratez, căci aş vrea să procedez după severitatea legii ; dar, mai bine, gândeşte-te cum te vei comporta, ca să nu-mi dai prilejul să iau alte măsuri împotriva dumitale !

După acestea m-a trimis iar la închisoare.

Puteţi uşor să vă închipuiţi că n-am închis prea mult ochii în acea noapte. îmi treceau tot felul

87

de gânduri prin minte. A doua zi dimineaţa au venit câţiva ofiţeri şi cornetul în celula mea, în aparenţă să-mi ţină de urât, în fond să-mi lămurească un lucru foarte neplăcut şi anume că mă aşteaptă un proces ca vrăjitor, dacă nu cedez. Voiau cu aceasta să mă intimideze; dar, pentru că mă ştiam cu conştiinţa împăcată, m-am arătat indiferent şi zgârcit la vorbă. Am băgat bine de seamă că nu voia colonelul să mă întorc la Soest, unde, desigur, mă trăgea aţa, cum se spune, dacă m-ar fi lăsat liber, pentru că nădăjduiam să fiu înaintat în grad şi acolo aveam, pe lingă cei doi cai, lucruri de preţ. A doua zi colonelul m-a chemat din nou, să mă întrebe, dacă nu m-am răzgândit. I,-am răspuns :

— Domnule colonel, aceasta e hotărârea mea cea de pe urmă : mai bine mor decât să fiu sperjur ! Dacă însă prea stimatul domn colonel ar vrea să mă-elibereze şi să nu-mi dea nicio treabă în legătură cu războiul, atunci îi voi jura cu inima şi gura, să nu lupt şase luni întregi împotriva suedezilor sau a celor din Hessen !

Colonelului i-a plăcut .propunerea mea,, mi-a întins mâna. mi-a dăruit suma de răscumpărare şi porunci

secretarului său să redacteze un proces- verbal în două exemplare, pe care l-am semnat amândoi. Mi-a făgăduit protecţie şi apărare, precum şi libertate, cât voi rămâne în fortăreaţa de sub comanda sa ; eu însă m-am obligat ca în tot acest timp să nu întreprind nimic în dauna garnizoanei

88

sau a comandantului, ci să înlătur, după puteri, «rice pagubă ; iar în caz de război să ajut la apărarea împotriva vreunui atac inamic.

Apoi m-a oprit iar la prânz şi mi-a arătat mare cinste, cum n-aş fi sperat în viaţa mea de la imperialii mei. Prin felul acesta de a se purta m-a câşti- gat tot mai mult, aşa că nu m-aş fi întors la Soest, chiar dacă aş fi avut această libertate şi m-ar fi dezlegat de jurământ.

Capitolul XVI

Simplicius, cu toate că-i încă prizonier,

Trăieşte fără grijă, parc-ar fi fost boier.

Dacă e să se întâmple un lucru, apoi toate contribuie ia aceasta. Credeam că norocul m-a luat în căsătorie, sau cel puţin s-a legat aşa de strâns de mine, încât şi întâmplările cele mai potrivnice trebuiau să se întoarcă în bine. Pe când mă aflam la masa comandantului, am înţeles că argatul meu ar fi venit la mine cu cei doi cai frumoşi din Soest., Nu ştiam însă (cum am văzut mai târziu) că norocul cel perfid are ceva din videnia sirenelor, căci vrea cel mai mult răuẓaceluia faţă de care s-a arătat cel mai favorabil şi înalţă pe unul cu atât mai sus, ca să-l trântească după aceea cât mai în prăpastie.

Acest argat (pe care-1 luasem prizonier de la suedezi) îmi era nespus de credincios, pentru că şi eu i-am arătat simpatie şi l-am ajutat mult. De aceea înşăua în fiecare zi caii şi, când a auzit că

90

prizonierii vor fi liberi, a călărit înaintea toboşarului o bună postată de drum, de la Soest către noi, ca să nu fac mult drum pe jos, şi ca să nu intru în Soest gol sau zdrenţăros – căci bănuia că’ m-au dezbrăcat duşmanii. Când însă l-a întâlnit pe toboşar şi pe prizonierii eliberaţi,

a despachetat hainele mele cele mai bune. Deoarece nu m-a văzut şi a aflat că sunt reţinut în serviciul inamicului, a dat pinteni cailor zicând :

— Adio, toboşaruâe, şi dumneata, capo râie ! Unde e stăpânul meu, vreau să fiu şi eu !

A sosit la mine la timp. tocmai când colonelul îmi dăduse drumul şi mă cinstea. Colonelul porunci să fie găzduiţi caii la un han, până când îmi voi fi găsit locuinţă ; m-a fericit că am un argat atât de credincios şi s-a mirat că eu, ca simplu dragon şi aşa de tânăr, am cai atât de frumoşi. La plecare a lăudat aşa de mult pe unul din cai, încât am băgat de seamă că mult ar vrea să mi-1 cumpere. Pentru că din discreţie nu mi-a făcut oferta, i-am spus că, dacă vrea să-mi facă cinstea să-l oprească, i-1 dau cu plăcere. A refuzat insă categoric să-l primească ; bănuiesc că a făcut-o pentru că eram cam cherchelit şi n-ar fi vrut să se vorbească apoi că a smuls de la un om beat ceva de care să-i pară rău, când se va trezi.

Noaptea m-am gândit că e bine să rămân aicî şase luni şi să petrec în linişte iarna care bătea la

91

uşă. Bani aveam destui, chiar şi fără tezaurul meu din Colonia. în tot acest timp, mă gândeam : te întremezi bine şi vei putea ia primăvară să lupţi şi mai vitejeşte în armata imperială.

A doua zi dis-de-dimineaţă, mi-am disecat şaua, care era şi mai bine împănată cu bani, decât aceea pe care i-am dat-o cornetului. Apoi am trimis colonelului calul, spunându-i că, pentru că m-am hotărât să trăiesc cele şase luni aici, sub scutul domnului colonel şi nu mai iau parte1 la lupte, nu-mi mai trebuie calul, dar, pentru că ar fi păcat să-l las să se prăpădească, l-aş ruga să-i dea un locşor în grajdul domniei sale şi să-l primească şi stăpi- nească sănătos, drept semn al recunoştinţei pentru bunăvoinţa şi graţia arătată.

Colonelul îmi mulţumi foarte politicos şi-mi trimise chiar în acea după amiază prin intendentul lui un bou viu, îngrăşat, doi porci rotofei, un butoi cu vin, patru butoiaşe

cu bere şi douăsprezece care cu lemne de foc. Toate mi le aduse la noua mea locuinţă, închiriată pe şase luni, spunându-mi prin intendent că, de vreme ce rămân la el şi pentru început duc, desigur, lipsă de multe, îmi trimite pe lângă o cupă de vin şi o bucăţică de carne, şi lemne, ou care s-o fierb sau s-o prăjesc. îmi mai trimise vorbă că, dacă voi avea nevoie de altceva, îmi va da cu plăcere. I-am mulţumit foarte politicos, i-am dat intendentului doi ducaţi şi l-am rugat să mă recomande stăpânului său.

92

Când am văzut ce trecere am avut la colonel, graţie dărniciei mele, m-am gândit să dobândesc un bun renume şi pe lângă oamenii de rând, ca să nu mă creadă un sărăntoc. De aceea mi-am chemat argatul în faţa omului meu de gazdă şi i-am spus :

— Dragă Niklas, mi-ai arătat mai multă credinţă decât aş fi aşteptat de la tine. Deoarece acum nu te pot răsplăti cum meriţi, căci nemaiîuptând, nu-ţi mai pot face parte din pradă şi apoi, din cauza vieţii liniştite pe care o duc, nu mai am nevoie de argat, îţi dau drept plată celălalt cal, cu şa, hamuri cu tot, precum şi pistoalele mele, cu rugămintea să te mulţumeşti, deocamdată, cu atât. Caută-ţi un nou stăpân ! Dacă în viitor îţi voi putea fi cu ceva de folos, poţi ori când să vii la mine.

Niklas mi-a sărutat mâinile şi abia putea să vorbească, deoarece îl podidise plânsul şi n-a vrut în -ruptul capului să primească de la mine calul, spu- nând că e mai bine să-l vând, ca să am cu ce trăi. în cele din urmă l-am convins totuşi, făgăduindu-i să-l iau în serviciul meu îndată ce voi avea nevoie de el. Gazda mea era aşa de mişcată, văzând această duioasă despărţire, încât i-au dat şi lui lacrimile şi, după cum m-a lăudat argatul meu la toţi soldaţii, tot aşa şi el a dus vestea despre bunătatea mea prin tot târgul.

Comandantul a aflat şi el toate ac’estea. De a’tfel, mă preţuia ca pe un om hotărât şi de cuvânt, pe care

S3

se putea bizui, văzând credinţa pe care i-am ară- tat-

o împăratului, iar acum, dând caii. credea şi mai mult că-mi ţin făgăduiala să mă las de ostăşie. Aşadar eram un boier faţă de mine însumi, nesupus nimănui. Astfel se petrec toate în lumea asta strâmbă : în timp ce alţii trebuie să se zbată ca să îmbrăţişeze meseria armelor, eu trebuie să mă îngrijesc să-i pun cruce.

Capitolul XVII

Simplicius ne spune de traiul său tihnit,
De tot ce ghicitoarea in palmă i-a ghicit.

Cred că nu e om pe lume care să nu aibă în sufletul lui o leacă de nebuneală, căci suntem doară toţi plămădiţi din acelaşi aluat şi vorba ceea : pot vedea după perele mele când se coc perele vecinului. „Fugi, prostule ! — mi-ar spune cineva – dacă eşti nătărău, crezi oare că şi alţii sunt la fel ?“ Nu, asta n-o susţin ; căci aş îndrăzni prea mult. Spun însă că unul îşi ascunde mai bine ca altul nebunia. In tinereţe facem cu toţii tot felul de nebunii. Unii le dau drumul în voie'şi trec drept nebuni sadea ; alţii le înăbuşe cu totul; aceştia sunt oamenii înăcriţi. Mai sunt şi de aceia care le dau drumul numai puţintel, aşa, ca să scoată uşurel capul. Pe aceştia îi socotesc eu drept cei mai buni şi mai cuminţi oameni. Cât despre mine, am fost ca cei dintâi, căci eram de capul meu : nu dam socoteală nimănui şi bani aveam cu ghiotura. Am angajat

un băiat, pe care l-am îmbrăcat ca pe un paj cu o livrea caraghioasă de culoare maro-aurie cu reve- ruri galbene. Mă servea cu un aer ca şi când aş fi fost baron şi nu scurt timp înainte simplu dragon ; iar acum câteva luni un biet grăjdar.

Aceasta a fost cea dintâi nebunie pe care am săvârşit-o în acest oraş, care nebunie, deşi era destul de mare, n-a fost băgată de nimeni în seamă, deci cu atât mai puţin criticată. Dar, ce-are a face ? Lumea e atât de plină de nebunii, că nimeni nu le mai bagă în seamă şi nu, mai râde, nici nu se mai miră de ele, pentru că s-a obişnuit cu asa ceva. Eu însă eram socotit drept soldat bun şi cuminte şi nu drept nebun care mai poartă pantofiori de copil, M-

am înţeles cu gazda ca, pe lingă locuinţă, să ne dea şi masa, valetului şi mie. în schimb i-am dat carnea şi lemnele pe care comandantul mi le-a trimis pentru calul primit. Băiatul ţinea cheile de ia pivniţa unde aveam butoaiele cu bere şi vin, căci îmi plăcea să dau câte-o cupă de vin celor care mă vizitau. Nefiind nici soldat, nici burghez, aveam zilnic musafiri. Cea mai bună prietenie o legasem c u organistul, pentru că iubeam muzica şi nu voiam să las să-mi ruginească vocea mea frumoasă şi limpede (fără să mă laud). La el am învăţat compoziţia. să cânl mai bine la lăută şi din harpă şi astfel am ajuns să stăpânesc lăuta ca un virtuos. Mi-am procurat una şi mă desfătam aproape în fiecare zi cu ea. Când mă săturam de muzică, chemam pe blănarul care mă învăţase în mănăstire să mânuiesc

&G

toate armele. Mă exercitam cu el, ca să mă perfecţionez. Comandantul mi-a dat voie să învăţ de Ia unul din armurierii săi meşteşugul pirotehniei şi ai pieselor de armă. De altfel trăiam foarte liniştit şi retras ; iar lumea se mira că mă vedea mereu aplecat asupra cărţilor, ca un student harnic, căci mă ştia soldat deprins cu prădăciunile şi lupta.

Gazda mea era copoiul, iscoada comandantului şi am băgat de seamă că îi raporta tot ce făceam. Ţineam seama de această constatare şi nu vorbeam niciodată despre război eu el ; iar când alţii aduceau vorba despre aşa ceva, mă făceam ca şi când niciodată n-aş fi fost soldat şi că nici nu mă interesau

F asemenea chestiuni. In mine însă ardeam de nerăbdare să treacă cele şase luni: dar nu m-am dat pe faţă de care parte voi lupta cândva. Când îl vizitam pe colonel, mă oprea mereu la masă şi încerca totdeauna să mă descoase ; dar îi răspundeam în doi peri. Odată mi-a zis :

— Ei, Vânătorule, ce-ai de gând ? Nu vrei să vii la noi ? Ieri mi-a murit un port-drapel.

I-am răspuns :

— Prea stimate domnule colonel, îi şade bine unei văduve să nu se recăsătorească îndată după moartea soţului ; de ce să n-am şi eu răbdare să treacă cele şase luni ?

Şi mă furişam ca şarpele-n iarbă, ocolind răspunsurile ; iar colonelul îmi arăta tot mai multă simpatie, aşa că mi-a îngăduit, la o masă ca acestea, să mă plimb şi în afara zidurilor fortăreţei. Aveam

chiar voie să vânez iepuri, potârnichi şi alt vânal mic, pe care îl interzisese propriilor lui soldaţi. Pescuiam şi în râul Lippe [1] şi aveam aşa de mare noroc, că peştii şi racii veneau ca vrăjiţi la mine. Mi-am făcut un costum de vânător şi cutreieram noaptea pădurile, deoarece cunoşteam toate cărările, până am ajuns în preajma fortăreţei Soest. In pădurea de aici îmi ascunsesem comorile mele, pe care acum le scosei din scorburi şi le cărai în cetate, trăind bine, ca şi când aş fi vrut să rămân pe loc până la moarte. In plimbările mele întâlnii pe renumita ghicitoare din Soest care, cum m-a văzut, mi-a zis :

— Vezi, fiule, nu ţi-am ghicit bine când te-am sfătuit să-ţi ascunzi banii afară din oraş ? Află de la mine că spre norocul tău ai căzut prins, căii dacă te-ai fi întors, câţiva ticăloşi ţi-au pus g’ând rău, vrând să te omoare la vânătoare ; pentru că fetele alergau după tine şi la ei nici nu se uitau !

I-am spus :

— Cum poate cineva să fie gelos pe mine, când eu nu mă sinchisesc de femei ?

La care ea răspunse :

— Ascultă-mă : dacă rămâi aşa, îţi va merge bine ; dacă nu, femeile te vor alunga cu batjocură din ţară. Ştiu că ai râs mereu de ghicitul meu; poate nici acum n-ai să mă crezi. Nu-i aşa că acolo unde trăieşti acum te iubesc oamenii mai mult ca

’ Afluent al Rhinului inferior, în care se varsă, la

Wesel (n.t.)-

în Soest ? Ei, îmi pâre că te iubesc prea mult şi, dacă nu te păzeşti, această mare dragoste a lor îţi va păgubi ! Aşa mi-a ghicit în palmă.

I-am spus :

— Dacă ştii atâtea, cum pretinzi, atunci spune-mi ce fac părinţii mei şi dacă îi voi mai întâlni vreodată în viaţa asta ? Să nu-mi spui aşa în bo- bote, ci pe şleau, nemţeşte, limpede, cum se vorbeşte !

Ea-mi răspunse :

— Să-ntrebi abia atunci despre părinţi, când te vei întâlni pe neaşteptate cu tatăl tău adoptiv, care va duce de frânghie pe fiica doicii tale. Aşa-mi arată liniile din palma ta.

Zicând acestea începu să râdă tare, ca behăitul de ied, spunându-mi că mi-a ghicit aşa, de la ea, mai mult decât ar fi ghicit altora. Când am început să rid de ea, a şters-o repede, după ce a încasat câţiva taleri de la mine, căci aveam destui bani de argint. N-o duceam de loc rău : pe lângă tezaurul din Soest, mai cumpăram de la soldaţi, din prada lor, pietre preţioase, cu jumătate preţ. Nici nu-mi ascundeam averea, ci i-o arătam şi gazdei care povestea tuturora, făcând din ţânţar armăsar. Toţi se minunau de unde am atâţia bani, căci ştiau bine că tezaurul meu era în Colonia, deoarece cornetul, când m-a prins, a citit chitanţa negustorului.

7*

Capitolul XVIII

Simplicius plăteşte iubirii mult obol,

Căci fetele frumoase de loc nu-i dau ocol.

Ocupaţia mea ca ucenic la armurier şi exerciţiile de scrimă îmi erau binevenite şi le deprindeam uşor şi temeinic; dai- nu-mi ocupau tot timpul lieber, de care dispuneam din belşug, el fiind pricina multor rele de care trebuia să mă păzesc, neavând niciun stăpân să-mi bată capul. Aveam destule cărţi din care am învăţat multe lucruri bune; dar îmi cădeau în mână şi de-aCelea care-i

priau inimii mele, cum îi prieşte câânelui să lingă sare. Incomparabila carte *Arcadia* din care voiam să în- văţ arta oratoriei, m-a făcut să trec de la istoriile cele cu adevărat întâmpiate la cele de dragoste, şi la povestirile erotice. Adunam din toate părţile asemenea cărţi şi,, când luam una-n mână, nu mă lăsam până n-o dam gata, citind ziua şi noaptea.

1 Romanul pastoral, renumit pe atunci, al scriitorului englez Philipp Sidney (1554—1586), tradus în nemţeşte în 1(529 (n.r.).

Şi aşa, precum vedeţi, n-am învăţat să fiu orator, ci cum să fac curte femeilor. Să nu credeţi, însă, că eram chiar aşa de înfierbântat, precum Seneca numeşte această stare de nebunie divină sau Thomă Thomai 1 în Grădina lumii, o boală grea ; nu, căci unde mă mâna dragostea se şi ivea cite o femeiuşcă, de la care obţineam tot ce doream, fără multe mofturi din partea ei. Aşa că n-aveam niciun motiv să fac cum fac alţi îndrăgostiţi care spumegă de gelozie, de pofte, de suferinţe tainice, de minie şi de nerăbdare – de care aceşti nefericiţi sunt aşa de chinuiţi, că-şi doresc adesea chiar moartea. Aveam bani cu hurta, nu eram de loc zgârcit şi pe deasupra aveam şi o voce bună, ba cântam şi din felurite instrumente. în locul dansului – pe care nu l-am suferit niciodată – îmi arătam supleţea trupului când scri- mam cu blănarul în faţa fetelor. Apoi aveam pielea netedă, catifelată şi m-am obişnuit să zâmbesc prietenos, aşa că, fără să mă ostenesc prea tare, femeile umblau după mine chiar mai mult decât aş fi vrut (ca Aurora după Clito, Cephalo şi Thiton ; ca Venus după Anchise, Atys şi Adonis ; precum Ceres după Glaueus, Ulise şi lasion 2, iar însăşi pu-

1 Medic din Ravenna, care şi-a publicat lucrarea citată în 1620 (n.r.).

2 Aurora a răpit pe Clito, Cephalo şi Thiton, pentru că s-a îndrăgostit de ei, Venus a iubit pe Anchise, tatăl lui Enea, şi pe Adonis, Atys fiind îndrăgostit de Cybela. Glaueus a fost conducătorul lidienilor în războiul troian, iar

lasion, fiul lui Zeus, a fost soţul muritor al Cere- rei (n.r.).

101

diea Diana după Endimion al ei). Cam în acea vreme căzu şi sărbătoarea sfântului Martin când Ia noi, nemţii, încep petrecerile cu mâncare şi băutură, care ţin până-n lăsatul secului. Ofiţerii ca şi burghezii mă.pofteau care mai de care la masa lor, pe care se găsea rumenită gâsca îndopată în cinstea zilei sfântului iar cu acest prilej cunoscui multe femei drăguţe. Lăuta şi vocea mea le distrau şi le atrăgeau atenţia asupra persoanei mele ; apoi mai însoţeam cântecul lăutei cu melodii de dragoste, compuse de mine, la care adăugam şi priviri drăgăstoase şi gesturi galante ; aşa că nu-i de mirare că scoteam din minte câte o fetiţă drăgălaşă. La rândul meu, ca să nu fiu socotit vreun sărăntoc sau zgârie-brânză, am dat şi eu două ospeţe, unul pentru ofiţeri, altul pentru burghezii cei mai de seamă şi nu m-am uitat la bani ! Prin aceasta mi-am dobândit bunăvoinţa tuturor şi uşi deschise larg. Mi-era gândul numai la fete şi cu toate că de la unele din ele nu căpătăm ce doream (căci erau şi elin cele îndrăcite, care îmi rezistau), eu le vizitam pe toate fără deosebire, ca nu cumva acelea care-mi arătau mai multă favoare de cât s-ar fi cuvenit unei fete cinstite, să fie bănuite. Voiam să creadă ori şi cine, că mă duceam la ele ca să mă distrez şi numai să stau de vorbă. Şi-i cobzăream fiecăreia la ure-

1 Martin de *Tours* (cam pe la 350) – patronul Franţei, cel care a împărţit mantaua sa cu un cerşetor. Ziua lui se sărbătoreşte la 11 noiembrie (n.t.).

102

che, făoând-o să creadă că. numai pe ea o îndrăgesc, aşa că niciuna nu era geloasă pe alta.

Aveam la un moment dat nu mai puţin de şase, care mă iubeau şi pe care le iubeam ; dar niciuna nu-mi robise inima ea singură. La una îmi plăceau ochii negri, la alta părul de aur, la a treia firea ei zglobie şi la fiecare tot ce n-aveau celelalte. Apoi nici eu nu eram prea mofturos şi nici nu-mi plăcea să stărui prea mult în acelaşi loc. Valetul meu, şmecher mare, avea de lucru cu purtatul

corespondenţei de dragoste de colo până colo. Deşi tânăr, ştia să-şi ţină gura, mai ales că primea de la toate fustele o grămadă de bacşişuri, care mă costau pe mine cel mai mult, căci risipeam la bani cu amân- doUă mâinile, vorba ceea : Ce-adună femeia cu acul, risipeşte bărbatul cu sacul. Şi le făceam toate acestea,, aşa de pe ascunsele, că niciunul dintr-o sută nu mă credea aşa iubăreţ, afară de preot, de la care nu mai împrumutam atâtea cărţi religioase ca mai înainte.

Capitolul XIX

Simplicius câştiga prietenie multă;

De predica-nţeleaptă el prea puţin ascultă.

Când norocul vrea să-l surpe pe unul, îl ridică mai întâi în slavă şi bunul Dumnezeu îl previne pe fiecare de prăbuşirea lui. Aşa mi s-a întâmplat. şi mie, dar eu n-am ţinut seama ! în sinea mea eram convins că situaţia mea e atât de neclintită*, că nicio nenorocire nu mă poate prăbuşi, deoarece fiecare mă simpatiza, mai ales comandantul. Pe aceia la care el ţinea, îi câştigam făcându-le curte : cu cei de potriva mea beam şi ne făceam fraţi de cruce, jurându-ne prietenie şi credinţă ; pe servitori îi câştigam prin bacşişuri. Şi cetăţenii de rând, ca şi soldaţii îmi erau prieteni, căci vorbeam cu fiecare foarte amical. Auzeam deseori :

— Ce om de treabă este Vânătorul ! Vorbeşte cu fiecare copil de pe uliţă şi nu supără pe nimeni !

Când împuşcam vreun iepuraş sau vreo potâmi- che, le trimiteam în bucătăria acelora a căror prietenie o căutam ; le mai dăruiam şi vinul care aici

104

era scump şi în toate împrejurările făceam ca eu să suport cheltuielile cele mai mari. Când vorbeam, lăudam pe alţii, niciodată pe mine însumi, şi mă arătam aşa de modest ca şi când niciodată n-aş fi . cunoscut îngâmfarea, deşi ştiam că în război ea este de mare preţ. Întrucât eu dobândeam astfel simpatia fiecăruia şi fiecare dobândea multe de Ia mine, nu mă gândeam că ar putea să mi se întâmple vreo nenorocit e mai ales că punga mea era încă

doldora.

Adeseori mă duceam la cel mai bătrân preot al oraşului, de la care împrumutam multe cărţi, căci avea o bibliotecă bogată. Când îi înapoiam câte o carte, şedeam de vorbă despre unele şi altele, încât ne-am împrietenit la toartă. După ce-au trecut gâştele fripte şi ciorbele cu cârnaţi, precum şi sărbătorile Crăciunului, i-am dat preotului cadou de anul nou o sticlă mare cu rachiu de Strasbourg, din care bea după obiceiul westfalic, cu zahăr de candel. Cu acest prilej am stat mai mult de vorbă ; dar, spre marea mea mirare, l-am văzut în mână cu cartea mea, intitulată losef 1 şi pe care gazda mea, i-o împrumutase fără ştirea mea. M-am înroşit la faţă, văzând că lucrarea mea a nimerit la un om atât de învăţat, cu atât mai mult. cu cât din scrisul cuiva îl poţi cunoaşte cel mai bine pe om. Mi-a oferit un loc şi la început mi-a lăudat gândul ce-am

1 Primul roman al kii Grimmelshausen (n.r).

avut de a scrie ; m-a criticat însă că prea aim zăbovit mult la amorurile Selichei, femeia lui Putifar

Căci, zicea el :

— „Cui îi e inima plină, îl ia gura pe dinainte.“ Dacă n-ai şti ce simte un îndrăgostit, n-ai fi putut să zugrăveşti aşa de bine patimile acestei femei.

I-am răspuns că ceea ce am scris în această privinţă nu e născocire proprie, ci întâmplări luate din alte cărţi ; aşa, ca să mă deprind cu scrisul.

— Da, da – zise el – s-o cred şi p-asta ! Dar, vezi dumneata, eu ştiu despre persoana dumitale mai multe decât bănuieşti !

La aceste cuvinte m-am înspăimântat şi, când a citit aceasta pe faţa mea, mi-a zis :

— Eşti tânăr, plin de viaţă, drăguţ şi leneş. Trăieşti fără griji şi în belşug : de aceea te rog să te gândeşti la primejdiile unei asemenea vieţi. Să te temi de animalul cu cozi împletite, dacă vrei să vie- tuieşti cum trebuie ! Poate zici acum, în gândul dumitale : „Ce-1 priveşte pe preot purtarea mea ?“ (Într-adevăr ; îmi ghicise gândul !) sau

„Ce-mi porunceşte el ?“ Da, sunt părinte sufletesc şi bunăstarea dumitale o am la inimă, căci din pricina amabilităţii care te împodobeşte, îmi eşti drag oa şi când ai fi băiatul meu. Ar fi păcat de neiertat dacă ai lăsa să se irosească talentul pe care-1 vădeşti din această scriere. Sfatul meu părintesc ar fi să întrebuinţezi averea pe care o ai ca să studiezi şi să laşi

1 Cea care l-a ispitit pe pudicul Iosif (n.t.).

războiul, să nu păţeşti ceva. Ştii proverbul : „în tinereţe soldat, la bătrâneţe scăpătat“.

Am ascultat cu mare ,strângere de inimă această predică – deoarece nu mai fusesem obişnuit să aud aşa ceva ; dar nu m-am dat pe faţă, ca să nu-mi feştelesc obrazul de om subţire. I-am mulţumit pentru sfat, făgăduindu-i că mu voi gândi la ce mi-a vorbit. în.sinea mea însă ziceam : „Ce l-a găsit pe popă ?“ şi nici vorbă să mă lipsesc de voluptatea dragostei, căci „leul a prins gustul sângelui !“

Capitolul XX

Simplicius pe preot la vorbă îl îmbie Şi astfel se salvează de predica sălcie.

Nu eram nici aşa de ameţit de plăceri, şi nici aşa de prost incit să nu mă preocup să-mi păstrez prietenia fiecăruia, atâta timp cit mai rămâneam în fortăreaţă (chipurile până la trecerea iernii). întru- cât ştiam că nu e bine să te pui rău cu clericii care, la toate popoarele, indiferent de religie, se bucură de multă trecere, m-am dus a doua zi iar la preot şi am minţit de-am rupt pământul, că m-am hotărât sus şi tare să-l ascult. Vedeai bucuria pe faţa lui zbârcită.

— Mi-a lipsit – zisei – şi aici, şi în Soest un sfătuitor cucernic ca sfinţia ta. Numai de-ar trece mai repede iarna şi de s-ar îndrepta vremea, să pot călători !

L-am întrebat la care universitate aş putea studia, după sfatul lui. Mi-a răspuns că a studiat

)a Leyden ’ ; dar, cum după pronunţie s-ar părea -că

sunt germa’n din sud, mi-ar recomanda Geneva.

— Maica Domnului ! strigai fără voie, dar Geneva e mult mai departe de patria mea decât Leyden !

—- Dar ce-mi auziră urechile ? Domnul e papi staş ! O, Doamne, cum m-am înşelat!

— Cum ? cum ? domnule preot, – îi răspunsei – trebuie să fiu papistaş neapărat dacă nu vreau să mă duc la Geneva ?

— O, nu – zise el —ci pentru că invoci pe Maria.

L-am întrebat :

— Dar bine, părinte, nu i se cade unui creştin să pomenească numele-mamei Mântuitorului ?

— Asta da ! — răspunse el – dar te rog din tot sufletul şi din toată inima să-mi spui sincer de care religie ţii ! Căci, deşi te-am văzut în fiecare duminică în biserica mea, mă îndoiesc de credinţa dumitale în Evanghelie; deoarece de Crăciun nu te-am văzut la masa Domnului nici la mine, nici la luterani.

I-am răspuns :

— Domnule Părinte, vă încredinţez că sunt un bun creştin ; altfel n-aş fi ascultat atât de des pre- dicele. De altfel mărturisesc că nu sunt nici pe-

1 Oraş din sudul! Olandei, pe malul Rhinului, eu o renumită universitate întemeiată în 1575 (n.t.).

trinic l, nici paulinic?, ci pur şi simplu cred în cele 12 articole ale credinţii creştine în genere şi nici nu mă voi lega de vreo credinţă sau alta, mai înainte de a fi convins, prin dovezi puternice şi vădite, că una din ele este religia cea dreaptă, adevărată, care să te facă fericit.

— Acum sunt convins, zise preotul, că ai inimă de soldat, căci trăieşti fără religie ! Doamne, cum poate un muritor, care va fi odată condamnat sau fericit, să fie atât de nesocotit ? Ai crescut în Hanau şi n-ai fost iniţiat întru creştinism ? Nu este oare învăţătura noastră curată bazată pe natură şi Sfânta Scriptură, astfel că în veci n-o pot răsturna nici papistaşii, nici luteranii ?

I-am răspuns cu îndrăzneală :

— Cucernice părinte, aşa spun şi ceilalţi despre religia lor. Să încredinţez fericirea sufletului meu unei credinţe pe care o bârfesc celelalte două şi o socotesc drept învăţătură eretică ? Sfinţia ta ştii ce-a tipărit Conrad Vetter şi Johannes Nass 3 împotriva lui Luther ; iar acesta şi ucenicii săi împotriva papii ; sau ce-a scris Spangenberg 4 împotriva sfântului Francisc. Cui să-i dau dreptate, când se scarmănă de se fac ferfeniţă, unul pe altul ? Crezi

1 Partizanul" apostolului Petru, deci catolic (n.t.).

— Partizanul apostolului Paul, deci luteran (n.t.)

8*Conrad Vetter* – iezuit miinchenez (mort in 1622) şi *Johannes Nass* (1534—1595) – călugăr franciscan, amândoi adversari aprigi ai lui Luther (n.r.).

4*Cyriakus Spangenberg* (1528—1604) – teolog, detractor al lui Francisc de Âssisi (1182—1226), întemeietorul ordinului franciscan (n.r.).

110

sfinţia ta că fac rău dacă aştept până ce mintea mea e destul de coaptă, ca să pot deo^bi albul de negru ? Să cad aşa ca musca-n ciorbă fierbinte ? Căci dacă numai o singură confesiune are dreptate, iar celelalte două nu, atunci aş putea trece tot aşa de bine la cea adevărată, cit şi la una din cele false, ceea ce aş regreta toată viaţa mea. Apoi, pe lume mai sunt atâtea alte religii ca : a armenilor, a abisinienilor, grecilor, georgienilor şi, Dumnezeu ştie, dacă îmbrăţişez vreuna, trebuie să-i reneg pe credincioşii altei credinţe. Dacă sfinţia ta mă vei convinge că religia sfinţiei tale este singura cea adevărată, vă urmez cu mare rec unoştinţă !

La aceasta mi-a răspuns :

— Dumneata eşti foarte greşit ; dar sper că Dumnezeu te va lumina şi ajuta să ieşi din negură. In chestiunea aceasta, zilele următoare am să-ţi aduc dovezi din Sfânta Scriptură aşa de convingătoare, că până şi iadul nu va avea nimic de obiectat !

I-am primit propunerea, mulţumindu-i. Mă gândeam însă că, dacă nu mă va mai cicăli cu iubitele mele, atunci mă mulţumesc: cu credinţa lui.

Din felul acesta de a gândi, cititorule, poţi vedea ce pramatie şi ce om fără Dumnezeu eram pe vremea aceea ! Căci dădeam de lucru bunului preot, ca să mă lase în pace, să duc mai departe viaţa mea destrăbălată, gândindu-mă : „Până va sfârşi cu aducerea dovezilor, pqate voi fi, vorba ceea. poşte mări şi ţări“.

Capitolul XXI

Simplicius cuminte cu fata s-a purtat.

Dar iată-l peste noapte de-a dreptul însurat.

Peste drum de gazda mea locuia un Iocotenent-colonel de religie reformată. Acesta avea o fata tare frumoasă, care se şi purta ea o fată nobilă, li făceam de mult curte, de departe, şi aş fi vrut s-o cunosc îndeaproape, deşi nu aveam de gând s-o iubesc numai pe dânsa sau să mă leg pentru totdeauna cu ea prin căsătorie. Treceam des pe sub fereastra ei şi-i aruncam priviri galeşe, de îndrăgostit ; dar era aşa de păzită, că nu puteam schimba două vorbe cu ea. Apoi nici eu nu eram chiar aţa de grosolan, să intru netam-nesam în conversaţie ; pe de o parte pentru că nu-i cunoşteam părinţii, pe de alta pentru că familia ei era prea suspusă faţă de umila mea origină. Mă apropiam de ea numai la biserică ; la intrare sau la ieşire. Atunci să fi văzut ce suspine-i trăgeam – mă pricepeam al dracului la treaba asta ! — deşi nu erau sincere ; dar ea părea indiferentă, ceea ce m-a făcut să cred

.1 nu se va lăsa înduplecată aşa de uşor – ca o llmplă fată de burghez. Cu cât îmi ziceam însă că i(icu o voi căpăta, cu atât se aprindea mai tare dorinţa în mine.

Steaua care a mijlocit cunoştinţa noastră a fost Insă aceeaşi, pe care şcolarii o poartă de ziua celor „trei crai de la răsărit“, căci, după cum ea i-a călăuzit pe cei trei spre Bethlehem, tot astfel mi-a luminat şi mie accesul în casa fetei mele. Chiar latăl ei a trimis să mă cheme, căci eu, nefiind nici soldat, nici burghez, puteam să mijlocesc între aceste două categorii de cetăţeni în seara sărbătoririi celor trei crai, ceea ce am primit cu însufleţire .şi cu multe

complimente, spunându-i că-i mare cinste pentru mine să-i pot face un serviciu. Nu era vorba însă de altceva, decât de un vechi obicei în acea seară şi anume se închipuia o împărăţie în care demnităţile se trăgeau la sorţi, fără deosebire de persoană. La această sărbătoare colonelul trată pe'oaspeţi cu dulciuri şi vin ; iar secretarul său mă ajuta, scriind numele celor irşiţi la sorţi. Biletele le scotea fiica sa, iar părinţii priveau şi ei. Nu vreau să povestesc pe îndelete cum s-au petrecut lucrurile când am făcut cunoştinţă în acest loc. Părinţii se plângeau că nu ştiu ce să facă în lungile seri de iarnă, dându-mi să înţeleg că aş putea să vin să le ţin de urât. Tocmai ceea ce doream de mult. x

Din seara aceea (în care, ele altfel, am avut prea puţin prilej de vorbit cu fata), am început iar să

8

113'

întind Saţul, astfel că, atât fata cât şi părinţii i i puteau închipui că am şi înghiţit undiţa, deşi cu nu luam lucrurile decât numai pe jumătate în se rios. Mă ferchezuiam ca vrăjitoarele, către seara, când ieşeam, duoându-mă la ea ; ziua o petreceam citind cărţi de dragoste, din care scoteam idei pentru scrisorile înfocate către fată, ca şi când aş fi locuit la sute. de kilometri departe de ea şi n-aş fi văzut-o de mulţi ani. In cele din urmă am devenit intimi, pentru că părinţii nu numai că nu-mi îngreunau curtea, ci chiar mi-o înlesneau, rugân- du-mă s-o învăţ pe fată să cânte din lăută. De-acum aveam intrare liberă atât ziua cât şi seara, aşa că mi-am schimbat cântecul :

„I.iliacul şi cu mine
Zboară numai noaptea bine"

într-altul, în care preamăream norocul care-mi aducea pe lingă seri plăcute şi zile pline de încântare, în care mă desfătam privind în ochii ei frumoşi. Tot în cântecul acesta însă mă plângeam de nenorocul care-mi amăra nopţile şi nu-mi îngăduia să fiu şi atunci cu ea.*Cu toate că acest eântec era cam îndrăzneţ, i l-am cântat

totuşi, în- soţindu-1 de suspine şi de o melodie languroasă, la care lăuta a contribuit minunat şi am rugat-o pe fecioară să m-ajute să gust şi nopţile fericirea din timpul zilei. I)in păcate însă răspunsul ei a fost negativ, căci se pricepea de minune să mă refuze în mod politicos şi să scape, cu dibăcie de zvârlugă, din toate mrejele ce-i aruncam. La rându-mi însă mă feream' ca de foc să-i vorbesc de căsătorie şi când, totuşi, în cursul convorbirilor venea vorba despre asta, mă eschivam cu vorbe meşteşugite. Când sora iubitei mele, femeie măritată, a băgat / de seamă tactica mea, ne-a stricat toate întâlnirile, căci rareori mai rămâneam singuri. Vedea ea bine, că fata mă iubea cu adevărat şi că, deci, aşa nu mai putea merge multă vreme.

Nu mai e nevoie, cititorule, să înşir toate nebuniile dragostei, căci fiecare le cunoaşte destul din romanele de aventuri amoroase. Să nu mai lungesc ţ vorba : în cele din urmă am sărutat-o şi cu timpul mi-am îngăduit şi alte glume de acest fel. înaintam ca la război, pas cu pas, cu multă îndemânare. până ce într-o bună noapte draga mea mi-a dat drumul la ea şi eu m-am vârât aşa de frumuşel sub plapoma ei, ca şi când acolo mi-ar fi fost totdeauna sălaşul.

Poate crezi, cititorule, că s-a petrecut şi ceva neîngădtiit, cum de obicei se întâmplă la asemenea petreceri, nu-i aşa ? Ferească sfântul ! Am încercat eu, nu-i vorbă, dar speranţa mi-a fost zadarnică, deoarece am întâlnit o împotrivire cum n-aş fi aşteptat niciodată din partea unei fete. Vedeam bine că ea ţintea numai la căsătorie şi atunci am început să mă jur în tot felul că o voi lua de soţie ; ea însă nu voia să se întâmple nimic între noi înainte de nuntă. Atâta mi-a îngăduit : să stau lingă ea în pat, unde, obosit de insistenţă, am adormit uşor. M-a trezit o mare gălăgie pe la

8* / 115

patru dimineaţa. Când am deschis ochii, am \ă- zuţ pe colonel la patul nostru, cu pistolul într o mână şi cu o făclie în cealaltă.

—- Krabat1 !, urlă el către soldat, repede, Krabat,

cheamă preotul !

Am simţit îndată în ce primejdie mă af’am.

„Ţi-a venit rândul să te spovedeşti, înainte de a ispăşi“ – mă gândeam eu în sinea mea. Vedeam roş-verde-galben înaintea ochilor şi nu ştiam ce să fac.

— Strâcatule, se răsti el la mine, aşa ? îmi pin – găreşti casa, mizerabile ? Cine mă împiedică să vă sucesc gâtul ţie şi curvei ăştia ? Bestie ce eşti, am să-ţi toc inima în bucăţele şi s-o arunc la câini ! Mizerabile !

Şi scrâşnea din dinţi şi da nişte ochi peste cap, de credeai că-i câine turbat. Nu ştiam d ioc ce să fac ; iar fata nu făcea nici ea nimic, ci plângea numai, în cele din urmă, după ce mi-am mai revenit din spaimă, am încercat să bolmojesc câteva cuvinte, «sigurându-1 că nu s-a întâmplat nimic ; dar, ţi-ai găsit ! Mi-a spus să-mi ţin clanţa, să nu mai audă o vorbă. Şi iar a început să-mi predice că mi-a arătat încredere şi că i-am plătit cu cea mai mare nerecunoştinţă din lume. Mai veni şi mama fetei, care începu iar o liturghie lungă, că m-aş fi ascuns şi-ntr-un tufiş de mărăcini mai bine. Cred că n-ar fi isprăvit nici în două ore, dacă n-ar fi venit Krabat cu preotul.

’ Croat (n.r.).

înainte de a veni preotul, am încercat de mai multe ori să mă ridic, dar colonelul m-a silit, ameninţându-mă, să stau în pat. Atunci am văzut eu cum pierde curajul un om eare-i prins asupra faptului, chiar dacă încă n-a furat nimic. Dacă mi-ar fi venit colonelul cu doi vlăjgani, în alte împrejurări, aşa duşmăneşte, m-aş fi încumetat să-i pun – eu singur – pe fugă pe câteşitrei; dar aşa, acum zăceam în pat ca un laş, neîndrăznind să deschid gura, necum să-i arăt pumnii.

— Iată, părinte, la ce scenă frumoasă te-am chemat – zise el – ca să ne fii mărturie la ruşinea casei mele !

Şi n-a isprăvit vorba că din nou s-a înfuriat, fu- nând şi fulgerând, neînţelegându-se din vorbele-i, bolborosite decât de gâturi sucite, de mâni spălate în sângele nostru şi altele de acest fel. Spumega ca un mistreţ şi se zbătea ca

un apucat de furii, încât în fiecare clipă mă gândeam : acum îmi trimite un glonte în cap !

Preotul îl împiedica în tot felul, „să nu facă vreo prostie, de care apoi avea să se căiască“. Spunea :

—- Domnule colonel, ţineţi-vă firea şi gândiţi-vă la vorba cuminte : despre cele întâmplate să nu mai vorbim decât de bine ! Această tânără pereche frumoasă nu e nici cea dintâi, nici cea de pe urmă, care s-a lăsat stăpânită de dragoste. E drept că nici eu nu laud felul acesta de a se căsători ; dar asta nu înseamnează că au meritat moartea prin roată

117

sau spânzurătoare. Nici dumneavoastră nu veţi avea a vă ruşina, numai dacă veţi ţine tăinuită această greşeală tinerească. Iertaţi-i şi daţi-vă consimţă- mântul la căsătoria lor şi întăriţi acest legământ în mod public, la biserică !

Colonelul însă răspunse :

— Ce spui, părinte ? Adică în loc de pedeapsă, aşa cum merită, să-i şi cinstesc şi să-i complimen- tez ? Mai bine-i leg unul de altul şi-i înec în Lippe ! Să mi-i căsătoreşti chiar acum, căci de- aeeea am trimis după sfinţia ta, sau le sucesc gâtul ca la puii de găină !

Mă gândeam : Ce-i. de făcut ? Vorba ceea : Vrei, nu vrei, bea Grigore aghiazmă ! Aşa şi eu. Apoi iar chiteam că fata nu-i de lepădat ; ba încă, dacă mă gândesc la origina mea, apoi nu sunt vrednic să-i stau dinainte.

Le-am jurat sus şi tare că n-am avut nimic necinstit împreună ; dai’ mi s-a răspuns c-ar fi trebuit să ne fi purtat astfel, ca să nu dăm niciun prilej de bănuială. în situaţia însă în care am fost găsiţi nu putem scăpa de bănuială.

După aceasta am fost cununaţi1— în pat stând – de către preot, după care am putut să ne ridicăm şi a trebuit să plecăm din casă. La uşă colonelul ne-a spus să nuẕ ne mai arătăm în faţa Iui în vecii vecilor. I-am răspuns atunci şi eu – căci îmi mai venisem în fire (şi-mi simţeam sabia la şold) pe ton glumeţ :

up

[’ – Nu ştiu, domnule socru, de ce faceţi toate de-a-

ndoaselea ! Când alţi tineri se căsătoresc, rudele cele mai apropiate îi conduc la camera de culcare ; dumneata, după căsătorie, mă alungi nu nu-

I mai din pat, ci şi din casă. In loc să ne uraţi noroc în căsnicie, ne spuneţi să nu ne mai vedem, eu socrul, şi fiica părinţii. Zău, dacă moda asta s-ar răspândi în lume, apoi căsătoriile ar aduce prea puţină bucurie ş'i prietenie pe lume !

Capitolul XXII

Simplicius ne spune pe larg cum a nuntit,
Ce planuri viitoare în gând şi-a făurit.

Gazda mea s-a crucit, când a văzut că vin cu fata şi că ea, aşa, fără ruşine, nici obraz, s-a dus cu mine la culcare ; căci, deşi cele întâmplate mă rodeau la inimă, nu eram prost să lapăd asemenea mireasă. Ţineam eu pe draga mea în braţe, dar prin cap se buluceau gândurile de ce-am să fac în viitor. Câte- odată îmi ziceam că aşa îmi trebuie ; dar tot atunci mă revoltam, socotind că mi s-a făcut cea mai mare batjocură cu putinţă, pe care n-ar trebui s-o înghit aşa, cu una cu două, fără să mă răzbun. Când iar mă gândeam că orice răzbunare împotriva socrului meu ar Iovi-o şi pe draga mea soţioară nevinovată şi cuminte, lăsam totul baltă. In cele din urmă îmi zisei că e mai bine să capăt prietenia socrului meu şi să mă port apoi aşa, ca şi când nu mi s-ar fi întâmplat nimic rău şi că prin căsătorie s-a şters totul. îmi ziceam că, dacă aflå lumea că m-am căsătorit, fără voie, cum face o fată săracă dată după o căzătură de

bărbat bogătaş, m-aş face de râs pentru totdeauna.

La gândul acesta m-am trezit mai de dimineaţă ,şi m-am sculat, deşi aş mai fi rămas bucuros lângă nevastă, şi am trimis după cumnatul meu, care ţinea pe sora soţiei mele. Acestuia i-am spus pe scurt că-mi este rudă de aproape şi l-am rugat să ne trimită pe soţia lui, să ne ajute la masa pe care vrem s-o dăm celor ce vor veni la nunta noastră. L-am mai rugat să înduplece pe socri, (că şi eu am să-i trimit prieteni în acest scop), ca să fie pace între noi. A

primit, iar eu m-am dus la comandant, căruia i-am povestit amuzat şi chiar înveselit în ce fel am făcut nunta ; a mers aşa de repede, că într-o oră am ţinut fedeleşul, slujba religioasă şi nunta propriu-zisă. Fiindcă socrul meu şi-a economisit supa de dimineaţă a nunţii, vreau eu să dau masa din parte-mi oamenilor onorabili, la care cu mare supunere îi invit.

Comandantul^ s-a stricat de râs şi m-a întrebat cum stau cu foaia de dotă şi câte monede de aur (căci bătrânul harpaliu are multe) mi-a dat socrul meu ca zestre. I-am răspuns că foaia noastră de zestre cuprinde un singur punct şi anume că, atât fiica lui, cât şi eu să-i pierim pentru totdeauna dinaintea ochilor. Cum însă de faţă n-au fost nici notarul, nici martorii, sper că va putea fi revocat acest contract.

Comandantul mi-a făgăduit, fiind în cea mai bună dispoziţie, că va veni neapărat la ospăţul nupţial şi va încerca să-1 convingă şi pe socrul meu să

vină şi el. Trimise apoi un butoi cu vin. şi un cerb în bucătăria mea. La rându-mi am pus să se pregă tească o masă, ea şi când aş fi poftit la ea numai prinţi. A şi luat parte societatea cea mai aleasă din cetate, care nu numai că a petrecut de minune la mine, dar a făcut şi pe mama şi tata socru să se împace cu noi. Ce spun eu împăcare ? Ne-au şi închinat la sănătăţi şi la urări de noroc mai multe decât blestemele pe care ni le aruncaseră în dimi neaţa cea de pomină. în oraş s-a răspândit zvonul că de aceea ceremonia nunţii noastre s-a petrecut aşa de straniu, numai pentru ca gurile rele, să nu aibă vreme de bârfit. Şi zău, bine-a fost aşa! Dacă aş fi aşteptat, cum e obiceiul, ca preotul să ne anunţe nunta din amvon, poate că s-ar fi găsit fete care să ne pună beţe-n roate ; căci printre fetele de burghezi,, după cum am mai spus, aveam vreo jumătate de duzină, care mă ounoşteau prea bine.

In ziua următoare masa s-a servit la socrul meu ; dar pe departe nu aşa de îmbelşugată ca la mine, căci era zgârcit. Abia atunci a vorbit cu mine, între- bându-mă cu

ce mă ocup şi cum am de gând să-mi alcătuiesc gospodăria. Am băgat de seamă că-mi pierdusem libertatea şi că aveam să trăiesc atârnând de alţii. M-am arătat totuşi supus şi i-am răspuns că voi urma sfaturile sale de cavaler înţelept şi cu experienţă. Comandantul care ne-a ascultat mi-a lăudat răspunsul, dar mi-a zis :

122

Deoarece dumneata eşti soldat tânăr şi zdra- v.in, ar fi o prostie dacă în vremurile acestea de îndelung război ai alege altă ocupaţie decât aceea de soldat, căci e cu mult mai bine să-ţi bagi caii tăi iii grajd străin, decât în grajdul tău să găzduieşti caii altuia. In ceea ce mă priveşte, dacă vrei, la mine poţi avea oricând un steag.

l-am mulţumit; dar de data aceasta nu i-am mai refuzat oferta ca altădată. I-am arătat apoi comandantului înscrisul negustorului din Colonia, care avea tezaurul meu în păstrare, ş – Trebuie să mi-1 ridic mai înainte de a intra în slujba suedezilor, i-am zis. Căci dacă vor afla că sunt în serviciul inamicului, atunci cei din Colonia vor face totul ca să-l oprească. Şi-ar fi păcat, căci aşa ceva nu găseşti pe toate potecile.

Amândoi bătrânii mi-au dat dreptate şi cî teşi trei am hotărât ca să plec peste câteva zile la Colonia, să-mi ridic tezaurul. Socrului meu comandantul i-a dat o companie şi gradul de locotenent-colonel în regimentul său, căci contele de Götz se afla cu multe trupe imperiale în Westfalia, şi-şi fixase cartierul în Dortmund, pregătindü-se pentru asediu, la primăvară, şi recrutând de aceea soldaţi buni. Grija aceasta a sa a fost însă zadarnică, deoarece Johann de Werd a fost bătut La Breisgau, iar contele a părăsit în aceeaşi primăvară Westfa- lia şi a trebuit să acţioneze împotriva prinţului de Weimar – tocmai pe Rhinul superior, din cauza Breisachului.

Capitolul XXIII

Simplicius se duce-n Colonia pe-ascuns,
Se-ntreabă cam pe unde comoara i-a ajuns.

Drumurile vieţii sunt tare întortocheate : pe unul îi paste norocul cu câ’te puţin şi pe nesimţite ; pe altul îl

copleşeşte deodată şi cu toptanul. Drumul vieţii mele de-acum a început plăcut şi dulce, aşa că mă aşteptam la mare fericire. Abia am stat opt zile cu iubita mea soţioară, că mi-am şi luat rămas bun de la ea şi de la rude şi- am şi plecat în strai de vânător şi cu puşca pe umăr. M-am strecurat cu bine, căci cunoşteam toate potecile şi nu mi s-a întâmplat nimic pe drum, până ce iată-mă-s . la bariera oraşului Dütz, care e aşezat dincoace de Rhin, în faţa Coloniei !

Văzui lume multă, mai ales un ţăran muntean care-mi amintea întru totul de Knanul meu din Spessart, pe când fiul său semăna cu Simplicius. Acest ţărănuş păzea porcii. Când am vrut să trec pe lingă el, scroafele m-au simţit şi au început să grohăie. Băiatul a prins să le ocărească : să le lo

rn

vească grindina, să le tune în urechi şi „de Tilfel dartho halen skolde“ (Să le ia dracul).

Servitoarea, auzindu-1, i-a strigat să nu moi blesteme, că altfel îl va spune tatălui său. Băiatul insă i-a răspuns să-l pupe în c...

Ţăranul a auzit şi a ieşit din casă, având un băţ şi strigând : „Stai, tu, ticăloşiile, am să te învăţ eu să blestemi ! Pe tine să te bată piatra şi să t,e ia dracu ! “ îl apucă de gât şi-l ciomăgi ca pe un urs care joacă de frică, spunându-i la fiecare lovitură : „Du böse *Bof, ick sail di leeren flocken, die Tilfel hal di dan, ick sal di im Arse lecken“...* (Stai, copil rău ce eşti, să te învăţ eu să mai blestemi, să te ia dracu, să te învăţ eu să mai spui tu să mă pupi în c... !)1

Lecţia asta mi-a amintit, fireşte, de Knanul meu ; dar, totuşi, n-am fost aşa de cinstit şi evlavios, ca să mulţumesc lui Dumnezeu pentru că m-a scos din astfel de ignoranţă şi întunecime de minte, ducându-mă la o cunoaştere mai bună şi la o mai bună ştiinţă. Putea oare norocul, pe care zilnic miri trimitea, să dăinuiască îndelungă vreme ?

Trecui Rhinul şi trăsei în gazdă la Iupiter al meu, pe care l-am găsit atunci în zilele lui bune, fiind întreg la

minte. Când i-am mărturisit ce m-a adus la Colonia, mi-a spus îndată că se terne că voi căra apă cu ciurul, deoarece negustorul, căruia i-am încredinţat averea, a dat faliment şi a dispă

1**In traducerea traducătorului.**

125

rut din oraş. E drept că lucrurile mele sunt sigilate de autorităţi şi pe negustor l-a citat să se prezinte ; dar e puţină speranţă să vină înapoi, pentru că a luat cu el tot ce a avut mai de preţ. Până vor începe tratativele, va curge multă apă pe Rhin. Ce-am simţit, când am primit această veste, îşi poate fiecare închipui ! Am înjurat ca un surugiu, dar la ce bun ? S-au dus lucruşoarele mele şi cu ele şi speranţa de a le recăpăta. Şi-apoi nu luasem acum cil mine decât zece taleri pentru cheltuială, aşa că nu puteam să stau aici atâta vreme, cât trebuia ca să descurc lucrurile. Apoi şederea mea în Colonia nu era nici lipsită de primejdii, căci făceam acum parte dintr-o garnizoană inamică. Totuşi, m-am hotărât să rămân aici, până la limpezirea chestiunii şi să încunoştiinţez pe soţia mea de pricina întârzierii. M-am dus la un avocat, care era notar, şi l-am rugat să mă ajute. I-am făgăduit, dacă se grăbeşte la lucru, că voi plăti bine, peste taxa obişnuită. întrucât a mirosit că aici e ceva bun. de pescuit, a primit, să se intereseze de cauza mea, ba m-a şi primit în gazdă cu casă şi masă. A doua zi a mers cu mine la autoritatea respectivă, căreia i-a depus copie legalizată de pe înscrisul negustorului, înfăţişând şi originalul. Am primit răspunsul că va trebui să aşteptăm cu răbdare, până la procesul principal, deoarece lucrurile specificate în acel înscris nu mai erau toate în fiinţă. Pi in urmare : iar vreme de aşteptare în inactivitate !

126

Ga/da mea era, după cum am spus, avocat şi notar. Pe de lături mai ţinea vreo şase persoane în pensiune, avea mereu opt cai în grajd, pe care îi împrumuta, cu plată, diferiţilor călători. Ţinea doi argaţi ! un neamţ şi un italian. Aceştia aveau grijă de -:ai, îi mânau la drum sau îi

călăreau. Cu asemenea ocupaţii, gazda şi avocatul meu, făcea afaceri grase şi avea o avere frumuşică, mai ales că nefiind niciun evreu în oraş – căci evreii r.—aveau voie să locuiască aici – împrumuta cu Camătă, din care câştiga cât şapte.

Capitolul XXIV

Simplicius vmeasă tin iepure-n oraş;
De yazda lui îşi râde, căci e mare poznaş.

Notarul meu putea trăi foarte bine şi numai din banii pe care îi păţeau chiriaşii lui. La început mâncam cu copiii şi slugile, nu cu ceilalţi chiriaşi, cad n-aveam atâţia bani la mine. Aici bucăţile erau calice, iar stomacul m^u, deprins cu mâncările cele mai bune din Westfalia, chiorăia cam spanioleşte. Nu vedeam pe masă nicio bucăţică bună de carne, ci numai resturi care rămăseseră de\vreo opt zile de la masa studenţilor şi care erau albire la faţă/ de bătrâneţe, ca Matusalem. Apoi mai fierbea soţia lui, care făcea bucătăria, căci nu ţinea femeie de serviciu, o ciorbă acră şi neagră şi punea piper mult în toate mâncările. Oasele erau aşa de bine curăţate, încât ai fi putut face din eie, la strung, pietre de şah ; dar zgârcitelor mele gazde tot nu li se părea că le-au folosit îndeajuns. Ce făceau? Le spărgeau mărunt şi le fierbeau ca iă le scoate cel din urmă strop de grăsime, pe care nu ştiu la ce o foloseau : o puneau la ciorbe, sau ungeau cu ea cizmele ? Zilele de post erau respectate cu sfinţenie. Atunci trebuiam să ne mulţumim cu scrumbii afumate şi urât mirositoare sau cu altfel de peşte sărat şi aproape putred. Avocatul se ducea singur la piaţă, cumpărând tot ce era mai ieftin ; iar în hala de peşte se tocmea amarnic cu pescarii şi le cumpăra tot ce ei aveau de gând să arunce. Pâinea era neagră şi veche ; iar ca băutură căpătăm o bere apoasă şi acră care mă tăia în pântece ; dar era intitulată pompos : bere de martie. Afară de aceasta, am aflat de la argatul său neamţ că vara e şi mai rău, căci atunci pâinea e mucegăită, carnea cu viermi, şi că cea mai bună mâncare la amiază ar fi câteva ridichi, iar la cină o mână de salată. L-am întrebat atunci de ce ră- mâne la zgârcitul ăsta ? Mi-a răspuns că

mai tot timpul el e pe drumuri şi acolo trăieşte mai mult din bacşişurile călătorilor decât din banii zgripţu- roiului. îmi mai spuse că zgârciobul n-are încredere în soţie şi copii să-i lase în beci, deoarece şi el nu se îndură să guste un strop de vin, şi că, în sfâfşit, e un lihnit după bani cum nu se mai afla altul pe lume. Că, ce-am văzut până acum, e un fleac ; dacă am să stau mai multă vreme, am să văd că nu i-e ruşine să jupoaie un măgar pentru -4 pfenigi.

Odată notarul aduse acasă şase funzi de măruntaie de vită, pe care le fierse şi le puse la păstrare în beciul de alimente. Copiii săi însă găsiră,
spre marea lor bucurie ferăstruică zăbrelită deschisă. Ce-au făcut dracii ? Au legat o furculiţă de o prăjină, au pescuit toate măruntaiele şi le-au şi mâncat, dând vina pe pisică. Zgripţuroiul de notar însă nu i-a crezut şi ce credeţi că a făcut ? A prins pisica şi a pus-o pe cântar, arătând că animalul, cu piele cu tot, nu cântărea cei 6 funzi, greutatea măruntaielor.

Nemaiputând răbda mâncarea proastă şi puţină la masa slujitorilor, am cerut să mănânc la masa studenţilor, oricât m-ar fi costat. Aici a fost ceva mai bine ; dar departe de a mă satisface, căci mân- cările nu erau decât pe jumătate fierte, asta pentru două motive : întâi ca să economisească lemne ; al doilea pentru că mâncam mai puţin, carnea aproape crudă căzând greu la stomac. Ni se părea că ne numără bucăţile, pe care le duceam la gură şi se scărpina după ureche, când vedea că mâneam cu poftă. Vinul, când se întâmpla să fie, era tare botezat şi deci nu prea înlesnea digestia ; brânza pe care ne-o dădea după mâncare era tare ca piatra ; untul olandez aşa de sărat, că nu puteai mânca mai mult de un gram la masă ; iar fructele trebuiau plimbate în gură multă vreme până să poţi încropi o înghiţitură bună. Dacă se găsea vreunul să protesteze, începea să se certe tare cu ne- vastă-sa, ca să auzim şi noi ; în taină, însă, îi poruncea să pregătească mâncarea tot aşa şi mai departe.

1

Odată un client i-a adus un iepure în dar. L-am va/ut atârnat în cămară şi mă bucuram să mâncăm odată şi vânat ; dar argatul neamţ mi-a spus că iepurele ne va strepezi dinţii, căci stăpânul le-a spus de la început chiriaşilor că nu e obligat să le dea asemenea delicatese. Să mă duc numai, continuă el, azi după amiază în piaţa veche şi să văd dată nu-1 dă spre vânzare. Atunci am tăiat o bucăţică din urechea iepurelui şi m-am înţeles cu tovarăşii mei de masă, care demult voiau să-i joace festa gazdei, să-l şmecherim de iepure. M-am dus deci cu unul din ei în piaţă, unde notarul se găsea deja, ca să supravegheze pe vânzător, să nu-1 înşele cu vreo centimă. Stătea de vorbă cu nişte domni distinşi, dar pândea cu ochii şi cu urechile mereu spre iepure.

M-am înţeles cu un şmecher, care s-a dus la precupeţul care vindea iepurele notarului şi i-a spus :

— Nene, iepurele ăsta e al meu ; mi s-a furat prin fereastra deschisă. Dacă nu mi-1 dai, te duc în faţa judecătorului cu tot riscul şi cheltuiala, pe care o să le ai !

Precupeţul însă i-a răspuns că domnul acela mare i-a dat spre vânzare iepurele şi el de bună seamă că nu l-a furat. Uite-1, stă colo de vorbă ! Pe când se ciorovăiau ei aşa, începe să se adune multă lume şi când zgârciobul văzu aceasta, se temu de scandal, căci avea atâţia abonaţi la masa lui, şi făcu semn precupeţului să i-1 dea. Omul

nostru arata ceî®r din jur fcucâţlra da urecS* car»

se potrivea aidoma !a urechea ciuntită a iepurelui şi toţi îi dădură dreptate. Atunci m-am apropiat cu tovarăşul meu, aşa, ca din întâmplare, de cel cu iepurele şi m-am prefăcut că mă tocmesc cu el şi că ne-am înţeles asupra preţului. M-am du9 cu marfa cumpărată la notar, rugându-1 să-l ia acas'î şi să mi-1 gătească. Omului, în loc de plată i-am dat un bacşiş. Aşa a fost nevoit zgârcitul să ne dea iepurele împotriva voinţei lui şi n-a suflat o vorbă despre

întâmplarea de care am râs multă vreme şi, dacă aş fi rămas mai mult timp în casa lui, aveam să-i mai joc asemenea farse.

CARTEA A PATRA

Capitolul I

Simplicius se vede ca exilat în Franţa;
Şederea lui acolo îi clatină speranţa.

Arcul prea încordat se rupe. Dar să nu credeţi că aceasta a fost singura festă. I-am mai făcut încă multe, ca să-l pedepsesc pentru zgârcenia sa. Am învăţat pe tovarăşii mei să desăreze în apa untul, brânza tare s-o dea prin râzătoare făcând-o parmezan şi udând-o cu vin. Toate acestea îl râcî- iau la inimă pe notar. Mă pricepeam apoi şi cum să scot apa din vin şi mai compusei şi o poezie, în care comparam pe zgârcit cu porcul, care nu e bun decât după ce l-a tăiat măcelarul. L-am făcut în cele din urmă să mi-o plătească îndată cu vârf şi îndesat, deoarece, spunea el, nu aveam căderea să mă amestec în casa lui.

Doi tineri nobili dintre comeseni au primit un mare cec şi porunca părinţilor lor să se ducă în Franţa, ca să înveţe limba. S-a întâmplat însă ca argatul neamţ să fie trimis în altă parte ; iar celuilalt, susţinea el, nu-i putea încredinţa caii în

Franţa, de teamă să nu uite întoarcerea şi să i mână fără cai. De aceea m-a rugat să fiu atât r) îndatoritor şi să-i duc pe cei doi la Paris, căci şi aşa chestiunea mea nu putea fi rezolvată mai degrabă de două săptămâni. în acest timp, dacă-i dau împuternicire, se va ocupa de ea, ca şi când aş fi de faţă. Tinerii m-au rugat şi ei. Apoi curiozitatea mă îndemna să mă duc, căci puteam vedea astfel Franţa fără mare cheltuială. Mă şi gândeam că nu mi-ar strica să huzuresc o lună. Şi aşa o pornii la drum cu cei doi tineri, eu ţinând locul vizitiului. Pe acest drum nu mi s-a-ntâmplat nimic deosebit, care ar merita amintit în această povestire.

Când am ajuns la Paris şi am tras la prietenul gazdei noastre, de unde şi tinerii mei au ridicat cecurile lor, am fost arestat a doua zi împreună cu amândoi caii. Arestarea

era judecătorească, întrucât un cetăţean pretindea că notarul îi datora o sumă de bani ; de aceea comisarul cartierului a dispus sechestrarea cailor, oricât m-aş fi împotrivit. Iată-mă stând ca cucul pe cracă, ne- ştiind ce să fac şi de la cine să cer ajutor sau sfat, după ce făcusem drumul acesta lung, anevoios şi, pe acea vreme, destul de nesigur ! Tinerii mei m-au compătimit mult şi mi-au dat o recompensă bănească destul de mare spunându-mi că nu mă vor lăsa până ce nu-mi voi găsi un stăpân bun sau vreun prilej favorabil ca să mă întorc în Germania. Am locuit la dânşii câteva zile, îngrijind pe

136

unul din ei care, neobişnuit cu greutăţile unei că- l.itorii atât de obositoare, era cam bolnav. Drept recunoştinţă mi-a dăruit hainele sale, pe care le-a fichimbat cu altele de modă nouă. M-au sfătuit să rămân câţiva ani la Paris, ca să învăţ limba, căci averea ce-o aveam în Colonia, n-am s-o pierd, «puneau ei. Când şedeam în cumpănă ce să fac, mă aude medicul care venea zilnic la bolnavul meu rintând din lăută şi voce un cântec german. I-a plăcut aşa de mult vocea şi dibăcia mea, încât mi-a oferit un post bun şi masă, dacă viu la el, să-i învăţ pe cei doi băieţi ai lui să cânte -şi ei din lăută. Ne-am înţeles uşor, mai ales că cei doi tineri m-au recomandat călduros. Nu m-am legat însă mai mult de un sfert de an.

Medicul acesta vorbea aşa de bine nemţeşte ca şi mine, iar italieneşte ca şi când ar fi fost limba Iui maternă. Când mi-am luat rămas bun de la tinerii mei, era şi el de faţă şi-mi veneau lacrimile în ochi şi-mi ti’eceau gânduri amare prin minte, gândindu-mă la soţia cu care abia mă căsătorisem, la steagul făgăduit de colonel şi la tezaurul pe care îl lăsasem în Colonia. Când au adus vorba despre zgârcenia gazdei noastre din Colonia, tre- sării deodată şi le spusei la masă :

— Cine ştie dacă zgârciobul acesta nu m-a trimis dinadins aici, ca să poată pune mâna pe averea mea din Colonia 1

Medicul era de părere că şi aceasta este o putinţă ;

dar unul din tineri zise :

137

— Nu ! Dacă l-a trimis aici, asta a făcut-o nu- unai pentru că i se părea că-1 costă prea mult şederea ta la el, dată fiind zgârcenia sa rar întâlnită.

Bolnavul era însă de părere că notarul a vrut să mă exileze ca să scape de mine, deoarece bănuia că trăiesc cu nevastă-sa. Medicul ajunse la părerea că, din oricare pricină s-a întâmplat, reiese limpede i că notarul a făcut gestul intenţionat ca să rămân la âParis.

— Să nu te mâhneşti însă, – zise el.— am să-ţi dau ajutor, să te întorci acasă când voi găsi un prilej bun. Că lucrul acesta e pus la cale, reiese şi din faptul că presupusul debitor este bun prieten ®! notarului vostru şi al corespondentului său de

1 «&ici şi sunt încredinţat că aţi adus chiar dumneavoastră, aici la Paris, scrisoarea în puterea căi’eia l s-au sechestrat caii!

C A p i t o I li I II

Simplicius acuma o gazdă bună are Şi ştie să câştige întreaga ei favoare.

Doctorul Canard, aşa se numea noua mea gazdă} s-a oferit să mă ajute cu sfatul şi fapta. Era om de treabă, de aceca i-am povestit multe despre mine ; atâta numai l-am minţit, spunându-i că sunt nobil scăpătat, care n-are nici mamă, nici tată, ci numai câteva rude într-o fortăreaţă în care acum s-ar afla garnizoana suedeză. Toate acestea trebuia să le tăi— nuiese faţă de cei doi nobili şi de cel ce mă găzduia, căci erau de partea taberei imperiale. Şi spusei că păr-erea mea ar fi să-i scriu comandantului acelei fortăreţe – ca unul care aveam gradul de stegar în regimentul său – şi nu numai să-i raportez ce-am făcut până acum, ci să-l şi rog să binevoiască a lua în primire averea mea, înmânându-o prietenilor mei, până ce voi avea iarăşi prilejul să mă întorc la regiment. Canard găsi că intervenţia mea este judicioasă şi-mi făgădui că va trimite scrisorile mele la locul cuvenit, chiar dacă ar avea adresa în

139

Mexic sau China. I-am scris apoi soţiei mele şi colonelului de Silt, comandantul din Lippstadt, precum şi socrilor, punând scrisorile acestora în plicul care era adresat comandantului. Le comunicam tuturora că mă voi întoarce îndată ce voi face rost de banii necesari pentru o călătorie atât de lungă şi-i rugam pe socrul meu şi pe comandant să încerce pe cale militară să-mi scoată tezaurul, mai înainte de a creşte iarba peste el. Le arătam cât aur, argint şi giuvaere cuprinde. Toate scrisorile le-am scris în dublu exemplar, dând un rând domnului Canard, iar celălalt rând l-am trimis prin poştă, precau- ţiune pe care am luat-o, gândind că poate se va pierde vreuna din ele.

Mi-am recăpătat liniştea şi meditam pe cei doi băieţi, care erau crescuţi ca nişte prinţi. Căci monsieur Canard era foarte bogat, dar şi tare încrezut. Boala aceasta o luase de la nobilii cu care zilnic avea legături. In casa lui arătoasă ca a unui conte, singurul neajuns era că nu i se zicea „Excelenţa sa !“, iar încrederea de sine mergea până acolo; încât şi pe câte un marchiz îl trata de la egal la egal. El trebuia să se nască prinţ sau un principe puternic şi nu numai că cheltuia mult, dar ştia să răsplătească bine când dorea să fie servit. Vindeca, ce-i drept, şi oameni de rând; nu primea însă onorarii mici, ci mai degrabă consulta gratuit, fapt pentru care aceştia îi rămâneau îndatoraţi, şi asta ca să-şi creeze popularitate, nu numai la curtea

140

regală şi în Paris, ci să fie preţuit în tot regatul, îl însoţeam, împreună cu servitorii săi, la vizitele bolnavilor ; dar îl ajutam şi la lucrările de laborator, la pregătirea medicamentelor etc. Pentru că-i plăcea să mă aibă de laborant şi vorbea cu mine nemţeşte – prilej de care se bucura – ne-am cam împrietenit. Astfel mi-am îngăduit odată să^l întreb de ce nu adoptă numele proprietăţii nobile pe care o cumpărase de curând în apropiere de Paris cu preţul de 20. 000 coroane şi de ce vrea ca băieţii săi să devină medici şi să se chinuiască cu învăţătura, când

ar putea, ca alţi tineri cavaleri,’ să-şi cumpere funcţii şi să se înnobileze.

— Nu, răspunse el, e mai bine aşa ; căci dacă mă duc la un prinţ, mi se spune : domnule doctor, Juaţi loc ! Unui nobil însă i se zice : aşteptaţi !

I-am zis apoi :

—— Nu ştiţi, domnule doctor, că medicul are trei feţe ? Una ca de înger, atunci când îl vezi venind la bolnav ; alta ca de Dumnezeu, când ajută bolnavului şi a treia de diavol, când bolnavul se face sănătos şi vrea să scape de el. Deci, vedeţi, cinstea ţine numai atâta timp cât vânturile îi umblă bolnavului prin pântece ; dacă au ieşit şi hodorogeala a trecut, a trecut şi cinstea care se arăta medicului şi atunci : „Doctore, acolo-i uşa!“ Nobilul, în orice caz, se bucură de mai multă trecere, cu toate că trebuie să mai aştepte, până să-i dea scaun : căci nobilul stă mereu lângă prinţ. Am văzut deunăzi că domnul doctor a luat ceva de la un prinţ în

141

\

gură şi l-a gustat, ca să stabilească boala. Eu, domnule doctor, aş răbda mai bine zece ani, decât să gust fecalele altuia, chiar dacă, de pe urma acestei gustări, ar fi să stau numai pe roze !

Mi-a răspuns : *

— Nu eram obligat să gust, Simplicius, ci am făcut-o dinadins, pentru ca prinţul să vadă cu ce greutate mă lupt, ca să-i pui diagnosticul şi, deci, să-mi dea onorariu mai mare. De ce să nu-i gust fecalele, dacă pentru aceasta îmi dă câteva sute de pistoli ’, pe când el trebuie să înghită lucruri şi mai grozave de la mine, fără să-i plătesc nimic pentru asta ? Dumneata vorbeşti ca neamţul, dar, dacă ai fi de altă naţionalitate, ţi-aş spune că vorbeşti ca un… prost!

Am înghiţit-o, pentru că vedeam bine că era gata să se înfurie şi l-am rugat să-mi ierte naivitatea, ceea ce l-a făcut să-i treacă supărarea, şi am adus vorba despre altceva.

1 Monedă veche de aur (n.t.).

Capitolul III

Simplicius îmbracă veşminte-actoriceşti Şi dragoste aprinde în inimi femeieşti.

Odată pe domnul Canard l-au vizitat maestrul de ceremonii al regelui şi alţi curteni de seamă din suită şi el i-a tratat nespus de bine. Ca să le facă apoi plăcere deosebită, m-a rugat să le cânt din gură şi lăută un cântec german. Am făcut-o cu plăcere, mai ales că eram şi bine dispus – şi le-am cântat aşa de frumos, că toţi au rămas mulţumiţi ; iar maestrul de ceremonii mi-a zis că e mare păcat că nu cunosc limba franceză, deoarece altfel ar intenţiona să mă prezinte regelui şi reginei. Canard însă, îngrijat fiind că în felul acesta aş putea fi luat din serviciul său, i-a răspuns că sunt de neam nobil şi că n-am de gând să zăbovesc vreme îndelungată în Franţa, astfel că n-aş putea fi folosit ca muzician. La acestea maestrul de ceremonii i-a răspuns că n-a întâlnit niciodată la cineva voce aşa de limpede, însoţită şi de cântec de lăută aşa de artistic, că în curând se va reprezenta la Luvru

1»3

în faţa regelui o comedie şi că, dacă m-ar pute;» folosi, speră să capete mare cinste pentru mine. Când domnul Canard mi-a tradus vorbele sale, i-am răspuns :

— Dacă mi se va spune ce personaj să joc şi ce cântece să spun, aş putea uşor deprinde melodiile şi cântecele, chiar dacă textul lor ar fi în franţuzeşte.

Când maestrul de ceremonii a auzit aceasta, m-a invitat să vin a doua zi la Luvru, ca să dau o probă. M-am dus la ora fixată. Melodiile diferite lor cântece le-am prins repede şi bine, căci aveam şi notele dinainte. Apoi mi s-au dat şi textele franţuzeşti, ca să le învăţ pe dinafară şi să le pronunţ corect. Au fost traduse în nemţeşte, ca să ştiu ce cuprind şi ce gesturi, prin urmare, să fac. Nu mi-a fost de loc greu şi le-am învăţat mai repede decât se aştepta fiecare şi chiar pronunţia (după câte-mi spunea domnul Canard) nu era de loc rea, ba, ca să mă măgulească, spuneau că e aşa de bună, parcă aş fi fost franţuz neaoş.

Când am repetat apoi comedia prima dată, m-am

produs aşa de bine cu cântecele şi melodiile mele, încât mulţi spuneau că aş mai fi jucat pe Orfeu, care era acum rolul meu. N-am avut niciodată zi mai fericită ca aceea în care s-a jucat comedia. Monsieur Canard mi-a dat să beau ceva, ca să am vocea şi mai clară ; când însă a vrut să mă ma- chieze şi să-mi pudreze părul, a găsit că toate acestea mă urâţesc. Mi-a pus pe cap o coroniţă de

lauri, m-a îmbrăcat într-un costum antic verde ca apa mării, lăsându-mi gâtul, partea de sus a pieptului, braţele până deasupra cotului şi genunchii până la jumătatea pulpelor, goale. Peste haină purtam o mantilă de tafta de culoare sângerie. In costumul acesta suspinam după Euridice a mea, imploram pe Venus printr-un frumos cântec şi în cele din urmă am dat-o gata pe iubita mea, privind-o cu nişte ochi galeşi şi suspinând. După ce am pier- dut-o, am îmbrăcat un costum negru, tot antic însă, din care carnaţia mea albă lucea ca zăpada. Plân- geam pierderea soţiei iubite şi eram însuşi aşa de emoţionat, încât îmi veniră lacrimile în ochi şi abia puteam cânta din cauza plânsului. Apoi am coborât în infern, înfăţişându-mă lui Pluto şi Proserptnei, amintindu-le, printr-un cântec mişcător, propria lor iubire şi durerea mea şi-i rugam, prin gesturi imploratoare – însoţindu-le mereu de cântece din harpă – să mi-o redea şi, când mi-au dat cuvântul lor, le-am mulţumit printr-un cântec prin care inima mea jubila. Când însă, pe neaşteptate, am pierdut-o din nou pe Euridice, am exprimat cea mai adâncă durere pe care o poate arăta un om. şi m-am îngălbenit la faţă, încât credeam că voi leşina. Deoarece în scena aceasta rămăsesem singur pe rampă, mi-am dat silinţa să fiu cât mai natural, astfel că am căpătat numai cuvinte de laudă, spu- nându-mi-se că am’jucat cel mai bine. După aceea m-am aşezat pe o stâncă, am jelit pierderea prea iubitei mele şi am stârnit, compătimirea tuturor

creaturilor. Atunci îmi apărură pe rând animale sălbatice şi domestice, dealuri, arbori şi altele, aşa că

socoteai că totul e vrăjit. Când în cele din urmă am renunţat la toate femeile şi am fost aruncat de bachante în apă (asta am făcut-o aşa, că numai capul mi se vedea, trupul stându-mi într-o trapă) apăru atunci balaurul să mă roadă cu dinţii lui fioroşi. Aici am făcut e greşeală, căci cel care era îmbrăcat în pielea balaurului, nevăzând capul meu, şi-l puse pe al său lângă mine, ca şi când ar paşte. Acest lucru mi s-a părut atât de caraghios, încât a trebuit să rânjesc, ceea ce au şi băgat de seamă doamnele, care mă priveau atent.

Am avut aplauze unanime, un onorar respectabil şi m-am făcut şi cunoscut, căci fran- ţujii mă numeau de atunci numai Bel Allernand (Frumosul german). S-au mai dat asemenea piese de teatru, precum şi balete, pentru că era în carnaval, şi am luat şi eu parte la ele ; dar am fost tare invidiat de ceilalţi actori, pentru că ochii privitorilor şi mai ales ai femeilor se îndreptau mai stăruitor asupra mea. M-am lăsat apoi de teatru, mai ales când am căpătat odată nişte ghionturi măi tari decât se obişnuiau pe scenă, când am jucat pe Hercule, aproape gol, într-o blană de leu, luptând cu Achelous 1 pentru Dejanira.

1 Zeul fluviului cu acelaşi nume, învins de Hercule în lupta lor pentru mâna Dejanirei (n.t.).

Capitolul IV

Simplicius, „Frumosul german“, e dus în silă.

La muntele Venerei de-o vrâstnică Sibilă.

Prin rolurile mele am făcut însă cunoştinţa unor înalte personalităţi şi mi se părea că-mi surâde iar norocul, mai ales că aveam acum chiar protecţia celor din jurul regelui. Într-o bună zi intră in laborator un lacheu aducând o scrisoare domnului Canard, când el tocmai distila ceva căci, făcându-mi plăcere, învăţasem la medicul meu de toate : să dizolv, să sublimez, să filtrez şi alte asemenea operaţii alchimiste. ,

— Monsieur *Bel Allemand, mi se adresă doctorul, scrisoarea aceasta vă priveşte. Un domn distins cere să veniţi neapărat la el, ca să vă invite să daţi lecţii de lăută fiului său. Mă roagă să vă conving să nu-i refuzaţi această*

dorinţă şi făgăduieşte în termeni foarte politicoşi să vă onoreze frumos pentru această osteneală. I-am răspuns că, dacă pot să fac un serviciu de hatârul stăpânului meu (Domnul Canard), aş primi bucuros.

El mă sfătui să mă îmbrac bine şi să merg cu lâcheul ; între timp, până voi fi gata, va da ordin să mi se pregătească ceva de mâncare, căci voi avea lung drum de făcut şi înainte de lăsarea serfi nu voi fi acolo.

M-am gătit frumos, am înghiţit la iuţeală ceva din gustările pregătite, mai ales câţiva cârnăciori delicaţi care, cum mi se părea, aveau destul de tare gust de farmacie. Am plecat apoi cu lacheul pe drumuri întortocheate o oră întreagă, până am ajuns pe-nserate în faţa unei porţi de grădină, care era întredeschisă. Lacheul’ o deschise de tot, ca apoi, după ce am intrat, s-o trântească tare în urma noastră şi mă conduse într-un pavilion care se afla într-un colţ al grădinii. După ce am străbătut un coridor lung, a bătut la o uşă pe care a deschis-o imediat o bătrână doamnă cu înfăţişarea foarte no-* bilă. Mi-a urat bun venit într-o nemţească perfectă şi m-a poftit foarte politicoasă să intru. Lacheul, care nu ştia boabă nemţeşte, s-a înclinat adânc şi a plecat.

Bătrâna doamnă m-a luat de mână şi m-a condus într-o cameră împodobită de jur împrejur cu tapete scumpe şi mobilată elegant. M-a poftit să şed, ca să mă odihnesc şi să pot auzi pentru ce am fost chemat aici. M-am aşezat pe un scaun, pe care îl urnise de lângă fereastră spre focul ce ardea, căci era frig în cameră. Ea s-a aşezat lingă mine şi mi-a spus :

— Monsieur, dacă vă gândiţi că puterea dragostei a subjugat pe cei mai viteji, înţelepţi şi puternici bărbaţi, să nu vă miraţi că ea pune stăpânire |x> o biată şi slabă femeie. N-aţi fost chemat, aşa cum s-a scris domnului Canard, de un domn ca să daţi lecţii de lăută, ci de cea mai neîntrecută frumuseţe femeiască, şi de doamna cea mai

minunată din Paris. Sărmana se teme că va muri dacă nu va vedea iar şi în curând chipul supraterestru al dumneavoastră, ca să se poată desfăta prmndu-1. Iată de ce mi-a poruncit să spun acestea domniei voastre, ca fiind compatriotul meu, şi să vă rog, ca Venus pe al ei Adonis, să veniţi la ea în seara aceasta şi să-i înfăţişaţi frumuseţea bărbătească, ceea ce desigur că dumneavoastră, cavaler nobil, nu veţi refuza unei doamne atât de frumoase şi distinse.

I-am răspuns :

— Madame, nu ştiu ce să cred şi, cu atât mai puţin, ce să răspund la această propunere ! Nu cred să fiu atât de chipeş ca o doamnă de situaţie atât de înaltă să jinduiască la modesta mea înfăţişare. Afară de aceasta, dacă doamna este atât de nobilă şi distinsă, ar fi putut să trimită după mine ziua-n amiaza mare şi nu să mă cheme aşa de târ- ziu şi într-un loc atât de izolat ! Stimata mea conaţională, vă rog să mă iertaţi dacă un străin ca mine se teme să nu fie atras într-o cursă, cu atât mai mult cu cât am fost chemat la un domn, ceea ce s-a dovedit neadevărat. Dacă voi vedea că voi

fi atacat prin trădare şi-mi va fi în primejdie viaţa, să ştiţi că atunci voi şti să mânuiesc spada.

— Binişor, binişor, mult stimatul meu concetăţean ! — răspunse ea— scoateţi-vă din minte asemenea gânduri ! Ştiţi, femeile sunt precaute şi nu voi- să se compromită. Dacă doamna cea nobilă, care vă iubeşte nespus, ar fi intenţionat ca să vă fie şi ea cunoscută, de bunăseamă că v-ar fi chemai de-a dreptul la ea. De aceea trebuie să puneţi această uşoară glugă (mi-o. arătă pe masă) când veţi fi condus de-aici la dânsa, pentru că nu trebuie să cunoaşteţi nici măcar locul unde locuieşte, darmite la cine aţi fost. Vă rog numai purtaţi-vă faţă de această doamnă aşa cum merită potrivit rangului ei, mai ales potrivit dragostei aprinse ce vă poartă ; altfel, iertaţi-mă şi vă rog să n-o socotiţi drept ameninţare, dar e destul de puternică încât să pedepsească imediat îngâmfarea şi dispreţul !

Dacă însă vă veţi purta cum se-aşteaptă de la un cavaler, fiţi încredinţat, că va şti să răsplătească şi cel mai mic pas pe care-1 veţi face pentru dânsa.

Se-ntunecă încetul cu încetul; iar eu şedeam ca o stană de piatră îngrijorat şi făcându-mi tot felul de gânduri. M-am resemnat, ştiind că nu voi scăpa cu una cu două de aici, şi-i spusei bătrânei :

— Ei bine, prea stimata mea conaţională, dacă totul este aşa cum îmi spuneţi, mă încred în cinstea dumneavoastră ca germană ce sunteţi şi sper că nu veţi îngădui să i se întâmple ceva nemeritat şi nedrept unui german fără de nicio vină. Doamna

150

despre care-mi vorbiţi desigur că n-are ochi de basilisc care să mă ucidă.

^ – Vai, ferească sfântul ! :— zise ea— ar fi mare, păcat ca un bărbat aşa de bine făcut, cu care s-ar putea mândri naţiunea noastră, să moară aşa de lânar ! Dimpotrivă : veţi simţi atâta încântare, cum ii-aţi trăit niciodată !

Învoindu-mă astfel, ea strigă : „Jean et Pierre !“ şi deodată apărură, ieşind dintr-o uşă camuflată cu lapete, doi vlăjgani înarmaţi din cap până-n căl- <îie, având fiecare halebardă şi pistol. Apariţia lor mă îngheţă şi îngălbenii. Bătrâna băgă de seamă şi zise :

— Cavalerul nu trebuie să se sperie când se duce la femei !

Porunci apoi amândurora să-şi dezbrace armurile, să ia lanterna şi să meargă numai cu pistoalele. Mie îmi trase gluga de catifea neagră peste cap, îmi luă pălăria sub braţ şi mă conduse, luân- du-mă de mână, prin nişte coridoare ciudate. Am simţit cum am trecut prin mai multe uşi, apoi pe un drum pavat,, apoi, după vreo zece minute de mers, cum a trebuit să urc o scară mică. Am trecut iar printr-o uşă, am intrat într-un coridor pavat cu lespezi, am urcat o scară mai lungă în spirală şi în cele din urmă am coborât câteva trepte. După vreo şase paşi s-a deschis o uşă şi, când am intrat, bătrâna mi-a scos gluga. Mă gă-

1 Şarpe egiptean inofensiv. In antichitate trecea drept animal fabulos a cărei privire omora (n.t.).

151

soam într-o încăpere mare, nespus de frumos dichisită. De pereţi atârnau tablouri artistice, o vitrină era încărcată cu argintării, iar patul avea un baldachin de care atârnau perdele fine de pânză aurie. O masă minunat împodobită aştepta oaspeţi. Singurul lucru care, după părerea mea, strica acestei ai'monii, era o vană aşezată lângă şemineu. Era, ce-i drept, frumoasă, dar nu se potrivea de loc cu mobila cea scumpă şi de gust ales. Bătrâna îmi zise :

— Vă spun bun sosit, domnule conaţional ! Acum mai puteţi spune că sunteţi trădat ? Nu mai fiţi de loc indispus ! Purtaţi-vă, cum v-aţi purtat mai deunăzi pe scenă, când aţi recăpătat de la Pluto pe Euridice ! Vă asigur că aveţi să găsiţi aici una şi mai frumoasă decât aceea pe care aţi pierdut-o.

)

C a i> i t o 1 u 1 V

In muntele Venerei Simplicius petrece,

Dar după vreo opt zile el trebuie să plece.

Am înţeles din aceste cuvinte că aici nu va fi vorba numai să-mi arăt frumuseţea, ci că mai am de făcut şi altceva. De aceea i-am spus bă- trinei că însetatul zadarnic sade lingă frntână, dacă n-are voie să bea. Ea îmi răspunse că în Franţa lumea nu-i aşa de abraşă ca să nu lase pe cineva să bea apă, mai ales când nu duce lipsă de aşa ceva.

— Da, am zis eu, toate ar fi bune dacă n-aş fl însurat !

— Mofturi ! — exclamă îndrăcită femeie. Astă noapte nimeni n-are să vă creadă aceasta, căci rar vin oameni căsătoriţi în Franţa. Şi chiar de-ar fi aşa, nu pot crede că sunteţi atât de naiv, încât să muriţi de sete şi să nu vreţi să beţi dintr-o fântână străină, mai ales când, poate, are apă şi mai bună decât cea de-acasă.

353

De-alde astea vorbeam, în timp ce o cameristă îmi scotea încălţămintea şi ciorapii care se murdăriseră pe

când orbecăiam pe întuneric ; de altfel Parisul este un oraş plin de noroi. îndată veni porunca să-mi facă baie înainte de masă. Camerista trebăluia încoa şi încolo, aducându-mi cele necesare pentru baie, care toate miroseau a mosc şi săpun parfumat. Pânzeturile erau de olandă scumpă împodobită cu dantele preţioase. Mi-era ruşine să mă arăt gol în faţa bătrânei; dar n-am avut încotro, a trebuit să mă las să mă frece, fata plecând din cameră. După baie mi-a dat o cămaşă diafană peste care mi-a pus o mantilă frumoasă de tafta de culoarea violetei şi ciorapi de mătase la fel coloraţi. Boneta şi papucii erau împodobiţi cu fire de aur şi perle mici, aşa că, după baie, stam în fotoliu ca un crai de pică. Pe când bătrâna mă pieptăna – căci mă slujea ca pe un prinţ sau ca pe un copil – fata aducea mâncările şi, când masa fu gata, intrară în odaie trei doamne tinere şi energice, având piepturile de alabastru destul de decoltate, dar purtând mici măşti la ochi. Tustrele mi s-au părut destul de frumoase ; dar una din ele era cea mai frumoasă. Le-am făcut în tăcere o adâncă reverenţă, pe care mi-au înapoiat-o, aşa că aveai impresia unei societăţi de muţi. Se aşezară câteşitrele deodată, aşa că nu o puteam ghici pe cea mai distinsă căreia urmam să-i „slujesc“. Una din ele

întrebă dacă ştiu franţuzeşte, ceea ce bătrâna negă.

Atunci alia i-a spus să mă poftească să stau. După ce am stat, a treia porunci interpretei mele să se aşeze şi ea, astfel că nici de astă dată n-am putut afla care e adoratoarea mea. Şedeam lingă bătrână în faţa celor trei doamne şi cred că frumuseţea mea ieşea şi mai mult la vedere stând lângă această Babă Hârcă. Tustrele mă priveau cu graţie, dr agoste şi bunăvoinţă şi pot jura că scoteau sute de suspine din inimă. Ochii lor nu-i puteam vedea scânteind din pricina măştilor. Bătrâna mă întrebă (de vreme ce nimeni nu putea vorbi cu mine) pe care din cele trei o socot cea mai frumoasă. I-am răspuns că mi-i tare greu să fac vreo alegere. Atunci baba a început să râdă, ară- tându-şi cei patru dinţi, pe eare-i mai avea în

gură şi zise :

— Cum aşa ?

I-am răspuns : asta pentru că nu le pot vedea bine; dar, după cât îmi desfată privirea, câteşitrele nu-mi par de loc urâte. Doamnele voiau să afle ce-a întrebat bătrâna şi ce i-am răs» "puns. Le-a tălmăcit, dar diavoliţa a mai adăugat de la ea, că aş fi spus şi altceva şi anume că fiecare guriţă a lor ar merita sute de mii de sărutări, căci sub măştile lor atâta puteam zări, gurile, mai ales a celeia care şedea în faţa mea.

155

Asta a fost toată discuţia noastră la masă ; iar eu mă prefăceam că nu pricep nicio boabă franţuzeşte. Pentru că masa s-a desfăşurat în tăcere, a şi fost strânsă mai repede. Doamnele mi-au urat noapte bună şi au plecat ; iar eu n-am putut să le însoţesc decât până la uşă, pe care bătrâna a şi încuiat-o după ele. Văzând aceasta, am întrebat-o unde voi dormi ? Mi-a răspuns că trebuie să dorm în pat la ea. I-am răspuns că patul e foarte bun, numai dacă ar dormi în el şi una din cele trei femei. Bătrâna zise însă :

— Vedeţi, astă-noapte nu va dormi niciuna din ele cu dumneavoastră !

Pe când sporovăiam aşa, deodată mână delicată trase perdeaua baldachinului şi o doamnă frumoasă care era acolo culcată, s-a cam răstit la babă. spunându-i să nu mai tot trăncănească şi să se ducă la culcare. Am luat atunci o luminare şi am vrut să văd cine e în pat; dar bătrâna a suflat în lumină, spunându-mi :

— Domnule, dacă ţineţi la viaţă, lăsaţi-vă de asemenea glume ! Puteţi să vă culcaţi, dar să nu încercaţi să vedeţi chipul doamnei, fără voia ei, că atunci nu ieşiţi viu de aici !

Spunând acestea, a plecat închizând uşa ! Camerista. care văzuse de foc, l-a stins de tot şi a ieşit şi ea pe o uşă secretă, tăiată în tapete.

Doamna din pat, când s-a văzut singură, mi-a zis :

156

— *Allez, Monsieur Beau Alman, gee schlaf, mein*

Herz, gom, rick su mir ! 1

Atâta nemţească o învăţase bătrâna. M-am apropiat de pat, ce aveam altceva de făcut ? Dar n-am apucat să mă plec că mi-a şi sărit de gât, mi-a urat bunvenit cu multe sărutări şi mi-a muşcat buza de jos, cuprinsă de o patimă aprinsă. Apoi a început să-mi descheie mantila şi să-mi rupă aproape cămaşa ; m-a tras spre ea şi s-a zbătut de:dragoste nebună, nu pot să vă spun cum . Doară alata putea să rostească nemţeşte : *„Rick su mir, mein Herz !u, restul îl lăsa să se înţeleagă prin gesturi. M-am gândit, ce-i drept, la iubita mea soţie rămasă acasă ; dar gândul acesta nu mi-a folosit la nimic. Eram şi eu om în carne şi oase şi aveam în faţa mea o făptură atât de minunată la trup, încât ar fi trebuit să fiu de lemn ca să scap de aici cu faţa curată...*

Opt zile şi opt nopţi am petrecut în acest lăcaş şi cred că şi cele trei graţii au trecut prin palul meu, căci glasul lor era altul decât al celei dintâi şi apoi nu se zbăteau aşa nebune ca aceasta. Cu toate că am stat, cum am spus, opt zile şi opt nopţi, nu puteam să le văd, căci ziua purtau un voal, pe care numai noaptea, în întuneric, îl scoteau. După aceste opt zile m-au dus în curte, cu ochii legaţi, m-au urcat într-o caleaşcă, unde

1 Haideţi, frumosule domn german, treci la culcare, dragul meu, vino, apropie-te de mine (Amestec incorect de franceză şi germană) (n.t.).

mă aştepta baba mea, care pe drum mi-a scos legătura de pe ochi şi m-a dus la casa medicului, îndată ce am coborât, caleaşca a şi pornit repede înapoi. Ca dar am primit două sute de pistoli şi când am întrebat-o pe bătrână dacă trebuie să dau bacşiş cuiva, mi-a zis :

— Nici pomeneală ! S-ar supăra foc doamnele ; căci n-aţi fost într-un bordel, unde se plăteşte totul !

După aceea am mai avut asemenea muşterii care, în cele din ui’mă, m-au făcut să-mi fie silă de asemenea lucruri.

Capitolul VI

Simplicius in taină spre casă s-a-ndreptat,
Pe drum necazu-l paşte, căci zace de vărsat.

Deşi am adunat bani şi alte daruri, eă mă îngrozeam de mine însumi, nu mă mai miram că unele femei se duc în bordeie să-şi facă „o meserie“ din această murdărie animalică, pentru că pot câştiga bine. Am început, totuşi, să cad pe gânduri şi să caut să mă îndrept; dar, mărturisesc, mai puţin din evlavie sau din mustrarea conştiinţei, cât din grija că aş fi putut fi prins asupra acestui hram şi pedepsit după cum merit. Iată de ce m-am hotărât să mă reîntorc în Germania, mai ales că şi comandantul din Lippstadt mi-a scris că a pus mâna pe câţiva negustori din Colonia, cărora nu le va da drumul până nu-i vor aduce lucrurile mele. în aceeaşi scrisoare îmi spunea că steagul meu e liber şi-l ţine pentru mine ; dar că trebuie să vin înainte de a se împrimă- văra, căci altfel e nevoit să-l dea altcuiva. Şi soţia mea mi-a trimis tot acum scrisoare, că mult

159

mă doreşte şi-mi jură dragoste şi credinţă. Dacâl ar fi aflat ce cuminte am fost, mi-ar fi trimis altfel de salutări.

Mă gândeam eu că Monsieur Canard nu mi-ar fi dat voie uşor să plec de aceta m-am hotărât s-o şterg franţuzeşte, fără binecuvântarea sa, în dată ce voi găsi prilejul. Şi el s-a ivit repede ; dar spre nenorocul meu. Am întâlnit nişte ofiţeri din armata weimariană şi m-am recomandat ca stegar din regimentul colonelului S.A. Le-am spus că am fost o vreme la Paris pentru afaceri personale ; că acum vreau să mă întorc la regiment şi i-am rugat să mă ia ca tovarăş de călătorie. Au primit cu plăcere. Mi-am cumpărat cal şi m-am pregătit în cea mai mare taină ; mi-am adunat banii (erau cam 500 de dubloni 1pe care-i primisem de la femeile cele nelegiuite) şi am plecat cu ofiţerii, fără să-l mai întreb pe Monsieur Canard dacă-mi dă voie. I-am scris însă din călătorie ; iar scrisoarea am dat-o din Maastrich *2, ca să-l fac să creadă că am plecat spre Polonia, îmi luam astfel rămas bun de la el, motivând plc- carea prin faptul că nu-mi mai priiau de*

loc câr- naţii săi aromaţi.

Când ne-am găsit gazdă de dormit în a doua noapte de drum. m-am simţit tare rău. Credeam că am căpătat brâncă, deoarece capul mă durea

1 Veche monedă de aur spaniolă, în valoare de 63 mărci (n.t.).

2 Oraş din Olanda (n.t.).

atât de groaznic, încât nu puteam sta în picioare.

Ne găseam înlr-un sat mizerabil, fără medici, şi n-avea cine să mă îngrijească. Ofiţerii au plecat a doua zi dis-de-dimineaţă, îndreptându-se spre Alsacia şi m-au lăsat să zac, crezându-mă pe moarte. Ce aveau ei cu mine ? Totuşi, au vorbit cu gazda să aibă grijă de mine şi de cal şi au rugat şi pe primarul satului să aibă un ochi aţintit asupră-mi, eu fiind ofiţer în slujba regelui.

Am zăcut aşa, fără să-mi dau seama de mine, vreo câteva zile. Aiuram. Gazda a chemat preotul, dar acesta n-a putut afla nimic de la mine. Omul, văzând că nu mă poate ajuta cu nimic de- ale sufletului, a vrut să mă ajute trupeşte şi anume a pus.să-mi lase sânge şi mi-a dat un ceai sudorific, aşezându-rnă într-un pat cald. Am transpirat mult şi noaptea m-am făcut mai bine, ve- ^nindu-mi în fire şi dându-mi seama unde mă găsesc, şi cum am ajuns aici. A doua zi veni iar .preotul la mine,> şi m-a găsit disperat, căci nu numai că mi se furaseră toţi banii, dar îmi şi închipuiam că am căpătat boala franţuzească (sfren- ţia), pe care aş fi meritat-o cu vârf şi îndesat, mai mult decât dublonii. Tot corpul îmi era numai pete, parcă aş fi îmbrăcat o blană de tigru şi nu puteam să merg, să stau în picioare sau pe scaun, nici culcat. Deşi ştiam bine că banii pierduţi nu veniseră de la Dumnezeu, înjuram cât puteam că mi i-a luat diavolul. Mă zbăteam aşa

de disperat pentru aceste două rele, că bietul preot nu mă putea de loc linişti.

— Prietene, îmi zicea el, dacă nu poţi duce crucea ca

un creştin, poarlă-te cel puţin ca un om cu mintea întreagă ! Vrei să pierzi pe lângă bani şi viaţa sau chiar fericirea veşnică?

I-am răspuns :

— Ducă-se diacului banii ; numai de nu mi-ar fi căzut boala asta groaznică şi blestemată pe cap ! Cel puţin dacă m-aş afla într-o localitate unde să mă pot îngriji !

— Răbdare, prietene ! — răspunse preotul. Ce să zic atunci de bieţii copilaşi ? Cincizeci zac bolnavi în satul ăsta, aşa ca dumneata...

Când am auzit că şi copiii sunt bolnavi ca şi mine, am căpătat curaj, căci m-am gândit : copiii nu au de unde avea boala asta lumească. Am luat raniţa şi am căutat în ea ce-aş mai putea găsi să pot vinde. In ea erau numai rufe şi nimic de preţ, decât un medalion de aur incrustat cu rubine, un dar din Paris, având portretul unei doamne. Am scos portretul iar medalionul l-am dat preotului să-l vândă în oraş, ca să am ceva bani din care să trăiesc. Am căpătat abia o treime din valoare. Nu după mult timp am vândut şi calul. Cu banii aceştia am dus-o târâş-grăpiş, până ce bubuliţele de vărsat au început să se usuce şi m-am simţit mai bine.

Capitolul VH

Simplicius, sărmanul, învaţă să înoate: Când apa îi ajunge la gură, dă din coate.

E sfântă vorba : cu ce păcătuieşti, cu aceea eşti pedepsit. Vărsatul m-a desfigurat aşa de tare, încât ştiam că de aici înainte voi avea linişte din partea femeilor. Am căpătat ciupituri pe faţă, de parcă ar fi fost o arie pe care se treiera mazărea. Părul meu frumos buclat, de care se îndrăgostiseră atâtea femei, mi-a căzut şi în locu-i au apărut nişte ţepi ca de bidinea, aşa că, de ruşine, purtam perucă. Dar ceea ce mă durea mai mult decât toate era pierderea vocii mele dulci – până şi gâtul îmi fusese plin de bubuliţe – iar ochii, de a căror privire s-au aprins multe inimi, acum îmi erau roşii şi urduroşi ca la o babă de optzeci de ani cu albeaţă. Unde mai puneţi că eram într-o ţară străină înecare nu cunoşteam niciun câine care să-mi

fie prieten ; eram şi fără bani şi nu vorbeam nici limba franceză.

li*

Atunci mi-am dat cu adevărat seama că am pierdut din uşurinţă atâtea împrejurări favorabile în care mi-aş fi putut întemeia o viaţă fără griji. M-am dus cu gândul în trecut şi am văzut că norocul meu în război şi comoara găsită n-au fost în realitate decât pricina şi începutul nenorocirii mele, care nu m-ar fi putut doborî atât de jos dacă nu m-ar fi înşelat, cocoţându-mă atât de sus. Am înţeles că ceea ce socoteam eu drept bun, a fost rău şi m-a dus la pierzare. Şi n-am mai avut niciun pustnic cşre să mă călăuzească cu fidelitatea lui, niciun colonel Ramsay care să mă primească în nenorocirea mea, niciun preot care să mă povăţuiască de bine, în sfârşit niciun suflet de om care să-mi fi vrut binele.

Acum. că banii mi s-au dus, urma să-mi caut norocul în altă- parte, chiar de-ar fi să mă mulţumesc cu slujba de porcar, cum a făcut, fiul cel risipitor din i Biblie. M-am gândit la sfatul preotului din Lippstadt, care mă povăţuise prieteneşte să-mi folosesc averea studiind ; dar, vai, era prea târ- ziu ; nu mai puteam tăia aripile păsării, căci zburase ! Neaşteptată şi jalnică schimbare ! Acum patru săptămâni eram bărbat chipeş, admirat şi de prinţi, iubit de femei, cu trup sculptural, cu faţă îngerească. Iar azi eram ca momlia, pe care îşi lasă udul câânii. îmi făteam mii şi mii de planuri, despre felul cum să ies la liman. Gazda m-a dat afară din casă, pentru că nu mai puteam plăti chiria. M-aş fi dus la armată, dar cine ar fi pri-

mit pe un soldat care arăta ca un cuc năpârlit ? De muncit nu puteam, căci mă simţeam prea slăbit şi nici nu eram obişnuit cu munca. O singură mângâiere aveam ? timpul mergea spre vară şi deci, la o nevoie, mă puteam aciuia după un gard, căci în casă nu mă primea nimeni. Mai aveam

! hainele noi şi bune, pe care mi le făcusem pentru călătorie şi raniţa era plină de rufărie scumpă, dar nimeni

nu voia să-mi cumpere nimic, de teamă să nu capete boala mea. Prin urmare, mi-am luat raniţa în spinare, sabia în mână şi drumul sub picioare ! Mergând aşa, am ajuns într-un orăşel cu farmacie. Farmacistul îmi pregăti o alifie împotriva ciupiturilor de vărsat şi, cum nu era om greţos, ca alţii, mi-a luat în loc de bani, o frumoasă cămaşă fină. Mă gândeam – numai de aş scăpa de semnele acestea urâeioase ! Atunci poate se va sfârşi şi mizeria mea. Farmacistul m-a asigurat că, afară de semnele cele adânci, voi scăpa în opt zile de celelalte – aşa că mai căpătai puţin curaj. Mă plimbam prin oraş. Era tocmai zi de târg şi văzui pe unul care scotea dinţi şi căpăta o mulţime de bani. Celor ce nu le scotea dinţi, le vindea, vorba aceea, apă de ploaie. Mi-am zis : „Prostule, de ce nu deschizi şi tu asemenea tarabă ? Ai lucrat şi ai învăţat atâtea la Monsieur Canard şi nu eşti în stare să-i înşeli pe nişte ţărani proşti, ca să-ţi câştigi o pâine 7“

Capitolul \ III

Simplicius ajunge hoinar şi şarlatan;

Cu videşug ia banii şi-nşală pe ţăran.

Simţeam atunci o foame ca de muncitor la arie. Nu mă puteam sătura, nu mai posedam însă decât un inel de aur cu un diamant care valora cam douăzeci de coroane. L-am vândut pe douăsprezece şi mi-am dat seama că voi rămâne chiar sărac lipit pământului, dacă nu-mi voi câştiga hrana zilnică. M-am hotărât atunci să mă fac „medic“. Mi-am cumpărat toate cele necesare pentru un terme1 şi l-am pregătit, ca să-lvând în orăşele şi târguri. Pentru ţărani am făcut o doctorie din ienupăr, fol de salcie .şi alte asemenea ingrediente, precum şi o alifie verde din uleiuri, buruieni parfumate, rădăcini şi unt ; praf de dinţi din alb de zinc, nisip fin, ochi de rac şi şmirgel şi o

1 Theriaca diatesseron, medicament universal alcătuit din vreo 70 de ingrediente, pe buză de miere, inventat de medicul lui Nero, Andromachus. Se folosea până prin secolul al XVIl-lea în Veneţia şi Olanda ca leac împotriva otrăvirii (n.t.).

npă medicinală din leşie, cupru, amoniac şi camfor, ca leac împotriva soorbutului, febrei aftoase m durerilor de dinţi şi de ochi. Mi-am mai pro- curat o mulţime de cutiuţe de tinichea şi de li’inn, hârtie, sticluţe, material pentru împache- lat şi, ca să fie lucru arătos, mi-am tipărit etichete pe franţuzeşte, în care arătam la ce e bun cutare sau cutare leac. In trei zile erau toate gata şi nu m-au costat decât 3 coroane. Şi iată-mă „doctor“ 1 Mi-am împachetat farmacia, am părăsit orăşelul şi m-am hotărât să cutreier din sat în sat, până în Alascia, desfăcându-mi marfa. De acolo, să plec la Strasbourg, care era oraş neutru, şi să încerc să merg pe apa Rhinului, la Colonia, ca apoi să mă duc la soţia mea. Planul ar fi fost foarte bun, dacă ar fi izbutit.

Când am apărut întâia oară cu mişmaşurile mele în faţa unei biserici, vânzarea a fost foarte anemică, pentru că eram prea novice şi nu puteam rosti minciuni ca să-mi laud marfa ca oricare şarlatan. Am văzut îndată că trebuie s-o rup altfel, dacă vreau să câştig un ban. M-am dus cu „marfa“ mea la crâşmă şi cum stăteam la masă, aud pe crâşmar spunânc! că după-amiază se vor aduna tot felul de oameni sub tei, în faţa casei sale. Acolo as putea uşor vinde ceva, dacă am marfă bună, deoarece cutreieră mulţi şarlatani satele, aşa că oamenii îşi ţin strânse baierele pungilor, dacă nu văd cu ochii lor o dovadă sigură că teriacul este

167

afară din cale bun. Când am auzit unde-i strânge gheata pe ţărani, le-am găsit eu leacul : am cerut un pahar de apă, l-am umplut pe jumătate cu rachiu tare de Strasbourg şi am prins o broască râioasă din acelea care trăiesc primăvara şi vara prin băltoace. Ele sunt galbene-aurii sau aproape galben-roşietice, iar pe pântece au pete negre. Sunt lighioane urâcioase. Pusei una din acestea într-o stacană mare plină cu apă şi o aşezai pe masă, sub tei, lângă masa mea. Când oamenii au început să se adune şi să mă înconjoare, unii credeau că sunt de cei care scot dinţii, căci văzuseră în mina mea cleştele împrumutat de la

crâşmăriţă. Am şi început să le vorbesc într-o franţuzească stricată, aşa cum mă pricepeam :

— Domnilor şi prieteni, nu sunt din cei ce scot măselele, dar am apă bună pentru ochi !

— Da, se vede – strigă unul – chiar după ochii dumitale cßi urduroşi ca de strigoi !

— E-adevărat – i-am răspuns prompt;— dar vezi, prietene» de n-aş fi avut apa asta, azi aş fi orb. De fapt nu vând apă pentru ochi, ci teriac, praf pentru dinţi şi alifie pentru răni .şi apa o dăruiesc peste cumpărături. Nu sunt şarlatan care să amăgească lumea, ci vând teriac. din cel bun.. Am să vă dovedesc şi, dacă nu v-o plăcea, să nu cumpăraţi.

Am rugat pe unul din cei care căscau gura la mine să aleagă o cutie cu teriac din cele multe. Am deschis-o, am luat o bucăţică din ea cât un bob

168

(If mazăre şi am băgat-o în paharul de rachiu pe ’ ni e oamenii îl credeau că e cu apă. L-am amestecat până s-a topit. Apoi cu cleştele am scos broasca din cupa cea mare, am arătat-o oamenilor ,i -im zis :

* -— Uitaţi-vă, oameni buni, dacă această jivină otrăvitoare bea teriacul meu şi nu moare, atunci marfa mea nu face doi bani şi să nu cumpăraţi !

Zicând aceasta, vârâi biata broască – născută şi crescută în apă şi nepriindu-i alt lichid – în ra-

< >iiul meu şi astupai paharul cu o hârtie ca să nu miră animalul afară. Nefericita a început să se . bată mai abitir decât dacă aş fi pus-o pe jăratec, raci rachiul, cum am mai spus, era tare şi, după te s-a răscolit aşa o bucată de vreme, a murit în- linzându-şi cele patru picioruşe în lături. Ţăranii au căscat gurile şi... pungile, căci au văzut cu ochii lor dovada putei’ii – teri acului meu. Mai bun teriac nici că se putea (ziceau ei) şi nu mai prideam învelind la porcărie şi încasând la gologani. Unii cumpărau câte trei, patru, cinci şi şase porţii, ca să Hibă la nevoie, când s-o isprăvi această doctorie miraculoasă ; ba cumpărau şi pentru rude şi prieteni, care locuiau în alte

localităţi, astfel că numă- rai seara zece coroane, deşi nu fusese zi de iarmaroc şi-mi mai rămăsese cam jumătate din marfă. Mi-am luat însă tălpăşiţa chiar în acea noapte, dueându-mă în alt sat, de teamă ca nu

< umva vreun ţăran curios să încerce puterea te-riacului meu la vreo broască şi. dacă va vedea în şelăciunea, să nu-mi facă spinarea tobă. N-aveam nevoie să mă folosesc de acele înşelăciuni ale sar j lalanilor, pe care marele învăţat Matthiolus le ;i descris în cartea a şasea a lui Dioscorides De vc \ nenis *1. N-aveam nevoie nici de maimuţă sau de vreun alt animal curios ca să atrag pe proşti ; căc i învăţasem la Paris de la un scamator neamţ să măsluiesc frumos cărţile de joc, cu care să momesc pe oameni şi să-i opresc să caşte gura, până ce le arătam proba cu teriacul meu şi-i făceam pe gură-caseă să-şi dezlege baierele pungii. Ca să pot dovedi, pe de altă parte, excelentul meu lictar otrăvit, mi-am făcut o pastă galbenă arsenicală din făină, şofran şi fiere, şi un sublimat de mercur eu făină şi vitriol. Când voiam să fac proba, aveam două pahare la fel – în care puneam apă proaspătă. Apa dintr-unul din pahare o amestecam mult cu apă tare sau acid sulfuric. în acest pahar puneam puţin teriac şi răzuiam cât era nevoie din ambele otrăvuri, în amândouă paharele. Apa din paharul care n-avea nici teriac şi nici apă tare se înnegrea ca cerneala; apa din celălalt pahar ră-mânea limpede ca mai înainte, din cauza apei tari.*

— Ha – căscau gura oamenii – uitaţi-vă, ăsta e cel mai bun teriac şi costă foarte puţin !

1 Despre otrăvuri (lat.). Matthiolus a fost un renumit medic din secolul al XVI-lea, comentatorul doctorului şi botanistului grec din antichitate Dioscorides (n.r.).

Când amestecam ambele pahare, apa iar se limpezea. Am mai născocit multe asemenea şiretlicuri, de care se minunau ţăranii şi-şi scoteau pungile. Ele nu numai că-mi potoleau foamea nesăţiosului stomac, dar aveam şi gologani puşi deoparte, cu care am ajuns cu bine la graniţa germană.

Capitolul IX

Simplicius devine din doctor muşchetar;
Cu iepurii ce prinde o duce bine iar

Când am străbătut Lotaringia mi s-a sfârşit marfa ; dar, pentru că ocoleam garnizoanele, nu mă mai puteam aproviziona şi a trebuit să inventez alte videşuguri, până voi putea prepara din nou teriac. Astfel, mi-am cumpărat căni cu rachiu, l-am colorat cu şofran, am umplut cu el sticluţe de câteva grame şi le-am vândut oamenilor, dându-le drept apă de aur, leac împotriva frigurilor. Şi de unde rachiul m-a costat o nimica toată, l-am vândut cu 30 de galbeni. Dar mi s-au terminat şi sticluţele şi atunci am vrut să mă duc la Fleckenstein, la fabrica de sticlă. Era un ocol – dar mi-a fost fatal, căci a pus mâna pe mine o unitate din Philippsburg *, şi astfel am pierdut tot ce-am agonisit din înşelăciune. Avui însă altă nevoie: ţăranul, care îmi slujise de călăuz,

1 **Importantă fortăreaţă pe Rhin (n.r.).**

n-a apucat să spuie soldaţilor că sunt „doctor“ ş! m titlul ăsta – dracu să-l ia ! — m-au predaţ garnizoanei din Philippsburg.

La interogatoriu nu m-am sfiit să le spun cine sunt. N-au crezut însă şi voiau cu tot dinadinsul s’ă mă facă doctor. Când m-am jurat că fac parte din unitatea dragonilor imperiali din Soest şi ca vreau să mă întorc acolo, mi s-a răspuns că împăratul are nevoie de soldaţi şi în Philippsburg lot aşa ca şi în Soest, Voi sluji deci aici până se va ivi prilejul să mă întorc la Soest. Dacă însă mi îmi place mâncarea asta, atunci am să mă mulţumesc cu închisoarea şi, până voi ieşi de-a- (olo, am să fiu tratat ca doctor, căci aşa am fost prins.

Astfel am căzut din lac în puţ şi a trebuit să mă fac muşchetar fără voie. Mi-a venit greu de lot, mai ales că era o mare sărăcie aici. Pâinea cazonă era groaznic de mică şi spun dinadins vorba groaznic, căci mă îngrozeam dimineaţa. Aş fi mâneat-o chiar atunci pe toată, fără să mă satur. Vă spun drept : nu-i creatură mai nenorocită decât

muşchetarul de garnizoană ! Chiar un condamnat o duce mai bine, că nu trebuie să facă dp gardă, de patrulă şi nu are mai puţină nădejde să scape de la închisoare decât un biet soldat de garnizoană. Erau şi de aceia care trăiau mai bine, prin tot felul de tertipuri, pe care însă nu le admiţeam. Astfel unii trăiau pe socoteala femeilor,

173

lăsându-se întreţinuţi de ele, muncind bietele cu acul, spălând rufe, torrând, ţesând etc. Altele făceau negoţ, ba şi furau. O femeie de stegar era moaşă şi câştiga bani buni, aşa că bărbatul o ducea boiereşte. Altele spălau şi scrobeau rufe ; spălau ofiţerilor’ celibatari şi soldaţilor cămăşi, ciorapi, pantaloni de noapte şi mai ştiu eu ce. De aici li se trăgeau şi numele de spălătorese. Multe vindeau tutun şi pipe băieţilor care duceau lipsă de aşa ceva. Vindeau şi rachiu şi le mergea buhul că-1 falsifică şi-l îndoiesc cu apă. Erau şi croi- törese sau cusătorese care puteau să şi brodeze şi cu asta îşi câştigau traiul. Erau şi de acelea care lucrau pământul; iarna îngropau melci, primăvara culegeau salată, vara goleau cuiburile de păsări, iar toamna se pricepeau să scoată în mii de feluri de-ale gurii. Vedeai şi de acelea care purtau pe spinare, ca măgarii, lemne de vânzare ; iar altele făceau tot felul de negoţuri. Nu era pentru mine acest fel de a-mi câştiga pâinea, căci eram însurat. Unii soldaţi câştigau bani din jocuri de noroc, în- şelârtdu-şi camarazii cu zaruri şi cărţi de joc false. Astfel de mijloace de câştig îmi erau odioase. Erau şi soldaţi cinstiţi care-şi câştigau banii muncind, săpând la şanţuri, ca vitele. Vă spun drept : eu eram prea leneş pentru aşa cetfa. Unii practicău câte-o meserie : eu însă nu cunoşteam niciun meşteşug. Aş fi putut să câştig ca. muzicant, dar în ţara asta a lui Flămânzilă nu avea nimeni ne

174

voie de aşa ceva ; se slujeau de tobe şi de fluier« Unii înlocuiau pe camarazi la postul de gardă, zi şi noapte ; eu mai bine trăiam flămând decât să-mi bat joc de trup. Nu voiau să mă lase să plec la raitele de prin sate, căci nu se

încrede au în mine nici până la poartă. Pe scurt : nu găseam niciun mijloc să-mi potolesc chiorăitul pântecelui. Şi ceea ce era mai rău, mai râdeau şi de mine : „Cică eşti doctor, dar nu te pricepi decât la flămânzit! “ Odată, de foame, am scos din şanţul plin cu apă al fortăreţei câţiva crapi frumoşi ; dar colonelul a aflat şi m-a pedepsit să călăresc de-a-ndoaselea pe măgar1, ameninţându-mă că, dacă mă va prinde altădată cu aşa ceva, mă va spânzura. La urmă însă nenorocirea altora a fost norocul meu. Am vindecat nişte bolnavi de gălbinare şi de friguri, în urma cărui fapt am avut voia să adun – aşa am pretextat – în faţa fortăreţei rădăcini şi ierburi de leac. Acolo am pus laţuri pentru iepuri şi chiar din prima noapte am prins doi vătui. I-am dus plocon colonelului şi am căpătat pentru ei, pe lângă un taler, şi voia de a ieşi din cetate şi de-a prinde iepuri, când nu făceam de gardă. Iepuri erau cu duiumul, căci regiunea era destul de pustie şi nimeni nu-i vâna. Acum îmi venise şi mie apa la moară şi prindeam la iepuri de-ai fi crezut că plouă cu ei sau că-i vrăjesc să-şi bage capetele-n

1 **Călărirea pe un măgar de lemn era o pedeapsă militā- rească a vremii (n.r.).**

laţurile mele. Când ofiţerii au văzut că pot av > încredere în mine, m-au lăsat să iau part" l.t raite. Atunci am retrăit viaţa din Soest, numai < .1 nu eram eu comandantul, căci pentru aceasta ;» fi trebuit să cunosc bine toate cărările şi mai ah t Rhinul.

Slmpliciws de nevoie face o baie-n Rhin Şi scapă după multă primejdie şi chin.

Vreau să mai povestesc câte ceva, mai înainte de a vă spune cum am scăpat iarăşi de muschetă : una despre marea primejdie de viaţă, din care am scăpat cu ajutorul lui Dumnezeu, şi alta de primejdie pentru suflet, în care m-am vârât cu încă- păţânare. Căci nu vreau să ascund nici păcatele, nici virtuţile mele, pe de o parte de dragul de a-mi povesti complet viaţa ; iar pe de alta ca să vadă şl cititorul necunoscător ce pramatii sunt pe lumea asta care nu prea se sinchisesc de Tatăl ceresc. Cum am arătat în

capitolul precedent, aveam voie să merg în expediţii împreună cu alţii, lucru care în garnizoană nu-i e îngăduit oricărui dezmăţat, ci numai soldaţilor de treabă care au mirosit praful de puşcă.

Odată trebuia nouăsprezece dintre noi să pân- dească mai sus de Strasbourg o corabie din Basel, în care s-ax- fi găsind ascunşi ofiţeri weimarezi. Pentru aceasta am trecut cu o barcă de pescari, în sus de Ottenheim, şi ne-am pitit pe o insuliţă foarte potrivită pentru pândă. Zece au trecut cu bine ; când barca a venit şi pentru ceilalţi nouă, s-a răsturnat la mijlocul Rhinului. Nu prea m-am sinchisit de ceilalţi, ci am căutat să-mi scap pielea. Eram bun înotător şi luptam din răsputeri cu valur ile ; dar fluviul se juca cu mine ca’şi cu o minge. Am încercat să ajung la mal; dai- vârte- jurile mă aruncau încoace şi-ncolo, împingân- du-mă spre satul Goldscheuer, pe lângă care am trecut ca-n zbor. Mi-am pus în gând să ajung, viu sau mort, la podul din Strasbourg, când văd un copac mare, ale cărui crăci ieşeau din apa nu departe de mine. Curentul apei mă mina puternic chiar într-acolo şi, luptând din răsputeri, am izbutit să mă caţăr şi să ajung pe o cracă groasă. Eram salvat; dar valurile şj curentul clătinau această cracă în sus şi-n jos într-una, că-mi venea să-mi scuip sufletul. Mă ţineam cu mare greutate de ea şi deodată mi se împăienjeniră ochii, că-mi venea să-mi dau drumul în apă, dacă aş mai fi avut pu-- terea să înot mai departe. Nu-mi rămânea deci altceva de făcut, decât să rabd şi să aştept vreo scăpare, venită aşa, din senin, de sus. începu să mă mustre conştiinţa, gândindu-mă la multe, dar mai ales la năzbâtiile din pricina cărora am păcătuit şi

acum n-am drept la îndurarea cerului. Totuşi, am început să mă rog şi să făgăduiesc că, dacă voi scăpa, mă voi îndrepta. Mă gândeam să mă ias de viaţa ostăşească şi, în orice caz, să nu mai merg niciodată în vreo raită, după jafuri şi nelegiuiri. Ca să fac începutul acestei hotărâri, am aruncat în apă raniţa şi cartuşiera gândindu-mă să mă fac pustnic şi să-mi ispăşesc prin viaţă cucernică multele

păcate.

Am stat aşa vreme de vreo două-trei ore, cu sufletul oscilând între teamă şi speranţă, când iată corabia pe care o pândeam, plutind în josul Rhinu- lui ! Am început să strig jalnic după ajutor, în numele Domnului şi al judecăţii din urmă, iar cei din corabie, zărindu-mă, li s-a făcut milă de mine şi s-au sfătuit cum ar- putea să-mi ajute. Pentru că însă nu se puteau apropia de mine, nici înot, fără să-şi primejduiască viaţa, nici în luntri, din cauza ochiurilor şi vârtejurilor de apă, precum şi din cauza răgăliilor şi crăcilor rupte, s-au sfătuit cam multă vreme cum să mă ajute. în cel-e din urmă lansară o luntre cu doi marinari mai în sus de mine şi-mi aruncară o frânghie, pe care o ţineau bine de celălalt căpătâi. Cu mare greu am apucat frânghia şi mi-am legat-o în jurul trupului, cât am putut mai bine şi m-au tras sus la ei ca pe-un peşte care s-a prins în undiţă.

Acum, că am scăpat de moarte, ar fi trebuit să cad în genunchi. şi să mulţumesc lui Dumnezeu,

12*

179 .

ca început de îndreptare. Dar, de unde ! Când m-an întrebat cine sunt şi cum am ajuns în primejdie, am început să îndrug la minciuni, de «-ar fi înnegrit cerul. Mă gândeam că, dacă am să le povestesc adevărul, că-i pândeam să-i jefuim, au să mă zvârle iar în -Rhin. Aşa că mă dădui drept un organist izgonit cere, aflându-se în pribegie, în drum spre Strasbourg în căutare de serviciu, am fost atacat de soldaţi, care m-au dezbrăcat şi m-au aruncat în apă. Bieţii oameni m-au crezut- şi m-au omenit cu mâneare, băutură şi altele.

La vama din Strasbourg cei mai mulţi călători au coborât. Am făcut la fel, după ce le-am mulţumit din suflet celor care m-au scăpat de la moarte. Pe când coboram, văd un tânăr negustor, care mi se părea cunoscut, după chip, mers şi. gesturi. Mă apropii şi, când îl auzii şi vorbind, i-am recunoscut vocea : era cornetul care mă prinsese odată dar, totuşi, nu-mi, puteam închipui cum acest soldat tânăr

şi viteaz, pe deasupra şi. nobil., să se fi făcut negustor. în cele din urmă mă dusei la. ei şi-l întrebai : ,

— Monsieur von Schönstein, dumneavoastră sunteţi ?

El însă răspunse :

— Nu sunt von Schönstein, ci negustor !

I-am zis apoi :

— Atunci nici eu nu mai sunt Vânătorul din

180

Soest, ci organist, sau mai degrabă cerşetor vagabond !

Atunci el întrebă :

| – Frate, ce faci aici ?

I-am răspuns :

— Frate, dacă este ursit de la Dumnezeu să-mi scap viaţa prin tine a doua oară, atunci soarta mea

1 îmi cere să nu fiu departe de tine. Apoi ne-am îmbrăţişat ca doi prieteni credincioşi. I-am povestit cum mi-a mers, de asemenea şi că am pândit corabia împreună cu ceata de soldaţi ; numai despre aventurile din Paris n-am suflat o vorbuiiţă, ca să nu se afle despre aceasta la Lippstadt şi să ajungă la urechile nevesti-mi. Mi-a încredinţat taina că a fost trimis de generalitatea din Hessen la ducele Bernhard din Weimar, să-i ducă importante ştiri militare şi că şi-a îndeplinit misiunea şi acum, travestit în negustor, se întoarce aca.să. Apoi mi-a mai povestit că soţia mea e însărcinată şi că îmi ţine încă liber colonelul postul de stegar. In treacăt a ris de mine, că urmele de vărsat m-au urâţit şi că, dacă mă întorc la Lippstadt nici soţia mea (necum celelalte femei) nu mă va recunoaşte ca fiind Vânătorul.

Ne-am înţeles să locuim împreună şi tot împreună să plecăm la Lippstadt şi, pentru că aveam pe mine doar haine ponosite, mi-a ckv- bani să-mi cumpăr haine şi să mă dau drept slujitorul lui.

Dar ce nu e să fie, nu e ! Ne-am îmbarcat şi, când călătoream pe Rhin în jos şi corabia a ajuns

181

Ja Rheinausen, acolo s-a făcut control şi cei din

Philippsburg m-au recunoscut, m-au arestat şi m-au dus în garnizoana lor, unde a trebuit iar să iau muscheta la umăr. Cornetul meu a fost tare mâhnit de această întâmplare ; dar nu putea să-mi ţiriâ prea mult partea, având destulă bătaie de cap cu el însuşi, ca să se poată strecura să ajungă «.casă.

Capitolul XI

Simplicius se ceartă cu capelanul său Deoarece acesta il mustră că e rău.

Iată-mă iar chinuit trupeşte ; dar nu mai puţin şi sufleteşte ! Luând iar muscheta în primire m-am făcut cu totul sălbatic, am fost fără frică de Dumnezeu. Nicio răutate n-o ocoleam ; nu mă gândeam nici la ziua de mâine, nici la viaţa de apoi ; ci trăiam numai în prezent, ca vitele. Rar de tot mă duceam la biserică şi niciodată nu m-am mai spovedit. înşelam lumea şi o necăjeam. Primeam, în schimb, destule ghionturi şi nu de puţine ori am încălecat de-andoaselea pe măgar, ba am fost şi ameninţat cu spânzurătoarea şi estrapada 1. Dar, degeaba ! O ţineam înainte cu răutăţile, ca şi când aş fi fost disperat şi aş fi alergat dinadins de-a dreptul în iad. Cu toate că nu săvârşeam chiar fapte care să mă ducă neapărat la moarte, eram totuşi aşa de ticălos, că om mai amarnic nu găseai altul pe lume.

1 Estrapada era un instrument de tortură medieval (n.t.).

Capelanul regimentului, duhovnic cucernic, a trimis după mine în preajma Paştelui, ca să mă întrebe de ce n-am venit la spovedanie şi cuminecătură. Am sfârşit repede cu el, repezindu-l, cum făcusem şi cu preotul din Lippstadt. Când a văzut bietul om că truda-i degeaba, mi-a. zis :

— Nenorocitule' am crezut că păcătuieşti din neştiinţă, dar văd acum că o faci numai din răutate şi cu bună ştiinţă. Mărturisesc în faţa lui Dumnezeu şi a oamenilor că nu-s vinovat de condamnarea ta ! Mă tem însă că odată, când bietul tău suflet va părăsi trupul acesta ticălos, n-am să te pot îngropa în. ţintirim, lângă creştinii

buni, în pământ sfinţit, ci am să pun să te târască acolo unde se îngroapă vitele, după ce au fost jupuite !

Ameninţarea aceasta a avut aceeaşi urmare, ca şi sfaturile cele bune de mai înainte şi aceasta pur şi simplu pentru că mă ruşinam să mă spovedesc. O, nebunul de mine ! Eu povesteam adesea unei lumi întregi păţaniile mele de flăcău, ba şi adăugam de la mine ; acum însă, când trebuia să mă convertesc şi să mărturisesc cu adâneă reculegere păcatele mele unui om al Domnului, ca să dobân- desc iertarea, eram un încăpăţânat mut. Am rămas deci tot încăpăţânat şi’ i-am răspuns :

— Slujesc pe împăratul ca soldat, aşa că n-are să fie mare minune dacă şi eu, ca şi ceilalţi camarazi care cad pe câmpul de luptă, voi fi îngropat în

Vlfim şanţ, sau în afara ţintirimului, sau, poate, m.i voi mulţumi cu un stomac de lup sau de corb.

Aşa m-am despărţit de preot, care nu a izbutit nimic cu tot zelul său cucernic. Ba, odată, când in a rugat să-i dau un iepure, l-am- refuzat, spu- niiidu-i că iepurele spânzurându-se singur de dis- frare, nu poate fi îngropat „în pământ sfinţit“, idii ă în burta lui.

Capitolul XII

Herzbruder recunoaşte pe fratele-i de cruce ;

Spre-o soartă mai senină Simplicius se duce.

în loc să mă îndrept, eram tot mai nelegiuit. Colonelul îmi spuse odată că vrea să mă îndepărteze ca pe un om fără onoare. Deoarece ştiam însă prea bine că nu era serioasă ameninţarea, i-am spus că acest lucru se poate face fără nicio osteneală şi fără cheltuială, ca şi fără nicio supărare din parte-mi. El şi-a dat seama că eu asta aşteptam şi că în loc de pedeapsă voi socoti izgonirea ca pe cel mai mare bine. Şi aşa am rămas, fără voia mea, mai departe muşchetar, până-n dricul verii. Cu cât însă contele de Götz se apropia mai mult cu armata de noi, cu atât creştea şi nădejdea mea, căci stabilindu-şi cartierul general la Bruc îsal, prietenul meu Herzbru- der, pe care îl ajutasem cu bani în tabăra din Magdeburg, a fost trimis de generalitate la noi în fortăreaţă cu însemnată giisiune şi i

s-a făcut o primire deosebit de aleasă. Eram tocmai de san-

186

Iniclă în faţa cartierului colonelului, când el a venit şi cu toate că era îmbrăcat în haine de Htlifea neagră, l-am recunoscut numaidecât. N-am Mvut însă curajul să-i vorbesc, căci mă temeam <a poate i-ar fi fpst ruşine de mine – deoarece ,iţa-i mersul lumii —- şi s-ar fi făcut că nici nu mu cunoaşte, el fiind prea sus pus, iar eu un păduchios de muşchetar. Când m-a schimbat din post, m-am interesat, întrebându-i pe slujitorii lui, cum îl cheamă şi ce hram poartă, ca să merg la sigur că nu-1 asemuiesc ou altcineva. Cu toate

< a m-am asigurat că el este, tot n-am îndrăznit să-i vorbesc, ci i-am trimis următoarea scrisorică prin valetul său, cuz rugămintea să i-o înmâneze dimineaţa :

„Monsieur, m-aţi salvat odată, în lupta de la Wiitstock în care aţi dovedit atâta vitejie, şi in-aţi dezlegat din lanţuri. îndrăznesc şi azi să vă rog, dacă domnia voastră doreşte să mă scape, prin marea trecere pe care o aveţi, din cea mai jalnică stare de pe lume, în care nenorocirea l-a cufundat pe un cerşetor.

Cred că nu va fi greu aceasta şi veţi îndatora pentru vecie pe acela rare vă va fi pururea credincios ; dar care acuma e nespus de nefericit şi părăsit şi care semnează

Simpl icius Simplicissimus"

Când Herzbruder a citit aceste rânduri, m-a chemat înăuntru şi m-a întrebat:

387

— Cetăţene, unde-i cel care v-a dat acea ’ t scrisoare ?

I-am răspuns !

— Domnule, e prizonier în această fortăreaţa,

— Bine – zise el – du-te şi spune-i, că am să-l ajut, chiar dacă va fi cu frânghia la gât!

La aceasta i-am răspuns

— Domnule, nu e nevoie să mă ostenesc du – când-mă la el i eu sunt bietul Simplicius care acum vă mulţumeşte că l-aţi scăpat din lanţuri la Wittstock şi vă

roagă să-l scăpaţi şi de muscheta pe care trebuie s-o poarte împotriva voinţei sale.

Nici nu m-a lăsat să vorbesc mai departe, c:ă s-a şi repezit la mine şi m-a îmbrăţişat, spunând că-i gata să mă ajute. Şi într-adevăr, a făcut tot ce prietenul credincios poate face pentru altul şi, mai înainte de a-i povesti cum am ajuns la robia aceasta, a trimis servitorul la un evreu, să cumpere pentru mine haine şi cal. între timp i-am istorisit totul de-a fir a păr cum mi-a mers de la moartea tatălui său în Magdeburg, Când a aflat că eu am fost acel faimos Vânător din Soest, despre ale cărui isprăvi ostăşeşti auzise, a regretat mult că n-a ştiut mai devreme acest lucru, căci chiar de-atunci mi-ar fi făcut rost de o companie.

Când evreul a venit cu un maldăr mare* de haine soldăţeşti, el mi-a ales pe cele mai bune,

183

Hll»a spus să mă îmbrac şi m-a luat cu el Ia nlonel. Când am intrat la acesta, el i-a zis :

«— Domnule colonel, m-am întâlnit în garnizoana dumneavoastră cu acest soldat căruia îi ml. foarte îndatorat, astfel că nu-1 pot lăsa în larea în care se află, chiar dacă nu va fi meritat uita mai bună. De aceea vă rog, domnule colonel, ’.,i»mi faceţi plăcerea şi, fie că-i schimbaţi situa- li.i joasă în care se află, fie că-i îngăduiţi să I >!oce cu mine ca să-l pot ajuta, cum dumneavoastră poate nu aveţi putinţa.

(’ Colonelul şi-a făcut cruce când a auzit că mai există cineva, care să aibă cuvinte de laudă pentru mine, păcătosul, şi zise : k-- Prea stimate domn, iertaţi-mi dacă cred că vreţi să mă puneţi numai la încercare, dacă vă satisfac o dorinţă. Cât priveşte pe acest pişicher, de fapt nici nu face parte din unitatea mea, ci dintr-un regiment de dragoni ; iar în privinţa pielării lui, vă pot spune că profosul meu are cu el de furcă mai mult decât cu întreaga companie, aşa că eu îl cred uns cu toate unsorile. Zicând acestea satisfăcu, râzând bucuros, dorinţa otectorului meu şi-mi ură noroc în companie. Herzbruder al meu nu s-a

mulţumit numai cu atâta, ci i-a cerut voie colonelului să mă aducă şi pe mine la masa lui, la care îl invitase, ceea ce colonelul consimţi iar. Prietenul şi protectorul meu a făcut aceasta, cu intenţia ca să povestească în voie colonelului – de faţă cu mine – tot

189

ce ştia despre faptele mele în Westfalia de – contele de Wahl şi de la comandantul garnizoanei j dinSoest. Şi a vorbit despre mine cu atâta căldură, încât comesenii au trebuit să creadă că I au de-a face cu un ostaş excepţional. Eu însă j m-am arătat atât de modest, încât colonelul şi] toţi cei de faţă credeau că, odată cu hainele, mi-am schimbat şi caracterul. Când colonelul a j vrut să ştie de unde am luat eu titlul de doctor, i-am povestit călătoria mea de la Paris la Philip- j psburg şi cum am înşelat pe ţărani, ca să câştig o pâine, lucru de care toţi râdeau cu hohote. La urmă i-am mărturisit pe şleau că am vrut să-l supăr şi să-l plictisesc cu răutăţile mele, numai ca să mă alunge din garnizoană, pentru a avea în sfârşit linişte de plângerile multe pe care le primea împotrivă-mi.

Colonelul povesti şi el despre toate năzbâtiile mele, aşa cum odată am fiert mazăre şi în oală, deasupra, am turnat un strat de untură, ca să vând toată oala drept untură. Altădată am umplut un sac cu nisip, punând deasupra sare, vânzând, deci, nisip în loc de sare şi alte asemenea isprăvi, aşa că în tot timpul mesei a fost vorba numai despre mine. Dacă n-aş fi avut prieten aşa de bine văzut, de bună seamă că toate aceste fapte ale mele ar fi fost demne de pedeapsă. Aceasta o dădu el ca exemplu, cum poate să se întâmple şi la curte, când un ticălos se bucură de favoarea principelui.

190

După masă a venit evreul cu caii. Niciun cal <mi i s-a părut lui Herzbruder destul de bun pen- iu mine şi, pentru că voia colonelul să se pună blue cu un oaspe atât de influent, i-a dăruit unul lin grajdul său, cu şa şi cu tot harnaşamentul trebuincios. Şi pe calul ăsta frumos a încălecat domnul Simplicius şi a ieşit cu prietenul său pe

poartă şi... dus a fost!

Unii din camarazi strigau după el ! „Noroc, frate, noroc!“ alţii însă, care-1 invidiau, ziceau i „Ţăranul cel mai prost are cartofii cei mai mari !“

I

Capitolul XIII

Simplicius vorbeşte de anumiţi soldaţi, Trândavi, hoinari din tagma nerozilor fârtaţi“

Pe drum mi-a spus să mă dau drept vărul Iu|(ca să am mai multă trecere şi mi-a făgădui! să-mi procure încă un cal şi un argat, apoi să mH ducă în regimentul Neuneck, ca ostaş liber călaro, până-mi va găsi post de ofiţer în armată.

Şi iată-mă iarăşi ostaş care semănăm a soldai de treabă ! Dar în vara aceea am săvârşit puţinii isprăvi, numai că am ajutat la furtul câtorva vaci din Pădurea Neagră şi am cunoscut mai birm Breisgaul şi Alsacia. De altfel nici acum n-ani avut prea mult noroc. Astfel, argatul mi-a fast prins – cu cal cu tot – de soldaţii din Weimar şi pentru că pe celălalt cal l-am călărit peste puterile lui şi în cele din urmă l-am reformat, a trebuit să intru în ordinul „fraţilor merozi“. Herzbruder m-ar fi echipat bucuros iarăşi, dar, pentru că a văzut c-am scăpat aşa de iute de cei doi cai daţi de el, s-a mai oprit ca să mă lase

IMIVin să mă învăţ minte. Dar nici eu nu mă prea îmbulzeam la aşa ceva, căci mă simţeam foarte bine între noii mei camarazi, aşa că nu doream nimic altceva, până când vom lua cvartir pentru |»»rnare.

Aş vrea însă, cinstiţi cititori, să vă explic puţin jeţ e cu aceşti ,,fraţi merozi“, pentru că mulţi dini re dumneavoastră, mai ales cei care n-au făcut răz-I- >aie> nu ştiu nimic despre ei. Apoi, până azi n-am i«flat niciun scriitor care să fi descris obiceiurile, moravurile, drepturile şi privilegiile acestora, ili’şi este bine să le cunoască, nu numai comandantul de oşti, ci chiar şi ţăranul simplu. Numele tor şi-l trag de la contele de Merode1, ceea ce nu face cinste acestui brav cavaler, altfel n-aş fi putut să-l dau

la iveală şi să-l aud în gura oricui. Am văzut un fel de încălţăminte care, în loc de găuri, avea nişte cusături crucişe. Se numeau încălţăminte de Mansfeld, pentru că un muşchetar de-ai lui le-a inventat, ca să poată tropăi mai uşor prin glod. Dacă cineva, din cauza încălţămintei acesteia ar voi să-l numească "ipertjtru aceasta ciubotar, l-aş socoti pe acela un închipuit. Trebuie să respectăm atest nume care ’ nu va pieri cât timp germanii vor purta război.

** Când acest general a alcătuit un nou regiment,*

1*Johann von Merode* —i general din tabăra imperială (mort în 1633). Regimentul care s-a -destrămat in >1635 "era însă’al colonelului suedez Werner von Merode Cu-vântul pare să derive din francezul -niat-ăud (n r).

1!»3

recrutat de el, şi l-a adus armatei, soldaţii erau aşa de slăbănogi şi de bicisnici, parc-;u fost bretoni francezi, încât rtu puteau răbda nim şurile lungi şi alte peripeţii, pe care trebui*’ le sufere soldatul în campanie. De aceea, rândm iWi lor scădeau mereu, până ce au ajuns abia să mu ple un steag şi când întâlneai bolnavi, sau şchiopi prin casele de gazdă, sau pe după garduri .şi I întrebai: Din care regiment sunteţi ? răspundeau totdeauna : Din al lui Merode ! De aceea < 11 timpul, i-a mers buhul acestui regiment, aşa m cât toţi cei bolnavi sau sănătoşi, răniţi sau nu, care nu ţineau pasul cu unitatea şi se târau tâiiş-grăpiş în urmă sau rămâneau prin cantonament e, se numeau „fraţi merozi“.

Călăreţul care şi-a pierdut calul, muşchetarul care s-a îmbolnăvit sau vrea să rămână în urma să-şi vadă de femeia sau copilul bolnav, intrau în rândurile acestor „fraţi“ – care semănau mult cu ţiganii, ca obiceiuri. îi vedeai în cete pe după garduri, la umbra copacilor, tolăniţi la soare sau în jurul focurilor, fumând, bând şi lenevind, pe când soldatul adevărat şedea la steagul său, în- durând setea, foamea, gerul şi toate mizeriile campaniei:" Se adunau în cete în .urma coloanei şi umblau după furat, pe când bietul soldat din trupele regulate cădea rupt de oboseală, purtând grelele arme. Jefuiau înainte de a, veni

regimentul, pe lângă regiment şi în urma lui, tot ce le ieşea înainte, iar ce nu puteau duce cu ei stricau, aşa

194

ni atunci când regimentul se oprea în cantonament sau tabără, nu mai găsea o înghiţitură de i|ta bună de băut; iar dacă-i lăsai la trenul regimentar, numărul lor creştea acolo mai mult (jccât întreg regimentul. Când mărşăluiau în cete, Nttu poposeau undeva, nu aveau niciun vagmistru i m e să-i comande, nici plutonier sau sergent i in e să le scarpine puţin pielea, niciun caporal i m e să-i pună de gardă, niciun toboşar care să le (nuntească de retragerea cu torţe, niciun adjutant i are să-i aşeze în ordine de bătaie, niciun furier rare să le ţină socoteală : pe scurt, trăiau ca baronii, fc’ând însă era vorba că li se dă solda osta- tilor, ei erau cei dinţii, cu toate că nici n-o meritau de loc. Poliţaii regimentelor şi şefii de cartier-Honeral erau groaza lor, căci aceştia, – când ..fraţii“ noştri săreau cu faptele lor rele peste (al – le puneau lanţuri de onoare la mâini şi la picioare, sau, uneori, cravate de cânepă şi-i spânzurau de prea cinstitele lor gâturi.

Nu făceau de gardă, nu săpau şanţuri, nu in- trau în nicio unitate de luptă şi totuşi se hrăneau prea bine ! Unde mai puneţi paguba pe care o făceau ţăranului şi armatei aceşti paraziţi periculoşi ! Cel mai ticălos argat de cavalerie, care nu face altceva decât să ia parte la aprovizionare, este de o mie de ori mai de folos comandantului decât o mie de „fraţi“ care-şi fac meserie din aceasta sau stau toată ziua tolăniţi fără rost, încurcând lumea. Cei mai mulţi sunt prinşi de

13*

/

195

inamic, ba chiar şi ciomăgiţi de ţărani, când prind furând, astfel că armata n-are decât dr suferit de pe urma lor.

Şi dacă vara mai treacă-meargă, o duc cum pot, iarna însă trebuie echipaţi cu mare cheltuială, ca să aibă puturoşii ăştia ce pierde în următoarea campanie. Câte

sate nu ard din cauza lor -— cu intenţie sau din neglijenţă -—, câţi oameni din însăşi armata lor nu sunt înlăturaţi, jefuiţi sau chiar omorâţi de ei ! Şi spioni se găsesc în rândurile lor, chiar dacă nu ştiu ce este un regiment sau o companie a armatei. Am fost şi eu un asemenea „frate“ şi am rămas în rândurile lor până la lupta de la Wittenweier ’. în ziua acelei lupte, du- cându-mă cu camarazi în regiunea Geroldseck să furăm, după obicei, vaci şi boi, am fost prinşi de o trupă din’Weimar. Aceştia au ştiut bine cum să ne muştruluiască : ne-au pus la fiecare muscheta pe umăr şi ne-au repartizat pe la diferite regimente. Eu am nimerit la regimentul Hattstein.

1 Sat din Baden, pe malul Rhinului. Aici a înfrânt Bernhard de Weimar pe contele Götz în lii;î3 <n.r).

Capitolul XIV

Simplicius se luptă pe viaţă şi pe moarte :

Cu adversarul însuşi victoria o-mparte.

Puteam spune prea bine, în acel timp, că m-am născut pentru nenorocire, căci am auzit pe nişte ofiţeri inferiori din armata lui Götz, cu vreo patru săptămâni mai înainte de acea ciocnire, discutând despre război. Zicea unul : „Vara asta nu trece fără bătaie ! Dacă noi îl batem pe inamic, atunci la iarnă trebuie să cucerim Freibürgul şi Waldstädtdacă mâricăm bătaie, atunci căpătăm încartiruite de iarnă.“ De’ la profeţia’asta am tras învăţăminte şi mi-am zis : „Bucură-te, Simplicius,, că la primăvara viitoare ai să bei vin bun de Necker şi ai să guşti din tot ce-au câştigat weimarezii !“ Dar ce mult m-am amăgit ! Fiind şi eu weimarez, a trebuit să iau parte la asediul Breisaehului1, să sap zi şi noapte la şanţuri şi să fiu de gardă. Din toată această muncă n-am câştigat nimic,

1 Oraş de pe Rhin, cucerit la 10 decembrie 1G38 (n.r.).

197*

decât că am învăţat cum poţi veni de hac unei fortăreţe săpând şanţuri de-a lungul zidurilor, lucrare căreia nu-i dădusem atenţia la asediul Magdeburgului. De altfel vorba ceea : o sfeclisem. Şedeam câte doi-trei pe-un

loc la dormit, prin pungă sufla vântul,.nici tu vin, nici tu bore, carnea era raritate, mulţumeşte-te, băiete, cu mere acre şi pâine uscată şi mucegăită (şi asta pe sponci!).

Greu de tot îmi era, mai a'es când îmi aminteam de oalele cu carne egiptene, adică de şuncile de Westfalia şi de cârnaţii afumaţi din Lippstadt! Nu mă gândeam niciodată aşa de des la soţia mea, decât când mă culcam aproape îngheţat în cort. îmi ziceam atunci : „Simplicius, crezi că ţi s-ar face o nedreptate dacă ţi-ar juca unul festa pe care i-ai jucat-o tu la Paris?“

Gânduri de acest fel mă chinuiau mereu. Eram nebun de gelozie, deşi ştiam că nevasta mi-era credincioasă şi virtuoasă. Ajunsesem atât de nervos şi nerăbdător, încât m-am spovedit căpitanului meu ; apoi am scris prin poştă la Lippstadt şi izbutii în cele din urmă, prin stăruinţele colonelului de S.A. şi ale socrului meu, să capăt lăsare la vatră de la căpitan.

Mai erau câteva săptămâni până la Crăciun. Am pornit la drum cu o puşcă bună, coborând spre Breisgau. Voiam să ridic înainte de Crăciun cei 20 taleri pe care socrul meu mi-i trimisese în Strasbourg şi de acolo să cobor pe Rhin cu negus-

lorii, deşi pe drum se aflau destule garnizoane imperiale. Când am ieşit din Endingen şi am trecut pe la o casă izolată, cineva trase un glonţ asu- pră-mi, care-mi rupse borurile pălăriei şi imediat după împuşcătură sări din casă un individ voinic, ciolănos şi se năpusti asupră-mi, strigân- du-mi să zvârl arma. I-am răspuns i

— Ce spui, omule ? De dragul tău, nu! şi ridicai cocoşul.

El însă drept răspuns scoase din teacă ceva ce semăna mai degrabă cu o sabie de gâde decât cu o spadă şi alergă spre mine. Când am văzut că vrea serios să mă atace, am descărcat arma şi l-am lovit în frunte. Il văzui clătinându-se şi apoi căzu la pământ. Am folosit prilejul, mă repezii, îi smulsei sabia din mină şi ara. vrut să i-o împlânt în pântece, dar aceasta nu pătrunse în el. Deodată,

pe neaşteptate a sărit în sus, m-a apucat de păr şi eu pe el la fel. Sabia lui o aruncasem. Apoi începurăm să ne luptăm pe viaţă şi pe moarte şi fiecare măsura puterea celuilalt; niciunul însă din noi nu birui; când el, când eu eram deasupra. Apoi iar ne ridicarăm în picioare, dar nu ne ţinurăm multă vreme drepţi, căci fiecare năzuiam la viaţa celuilalt. Mă podidi sângele pe nas şi pe gură şi i-1 scuipai în faţă, ceea ce mi-a folosit, căci l-a împiedicat să vadă câtăva vreme. Ne-am vânzolit cam o oră şi jumătate prin zăpadă şi amândoi am obosit. Niciunul nu

mai . avea pjterea să-l ucidă .—pe- ceLălalt numai cu pumnii.

Mi-a vpnit însă. mult în ajutor faptul eă în-

— văţasem în Lippstadt meşteşugul s luptei, căci altfel. aş fi fost fără îndoială mfrint, deoarece adversarul meu era mult mai vânjos decât-mine. Când amândoi ajunsesem la. capătul puterilor, il au?4i zicându-mi :

—— Frate, .opreşte-te ! Mă predau !

l-am: răspuns :

— Mai bine m-ai.fi lăsat de .la.'âncepuț să-mi Văd de dinun !

—- Ce folos ai,-.spune – zise. el – dacă mă omori ?

— Dar tu ee-ai fi avut? — îi-răspunsei —. dacă m-ai fi1 împuşcat, că n-am nicio leţ.caie în pungă ?

Atunci s-a rugat să-l. iert şi m-am lăsat înduplecat. S-a sculat,, după ce mi-a jurat solemn că-mi va da pace, ba va fi chiar prietenul şi servitorul meu credincios. Nu m-aş fi încrezut de loc în el, dacă. aş fi ştiut cine e .şi deci i-aş.fi cunoscut toate faptele lui, mârşave.

Ne-am ridicat amândoi de jos, ne-am dat mâna, semn că vom uita totul şi fiecare se mica de puterea celuilalt, pentru că şi unul şi altul şi-a găsit „naşul". El credea că am pe sub haină zale ca şi el şi că deţi glonţul nu mă poate pătrunde şi l-am lăsat să-şi păstreze această convingere, căci tot mă temeam de el, când va pune iar mâna pe armă. Avea un cucui mare în frunte, iar eu

pierdusem destul sânge. Amândoi ne piângeam in .ii de dureri de gât, deoarece de gât ne strânsesem fiecare. Abia puteam ţine capetele în sus.

Voind să plec, mi-a spus că până la Kinzig nu voi întâlni nici câine, nici mâţă, necum oameni; ilur că el are nu departe de şosea, într-o casă retrasă, provizii de carne şi băutură. Cum era seara, m-am lăsat înduplecat să . merg cu el şi po drum mă tot încredinţa că-i pare nespus de rău că m-a atacat.

Capitolul \ V’

Simplicius aude că cel ce l-a-ncolţit E Olivier, şi-n gazdă acasă-i chiar poftit.

r Un soldat viteaz, care s-a resemnat să nu mai pună mare preţ pe viaţă, e un prost. Dintr-o mie de inşi n-ar fi îndrăznit unul să se ducă într-un Joc necunoscut cu un individ care mai înainte a vrut să-l omoare. Pe drum l-am întrebat de ce naţie este şi cui aparţine. Mi-a răspuns că momentan nu atârna de nimeni, ci duce război de unul singur. La rându-i m-a întrebat ce stăpân am. I-am spus că am făcut parte din trupele din Weimar, dar că m-au lăsat să plec acasă. Apoi m-a întrebat cum mă cheamă şi la vorba Simplicius s-a întors brusc (căci, din preeauţiune, l-am lăsat pe el să meargă înainte) şi m-a privit fix în ochi :

Nu te cheamă şi Simplicissimus ?

— Ba, da ! —- i-am răspuns – e laş acela care-şi /eneagă numele. Dar pe tine cum te cheamă?

202

Ah, frate – răspunse el – sunt Olivier pa

* are tu l-ai cunoscut bine în faţa fortăreţei Magii«-burg !

Zicând aceasta anmcă anna, căzu în genunchi şi mă rugă încă o dată să-l iert că s-a purtat m it şi că el nu crede să aibă prieten mai bun <a mine, deoarece bătrânul Herzbruder i-a profetizat că eu voi fi acela care, odată, îi voi răzbuna moartea. M-am mirat mult de această întâlnire (îndată, el însă mi-a zis ;

r: – Munte cu munte se întâlnesc, darmite om cu om ! Curios mi se pare doar faptul că amândoi ne-am schimbat

atât de tare, că eu din secretar am devenit haiduc; iar tu din bufon soldat viteaz. Să ştii însă, frate, că dacă ar fi vreo zece mii de bărbaţi ca noi, am stăpâni lumea toată !

Tot vorbind aşa se făcuse noapte, când am ajuns la o căsuţă izolată a unui salahor şi mă ţineam de el, deşi n-aveam de loc încredere în acest om. Când am intrat, tocmai făcea ţăranul loc. L-a întrebat s

— Ai gătit ceva ?

— Nu îi răspunse ţăranul – am adus friptură de pulpă de viţel de la Waldkirch.

— Atunci – îi porunci Olivier – du-te şi adu-ne ce ai şi cară şi butoiaşul cu vin încoa !

Când ţăranul a plecai, i-am spus lui Olivier i

— Frate (l-am numit aşa, ca să fiu mai sigur de el), ai bună gazdă !

203

Răspunse :

— Să-l ia dracu ! Il hrănesc şi pe el, şi pe mu ierea şi pe copiii lui şi apoi îi mai fac parte şi din pradă, căci îi las lui mai toate hainele pe care le dezbrac de pe oameni.

L-am întrebat, unde are ţăranul nevasta şi copii iar el mi-a răspuns că i-a dus în refugiu la Freiburg şi el pleacă de două ori pe săptămână la ei, şi-i aduce şi lui de acolo merinde. Apoi îmi mat spuse că e haiduc de multă vreme şi că-i aduce mai mult câştig decât dacă ar sluji pe vreun domn mare şi nici nu se gândeşte să iase meseria asta până nu şi-a umplut bine punga. I-am zis :

— Dar, frate, asta-i treabă cu primejdie. Dacă te prinde, ce crezi că se întâmplă cu tine ?

El îmi răspunse :

— După cum văd, ai rămas tot Simplicius de altădată ! Apoi, vezi, cine joacă popice trebuie să şi mizeze ; iar cei din Nürnberg nu spânzură pe nimeni înainte de a pune mâna pe el !

I-am răspuns :

— Să ne închipuim, frate, că nu te prinde (deşi acest lucru nu e sigur, căci urciorul nu merge mereu la apă), dar oricum, viaţa asta pe care o duci e cea mai ticăloasă de pe

lume, aşa că nu cred că 3fi să mori în ea.

— Cum ? Ticăloasă ? — zise el. Bravul meu Simplicius, te încredinţez că tâlhăria e cea mai nobilă îndeletnicire din câte sunt. Spune-mi, te rog, câte regate şi principate nu au fost răpite şi în-

204

Inneiate cu forţa? In care ţară de pe suprafaţa pmmntului i se socoteşte vreunui rege sau prinţ drept lucru ruşinos, sau i se ia în nume de rău, dară se bucură de bunurile ţării, care a fost cu- tiită de strămoşii săi prin puterea armelor ? Ce meserie, deci, poate fi socotită mai nobilă, decât ceasta pe care o exercit acum ? Nu trezi zilnic,

« ii ochii tăi, cum potentaţii cei mai mari se fură unii pe alţii ? Nu vezi cum cel mai puternic vrea fiâ bage în sac pe cel mai slab ? Ai să-mi spui că mulţi oameni, din cauza omorurilor, jafului şi hoţiei au fost traşi pe .roată, spânzuraţi şi decapitaţi. Desigur, legile poruncesc aşa ; dar ai văzut că numai tâlharii cei mărunţi sunt spânzuraţi, ceea ce e cu drept; căci ce se amestecă ei în treburi in care numai cei curajoşi şi isteţi se pricep ? Unde-ai văzut tu vreodată vreo persoană suspusă că e pedepsită de justiţie pentru că a jupuit prea mult ţara ? Da, şi mai mult : e vreun cămătar pedepsit, din cei care fac pe ascuns această minunată treabă, sub pretextul dragostei creştineşti ? De ce atunci să fiu pedepsit eu, care-mi fac meseria la lumina zilei, pe faţă, fără ascunzişuri şi ipocrizie ? Dragă Simplicius, văd că încă nu l-ai citit pe Maehiavelli. Eu sunt om sincer şi trăiesc în felul meu liber şi pe faţă, fără sfială. Lupt şi-mi risc viaţa ca eroii din vechime, şi ceea ce faci pe riscul tău, e îngăduit. Deci, de vreme ce-mi pun viaţa-n joc, urmează de aici, fără vorbă, că am voie să-mi îndeplinesc această îndeletnicire.

205

I-am răspuns :

— Că jaful şi furtul ţi-ar fi îngăduite sau nu asta-i altceva. Ştiu însă una şi bună : că e împotriva legilor naturii, care te opresc să faci altora ce n-ai vrea să ţi se

facă ţie ; apoi e şi împotriva legilor omeneşti care poruncesc ca hoţul să fii spânzurat, tâlharul decapitat, iar ucigaşul tras pe roată. Şi la urmă e şi împotriva legii divine, cate nu lasă niciun păcat nerăzbunat !

El adăugă :

— Ţi-am mai spus-o : ai rămas acelaşi Simplicius, care n-a studiat pe Machiavelli. Ascultă vorba mea : dacă prin îndeletnicirea asta, pe care o am, aş întemeia o monarhie, nimeni nu mi-ar ţine o predică aşa ca tine !

Am mai fi discutat mai multă vreme, dar a intrat ţăranul cu cina şi ne-am potolit foamea, ceea ce pentru mine, mai ales, era absolut necesar.

Capitolul XVI

Simplicius în casa lui Olivier petrece ;

Aşteaptă doar ivirea prilejului să plece.

Am avut pâine albă, friptură rece de viţel, vin bun şi cămăruţă caldă.

’ – Nu-i aşa. Simplicius – zise Olivier – că tot mai bine e aici decât în şanţurile din faţa fortăreţei Breisach ?

— Asta da – răspunsei – numai dacă ai putea gusta viaţa asta în siguranţă şi-n cinste !

La vorbele acestea râse cu hohot şi-mi zise !

— Sunt, oare, nenorociţii ăia din şanţuri mai siguri decât noi ? Dragul meu Simplicius, ai aruncat gluga de bufon, dar ţi-ai păstrat capul lui. Dacă ai fi altul şi nu acel Simplicius care, după prezicerea bătrânului Herzbruder, îmi vei răzbuna moartea, ţi-aş arăta că o duc mai bine decât un baron !

Vă spun drept că am început să mă tem, că, dacă nu-i vorbesc pe plac, monstrul acesta, care

mal avea şi pe ţăran cu el, ar fi fost în stare orice. De aceea i-am spus >

— Ucenicul poate, oare, pricepe meseria mai bine ca maistrul ? Frate, dacă viaţa ta e aşa cutn spui, cinstită şi fericită, fă-mă şi pe mine parta; la ea, că pe lume n-am avut mult noroc !

Mi-a răspuns :

— Fii încredinţat, frate, că te iubesc ca pe ochii din cap ! Rămâi la mine, dacă vrei, şi am să-ţi port de grijă ! Dacă nu vrei, îţi dau bani destui şi te duc unde ţi-e voia. Şi, ca să mă crezi că-ţi vorbesc din inimă, am să-ţi spun şi pricina. Îţi aduci aminte cum s-au adeverit aidoma profeţiile bătrânului Herzbruder ? Iată ce mi-a profetizat, când eram în faţa Magdeburguiui şi n-oi uita vorbele lui pân-oi muri ; „Olivier, Simplicius acesta poate să crezi că-i un prost, dar să ştii că are să te înspăimânte odată prin bravura sa şi are să-ţi facă figura cea mai însemnată din viaţa ta, pentru că ai să-l provoci într-o vreme, când nu vă veţi mai cunoaşte unul pe altul ! Să ştii însă că el nu numai că-ţi va cruţa viaţa care-ţi va sta în mâinile lui, dar are să şi vină la locul unde tu vei fi omorât şi are să-ţi răzbune moartea.“ Din pricina acestei prorociri care* precum singur vezi, s-a adeverit până azi aidoma, aş împărţi cu tine inima. Te-am atacat, m-ai împuşcat în frunte, mi-ai smuls sabia (ceea ce nimeni nu mi-a făcut-o încă), mi-ai dăruit viaţa, deşi eram la pământ sub genunchii tăi – deci se va adeveri şi partea din urmă,

’ * tu mă vei răzbuna. Nu mă îndoiesc o clipă. Nu i’iili cel mai credincios prieten al meu ? Asta mi-e Inima faţă de tine ! Acum spune-mi şi tu ce ai da j:iiid!

Mă gândeam : „Să se-ncreadă diavolul în tine, ou, unul, nu! Dacă primesc bani de la tine, pe drum mă omori, să mi-i iei înapoi ! Dacă rămân la l.âne, în patru bucăţi voi fi sfârtecat împreună cu tine.’*

Do aceea m-am hotărât să-l duc aşa de nas şi sa rămân la el, până mi s-o ivi prilejul să fug, şi i am spus că, dacă vrea să mă rabde la el vreo opt zile, voi putea vedea, în acest timp, dacă-mi convine acest fel de viaţă şi atunci va avea în mine un prieten credincios şi un soldat vrednic ; dacă nu-mi va plăcea, atunci – drum bun ! —- ne putem despărţi. La aceste vorbe tot ciocnea la pahare cu mine şi-mi ura sănătate ; eu însă tot n-aveam încredere în el şi mă prefăceam beat înainte de a fi, spre a vedea dacă nu cumva are vreo intenţie rea acum, când nu mai m-aş putea apăra.

Fiind cald în odaie, începură să mă chinuiască purecii

morarului pe care-i adusesem cu mine din Breisach; Unii chiar ieşiseră din zdrenţele cu care eram îmbrăcat, şi se plimbau acum în voie, la căldură. Olivier i-a văzut şi m-a întrebat dacă am păduchi. I-am răspuns :

— Desigur, chiar mai mulţi decât am sperat să am vreodată ducaţi în viaţa mea !

14 20a

— Nu vor bi aşa ! Dacă rămâi la mine, ai să ui mai mulţi ducaţi decât ai acum păduohi !

I-am răspuns :

— Cu neputinţă, tot aşa cum nu pot scăpa acum de ei !

El însă zise :

—— Nu, sunt amândouă cu putinţă !

Spunrnd acestea porunci ţăranului să-mi aducă nişte haine pe care le ascunsese, nu departe de casă, în scor bur a unui copac. Erau : o pălărie cenuşie, un pieptar din piele de elan, pantaloni de postav roşu şi o haină gri. Ghete şi ciorapi voia să-mi dea mâine dimineaţă. Când am văzut şi această facere de bine din parte-i, am căpătat mai multă încredere şi m-am dus liniştit la culcare.

"

Capitolul XVII

Simplicius porneşte la jaf evlavios;

Olivier rămâne tot mare păcătos.

Spre dimineaţa zise Olivier :

L'—' Scoală, Simplicius ! Să ieşim în numele lui Dumnezeu şi să vedem dacă nu vânăm ceva !

„Oh, Doamne, mă gândii eu, sunt chemat chiar la tâlhărie în numele tău !“ Mi-am amintit cum mă îngrozeam când auzeam de la pustnicul meu : – Vino, frate ! Hai să bem o stacană de vin in numele Domnului ! fiindcă socoteam un păcat îndoit când cineva se ghiftuia cu băutură în numele tău !

O, tată ceresc, cum m-am schimbat ! O, credincios părinte, ce-o să fie cu mine, dacă nu mă îndrept ? Opreşte-mi paşii care mă duc de-a dreptul spre iad, căci nu contenesc şi nu mă pocăiesc !“

Aşa, cu gânduri întunecate, am mers cu Olivier într-un sat în care nu era ţipenie de om sau altă fiinţă şi ne urcarăm în turnul bisericii, ca să pân- dim de acolo vreo pradă. Aici ascunsese ghetele şi ciorapii pe care mi-i făgăduise. Şi tot aici avea

211

două pâini, câteva bucăţi de pastramă şi o jumătate de butoiaş cu vin, provizii din care putea trăi opt zile. Pe când mă încălţam, el îmi povestea că din acest turn pândea când avea de gând să capete pradă bogată ; de aceea se aprovizionase aşa de bine. Mi-a mai spus că mai are câteva ascunzişuri aprovizionate cu mâncare şi băutură, pentru ca atunci când stăpânul nu ar fi acasă într-un loc, să-l poată găsi în celălalt. I-am lăudat înţelepciunea ; dar i-am dat a înţelege că nu e tocmai frumos să-şi fi ales chiar turnul bisericii – loc sfinţit – pentru asemenea scopuri şi să-l profaneze.

— Ce ? Să profanez ? strigă el. Dacă bisericile ar avea gură, ar putea să-ţi spună că faptele mele sunt nimica toată faţă de nelegiuirile’ care s-au petrecut într-însele ! Câţi n-au intrat în ele, pre- făcându-se că vin să se roage ; dar in realitate ca să-şi arate hainele noi, chipul frumos, distincţia sau alte asemenea vanităţi ! Cite unul se duce la biserică împodobit ca păunul şi se aşază în faţa altarului, ca şi când ar vrea să adore picioarele sfinţilor. Iată-1 şi pe acela care stă într-un colţ şi suspină ca vameşul din templu ; dar suspinele lui sunt adresate iubitei, şi-şi desfată ochii privindu-i chipul de dragul căruia a venit aici. Când unul soseşte în faţa bisericii sau intră în biserică cu un teanc de scrisori – ca cel ce adună impozitul pentru incendii – mai mult ca să amintească celor care nu şi-au plătit taxa decât să se roage. Dacă ar fi ştiut că datornicii nu vin la biserică, ar fi rămas

212

.ii asii, aplecaţi asupra registrelor. Sunt şi timpuri în. rare autoritatea comunală are ceva de anunţat. în Mt. Atunci trimite un vătăşel duminica să aducă «ceasta la cunoştinţa oamenilor în biserică; de üceea bieţii ţărani se

tem de biserică mai abitir ktecât delicvenţii de judecătorie. Nu cred oare că Hi ni înmormântaţi în biserică şi unii din aceia care «r fi meritat moartea prin spadă, spânzurătoare, foc, sau să fie traşi pe roată ? Alţii îşi satisfac aici (ui'văsăria. Dacă e ceva de vândut sau de împrumutat, se fixează întâlnirea în uşa bisericii. Câte unii se gândesc la camăta lor în timpul serviciului divin. în decursul slujbei şi a predicii se apucă ici şi colo să discute unii cu alţii, ca şi cum biserica «Ic aia ar fi făcută : se dezbat deseori lucruri care nici nu sunt de conceput în locuri publice. Alţii 8e apucă să bârfească lumea şi spun : „Ah, ce straşnic l-a atins pe cutare sau cutare preotul în predica sa !“ Mulţi ascultă cu atenţie cuvintele preotului, dar nu cu scopul de a se îndrepta, ci ca să-l poată prinde şi mustra, dacă păstorul lor sufletesc îi atinge cât de cât (după părerea lor). Trec sub tăcere păţaniile pe care le-am citit despre amoruri care .şi-au avut începutul şi sfârşitul în biserică. Trebuie să ştii că oamenii umplu bisericile cu păcatele lor nu numai în viaţă, ci şi după moarte cu vanitatea lor. Priveşte numai pietrele funerare şi epitafurile, să vezi cum se laudă aceia pe care de mult i-au ros viermii ! Dacă îţi ridici privirea, atunci vei întâlni scuturi, coifuri, arme, săbii, steaguri, cizme,

213

pinteni şi alte asemenea podoabe mai mult docil într-o încăpere de arme, aşa că nu e de miram că pe alocuri, în acest război, ţăranii şi-au găsi' refugiul în biseiică ca în nişte fortăreţe. De ce sü mi se interzică să-mi dobândesc hrana cu ajutorul bisericii, când atâţia oameni trăiesc pe spinarea ei ?

I-aş fi răspuns lui Olivier că toţi cei care necin stesc lăcaşurile sfinte îşi vor lua odată pedeapsa cuvenită. Deoarece nu aveam încă încredere în el şi nu aveam chef să ne certăm, iar i-am dat dreptate. El însă mi-a cerut să-i povestesc cum mi-a mers de la lupta care s-a dat la Wittstock. Mă durea însă gâtul, de aceea l-am rugat să-mi povestească mai întâi el viaţa lui, care trebuie să fie bogată în multe lucruri interesante. El fu gata şi-mi povesti astfel

nelegiuita lui viaţă.

Capitolul XVIII

Simplicius aude ce straşnic s-a purtat
Olivier, acasă şi-n şcoală răsfăţat

I – Tata, spuse Olivier, s-a născut aproape de Aachen din părinţi săraci şi în tinereţe a slujit la un negustor bogat, care făcea negoţ cu aramă. S-a purtat aşa de bine, încât stăpânul îl dădu la şcoală şi învăţă scrisul, cititul şi socotitul şi la urmă-i lăsă |w’ mână întreaga negustorie, precum Put if ar lui lo-sif. Le merse bine amândurora ; iar prin hărnicia şi cinstea tatei, negustorul se îmbogăţi şi mai mult. Tata, dând de viaţă bună, se făcu tot mai mândru şi îngâmfat, încât se ruşina de părinţii lui umili ; ba-i şi dispreţuia şi bunicii mei se plângeau adesea de acest lucru, Oând tata fu de vreo 25 de ani, muri negustorul şi rămase de pe urma lui bătrâna văduvă cu singura lor fată. Aceasta călcase strâmb şi făcuse un băiat cu un vânzător de prăvălie, dar copilul îşi urmă în scurt timp bunicul în mormânt. Când tata a văzut că fata n-are nici tată, nici copii, în schimb însă nu era lipsită de bani, nu s-a mai

sinchisit că nu mai poate purta la nuntă cununi! i de mirt, ci se gândi numai la avere şi se legă de ca, Mamă-sa nu vedea cu ochi răi aceasta; pe de o parte pentru ca fata ei să-şi repare, prin căsătorie, greşeala ; pe de altă parte, pentru că tata cunoştea perfect comerţul defunctului. Prin această căsătorie tata se făcu deodată negustor bogat, iar eu moştenitorul său, pe care l-a crescut în belşug şi l-a iubit mult. Mă îmbrăca frumos ca pe un copil de nobili, mâncam ca un baron şi eram crescut ca un conte. Nu împlinisem încă şapte ani şi s-a şi văzut ce poamă am să fiu, căci vorba ceea : Ce are să se facă urzică, te înţeapă de mică. Nicio şotie nu-mi era necunoscută şi, când făceam obrăznicii, nu mă certau nici mama, nici tata. Cutreieram cu copiii răi uliţele şi nu mă dădeam înapoi să mă iau de piept şi cu cei mai mari şi mai voinici decât mine. Dacă mă băteau, părinţii ziceau : „Cum poate un găligan ca acela să bată pe copilaşul nostru ?“ Dacă eu învingeam (căci

zgâriam, muşcam şi aruncam cu pietre) atunci îi auzeam : „Olivier al nostru se face om zdravăn !“ La vorbele acestea îmi creştea creasta. Eram prea mic ca să spun rugăciuni ; dar de înjurat, înjuram ca un surugiu. Şi aşa mă făceam tot mai rău, până a venit vremea şcolii. Aici îndeplineam toate răutăţile pe care le iscodeau băieţii, dar nu îndrăzneau să le facă. Dacă-mi mâzgă- leam cărţile sau le rupeam, nu era nimic : mama-mi cumpăra altele, ca să nu se supere tata, care era zgârcit. Necăjeam tare pe dascălul nostru ; dar

216

rcsU nu mă pedepsea prea aspru, pentru că pri- tura cadouri de la părinţi şi cunoştea prea bine draconica lor oarbă faţă de mine. Vara prindeam gre ii u pe eâmp şi-i aduceam pe furiş în clasă, unde litlilau drăgălaş ; iarna furam praf de strănutat >1 I puneam în colţul unde dascălul obişnuia să-i Iml.i pe băieţi. Când vreun băiat mai recalcitrant ic zbătea, praful se răscolea şi, spre desfătarea mea mare, toată lumea începea să strănute împreună cu învăţătorul.

Mai târziu am socotit că asemenea pozne nu mai frau de mutra mea – căutam altele mai de soi. De pildă : furam ceva de la unul şi-l vâram în buzunarul altuia, pe care voiam să-1 bată „domnu“

i la asemenea operaţii izbuteam să fiu atât de prudent, încât aproape niciodată nu eram prins. Din „războaiele“ pe care le conduceam, mai totdeauna In calitate de .„colonel“ şi despre loviturile pe care l<* căpătăm adesea (ieşeam mereu c,u faţa zgâriată i cu multe cucuie pe cap) nu mai vorbesc, căci doar ştii şi tu cum fac băieţii. Din cele povestite însă îţi poţi face o id*»e ce pramatie am fost în copilărie !

V

Capitolul XIX.

Olivier se duce la studii în Liege ;

Doar pentru puşcărie găseşte el prilej.

— Pentru că bogăţia tatii creştea văzând cu ochii, creştea şi numărul paraziţilor care se înfruptau din ea şi care lăudau inteligenţa căpăţânii mele, spunându-i tatii ca

sunt înclinat spre studiu j tăceau însă molcom despre răutăţile mele, sau mi le scuzau, aşa că părinţii mei simţeau faţă de odrasla lor mai multă dragoste decât o arăta pitulicea puiului de cuc pe care-1 creşte în cuibul ei. Mi-a luat un profesor particular şi m-a trimis cu el la Liege, mai mult ca să învăţ acolo franţuzeşte decât să studiez, căci voiau să mă facă tot negustor, nu teolog. I s-a pus în vedere cu stricteţe să nu mă ţină strâns, ca să nu capăt un caracter fricos, timid ; ci să mă scoată des în lume, să mă deprind cu oameni mulţi, că doar n-am să mă fac pustnic, ei om de lume care să ştie să deosebească albul de negru.

Profesorul meu nici n-ar fi avut nevoie de astfel de instrucţiuni, căci şi el era pus pe viaţă ehe-

218

Mir şi gata de orice năzdrăvănie. Cum putea să mă "I m ască de la rele, când el însuşi trăise în păcate nuij multe şi mai mari ca ale mele ? Avea mai ales jiiilhna iubitului şi a „suptului“ – eu pe aceea de ii mă bate. Mergeam cu el noaptea şi hoinăream ii a cu alte haimanale, învăţând mai mult rele decât li nnţuzeşte. în privinţa studiului, mă sprijineam pt buna mea memorie şi inteligenţă – încolo nu l>i <-a îmi băteam capul ! în schimb mă ţineam de lot felul de blestemăţii. în biserică, în loc să citesc illn cărţi sfinte, citeam şi în timpul predicii pe llornius, Burchiellus sau pe Aretinus 1 şi din toată xlujba bisericească nu-mi plăceau decât vorbele de încheiere : Iţe, missa est !*2*

Apoi mă credeam cineva, mă îmbrăcam ca un filfizon, în toate zilele mă duceam la baluri, nu ncăpam niciun carnaval şi, pentru că tr ăiam ca un paşă nu numai cu banii babacăi – care erau destui – ci-mi mai trimitea şi mama banii ei economisiţi din gospodărie, ne ademeneau femeile, mai ales pe profesorul meu. La ticăloasele acestea ,im deprins multe rele : să iubesc animalieeşte şi să Joc. Să mă bat, ştiam eu dinainte; iar profesorul meu nu mă oprea nici de la beţie şi mâncări

1*Francesco Berni (1490—1536), Domenico Burchielli (mort în 1448) şi Pietro Aretino (1492—1556) – trei scriitori italieni din timpul Renaşterii care au descris pe larg in*

operele lor scene erotice (n.t.).

* Mergeţi ! S-a terminat (slujba) ! (Lat.)

scumpe, căci de-al de-asta-i plăceau şi dumm a | Viaţa de huzur a dăinuit vreun an şi jumătnie, până ce a aflat babacu prin girantul său din Lut« de Isprăvile noastre. Girantul a primit vorbă sji-j concedieze pe profesor şi mie să-mi strângă frânel» j şi să-mi dea bani cu socoteală. Treaba asta ne .i amărât pe amândoi, dar, cu toate că profesorului i .i dat paşaportul, noi tot împreună mergeam ziu.i, | dar mai ales noaptea – ca şi mai înainte. Pentru că nu mai eram în fonduri, ca altă dată, ne-am ali-1 pit de-o bandă de tineri care dezbrăcau noapte;»! oamenii de paltoanele lor – în plină stradă, b;il uneori îi aruncau şi în apa Maasei. Tot ceea < aveam din această primejdioasă treabă risipeam cu târfele noastre. Cât despre studiu -— îl dădusem dracului de mult !

Într-o noapte, pe când pândeam să furăm mantalele studenţilor, ne-am vârât într-o încăierare. Noi am fost biruiţi, iar un student l-a înjunghiat p profesorul meu. Eu şi alţi cinci —- cunoscuţi ca adevăraţi răufăcători la poliţie – am fost arestaţi. A doua zi am fost interogaţi. Am pomenit atunci numele girantului babacăi – om cu vază în oraş – care a fost chemat şi întrebat despre mine. Am fost pus în libertate, pe garanţia lui ; dar, până una-alta aveam arest la domiciliu. Profesorul a fost îngropat ; iar cei cinci derbedei au fost pedepsiţi ca tâlhari, hoţi şi ucigaşi. Tatăl meu a fost încunoştiin- tat de întâmplare şi a venit fuga la Liege, cocoio-

11iiI cu bani grei afacerea. Mi-a ţinut o predică n"| u.i, spunându-mi că mi-am făcut de râs părinţii ; Îmi biata mama e disperată şi că, dacă nu mă îndrept, mă dezmoşteneşte şi mă alungă la dra- iil. l-am făgăduit că mă voi schimba şi am plecat lAl.’iro, cu tata, acasă. Şi aşa s-a sfârşit „studiul finii“.

('a p i t o I u 1 XX

Olivier se lasă de studii. Mai apoi Se satură de jafuri

şi pleacă la război

*— Acasă, bietul tata a văzut că sunt. stricat până-n măduva oaselor. Nu învăţasem câecât să mă grozăvesc, ca şi când cine ştie ce mare filosof eram.

Abia mă încălzisem o leacă în cuibul familiei, când, iată, că mă ia tata deoparte şi-mi spune :

— Ascultă, băiete, ţi-arn văzut urechile de măgar ! Eşti povară pe pământul ăsta, un derbedeu, un netrebnic ! Eşti prea bătrân ca să mai înveţi vreo meserie, prea obraznic ca să slujeşti la un stăpân şi prea leneş ca să pricepi şi să exerciţi meseria mea. Ce-am realizat din banii grei pe care ţi i-am trimis ? Am nădăjduit să fac om din tine să ne bucurăm de unicul nostru copil, în loc de toate acestea, cu bani şi mai grei a trebuit să te scot din ghearele călăului. Să-ţi fie ruşine ! Cel mai bun lucru ar fi să te vâr într-o moară de

222

kelmus l, ca să asuzi sânge şi să ispăşeşti purtarea l.i netrebnică !

Zilnic ascultam asemenea predici, până mi-am pierdut răbdarea şi i-am spus că îmi împart vina cu el şi cu profesorul meu, care m-a învăţat multe răutăţi ; dacă n-are nicio bucurie de pe urma mea, asta-i pedeapsa că şi-a lăsat părinţii să cerşească. A pus atunci mâna pe baston, ca să-mi pedepsească obrăznicia, jurându-se sus şi tare că mă va trimite la închisoare în Amsterdam. Atunci am fugit de-acasă şi chiar în noaptea aceea m-am dus la ferma pe care o cumpărase de curând. Am luat din grajd cel mai bun armăsar şi pe-aici ţi-i drumul spre Colonia !

Acolo am vândut armăsarul şi am intr-at iar într-o bandă de pungaşi şi hoţi, ca la Liege. Ne-am cunoscut îndată la jocurile de noroc, la care ne înşelam unii pe alţii. Am intrat, deci, în tagma lor şi noaptea escaladam şi spărgeam unde puteam. Nu mult după aceasta unul din noi a fost prins pe când fura punga unei doamne distinse în piaţă. A trebuit să văd cum acesta a stat o jumătate de zi la stâlpul infamiei, cu mâinile legate de stâlp şi cu capul vârât într-un guler larg de fier, după ce i-au tăiat o ureche

şi l-au bătut eu nuiaua. Atunci, drept să-ţi spun, m-am lehămătuit de meseria asta şi m-am dus să recrutez, pentru că tocmai atunci

1 Plantă acvatică semănând cu crinul de baltă, din rădăcina uscată şi măcinată a căreia se scotea un praf contra bolilor de stomac. Măcinarea se făcea manual şi lucrul era obositor (n.t.).

223

colonelul, la care am slujit amândoi în faţa i reţei Magdeburg, angaja soldaţi ca să-şi întâi regimentul. Tata a aflat prin prietenul său din i | lonia unde sunt, şi a vrut să mă răscumpere ; <ln primisem deja arvună, iar colonelul, aflând că ’.iuţi băiat de negustor bogat, a cerut un preţ exa^i-un drept răscumpărare, aşa că tata m-a lăsat în p i i>J cu gândul să mă zbat puţin cu greutăţile război iul lui, că poate tot am să mă îndrept cât de cât.

După puţin timp a murit secretarul regimentuJ lui şi colonelul m-a luat în locul lui, după emu] ştii ; căci în postul acesta m-ai cunoscut. Am îtiJ ceput atunci să-mi făuresc planuri, cum să m,i înalţ din grad în grad şi să ajung, poate, chiar gr.] neral. învăţasem de la secretar cum să mă p u t ca ostaş şi om de lume, aşa că într-adevăr începusem să mă prezint foarte bine – lăsându-mă pa gubaş de netrebniciile de mai înainte. Nu puteam însă ajunge ceva, până n-a murit secretarul. Caut i să-i iei locul ! îmi ziceam mereu.

împărţeam daruri în stânga şi în dreapta, ma. ales că mama, auzind că am apucat pe căi bune, începuse iar să-mi trimită bani. Dar pentru că tî- nărul Herzbruder intrase pe sub pielea colonelului şi urma să-l facă secretar, m-am gândit cum pot să scap de el. Profosul mi-a dat zale şi le-am îmbrăcat pe sub haine. Aveam de gând să-i găsesc vreo pricină lui Herzbruder, să-l provoc la duel ; dar profosul m-a sfătuit să nu fac treaba asta, căci

224

.im I colonelul cu atât mai mult nu-mi va Ja , «ini, clacă-1 ucid pe favoritul său. i

M ii sfătuit însă altceva : să fur orice, când Herzig iii

Ier va fi şi el de faţă şi să-i aduc lui, profosu- itf. i.ire va şti cum să procedeze ca adversarul Hi să-şi piardă orice trecere la colonel. Zis şi HfUl, Am furat, la botezul copilului, cupa cea de H|1 i-am dat-o profosului. Cred că-ţi mai amin- ||ll cum l-a aranjat pe Herzbruder acolo, în cor-ml colonelului, când şi din hainele tale a scos că- **puvi**

Capitolul XXI

Simplicius din câte Olivier îi zise Desprinde ce Herzbruder cândva ii prorocise.

Am văzut verde şi galben înaintea ochilor când am auzit din gura lui Olivier cum s-a purtat cu cel mai bun prieten al meu şi cel mai de treabă om ! Mi-era şi ciudă că nu-1 puteam răzbuna, ba încă a trebuit să-mi muşc limba, ca să nu bage de seamă acest ticălos emoţia care mă copleşea. De aceea l-am rugat să povesteasc ă mai departe, cum i-a mers după bătălia de la Wittstock.

—- In lupta aceea – zise el —- nu m-am purtat ca un zgârie-hirlie, ci ca un soldat adevărat, căci aveam cal bun, eram tare ca fierul şi nu eram repartizat nici unui escadron : dar, dorind înaintarea, am dovedit curaj şi alergam ca vârtejul în jurul brigăzii noastre, ca să dovedesc tuturora că mă pricep mai bine la arme decât la condei. Din păcate, bravura mea n-a ajutat la nimic, căci victoria a fost de partea suedezilor şi a trebuit să împărtăşesc soarta alor noştri, fiind luat prizonier.

Am fost încorporat, ca prizonier, într-un regiment pedestru, care era cantonat, în refacere, în Pomerania. Aici, deoarece au venit muiţi recruţi ţl am dat dovadă de curaj, m-au înaintat caporal. Km însă nu aveam de gând să fac mulţi purici la ei, i i să mă întorc iar la imperiali, unde mă simţeam mai bine, cu toate că la suedezi aş fi obţinut mai repede înaintarea în grad. Am izbutit să fug în lelul următor : am fost trimis cu şapte muşchetari nA ridic contribuţiile cuvenite în nişte localităţi îndepărtate. După ce am adunat peste opt sute de ilueaţi, am arătat banii tovarăşilor mei, care se uitau cu lăcomie la ei şi le-am

făcut propunerea «ri-i împărţim şi să fugim. Au primit. Pe drum m-am înţeles cu trei din ei să-mi ajute să-i împuşc pe ceilalţi patru. Am împărţit apoi banii şi acum fiecare aveam cam câte 20Ö de ducaţi. Mărşăluiam pre Westfalia. Pe drum am convins pe unul din cei trei să împuşcăm pe ceilalţi doi şi, după ce ara Împărţit şi banii acestora, l-am gâtuit pe ultimul meu tovarăş. Am avut, deci, iar toţi banii şi am ajuns cu bine la Werle, unde m-am înrolat şi am trăit în belşug.

Când banii ajunseseră la fundul pungii şi aş fi vrut să benchetuiesc mai departe, numai ce aud despre un tânăr soldat din Soest, care făcea minuni de vitejie şi punea mina pe pradă bogată, I’. icându-’şe prin aceasta şi renumit. Mi-a venit poftă să-l imit. Lumea îl numea Vânătorul, căci purta haine verzi. Mi-am cumpărat şi eu haine de

vânător şi am început să.piad – sub numeledui în raionul său şi chiar şi în al.meu şi făceam :..i felul de nelegiuiri, aşa că mi s-a interzis să in.u plec în raită. Eu însă furam mai departe, sub nu mele lui,.,şi el, auzind, m-a provocat, la duel ; dracul s-ar fi luptat cu el, căci aşa se vorbea, . ,i are. pact cu. diavolul şi m-ar fi scărmănat bin< .

Totuşi, m-a biruit prin şiretlic. M-a ademenii împseună cu un camarad la o stână. Un argat .1! lui, venit ,.la, mine,. a fost caiafa. Aici Vânătorul a vrut să ,mă silească să mă lupt cu el la lumina lunii, avlnd ca martori doi draci împieliţaţi în carne şi oase; dar, pentru că n-am primit lupta, m-au silit la- lucrul cel,mai ruşinos pe lume. Camaradul meu- s*a apucat să povestească tuturora întâmplarea şi .eu, de ruşine, am plecat la Lippstadt şi am intrat în slujba hessilor. Nici aici n-am stat mult, căci n-aveau încredere în mine, şi m-am dus în Olanda, unde, ce-i-drept, aveam soldă mai bună; dar olandezii duceau război prea plictisitor pentru temperamentul meu. Apoi eram ţinuţi într-o disciplină severă, ca la mănăstire, şi trebuia să trăim cuvioşi, ca şi călugăriţele.

Cum nu mă puteam întoarce nici Ia imperiali, nici Ia suedezi sau hessi —întrucât fugisem de la toţi aceştia iar la

olandezi nu mai puteam ră- mâme, căci violasem o fată şi fapta putea avea urmări, grave pentru mine, m-am hotărât să mă refugiez-.la spanioli, cu gândul că de acolo mă reped pârv-acasă, să văd ce-mi fac părinţii. Dar, când

223

II pun planul în aplicare, compasul meu s-a ză-JWell. şi am nimerit, pe neaşteptate, la bavarezi. Am mers cu ei, amesterfndu-mă printre „fraţii Hi'Tozi" până în Breisach. Mă hrăneam din fur- îmi şi jocuri de noroc. Ziua eram la locul de joc, pouptea la cantinieri. Dacă nu mai aveam bani, fu ram cer-mi ieşea în cale, deseori câte doi-trei cai *

Iul r o zi, de la păşune sau din cantonament. Ii vindeam şi banii îi risipeam la jocuri. Noaptea mă trecurăm pe sub corturi şi şterpeleam oamenilor toi. ce puseseră" ei mai bun sub căpătâi. Aşa am dus-o până la atacul de la Wittenweier. Aici am fost. prins şi vârât într-un regiment pedestru din Weimar. Nu mi-a plăcut de loc tabăra din Brei-Bach, de aceea am părăsit şi acest serviciu ; am rinţit şi de atunci fac război pe cont propriu, aşa precum vezi. Crede-mă, frate, că-n acest timp am doborât mulţi domni mândri şi am câştigat bani grei şi nu mă gândesc să mă las de trebuşoara asta decât dacă am să văd că nu mai e nimic de câştigat.

Capitolul XXII

Simplicius ascultă obrazul cum şi-l strică Acela ce asmute doi câini şi o pisică.

Pe când Olivier povestea nu puteam admira îndeajuns pronia cerească. Puteam să simt cum Dumnezeu nu numai că mă păzise de acest monstru odinioară în Westfalia, dar îi şi făcuse să se dezvăluie înaintea mea. Căci, dacă ar fi ştiut această fiară că eu sunt Vânătorul din Soest, mi-ar fi vî- rât pe gât tot ce i-am făcut atunci la stână. Aşa însă el a tălmăcit profeţia bătrânului Herzbruder menţionată în capitolul XVI, cartea a treia, despre renghiul pe care am să i-1 joc, în mod greşit, dar spre folosul meu. Acum am văzut cu ce tâlc bătrânul Herzbruder îşi întocmea profeţiile, spunându-le aşa, în doi peri, şi m-am gândit în sinea mea că, deşi prezicerile sale se împlineau de obicei fără greş,

trebuia să mi se pară cu neputinţă .şi ciudat ca eu să răzbun moartea unuia care va merita ştreangul şi roata. Mai m-am gândit ce bine s-a nimerit că nu i-am povestit eu întâi viaţa mea, căc i

2:îo ni fi aflat atunci tot ce i-am făcut. Gândindu-mă la hmte acestea, băgai de seamă că Ölivier avea pe <>bi*az multe cicatrice lunguieţe, pe care nu le văzusem când se afla în faţa fortăreţei Magdeburg ijl bănuiam că acestea trebuie să fie zgârieturile pe cure i le făcuse Springinsfeld când era îmbrăcat ca diavol. De aceea l-am întrebat cine l-a desemnat uşa şi l-am rugat să nu-mi tăinuiască poate cea mai interesantă parte a istoriei vieţii sale. f – Ah, frate, – răspunse el – dacă ţi-aş povesti toate peripeţiile vieţii mele, ne-ar trebui multă vreme ! Ca să vezi însă că nu-ţi ascund nimic, am să-ţi spun şi despre aceasta adevărul, deşi nu este spre cinstea mea. Cred că am fost predestinat, încă din pântecele mamei, să am faţa însemnată. Chiar în copilărie mă zgâriau ceilalţi copii la şcoală când mă zbenguiam cu ei ; iar atunci, la stână, m-a surchidit unul din diavoli aşa de rău, încât şase săptămâni am simţit ghearele lui pe obraz; dar s-au vindecat şi zgârieturile acestea. Cicatricele pe care le vezi acjim au altă pricină. Când eram în Pomerania, la suedezi, aveam o metresă frumoasă. Bărbatul gazdei mele a trebuit să ne dea patul lui ca să dormim noi ; dar o pisică a dracului, care era obişnuită să doarmă în acel pat, venea în fiecare noapte şi ne pricinuia neplăceri, pentru că nu voia aşa uşor, ca stăpânu- său, să ne cedeze culcuşul. Metresa mea se necăji (mai ales că nu suferea pisicile) şi s-a jurat că nu-mi va mai arăta nicio favoare, dacă n-o scap

231

de pisica asta. Eram gala să-i fac pe plac ; du m-am gândit că, îndepUnindu-i voia, să mă distn / şi eu puţin cu acest prilej. Vârâi deci pisica într-un sac şi luai cu mine pe cei doi dulăi zdraveni ai gazdei (care se obişnuiseră cu mine şi erau tare porniţi împotriva pisicii). M-am dus cu sacul Şi <u câinii pe o câmpie largă, veselă. Am socotit : nu » niciun copac aici pe care pisica s-ar putea refugia şi

atunci câinii o vor alunga o bucală cie timp pe câmpie, ca pe un iepure şi am să mă desfăt pri- vin.du-i. Dar – a naibii treabă ! —- n-au ieşit lucrurile cum au fost plănuite, adică pot spune nu câineşte, ci pisiceşte. (Păţania asta puţini o cunosc, căci altfel neîndoielnic mi-ar fi mers buhul.) Când i-am dat drumu pisicii pe câmpia cea întinsă şi s-a văzut încolţită de cei doi duşmani puternici, a căutat ceva înalt, ca să scape. Cum n-avea nimic şi voia să-şi salveze pielea, se urcă pe capul meu. Când m-am apărat, mi-a căzut pălăria şi, cu cât mă sileam s-o dau jos, cu atât mai ailânc îşi înfigea ghearele, ca să se ţină de mine. Câinii nu puteau privi multă vreme la această luptă stând nepăsători, şi săriră la noi cu boturile căscate, când în faţă, când în spate, când pe de lături. Pisica însă nici vorbă să plece ! Se ţinea cât putea cu ghearele înfipte în capul şi faţa mea. Dacă făcea vreo mişcare greşită cu laba spre dulăi, mă nimerea pe mine, dacă însă îi nimerea peste bot, săreau câinii asupră-mi, zgâriindu-mă pe obraz. Când voiam s-o dezlipesc de pe mine, se agăţa şi mai tare ; mă

mu va şi zgâria cât putea. Deci mă războiam dent hitşi cu pisica şi cu dulăii, care mă zgâriară şi Jupulră atât de tare, că nu mai păream om. Eram ţl în primejdie ca, atunci când dulăii se dădeau Iu pisică, azvârlindu-se în sus, să-mi apuce şi HA mi rupă nasul sau urechea. Gulerul şi pieptarul fileu erau roşii de sânge şi la un moment dat, în ill'porare, n-am găsit alt mijloc de scăpare decât ,i mă trântesc la pământ ca să poată dulăii să npiice pisica. Ce-i drept, au sfâşiat-o ; dar eu n-am nvut spectacolul vesel pe care-1 sperasem şi doar li.iijocură şi faţa pe care-o vezi. Apoi m-am înfu- i iul. aşa de tare încât am împuşcat câinii şi pe metresa mea am bătut-o de i-a ieşit untul, întrucât ea in.i îndemnase la pozna asta proastă. A doua zi m-a şi părăsit, nu numai din pricina bătăii, ci pen-Iru că nu mai putea iubi o mască aşa pocită, cum era a mea, mai ales atunci.

Capitolul XXIII

Olivier se-arată mai crud ca un barbar ;

Simplicius în calea-i se pune in zadar.

Îmi venea să râd al dracului de întâmplarea aceasta ; m-am prefăcut însă că-mi pare rău. Când abia am început să-mi povestesc şi eu viaţa, ani zărit venind peste câmpii o caretă însoţită de doi călăreţi. Am coborât amândoi repede şi ne-am vî- rât într-o casă la drum, de unde puteam să atacăm uşor pe călători.

Muscheta mea încărcată o ţineam în rezervă ; Olivier însă a doborât cu a lui un călăreţ cu cal cu tot, mai înainte de a ne fi descoperit. Celălalt călăreţ a fugit rupând pământul. M-am îndreptat spre vizitiu cu arma gata de tras şi l-am silit să coboare ; dar Olivier s-a năpustit asupră-i şi i-a despicat cu sabia lată capul până la dinţi. S-a îndreptat apoi spre femeile şi copiii din caretă cu gândul să-i ucidă. Aceştia erau galbeni la faţă ca moartea. M-am opus din răsputeri să nu facă această crimă, punându-mă în faţa lui şi spunân-

—Iu i că, numai dacă mă sugrumă pe mine, poate «n-şi potolească furia.

— Ah ! — zise el – ce prost eşti Simplicius ! N-aş fi crezut niciodată să te porţi ca un nătărău !

I-am zis i

—- Frate, ce ţi-au făcut copiii ăştia nevinovaţi ?

El răspunse \ f – Ce vorbeşti ? Pune ouăle în tigaie şi atunci mu mai ies pui din ele ! Cunosc bine pe năpârcile astea : căci tatăl lor, maiorul, e javră ticăloasă şi bătăuş fără pereche,

Spunând acestea tot se agita să-i omoare ; dar îl oprii şi-l rugai până ce s-a muiat. în caretă era soţia maiorului, servitoarele, dar şi trei copii drăgălaşi, de care îmi părea tare rău. I-am încuiat pe toţi într-un beci, ca să nu ne poată trăda prea repede. Acolo nu aveau altceva de mâncare decât fructe şi sfeclă albă, până să vină cineva să-i elibereze.

Aşa am jefuit careta şi am luat şapte cai frumoşi, cu care ne-am dus în pădure, unde era desişul mai mare. Pe când îi legam de copaci, privind mereu în jurul nostru, văd,

nu departe de noi, un om care nu scotea o vorbă, stând sprijinit de un copac. îi făcui semn lui Olivier să bage de seamă. El însă mă lămuri :

— Fiii, prostule, e un evreu pe care l-am legat de copac. A murit şi a îngheţat de mult !

Spunând aşa se îndreptă spre el şi-l bătu cu mâna sub bărbie :

— Na, câine, mi-ai adus mulţi ducaţi frumoşi ! Când îi mişca aşa bărbia, ieşiră rostogolindu-sedin gură câţiva dubloni, pe care nenorocitul îi ascun şese acolo până şi în clipa morţii. Când Olivier văzu aceasta, îl scociorî în gură şi mai scoase 12 dubloni şi un rubin preţios.

— Prada asta ţie ţi-o datorez, Simplicius, zise el. îmi dărui rubinul. Banii îi vârî în buzunar şi plecă să-l aducă pe ţăran. Mie îmi porunci să rămân cu caii.

— Bagă de seamă, să nu te muşte iudeul cel mort ! glumi el, r'âzând de mine că n-am curajul lui.

în lipsa lui tot chibzuiam în mine cum aş putea scăpa din-starea asta primejdioasă : să încalec pe un cal şi să fug ? Dar dacă m-ar ajunge din urmă Olivier şi m-ar împuşca ? Poate vrea numai să pună la încercare credinţa mea şi stă ascuns undeva, pândinduHmă. Să fug pe jos ? Chiar dacă aş scăpa de Olivier, aş avea de furcă cu ţăranii din Pădurea Neagră, care, pe acea vreme, veneau de hac soldaţilor. Dar dacă aş lua cu mine toţi caii ? Atunci nu m-ar putea urmări Oliviei1, căci n-ar avea cu ce ; dar m-ar prinde cei din YVeimar şi m-ar sfârteca pe roată, ca ucigaş dovedit. Pe scurt, nu găseam nicio ieşire din încurcătură, mai ales că în codrul acesta întunecos nu cunoşteam nici^ o potecuţă. Apoi mă mai mustra şi conştiinţa că am fost părtaş la jefuirea ca retei, că Olivier a ucis ca pe un cnne^ pe vizitiu

i i că am închis pe femei şi copilaşi în beci, unde poate că se şi sting de foame şi lipsuri. Voiam, i u tul de mine, să mă mângâi eu însumi, socotin- «lu-niă nevinovat, pentru că am fost oprit împotriva voinţei mele şi oarecum silit; dar conştiinţa mea îmi reproşa că aş merita de mult,

din cauza r£iutăţilor făcute, să cad în mâinile justiţiei alături de acest monstru ucigaş şi să-mi primesc pedeapsa cuvenită. Poate, gândeam, Dumnezeul dreptăţii a

I mtărit să fiu pedepsit în felul acesta. Mai la urmă mn început să sper în mai bine, şi să mă rog bunului Dumnezeu să mă salveze din starea asta ticăloasă. Când mi-au venit aceste gânduri evlavioase, mi-am spus : „Prostule, doar nu eşti întemniţat sau legat, ci lumea largă îţi stă deschisă in faţă ! N-ai destui cai s-o iei la sănătoasa ? Sau, dacă nu vrei să fugi călare, n-ai picioare destul de sprintene care să te poarte departe de aici ?“

Lf’ Pe când îmi treceau gânduri de acestea prin cap, iată că Olivier se întoarce cu ţăranul. Acesta ne conduse— cu cai cu tot – la o curte unde am îmbucat câte ceva şi am închis pe rând ochii câteva (easuri. Către miezul nopţii călărirăm mai departe tji a doua zi, la amiazi, ajunserăm !a hotarul Elveţiei, într-un loc în care Olivier era bine cunos- (ut şi unde am fost bine găzduiţi. în timp ce ospătam, hangiul trimise după doi evrei, care ne eumpărară caii cu jumătate din preţul lor. în schimb însă, lucrurile au mers ca p? roate, fără multă tocmeală. întrebarea evreilor fu atâta : Vo- iau să ştie dacă animalele erau de la imperiali sau suedezi. Când le-am spus că de la cei din Weimar, au grăit :

— Atunci nu-i putem duce la Basel, ci la bavarezi !

Am petrecut ca boierii. Am mâncat păstrăvi tic pădure delicioşi şi raci tare gustoşi. Seara porni răm mai departe. L-am încărcat pe ţăranul nostru, ca pe un măgar, cu merinde şi ajunserăm aşa, a doua zi, la o curte ţărănească izolată, unde am fost primiţi prieteneşte şi unde am rămas câteva zile din pricina vremii burzuluite. Apoi prin pădure şi cărări tăinuite am ajuns iar la o căsuţă în care mă mai dusese la început Olivier.

\

Capitolul XXIV

Simplicius ne spune Olivier cum moare;

I El însuşi răzbunându-l, găseşte iar scăpare.

Stând aici să ne întremăm, mâneând şi odihnin- ilu- ne, Olivier a trimis pe ţăran după alimente şi verdeţuri.

După ce a plecat acesta, Olivier îşi «coase haina, exclamând :

Frate, nu mai pot să tot port banii ăştia ai dracului singur —1 şi dezjegă din jurul trupului un fel de cârnaţi de pânză şi îi aruncă pe masă spu- nându-mi : ai să te necăjeşti cu astea până vom avea destui bani, ca să ne lăsăm de meserie şi să ne tragem la odihnă. Banii ăştia blestemaţi mi-au făcut vânătăi f

I-am răspuns :

— Frate, dacă ai fi avut câţi am eu, n-ai avea nicio vânătaie !

— Ce ? îmi tăie el vorba. Ce-i al meu, e şi al tău ; iar ce vom câştiga de-acum înainte, dăm pe din două !

239

Cântării în palmă rimaţii : erau tare grei, c ; i conţineau numai monede de aur. I-am spus că lo-;i împachetat rău ; că dacă vrea, îi voi coase altfel c;i să fie mai uşor 1a purtat. Fu de părerea mea şi induserăm la o scorbură de unde scoase foarfeci, aţi şi ace. Făcui pentru el şi pentru mine dintr-o pere che de pantaloni câte o pelerină scurtă în care a:n cusut galbenii cei roşcovani. Această pelerină am îmbrăcat-o sub cămaşă,-aşa încât părea că aveam în faţă şi în spate cămaşe de zale din bani de aui. Când l-am întrebat, mirat, de ce n-are şi moned de argint, mi-a răspuns :

— Ba, am mai mult de 1000 de taleri într-o scorbură; dar îi las ţăranului să-i gospodărească. Nu i-am cerut niciodată socoteală de ei, căci n-am ce face cu gunoiul ăsta !

După ce am rânduit banii, cum am povestit, ne-am întors în casă, unde toată noaptea am pregătit mâneare şi ne-am încălzit la sobă. Când mai era cam cu o oră înainte de cântatui cocoşilor, atunci când nu ne aşteptam la nimic, iată că forţară uşa intrând în odaie un caporal cu şase muşchetari ţinând armele întinse şi facle aprinse : „Predaţi-vă !“ strigă caporalul.

Olivier (care, ca şi mine, avea pregătită muscheta şi sabia lui ascuţită, lângă el – şi sta la masă, iar eu la sobă

după uşă) îi răspunse cu gloanţe, doborând îndată doi dintre ei. Eu culcai pe al trei-

\

I. ii .şi rănii pe al patrulea cu al doilea glonţ. Apoi Oll **vier scoase sabia lui ascuţită care tăia în două ,.i firul de păr (se putea compara cu sabia Caliburn .1 regelui** Arthur 1 din Anglia) şi când izbi cu ea pe nl cincilea îl despică dinte-o lovitură, din umăr l»luă-n pântec-e, că-i ieşiră măruntaiele afară, iar

1 căzu lângă ele. în acest timp izbii pe ai şaselea iii patul puştii peste scăfârlie, că îndată îşi răscră- i;Ară şi braţele, şi picioarele. O lovitură asemănătoare primi Olivier de la al şaptelea şi anume cu ulii a putere, că i se împrăştiară creierii pe pereţi. Al unei îl izbii eu pe acesta cu patul armei, că ţinu Hr writ, în împărăţia morţilor, tovarăşilor săi. Când rel rănit – împuşcat de mine – a văzut ce iarmaroc e aici şi când mă mai văzu şi pe mine că mă îndrept către el, şi-a aruncat muscheta şi a luat-o la fugă, de parcă i-aş fi pus unt de neft undeva. Toată tevatura asta n-a ţinut mai mult de- rit a-i zice un Tatăl nostru, şi iată că şapte bravi Holdaţi au muşcat pământul.

Iată-mă deci singur! M-am aplecat, asupra lui Olivier să văd dacă nu cumva mai suflă. Aş ! M-am gândit atunci că e lucru fără socoteală să laşi unui mort atât amar de bănet, de care el nu mai are nevoie ; de aceea i-am scos pelerinuţa şi

I —

1 Regele Arthur din legendele cavalereşti ale evului mediu (n.r.).

mi-am îmbrăcat-o în jurul gâtului, peste a mea. Cum arma mi se zdrobise din lovitura dată, am luat muscheta şi sabia lui Olivier şi am ieşit din casă pornind pe drumul pe care venise ţăranul. M-am tras puţin deoparte, ca să-l aştept şi să chib- zuiesc ce am de făcut de aici înainte.

Capitolul XXV

Simplicius ajunge bogat; iar la un han,

Dă iar peste Herzbruder ce-acum era sărman.

După vreo jumătate de oră, iată şi pe omul nos-

1 iu venind şi suflând ca ursul, căci alerga din răsputeri. Nu mă văzuse. I-am ieşit înainte, zidn- du-i :

[– De ce fugi ? Ce noutăţi ?

Ei răspunse :

I – Repede ! Fugiţi repede, vine un caporal cu ijase muşchetari ca să vă ridice şi să vă ducă vii *au morţi la Liechteneck. M-au prins şi m-au silii să-i aduc la voi, dar am scăpat şi am alergat să vă dau de ştire !

M-am gândit : „Ticălosule, ne-ai trădat ca să pui mâna pe banii pe care Olivier îi are în scorbură". Dar m-am prefăcut că-1 cred, căci aveam nevoie de el să mă călăuzească prin pădure. I-am spus că Olivier şi soldaţii care veneau să-l prindă sunt morţi. Ţăranul n-a vrut să creadă ; eu însă io*

243

l-am dus acolo şi s-a convins cu ochii iui, văzânil cele şapte cadavre.

— Pe al şaptelea soldat l-am făcut scăpat ! zisei.

Ţăranul încremeni de frică şi grăi :

— Ce-i de făcut ?

I-am răspuns :

— Am hotărât ce-i de făcut ! Ai să alegi una din trei : sau mă duci la Villingen pe poteci ascunse în pădure, sau arată-mi unde a pus Olivier banii în scorbură, sau... mori alături de aceştia .şapte ! Dacă mă duci- la Villingen, îţi rămân ţie banii lui Oliviei': dacă mi*-i arăţi, îi împărţim pe din două ; dacă nu faci nimic din aceste două, te împuşc şi-mi văd de drum !

Ţăranul ar fi vrut să fugă ; dar se temea de muscheta mea. Apoi îngenunche înainte-mi şi-mi făgădui, jurându-se, să mă scoată din pădure. Pornirăm repede şi umblarăm toată ziua şi toată noaptea —- căci din fericire nu era întuneric – făiă odihnă, fără să mâneam sau să bem ceva, până ce, spre ziuă, zărirăm oraşul Villingen. Atunci am dat drumul ţăranului. Făcuse calea aceasta cu crucea morţii în (spate ! Pe mine mă mâna grija de a mă pune în siguranţă

(şi banii mei o dată cu mine). Aproape că-mi vine a crede că aurul împărtăşeşte omului puteri miraculoase, căci, <le.şi sarcina era destul de grea, n-am simţit mare oboseală.

Socotii de bun augur faptul că. tocmai se deschidea poarta oraşului când am ajuns la Villingen. Ofi-

244

ţorul din gardă mă interogă. M-am dat drept călăreţ din regimentul în oare mă aşezase Herzbruder und m-a scăpat la Philippsburg de muschetă ţ >— şi am spus că vin din tabăra din faţa fortăreţei Hreisach – de la cei din Weimar, care m-au prins Iu Wittenweier şi m-au înrolat la ei ; dar că acum vreau să mă duc iar la regimentul meu, la bavarezi. El m-a trimis cu un muşchetar la comandant. Acesta se odihnea încă, deoarece şezuse treaz jumătate de noapte din pricina afacerilor sale, aşa că a trebuit să aştept o jumătate de oră în faţa cantonamentului. Pentru că tocmai atunci treceau mulţi cetăţeni de ia utrenie —se făcu mare îngrămădeală de lume – şi toţi voiau să afle care e situaţia la Breisach. La larma asta comandantul se trezi şi porunci să-i fiu înfăţişat, fără deci să aştept mai departe.

; La întrebările acestuia, i-am răspuns ca şi la poartă. Atunci a început să mă întrebe amănunţit despre asediere, dar eu i-am răspuns pe faţă că am stat patruzeci de zile la un tovarăş, care a fugit împreună cu mine, că am atacat o caretă şi am prădat-o ca să luăm de la weimarieni atâta ca să putem să ne echipăm şi să avem cai, cu care să ajungem iar la regimentele noastre, l-am mai spus că am fost atacaţi ieri de un caporal cu şase soldaţi, care au venit să ne ridice şi că atât camaradul meu cât şi şase din soldaţi zac morţi, al şaptelea iasă şi eu ne-am -dus fiecare la unitatea noastră. Că voiam să mă duc la Lippstadt, la nevastă. Că duc cu mine atâta bănet n-am suflat a vorba şi nici nu-mi făceam sânge rău că nu i-am spus. în definitiv, ce-i păsa lui de acestea ? Se mira înssă tare că Olivier şi cu mine am putut ucide atâţia, şase la număr, şi am pus pe fugă pe al şaptelea. Apoi vorbirăm despre sabia lui Olivier pe care o aveam la şold şi o lăudam mult. Când am văzut că-i place

atâta, i-am dat-o în schimbul alteia, pe deoparte ca să scap uşor de el, pe de alta ca să-mi dea bilet de. voie. Era şi o sabie cu adevărat foarte frumoasă şi’ bună şi avea gravat pe ea un calendar veşnic. Aş putea spune că însuşi zeujl Vulcan a făurit-o pentru zeul Marte şi a înzestrat-o cu puteri miraculoase.

Când colonelul mi-a dat drumul şi a poruncit să mi se dea bilet de voie, primul drum l-am făcut la han, unde n-am ştiut «e să fac întâi : să dorm sau să mănânc. în cele din urmă – deşi aveam deopotrivă nevoie de ambele – mi-am potolit foamea şi setea. Apoi am chibzuit cum aş putea ajunge cu banii la soţia mea, la Lippstadt, căci, îmi ardea - să mă duc la regiment cum îmi ardea să-mi frâng gâtul.

în vreme ce stăteam pe gânduri şi puneam la cale un nou videşug, intră în han un om sprijinit în băţ. Avea capul bandajat şi un braţ în eşarfă pe după gât. Era îmbrăcat în nişte haine jerpelite, că n-ai fi dat doi bani pe ele. Când l-a văzut argatul, a vrut să-l alunge, spunând că miroase urât şi-i plin de păduchi atât de tare că ar acoperi cu

ri o câmpie şvăbească întreagă. 01 însă se rugă să-l lase, pentru Dumnezeu, să se încălzească o leacă,

Iar în zadar. Abia când eu m-am milostivit de el şi m-am rugat pentru acest nenorocit, cu chiu cu vai l-a lăsat lângă sobă. Se uita – aşa cel puţin mi se părea – cu jind la mine, cum mâncam şi lieam şi-l auzii de câteva ori oftând. Când argatul a plecat să-mi aducă friptura, a venit la masa mea şi mi-a întins o străchinuţă de pământ. Pricepui ce vrea, o luai şi i-o umplui, nemaiaşteptând să mă roage.

El însă zise :

| – Ah, prietene, ah, de dragul lui Herzbruder dă-mi ceva să-mbuc !

Cânid auzii una ca asta, m-a fulgerat în inimă şi

I am privit mai bine. Era el, Herzbruder ! îmi venea, zău, să cad jos, când l-am văzut în ce mizerie uşte, dar m-am ţinut bine. M-am sculat, l-am luat de gât şi l-am pus lângă mine, având lamândoi prietenii ochii plini de lacrimi, el de bucurie, eu de milă şi de bucurie că-1 revăd.

Capitolul XXVI

Hen'.briLder povesteşte prin câte a trecut ;

Simplicius îi spune că este om avut.

Această neaşteptată întâlnire ne-a mişcat atât de mult, că abia am putut mânea şi bea. Nu mai prididеam cu întrebările, dorind fiecare să ştie despre celălalt ce-a făcut de când ne-am despărţit ultima oară. Deoarece însă atât hangiul cit şi argatul intrau şi ieşeau mereu cu treburile lor, nu puteam să ne spunem păsurile intime în voie. Hangiul se mira, de bunăseamă, că sufăr lângă mine pe un păduchios ca acesta ; i-am spus însă că în război între camarazi se întâmplă des una ca asta. Din cele discutate am înţeles atâta, că Herzbruder a stat multă vreme în spital, că apoi a trăit din pomeni şi că rănile îi sunt oblojite ca vai de lume. Atunci am închiriat o odăiţă de la hangiu, l-am culcat pe prietenul meu în pat, am chemat cel mai bun chirurg din localitate, de asemenea un croitor şi o croitoreasă, să-i facă haine şi astfel să-l scape de chinul păduchilor. Dublonii pe cai'e Olivier îi

m%)M'se din gura evreului îi aveam într-o pungă la Imlemână ; am pus-o pe masă şi am zis tare, ca să şi hangiul :

E – lată, frate, am aici bani cu care vreau să te Hui şi pe care să-i cheltuim împreună !

Bărbierului i-am arătat rubinul care şi el fusese iMai de la evreu, şi făcea cam 20 de taleri, şi i-am «pus că, deoarece puţinii mei bani îmi trebuie pentru trai şi pentru hainele camaradului, vreau |A- i dau rubinul, dacă-1 vindecă repede pe prietenii li meu. S-a mulţumit cu această plată şi şi-a dat toată silinţa să-l îngrijească pe Herzbruder.

Croitorul i-a făcut o haină modestă din'postav i;i i M-am dus apoi la comandant pentru biletele Ht voie şi i-am spus că am întâlnit un camarad jfrav rănit, şi aş vrea s-aştept până se vindecă. N-aş putea să-mi iau răspunderea la regiment, Mea l-aş părăsi aici. Comandantul a lăudat purtarea mea şi mi-a dat voie să rămân cât vreau şi Ijpa

făgăduit că ne va da la amândoi bilete bune, fndată-ce camaradul va putea să meargă cu mine.

Când m-am întors la Herzbruder şi am stat Hjgur cu el în pat, l-am rugat să-mi povestească echis cum a ajuns în această situaţie mizeră. Bănuiam că va fi' înfăptuit ceva grav sau greşeli Mari, ca să decadă aşa de jos din situaţia înaltă l-oare o avea, şi numai astfel a ajuns în mizerie. Kl însă .mi-a povestit următoarele :

K – Frate, ştii bine că am fost mina dreaptă a Contelui de Gütz şi omul său cel mai de încredere.

Mai ştii ce sfârşit nefericit a avut ultima campanie de sub comanda sa, când, nu numai că a pierdut bătălia de la Wittenweier, ci n-a putut nici să despresoare Breisachul asediat. Critici foarte aspre i s-au adresat pentru aceasta, ba a fost şi. ci tat să răspundă de felul cum a condus campania – şi a plecat în acest scop la Viena.1 Iată de ce trăiesc aşa – de ruşine şi teamă – şi vreau să mă ascund în mizerie până ce contele meu se va dezvinovăţi în mod pubjlic. (Dacă până atunci nu voi muri în această stare nefericită.) După câte ştii el a fost totdeauna credincios împăratului ; iar dacă, în vara trecută, l-a părăsit norocul, nu e, -după a mea părere, vina lui, ci voia lui Dumnezeu (care dă izbânda cui vrea el). Când am încercat să despresurăm Breisachul, şi am văzut că ai noştri se poartă'-molii, am pus mina pe armă şi am pornit la atac, ca şi când aş fi putut singur să duc lupta. Bătălia a fost cruntă şi de unde eu la atac am fost cel dintâi, la retragerea la care ne-a silit asaltul violent al francezilor, am căzut, ca cel din urmă, în mâinile duşmanului. Primisem şi un glonţ în braţul drept şi altul în şold, aşa că nici nu puteam să fug, nici'să mă folosesc de sabie. Apoi, în strâmtoarea în care a avut loc lupta şi în viitoarea atacului nu puteai nici să spui că, fiind rănit, te predai. Am căpătat o lovitură în cap, încât am căzut în nesimţire. Fiind bine îmbrăcat şi crezân-

1 Generalul Götz a fost arestat în decembrie 1638, fiind reabilitat abia în 1640 (n.r.).

’In mă moil, duşmanii m-au dezbrăcat şi m-au iii’iijhcat ca pe un cadavru în Rhin. In nenorocirea ii tea, m-am rugat lui Dumnezeu şi i-am făgăduit ui, dacă voi scăpa, am să fac anume penitenţe şi i.ilă că Rhinul m-a aruncat pe mal. Acolo mi-am M’ilupal rănile cu muşchi şi cu toate că eram i|)i’oape îngheţat, am avut puterea miraculoasă, i.i m-am târât şi am ajuns, de voie, de nevoie, la nişte „fraţi merozi"‘ şi neveste de sol- ilaţi, care s-au milostivit de mine, deşi nu mă

< imoşteau. Aceştia se îndoiau că fortăreaţa va miui fi despresurată, ceea ce mă durea mai mult decât rănile. M-au dus lingă foc şi m-au îmbrăcat şi nici n-am apucat să-mi leg sumar umile, că am şi văzut cum ai noştri se pre-yAleau pentru o retragere ruşinoasă, socotind hipta pierdută. Aceasta m-a durut mult, dar m-am holfirât să nu-mi destăinui nimănui sentimentele, I să nu iau şi eu parte la această ruşine. Mt-arn întovărăşit apoi cu câţiva răniţi din armata noas- il’Aj care aveau cu ei un felcer. I-am dat acestuia o cruciuliţă de aur, pe care o purtam la gât, şi el ni a bandajat. In starea asta mizerabilă, dragă NI i iipli ciuş, m-am târât până ai ci. şi nu vreau să na destăinui altcuiva, până nu văd ce sfârşit are «Cucerea conteilui von Götz. Bunătatea inimii tale >il credinţa îmi sunt de mare mângâiere. Chiar azi iii1 dimineaţă, când, ieşind de la utrenie, te-am VA/ut în faţa casei comandantului, m-am bucurat, ca şi când Dumnezeu mi-ar fi trimis un înger i mă ajute.

L-am: mângâiat eât am putut pe dragul meu Herz bruder şi i-am destăinuit că am mult mai mulţi bani decât dublonii pe care i-a văzut şi că pe toţi îi paata avea oriciind. I-am povestit şi despic moartea lui Olivier şi cum a trebuit să-l răzbun,. Toate acestea l-au înveselit aşa de mult că şi tru peşte s-a înviorat. Rănile i se vindecau, văzân I cu ochii.

Simplicius se duce într-un pelerinaj,

Alături de Herzbruder să-i dea mai mult curaj.

Când s-a tămăduit pe deplin, Herzbruder mi-a destăinuit că, atunci când se găsea la mare strâm- loare, a

făgăduit că va face un drum de penitenţă la Einsiedeln 1 şi că, acum, fiind aproape de hotarul Elveţiei, vrea să-şi ţină făgăduiala, chiar dacă s-ar duce până acolo cerşind. M-am bucurat auzindu-1 vorbind aşa : i-am oferit bani şi tovărăşia mea. Am vrut să şi cumpăr doi cai, ca să facem această călătorie călare. E drept că mai mult decât evlavia, mă împingea dorinţa de a vizita Confederaţia elveţiană, singur-a ţară în care dăinuia fericita pace şi apoi mă şi bucuram că am prilejul să-i fiu de folos lui Herzbruder, pe care îl iubeam mai presus de orice. El însă n-a primit nici ajutorul, nici tovărăşia mea, spunându-mi că vrea să facă pelerina

1 Târguşor în cantonul Schwyz (Elveţia) cu veche mănăstire benedictină (din 934) şi loc de pelerinaj. Din secolul al XVI-lea a devenit centrul contrareformei (n.t.).

jul pe jos şi anume pe boabe de mazăre ; că, însoţindu-1, îi voi tulbura evlavia şi voi avea neplăceri, din cauza mersului său încet şi chinuit. Adevăratul motiv însă pentru care respingea propunerea mea era altul : nu voia – în călătoria asta pioasă – bani pătaţi cu jaf şi omor şi apoi nici să mă pună la mari cheltuieli. Mi-a spus şpoi deschis că i-am făcut mult mai mult bine decât i-aş fi fost dator şi decât ar putea el să-mi răsplătească vreodată. Am început atunci să ne certăm prieteneşte, ceartă din dragoste frăţească, aşa cum n-am mai văzut şi în care repeta mereu că i-am făcut mai mult bine decât poate el să se plătească. Cu toate acestea simţeam bine pricina pentru care nu- mă voia de sprijin şi tovarăş : banii lui Olivier şi viaţa mea păcătoasă, pentru care simţea numai repulsie. Atunci am recurs la o minciună : că vreau să mă duc neapărat la Einsiedeln, întrucât doresc să mă îndrept. Deci, dacă mă opreşte de la acest gând bun şi eu poate între timp mor, el va fi răspunzător de fapta sa. Cu aceasta l-am înduplecat – mai ales că simulam şi mare căinţă pentru viaţa mea plină de păcate de mai înainte. L-am încredinţat apoi că voi merge şi eu, ca el, pe boabe de mazăre.

Nu s-a sfârşit bine această dispută, că s-a şi ivit alta :

Herzbrucler era prea conştiincios şi nu voia să primească ca să iau bilete de voie de la comandant, pe motivul că ne duceam la regiment.

— Cum ? — spunea el – doar vrem să mergem iu pelerinaj la Einsiedeln, ca să ne schimbăm felul di’ viaţă ! Să facem primii paşi în acest scop minţind? Nu ştii ce-a spus Christos? Cine mă tăgăduieşte în faţa lumii, pe acela şi eu îl voi tăgădui în faţa tatălui ceresc ! Să pornim, deci, cu Dumnezeu înainte, unde ne mină dorinţa noastră pioasă şi voia Domnului să se împlinească !

I-am obiectat atunci că ni i pe Dumnezeu nu trebuie să-1 punem la încercare, ci trebuie să ne dăm după vreme. Apoi pelerinajele sunt cu lotul neobişnuite la soldaţi, aşa că, dacă cineva ne va cerceta şi-i vom spune ţelul nostru, ne va crede drept dezertori, nu pelerini, fapt care putea să na luicinuiască multă neplăcere şi necaz.

S-a convins la urmă şi el de adevărul spuselor mele şi m-a lăsat să iau biletele de voie cu destinaţia regimentului. Am părăsit oraşul şi am făcut ca şi când ne-am îndrepta spre Rotlweil. Ne-am abătut însă repede din acest drum şi am ajuns chiar în cursul nopţii, mergând pe căi ocolite, la graniţa elveţiană, pe care am trecut-o. A doua zi dimineaţa ne-am echipat cu rase lungi, negre, călugăreşti, cu toiege de pelerini şi mătănii.

Aşa de deosebită ni se părea această ţară, în comparaţie cu Germania, îneât credeam că am nimerit în Brazilia sau în China. Vedeam oamenii mergând liniştiţi la treburile lor ; priveam la grajdurile pline de vite, la curţile ţărăneşti, în care mişunau găinile, gâştele şi raţele. Apoi şoselele erau în siguranţă, iar

ospătăriile pline de petrecăreţi. N-aval să te te m de duşmani, de a fi jefuit, de a-ţi pierde avutul sum viaţa. Fiecare vieţuia în siguranţă sub acoperişul său şi – faţă de cum era acum în Germania – în bucuria şi plăcerea de a trăi, aşa că Elveţia mi se înfăţişa ca paradisul pe pământ,

deşi natura ei era aspră. Pe drum tot umblam căscând gura, pe cân I Herzbruder bătea mereu mătănii, de aceea căpătăm b ’birnar e de la el.

In Zürich m-a prins cu ocaua mică. Dormisem noaptea trecută la Schaffhausen şi mă dureau-grozav picioarele din cauza mazărei din încălţăminte şi, fiindu-mi groază la gândul că voi merge şi mai departe tot aşa, am găsit un şiretlic : am fiert boa bele şi aşa, moi, le-am vârât în ghete. Aşa mai mergea ! Drumul până la Zürich l-am făcut sprin – ten, pe când bietul meu prieten mergea ca mâţa-n fierărie şi de la o vreme mi-a zis :

— Frate, te bucuri de harul Domnului că mergi aşa de bine, cu toată mazărea !

Atunci n-am mai putut răbda, ci i-am spus :

— Da, poate, dragă, dar vezi că... eu le-am fiert, căci nu mai puteam umbla altfel pe ele.

—— Penţiu Dumnezeu – zise el – ce-ai făcut ! Mai bine le aruncai de tot din încălţări, decât să-ţi baţi joc de un lucru ca acesta ! Dragă frate, nu te supăra, dar dacă nu-ţi schimbi purtarea faţă de cele sfinte, atunci e vai şi-amar de sufletul tău ! Ştii bine că pe nimeni pe lume nu-1 iubesc ca pe

line, dur. dacă nu to îndrepţi, trebuie să-mi calc suflet şi să nu mai fiu prietenul tău !

Aceste vorbe m-au pătruns adânc, îneât abia

Imleam vorbi : dar la urmă i-am mărturisit adevărul, că mazărea n-am pus-o-n ghete din cucernicie, ci pur şi simplu ca să-i fac lui plăcere şi să ii ui lase mai uşor să-l întovărăşesc.

| – Ah, frate – zise el – văd că eşti încă foarte departe de calea care duce la fericire, chiar şi fără (cea ce-ai făcut cu mazărea! Domnul să-ţi dea minte să te îndrepţi ; altfel prietenia noastră se va iltice de râpă !

Din ziua aceasta mergeam după el trist de tot, Ba şi când m-aş fi dus la spânzurătoare. Conştiinţa hcepea să mă mustre, când mă gândeam la toate l i< ăloşiile mele din trecut. Deplângeam nevinovăţia iu care trăisem în pădure

şi pe care aşa de uşor um pierdut-o. Pentru că Herzbruder nu-mi mai vorbea, ci doar ofta când se uita la mine, mă simţeam tare prost, ca un condamnat blestemat.

17*

Capitolul II

Simplicius se leasă cuprins (le pocăinţă,
Căci dracu i află multe păcate, rea credinţă !

In felul acesta, cu chiu cu vai, am ajuns la Einsiedeln şi ne-am dus de-a dreptul la biserică. Acolo un preot tocmai citea rugăciunile p ntru scoaterea diavolului dintr-un posedat. Aceasta er* pentru mine ceva cu totul nou, de ac eea l-am lăsat pe Herzbruder îngenuncheat şi bătând mătănii, iar eu m-am apropiat de cei doi, împins de curiozitate. Dar ce-am păţit, fie la el acolo ! N-am venit bine lingă bolnav, că diavolul din el a şi început să urle :

— Oho, ticălbsule, venişi -şi tu aici ? Credeam c-am să te găsesc, când m-oi întoarce, împreună cu Olivier în iad, Ce cauţi aici, adulterinUle, ucigaşuie, Vânătorule de târfe ! Crezi că ai să-mi scapi, ai ? Să nu-1 primiţi aici, popilor ! E mai pei’fid şi mai ipocrit decât mine şi-şi bate joc de Dumnezeu şi de cele sfinte !

260

Preotul porunci spiritului să tacă, deoarece nu-1
11 rele nimeni pe el, mincinosul mincinoşilor.

— Da, da – răspunse el – întreabă atunci p’> tovarăşul de drum ai acestui călugăr tuns şi el are >m ţi povestească multe şi, între altele, cum acest nti’U a fiert mazărea pe care voia să calce până aici !

La vorbele acestea nu mai ştiam : stau pe Imioare sau în cap? Toţi oamenii din biserică se ni iau la mine. Preotul se răsti iar la spiritul diavolesc şi-i porunci să tacă ; dar în ziua aceasta n-a mai putut să-l scoată din cel posedat. Herzbruder veni şi el spre noi şi, când mă văzu galben la faţă rn mortul, m-a mângâiat cum a putut şi i-a încredinţat pe cei din juru-mi şi mai ales pe preoţi ni n-am fost niciodată călugăr, ci soldat, care poate B săvârşit mai multe rele decât bune şi că de aceea um venit aici. Tot el spunea că diavolul e mincinos tu a exagerat povestea cu

mazărea ; eu însă eram as:>de încurcat, îneât simţeam că sunt supus deja chinurilor iadului. Veniră şi alţi preoţi la mine şl-mi vorbiră blând, spunându-mi să mă spovedesc ni împărtăşesc ; dar spiritul iar a început să strige ilin cel posedat :

— Da, da, are să se spovedească frumos ! Halal spovedanie ! Nici măcar nu ştie ce-i spovedania !

O vreţi să faceţi cu el ? E eretic şi omul nostru ! Ai nostru ! Al nostru !

Preotul exorcist, ii porunci iar să tacă şi grăi s

261

1

— Ai să te amărăşti tare când ţi se va scoate du gheare biata oaie rătăcită şi va fi vârâtă iarăşi m turma dulcelui Păstor.

Atunci spiritul a început să urle groaznic. Din cântecul acesta lugubru am sorbit mângâiere, ca i mi-am zis : dacă n-aş avea nicio îndurare la C I de sus, nu s-ar purta diavolul aşa de nestăpânit.

Cu toate că atunci nu eram de loc înclinat să nu spovedesc – ba,pot spune că toată viaţa am ocolii aşa ceva, de ruşine să-mi mărturisesc multele 11 grelele păcate, şi fugeam de spovedanie ca dracul de tămâie – în clipa aceea am simţit atâta căinţa | şi dorinţă de ispăşire şi îndreptare, îneât am cerul îndată un duhovnic. Herzbruder s-a bucurat nespus de această subită convertire, căci ştiuse că nu făceam parte, până atunci, din nicio confesiune religioasă. Prin spovedanie mă recunoşteam credincios al bisericii catolice. M-am spovedit, deci, şi după iertarea păcatelor m-am şi împărtăşit. Va spun drept : m-am simţit aşa de uşurat sufle teste, că nu vă pot spune cât, iar spiritul din trupul posedatului m-a lăsat în pace. înainte de spovedanie şi de iertarea păcatelor mi-a reproşat aşa do exact diversele ticăloşii pe care le-am săvârşit, ca şi când n-ar fi avut în viaţa lui altă treabă decât să-mi urmărească păcatele. Auditorii însă nu-1 credeau, ştiindu-1 mincinos, mai ales că rasa cinstită cu care eram îmbrăcat le sărea în ochi.

Am rămas patrusprezece zile în acest loc sacru,

mulţumind Domnului pentru convertirea şi linişti-

262

11 a mea. Am început să devin cuvios şi evlavios; dm... n-a ţinut mult starea aceasta. Nu mă convertisem din dragoste pentru Dumnezeu, ci de frică pentru pedeapsa viitoare : aşa că iar m-am întors in apele mele, devenind indiferent şi uitând repede teama pe care mi-o insuflase diavolul. După ce-am \ izitat moaştele şi lucrurile demne de văzut ale bi-Ncricii, ne-am îndreptat spre Baden, ca să petrecem acolo iarna.

Capitolul III

Simplicius doreşte amănunţit să spună Cum iarna şi-o petrece cu prietenu-mpreună.

Am închiriat o odaie plăcută, în care să stăm ziua şi o cameră de dormit pentru noi atmndol, din acelea pe care le iau cei ce vin la băi vara care, de obicei, sunt elveţieni înstăriţi şi ne-am tocmit şi cu masa. Când Herzbruder a văzut rfl sunt aşa de larg, m-a dojenit îndemnându-mă sA fiu mai econom, căci aveam să trecem iarna lungii şi aspră şi apoi, la primăvară, când vom pleca, vom avea iar nevoie de bani.

Atunci nu mai m-am putut opri să nu-i spun prietenului ce plină-i punga mea şi că putem, deci, amândoi să trăim bine şi-fără nicio grije. I-am spu.s apoi că tocmai pentru că aceşti bani nu-s câştigaţi prin bunăcuvântare, nu-i pot folosi mai bine decât să-l ajut pe cel mai bun prieten pe care l-am avut vreodată şi că e o răsplată a soartei ca el să se bucure de banii lui Olivier, pentru ruşinea pe care

264

ii suferit-o la Magdeburg. întrucât mă simţeam tr» ’liijuranţă, am seos ambele pieptare-pelerine, am descusut de pe ele ducaţii şi pistolii şi i-am spus lui Herzbruder că poate să se folosească de toţi banii după chibzuinţă sa, spre binele amândurora.

’ Când a văzut mulţimea de bănet, dar şi marea tn<*a încredere în el, mi-a zis :

— Frate, de când te cunosc nu mi-ai arătat, e drept,

decât dragoste şi credinţă. Cum să-ţi mulţumesc oare pentru toate acestea? Şi nu e vorba mimai de bani, ci de încredere, a cărei valoare e nepreţuită. Mă faci să roşesc, deoarece trebuie să recunosc că nu m-aş fi încrezut niciodată într-un om mm te-ai încrezut tu în mine. Frate, cu un cuvânt : sufletul tău virtuos mă face să-ţi fiu sclav, căci ceea re faci pentru mine îmi produce atâta admiraţie, incit e greu să mă gândesc la o răsplată. O, cinstitule Simplicius, cum nu-ţi vine în gând – în aceste vremuri nelegiuite în care lumea stă până în gât în necredinţă – că bietul şi sărăcitul Herzbruder ar putea să fugă cu atâta bănet şi să te lase în lipsă, aşa cum este el acum? ! Te încredinţez, frate, că această dovadă de încredere a adevăratei tale prie- lenii mă obligă mai mult faţă de tine, decât m-ar obliga un bogat care mi-ar da multe mii de taleri. ’Pe rog, însă, frate, rămâi mai departe stăpân, administrator şi cel ce dispune de banii tăi. Mie raw destul că-mi eşti prieten !

I-am răspuns :

2(55

— Daeă-mi eşti cu adevărat prieten, precum spui, atunci ai să vrei să-i administrezi, ca să nu i risipesc fără socoteală !

Şi ne-am tot hărţuit îndelung pe această ternii, căci amândoi ne iubeam mult. Şi aşa Herzbruder a devenit intendentul, casierul, slujitorul, dar şi stă pânul meu. Având acum destulă tihnă mi-a povestii multe din viaţa lui, şi cum l-a cunoscut şi a ajuns protejatul contelui von Götz, iar eu i-am înşirai ce-am păţit de la moartea tatălui său, deoarece până atunci nu mai petrecusem atâta timp împreuna. <Când a auzit că am soţie tânără în Lippstadt, m-a dojenit că nu m-am dus mai degrabă la ea, decâi să merg cu el în Elveţia. Ar fi fost mai cu cale şi eram dator s-o fac. Când m-am dezvinovăţit spu- nându-i că nu aş fi putut să-l las pe el, cel mai bun prieten, în părăsire şi mizerie, m-a sfătuit să scriu soţiei mele cum îmi merge şi că în curând voi fi Ia ea.

Întrucât Herzbruder a aflat din ziare că a fosl

reabilitat contele von Götz, că împăratul a primit dezvinovăţirea sa, că e iar liber, ba a căpătat şi comanda unei armate, pe prietenul meu l-a cuprins un mare neastâmpăr. I-a scris contelui la Viena, arătându-i situaţia în care se află şi a căpătat iarăşi curaj şi speranţă. Ne-am înţeles că, la primăvară, să plece la conte, iar eu să mă duc la soţia mea din Lippstadt. Ca să nu stăm iarna chiar fără nicio ocupaţie, am învăţat de la un inginer cum să clădim fortificaţii (pe hârtie se-nţelege !) şi am făcut lucrări

266

ilc acestea mai multe decât ar fi avut nevoie regii Spaniei şi Franţei împreună. Tot aici am'cunoscut.

>,ii câţiva alchimişti, care, dacă au mirosit că ans l'Oni, s-au dat pe lingă mine, spunând că vor să mă înveţe cum se face aur şi poate că aş fi căzut în j capcana lor dacă Herzbruder nu le-ar fi dat paşa- j portul, spunându-le că, dacă ar cunoaşte meşte- j (jugul acesta,, n-ar umbla rufoşi şi n-ar cere bani de la alţii... !

Herzbruder a primit răspuns binevoitor de la \

(onte, din Viena, cu făgăduieli frumoase ; eu însă : nimic din Lippstadt, cu toate că am repetat de mai ! multe ori scrisoarea. Aceasta m-a mâhnit foarte i laie, aşa că primăvara nu m-am mai dus în West-J l.ilia, ci l-am rugat pe prietenul meu să mă ia cu ci la Viena, ca să mă bucur de fericirea lui. Ne-am l'.icut, deci. pregătirile necesare şi ne-am echipat – din banii mei —- ca doi cavaleri, cu haine, cai, slujitori şi arme şi am pornit, trecând pe la Con-slanţa1, spre Ulm şi acolo, îmbarcându-ne pe Dunăre, am ajuns după opt zile cu bine la Viena.

1 E vorba de localitatea elveţiană de pe lacul cu ace-l.îşi nume (n.t.).

Capitolul iy

Simplicius reintră in viaţa ostăşească;

Dar duce pe Herzbradet să se tămăduiască.

Doamne, cum se-nvârte roata lumii ! E o vorbă : dacă ştii prea multe, îmbătrâneşti. Eu zic alta : cino merge cu vremea lui, ace'a ajunge bine şi departe. Sunt pe lume mulţi harpalii şi zgârie-brânză (căci zgârciţii se bucură de

multe asemenea porecle), caro se îmbogăţesc, pricepuţi să tragă foloase de pe spinarea altora. Se ştie însă că astfel de oameni nu sunt niciodată respectaţi, ci dimpotrivă sunt dispreţuiţi mai mult decât erau înainte, când trăiau în sărăcie. Cei care se pricep să devină oameni cu vază şi puternici, se şi îmbogăţesc, căci bogăţia vino după ei. Norocul care dă putere şi bogăţie mi-a surâs şi mie ; după ce am stat vreo opt zile la Viena, aş fi avut prilejul să mă înalţ pe treptele măririi, dar n-am făcut-o. De ce ? Pentru că soarta a vrut altfel şi m-a dus unde m-a călăuzit şi prostia mea.

268

<’ând am sosit cu Herzbruder la Viena, acolo ** afla şi contele de Wahl, sub comanda că- mia mă făcusem cunoscut odinioară în Westfalia. i .1 un banchet la care a luat parte, pe lângă Götz ţl mulţi consilieri militari imperiali, contele a miiintit pe lângă alţi soldaţi cunoscuţi şi luptători "numiţi, şi de Vânătorul din Soest. A povestit unele isprăvi ale acestuia, aşa că mulţi s-au mirat #A un om tânăr le-a putut săvârşi şi au regretat că videanul colonel hess St. Andreas i-a atârnat o Chiulea de picioare prin căsătoria pe care a făeut-o Iu Lippstadt, ca apoi să lepede sabia sau să intre în ilujba suedezilor. Contele de Wahl ştia foarte bine i*r> plan şiret a avut cölonolul din Lippstadt cu mine.

Il’Tzbruder, care era de faţă şi mi-a vrut binele, h cerut cuvântul şi a spus că-1 cunoaşte pe Vânăto- rul din Soest mai bine decât oricare altul şi că e nu numai soldat căruia-i place mirosul de pulbere, ci 151 iscusit călăreţ, spadasin perfect, armurier priceput şi artificier bun, prezentându-se bine şi ca in- f;iner de fortificaţii. A mai. spus comesenilor că acel Vânător şi-a lăsat soţia şi averea la Lippstadt şi a lăutat să intre în slujba împăratului, luptând în ram pani a trecută sub comanda contelui Götz şi a tost luat prizonier de cei din Weimar. Când a scăpat şi a vrut să se ducă din nou la imperiali, a ucis numai el împreună cu un camarad al său pe un caporal şi şase soldaţi, care au vrut să-l ducă înapoi,

269

luând cu acest prilej şi o bogată pradă. Se află ;r n aici, la Viena, unde a venit o dată cu mine, cu cm dul de a putea să lupte iar împotriva duşmanilii împăratului, dacă i se primesc condiţiile pe mi le-ar cei’e, căci nu mai poate lupta ca simpli soldat.

Aleasa societate era cam cu chef după atâta bău tură şi dorea neapărat să-l vadă pe Vânător. Iim/ bruder a trebuit să mă aducă într-o trăsură. I’< drum mă instrui cum să mă port faţă de nişte Ici« atât de distinse, deoarece de această purtare atârn norocul meu. Ajungând acolo, am răspuns cuviin cios, pe scurt şi precis la toate întrebările pe cai’4 mi le puneau mesenii. Toţi se mirau, căci n-am dat niciun răspuns care să nu facă impresie buiiiU Aşadar, pe lângă faima de soldat viteaz, pe card mi-a făcut-o contele de Wahl, acum aveam şi p» aceea de om de lume. Din păcate, bând, m-am ameţit puţin, aşa că poate m-am cam trădat dl n-am prea trăit la curte.

Rezultatul însă a fost bun, căci un colonel infanterist mi-a făgăduit o companie în regimentul său, ceea ce de data aceasta n-am refuzat, căci mă gân- deam : nu-i chiar fleac să fii căpitan ! Herzbruder însă a doua zi m-a dojenit, spunându-mi că, dacă fi făcut puţine mofturi şi aş ii insistat, aş fi pulul căpăta un grad mai mare. Ei bine, iată-mă căpitan comandant de companie !

270

l ind să-mi iau serviciul în primire, am văzut i această companie era completă de acum, avân- 1<lu mă pe mine în frunte, dar că de fapt nu avea ilm îl şapte ostaşi instruiţi, iar subofiţerii mei erau |l|trâni palavragii, aşa că mă scărpinai după ureche. 1 u astfel de trupă am mâncat o bătaie zdravănă [|n bătălia care a venit. în aceeaşi luptă contele (1111 z a căzut1, iar Herzbruder şi-a pierdut testl-I uleie din pricina unui glonţ. Şi eu mi-am primit ^Bftea : o lovitură în pulpă, dar rana a fost uşoară. N« am dus la Viena să ne vindecăm, căci şi aşa itviTea noastră era acolo. Rănile se vindecară re- jli’de, dar Herzbruder avu o stare gravă pe care m<’diciţ n-au putut-o diagnostica :

picioarele şi mâi-Hlle îi paralizaseră ca unui cholericus, căruia i s-a tulburat fierea, la această stare adăugându-se şi accese de minie. I s-a prescris o cură cu apă minerală In Griessbach 2 în Pădurea Neagră.

Aşa se-nvârte roata norocului ! Bietul Ilerzbruder Intenţionase cu puţin înainte să se căsătorească’cu n domnişoară distinsă ; să se înnobileze luând titlul de baron ; de asemenea să-mi procure şi mie un

III Iu de nobil. Acum a trebuit să-şi schimbe gândul. IMerzând puterea bărbătească de a avea copii, ame-

1 Contele Götz a murit abia la 6 martie 1645 in bătălia la Jankau. ESte pentru prima dată când autorul în* r,ilră .cronologia reală (n.r.).

j 11 Localitate balneară în Renchtal, vecină cu Gaisbach, unde Grimmelshausen a fost hangiu (.n.r.).

ninţat de o boală îndelungată, în care avea nevoi, de îngrijirea prietenilor^ şi-a scris testamentul ,i m-a lăsat ca unic moştenitor al averii sale pe cate ni-o avea însă aici. Această hotărâre o luă mai ales când a văzut că pentru el am dat cu piciorul norocului, că am părăsit şi compania ca să-l însoţesc la> băi şi să-l îngrijesc.

Capitolul V

Simplicius aude. schimbat în curier.

Despre război şi pace ce crede lupUer.

Când Herzbruder, făcându-se totuşi mai bine, 3 putut să călărească, amândoi am plecat spre Basel ; prin Wechsel : am luat cu noi doi cai şi slujitori şi am pornit-o pe Dunăre spre Ulm şi de acolo la Sauerbrunnen, localitatea balneară prescrisă de medici. Era luna mai şi tocmai plăcut de călătorit. Ajunşi la destinaţie am închiriat locuinţă, iar eu am călărit mai departe spre Strasbourg, nu numai oa să ridic banii, pe căre-i trimiseserăm acolo de la Basel, ci ca să caut şi medici mai pricepuţi pentru boala prietenului meu. Aceştia au mers cu mine şi au stabilit că Herzbruder a fost otrăvit ; dar pentru că doza nu a fost destul de mare, ca să-l ucidă, l-a adus în starea de acum. Va trebui să ia leacuri, un antidot şi să facă. băi fierbinţi ca

să transpire ; cura aceasta va dura vreo opt săptămâni. Herzbruder şi-a adus îndată aminte când şi cine l-a otrăvit : cei care voiau să-i ia postul său ; şi pentru

18

273

cu medicii aduşi de mine i-au spus că n-are nevoie de apele de aici, atunci s-a gândit că duşmanii lui au cumpărat pe medicul militar să-i prescrie cura aceasta, ca să-l trimită cât mai departe de Viena. Cu toate acestea el s-a hotărât să rămână aici şi să-şi facă, aşa cum i-au prescris noii medici, cura, pentru că localitatea era foarte plăcută, avea aer bun şi oaspeţi foarte agreabili.

Eu însă n-am vrut să stau să-mi pierd vremea degeaba, şi, pentru că mi-era dor de soţie, iar prietenul meu nu avea neapărat nevoie de mine, m-am hotărât să plec acasă. Herzbruder mi-a lăudat intenţia şi mi-a dat câteva giuvaericale, pe care să i le dau soţiei, din partea lui,' şi s-o rog să-l ierte că din cauza lui am întârziat să vin la dânsa. Am pornit deci călare la Strasbourg, de unde am luat bani şi m-am informat cum aş putea ajunge mai sigur acasă. Am aflat că nu e cu putinţă să merg singur călare, deoarece, din cauza multor garnizoane prietene şi duşmane întâlnite în drum, nu voi fi în siguranţă. De aceea am scos paşaport pentru un curier din Strasbourg şi am scris scrisori către soţie, sora ei şi socru – ca şi când le-aş trimite eu Ia Lippstadt. M-am prefăcut apoi că m-am răzgândit şi, prin şiretlic, am pus mâna pe paşaport, m-am îmbrăcat într-o livrea albă-roşie, aşa că am pornit cu o navă până la Colonia, care pe atunci era oraş neutru.

Aici am vizitat întâi pe Iupiter, ca să mă şi interesez de soarta lucrurilor rămase în oraş. Din

274

nefericire bietul Jupiter iar avea crize şi l-am găsii blestemând omenirea :

— O, Mercur – îmi zise – ce noutăţi ne aduci din Münster ? Cred oare oamenii că pot face pace fără voia mea ? Niciodată ! Au avut-o; de ce n-au ţinut-o ? Nu s-au apucat din nou de toate viciile, aşa încât m-au silit să le

trimit război, drept pedeapsă ? Ce-au făcut de atunci care să merite să le trimit pacea ? S-au îndreptat ? Nu. Au devenit mai răi şi au pornit la război, ca la chermesă ! Oare s-au pocăit ei în urma scumpetei pe care le-am trimis-o şi care a pricinuit pieirea a mii de suflete ? S-au îngrozit datorită morţii cumplite (care a secerat milioane) -şi astfel s-au cuminţit ? Nu, nu, Mercur, supravieţuitorii care au văzut nenorocirea cu ochii lor nu numai că nu s-au îndreptat, ci au devenit mult mai răi decât erau înainte ! în urma atâtor încercări nu s-au pocăit şi nu trăiesc ei oare

— chiar în vremurile acestea năprasnice – fără Dumnezeu ? Ce-ar face, prin urmare, dacă le-aş dărui din nou pacea de aur şi traiul plin de plăceri ? Nu vor încerca să-mi asedieze cerul, ca uriaşii din antichitate ? Nu. Le voi tăia pofta şi-i voi ţine mai departe în război 1

Pentru că ştiam cum trebuie să mă port cu acest zeu, ca să-l îmbunez, i-am zis i

— Ah, mare şi puternice zeu, dar toată lumea suspină după pace şi făgăduieşte îndreptare : de ce dar le-o refuzi de atâta vreme ?

— Da – zise Iupiter – suspină, dar din cauza lor, nu a mea. Şi apoi nu vor pace ca să laude pe Dumnezeu la umbra viţei şi smochinului, ci ca să se bucure de roadele păcii în tihnă şi-n plăceri. Am întrebat de curând pe un croitor bubos, dacă să dau pacea. Mi-a răspuns că nu-i pasă de aşa ceva, că şi în timp de război, ea şi în timp de pace, el se luptă cu acul de oţel. Cam acelaşi răspuns l-am primit de la un clopotar. Acesta mi-a spus că, dacă în timp de pace n-ar avea clopote de turnat, în schimb, în timp de război ar avea destul de lucru cu turnatul mortierelor. Un fierar mi-a răspuns astfel : „Daeă în timp de pace n-am pluguri sau care ţărăneşti de ferecat, în timp de război vor trece prin atelierul meu destui cai de cavalerie şi destule care de război, astfel că mă pot lipsi de pace." Iată, deci, dragă Mercur : pentru ce să le dau pacea ? Da, sunt unii care o doresc ; dar cum am mai spus, pentru plăcerile

pântecelor lor şi pentru huzur. Sunt şi de aceia care vor război, pentru că se îmbogăţesc de pe urma lui. Şi, după cum zidarii şi dulgherii doresc pacea, ca să câştige bani la reconstruirea caselor arse, tot aşa alţii, care în timp de pace nu se pot hrăni din munca mâinilor lor, doresc continuarea războiului, ca să poată fura în voie...

în starea aceasta în care se găsea lupiter nu puteam spera să aflu de la el ceva în legătură cu afacerea mea. De aceea nu i-am mărturisit scopul venirii mele şi am plecat, pe drumuri ocolite, spre

376

I ippstadt. Acolo am întrebai – eram, mă rog, cu- ui'i străin în oraş ! — de socrul meu şi am aflat ui atât el cât şi soacra mea au murit de vreo jumă- de an şi că soţia mea, după ce a născut un bălul, care acum e la sora ei, a părăsit această lume, mi mult după naştere. Am dat scrisorile cumnatului meu, pe care eu însumi i le adresasem lui, cum-» mitului şi iubitei mele soţii. Cumnatul a vrut să mă (Izduiască. Gândul său era să afle de la mine, ca ce eram, cum îi mai merge lui Simplicius. La urmă cumnata mea a discutat multă vreme despre nune (cu mine însumi) şi eu i-am vorbit (tot despre Mine) cât puteam de bine despre Simplicius, căci vărsatul îmi stricase şi schimbase atât de .mult faţa, lucit nimeni nu mă putea recunoaşte afară de prie- iruul meu cel mai credincios, von Schönstein, care In iă, ca prieten ce-mi era, şi-a ţinut gura.

Când le-am povestit că domnul Simplicius are mulţi cai de rasă şi slujitori şi-i îmbrăcat în ca- lllea, având pălărie tot de catifea neagră tivită cu aur, cumnata mea a exclamat : j' – Am ştiut totdeauna că el nu-i de neam prost, uşă» cum se prefăcea că este. Comandantul de aici a tot stăruit pe lângă părinţii mei răposaţi ea să-i dea pe sora mea – care desigur că a fost fată cuminte – nu pe o cale tocmai cinstită, ci prin şiretlic. Am ştiut că aceasta n-are să se sfârşească bine. A vrut el, ce-i drept, să rămână aici şi chiar să intre în slujba garnizoanei noastre hesse ; de

277

aceea s-a dus la Colonia, să-şi aducă avutul, dar l-au

trimis prin şiretlic în Franţa. A lăsat-o pe sora mea (care i-a avut ca soţ numai patru săptămâni) însărcinată. Dar a mai lăsat şi vreo jumătate di> duzină de fete de burghezi la fel. Şi toate, ca a sora mea, au născut numai băieţi. Pentru că părin ţii mei au murit şi noi n-avem copii, nici nădej dea de a avea vreodată, am înfiat pe nepoţelul nostru şi, cu ajutorul comandantului de aici, am ridicat averea din Colonia a tatălui său, care este cam de trei mii de galbeni, aşa că băiatul, când s-o face mare, n-are să ducă nicio lipsă, ll iubim amândoi foarte mult, aşa de mult că nu l-am mai da tatălui său, chiar dacă ar veni să-l ceară. E cel mai frumos dintre toţi fraţii lui vitregi şi seamănă leit cu tatăl lui ca rupt din el. Dacă ar şti cumnatul meu Simplicius ce băiat frumos are, ar veni desigur măcar să-şi vadă odorul, cu toată sfiala ce cred c-ar avea-o faţă de atâţia băieţi făcuţi cu fete uşuratice.

Din cuvintele cumnatei mele am putut vedea ca ţine la băiatul meu, ceea ce m-a bucurat mult şi acum iată că l-am văzut şi eu, alergând prin curte cu cei dintâi pantalonaşi. Scosei giuvaericalele daie de Herzbruder pentru soţia mea, spunând cumnatei mele că sunt de la domnul Simplicius ca salutare pentru soţie, dar că întrucât aceasta a murit, socot de cuviinţă să le las aici pentru băieţel. Cumnatul şi cumnata le primiră bucuroşi deducmd de aici că nu sunt lipsit de mijloace şi că aş fi cu

278

lotul altfel de om decât îşi închipuiseră. Apoi mă grăbii să plec, dar mai întâi ceruî, în numele lui lmplicius, să mi se dea voie să-l sărut pe micul implicius, ca să-i povestesc tatălui său, ce copil iire. Cumnata îmi încuviinţă aceasta. Când l-am luat în braţe şi l-am sărutat, s-a întâmplat ceva

11 udat : atât mie, cât şi copilaşului, a început să ne ^urgă sânge din nas, ceea ce m-a durut la inimă. Mi-am ascuns însă emoţia şi, ca să nu dau prilej Nfi se gândească prea mult asupra acestei întâmplări misterioase, am ieşit repede din cameră şi am ple- iat. După patrusprezece zile de călătorie plină de oboseală şi primejdii, am ajuns iarăşi

în localitatea balneară, îmbrăcat ca un cerşetor, pentru că pe drum .am fost jefuit.

Capitolul VI

SâmpUchis de-o poznă vrea să ne dea de ştire : Ce-a fost la Sauerbrunnen n-a fost o născocire.

La sosirea mea am băgat numaidecât d? seani.1 eă starea lui Herzbruder s-a înrăutăţit mai degrabă decât să se facă mai bună, cu toate că medicii şi farmaciştii l-au jumulit ca pe-o găsea grasă. Mi s-a părut că a dat în mintea copiilor şi nici nu mai putea să umble. Am căutat să-l încurajez, dar na l-am putut convinge. El vedea bine că pierde din zi în zi puterile şi că nu va mai trăi mult şi avea numai atâta mângâiere, că am venit la el şi-i voi închide eu ochii, când se va stinge.

Eu însă mă distram şi mă bucuram de viaţă, petrecând unde aveam prilejul, fireşte fără să neglijez îngrijirea prielenului meu drag. Ştiindu-mă văduv, viaţa bună şi tinereţea mă îndemna iar să umblu după iubit, ceea ce şi făceam, uitând de cele întâmplate la Einsiedeln.

în Sauerbrunnen se afla o femeiuşcă frumoasă, care spunea că e de neam nobil; dar, după părere i

mea era mai mult mobilis decât nobilis 1 şi care-mi întindea mrejele ei. Mă lăsai prins, pentru că, spun drept, îmi plăcea şi, în scurtă vreme, nu numai că mă primea oricând, dar am avut de la ea toate plăcerile pe care mi le puteam dori. Curând însă m-am firârbit văzând-o aşa de stricată şi am căutat să mă scap de ea cu binele, căci m-am convins că se uita mai mult la punga mea decât ca s-o iau de soţie. Apoi îmi arunca pretutindeni ocheade înflăcărate şi faţă de toată lumea mă giugiulea aşa de greţos, că-mi era ruşine şi pentru ea şi pentru mine.

In afară de ea se mai afla la tratament şi un bo- tfat elveţian simandicos ; acestuia i s-au furat nu numai bani, ci chiar şi giuvaerurile soţiei sale, făurite din aur, argint, perle şi pietre preţioase. Deoarece asemenea lucruri se pierd pe atât de uşor pe cât de greu se obţin, pomenitul elveţian a căutat toate mijloacele prin care să-şi recapete

tot ceea ce i se furase şi, în acest scop, a chemat pe renumitul exorcist din Geisshaut. Prin al său Spiritum fami- tiarern *2* acesta l-a sâcâit atât de mult pe hoţ, îneât fl a trebuit să readucă bunurile furate la locul de «nde le luase stăpânului lor, fapt pentru care vrăjitorul a primit recompensă zece taleri imperiali.

Tare mult doream să-l văd şi să stau de vorbă eu exorcistul, dar asta nu se putea, cum intenţionam eu, fără să-mi schimb înfăţişarea. De aceea

1 Joc de cuvinte latineşti : mai mult uşoară decât no- Uilă (n.t.).

2 Spirit familiar (lat.).

l-am pus pe servitorul, meu să bea eu el în aceea seară, deoarece auzisem că e un beţiv fără perei in pentru a vedea dacă nu pot astfel să-l iscodesc, asta fiindcă mi se povestiseră atâtea lucruri despic el, încât nu le puteam crede, izbutind în cele din urmă să le aflu din gura lui doar pe această calc M-am deghizat într-un călător care vinde alifie şi m-am aşezat la masa lui ca să aflu dacă el va ghid sau dracul îi va dezvălui cine sunt eu. Dar n-am putut observa nici cel mai mic semn, deoarece el bea într-una şi mă lua drept ceea ce mă arătau hai nele, astfel că mă îmbie cu câteva pahare, respec- tându-mi servitorul mai mult decât pe mine însumi. Acestuia îi povesti că, dacă cel care l-a furat pe el veţian ar fi aruncat o mică parte din bani într-o apă curgătoare şi astfel ar fi dăruit şi diavolului partea sa, ar fi fost cu neputinţă fie să-l identifice, fie să recupereze ceva din ceea ce jefuise.

Această năzbâtie prostească am ascultat-o nedumerit că răutăciosul şi foarte videanul duşman al bieţilor oameni poate fi cumpărat atât de ieftin. Mi-am putut uşor închipui că acesta era un articol al pactului pe care îl încheiase cu diavolul şi eram convins că acest lucru nu ar fi putut servi hoţului, dacă ar fi fost chemat să demaşte furtul un alt vrăjitor, în al cărui pact nu figura această clauză. Am poruncit apoi slugii mele, foarte dibaci în furtişaguri, să-l îmbete criţă şi să-i fure cei zece taleri, dar să arunce după

aceea câţiva bănuţi din ei în
282
ii’ mii. Ipochimenul meu îndeplini porunca cu di-Inx ie. Când vrăjitorul constată a doua zi lipsa banilor, se duse într-un tufiş de pe cursul Renchului, Wfndoios să-l consulte pe Spiritum familiarem în «ţeastă privinţă ; a fost aşa de prost primit că s-a lulors cu faţa plină de vânătăi şi zgârieturi. Din i miza mea a suferit bătrânul şarlatan, aşa că i-am înapoiat banii şi l-am sfătuit să se gândească ce fel de spirit rău şi videan este dracul, şi să se de/bare de serviciul şi societatea lui, pentru a se reîntoarce la Dumnezeu. Dar aceste reproşuri m-au Costat scump ; de atunci încolo n-am mai avut niciun noroc sau succes, ba din aceeaşi pricină, la Irurtă vreme mi-au pierit caii mei frumoşi, datorită vnijilor. Şi la urma urmelor ce altceva meritam ? I t ăiam ca un epicurean şi nu ceream niciodată binecuvântarea lui Dumnezeu : de ce nu s-ar fi răzbunat pe mine acel vrăjitor ?

C a p i (o l u V VII

Simplicius ne spune Herzbruder cum s-a stins.
Cum dup-o ţărăncuţă el însuşi s-a aprins.

în Sauerbrunnen mă simţeam din ce în ce mai I bine, deoarece soseau mereu oaspeţi noi la băi ; ia< localitatea şi felul de viaţă de aici îmi plăceau de minune. Am făcut cunoştinţă cu cei mai veseli oa | meni şi am învăţat să fac complimente şi să rostesc I cuvinte galante – la care nici prin vis nu mă gân disem vreodată. Lumea mă socotea nobil, pentru (\i oamenii mei îmi ziceau „domnul căpitan“ şi că nu i se putea – tânăr fiind – să am acest grad, dacă nu eram nobil. De aceea toţi filfizonii căutau să .se împrietenească cu mine, şi eu cu ei, şi beam cu toii I „frăţie“. Grijile mele erau numai : să petrec, să mă nânc, să joc şi să beau cu aceştia. Toate însă cos tau, ce-i drept, ducaţi frumoşi, dar nu-mi păsa, căci i punga încă-mi era doldora din moştenirea lui I Olivier.

între timp însă, din păcate, starea lui Herzbruder se înrăutăţi mult, şi bietul a trebuit să dea tribul

mituri i, după -ce medicii l-au jumulit destul, ca, î’rt irlr din urmă, să-l părăsească, socotindu-1 ineu- t.iliil. înainte dc a muri şi-a întărit încă o dată ultima-i dorinţă – ca să mă lase moştenitor peste hint ă averea, pe care urma s-o primească de la lm.il său. L-am înmormântat cu pompă mare ; iar (pp slujitori, după ce i-am îmbrăcat în haine cernite, i-am trimis la casele lor, plătindu-le frumoasă «linbrie.

Moartea lui Herzbruder m-a durut adine, mai itlr.H pentru că-1 ştiam otrăvit; dacă n-am putut să ttiiimb nimic din soarta sa, m-am schimbat eu. Am Im eput să fug de societate şi să caut singurătatea, Ml să trăiesc cu gândurile şi amintirile mele mâh- »II»*. Adesea mă vâram în vreun tufiş şi plângeam pl rderea prietenului bun, cum n-aş mai putea afla nitul şi făuream planuri pentru viaţa mea viitoare, fuiă să mă hotărăsc la ceva. Uneori mă trăgea aţa tm- cum se zice – iar în război ; alteori însă mă *mdeam că ţăranul din această regiune o duce mai bl up decât un colonel ; căci aici, în munţi, nu ve- n-au raite, curţile erau în bună stare şi grajdurile înţesate de vite.

<‘ând într-o zi mă desfătam ascultând glasul păunilor eântătoare, iată că văd apropiindu-se de malul celălalt al apei o frumoasă care, deşi purta rostum simplu dar pitoresc de ţărancă, mă atrăgea mai mult decât oricare domnişoară elegantă. Ea cobori de pe cap un coşuleţ, scoase din el un bul- jjăre mare de unt, pe care desigur îl ducea spre

vânzare în staţiune, şi-l răcori în apă, ca să nu topească din pricina căldurii mari. Apoi se a * \ pe iarbă, îşi scoase marama şi pălăria ţărănoaẓ i ,1 şi-şi şterse sudoarea de pe faţă, aşa că o putui cm templa în linişte şi ochii mei îndrăzneţi se deJ.tj tară îndelung de frumuseţea ei. Mi se părea <1 până la ea n-am văzut chip mai îngeresc : trupul părea desăvârşit clădit, braţele şi mâinile albe I pline, faţa drăgălaşă şi de o prospeţime îmbietoarei că-ţi venea s-o săruţi; iar ochii îi erau ne^rl, veseli şi focoşi. Când şi-a împachetat iar untul, i-am strigat;

— Ah, zâno, cu mâinile matale frumoase ai :ii corit untul în apă; dar cu ochii cei focoşi mi-al aprins inima !

Când m-a auzit şi văzut, a luat-o la fugă, ca şl când ar fi alungat-o cineva, fără să-mi răspundă un cuvânt, lăsându-mă cu inima friptă, prada fanteziei care chinuieşte pe îndrăgostiţi. Dorinţa-mi pătimaşă de a o mai vedea m-a alungat din singu rătatea mea în care cântecul privighetorilor mi se părea divin ; dar l-am uitat îndată şi m-am dus repede în staţiune. Acolo am trimis înainte pe ca meristul meu, s-o ţină de vorbă pe fată şi să se târguiască multă vreme cu ea, până voi veni. El şi-a făcut treaba şi acum eu pe a mea ; dar mă izbii de-o inimă rece, cum nu mi-o închipuisem la o ţărăncuţă. Această atitudine însă îmi aţâţă şi mai mult dorinţa : mă îndrăgostii şi mai mult de ea ;

286

lift I, <u experienţa pe care o aveain Ia femei, pre- ’am că nu se" va lăsa uşor înduplecată.

IV atunci ar fi trebuit să am sau un duşman prig, sau un pi’ieten devotat : duşmanul, ca să-mi îndrept toate gândurile împotriva lui şi să uit de li postea mea prostească ; un prieten, ca să-mi dea flitul bun să mă las de nebunia pe care o puneam Im< ale. Dar, vai ! nu aveam decât banii mei şi ai |Ul Herzbruder, bani care mă duceau în ispită. Apoi im,ii aveam ceva : poftele mele oarbe care mă ademeneau, şi cărora le lăsam frâu liber, şi neghiobia Iflca care m-a nimicit, aruncându-mă în nenorocire. M am adresat deseori la peţitori şi peţitoare Iii speranţa că prin ei să-mi ating scopul şi astfel -mi satur poftele mele păcătoase printr-un şi mai mare păcat; dar n-am dat peste ce am dorit, ci am v,i/ut că o ţărăncuţă poate refuza ceea ce altele ar fi dorit cu ardoare, refuz care m-a înnebunit. Mi se păru de trist augur faptul că amândoi purtam haine Brnite, eu după prietenul meu, ea după părinţi. Nu mă lăsai bătut însă, ci am tras ca prostul de funie, căci eram orb ca micul Cupidon. Deoarece nu speram să-mi potolesc altfel poftele-mi animalice, m-am hotărât -s-o. iau de nevastă.

La urma urmei, mă gândii, ce eşti mai mult de- cit copil de ţăran ? Şi apoi, aici era bine de trăit; bani aveam ca să-mi cumpăr cea mai bună f"?rmă ţărănească din regiune. De ce dar să nu iau de nevastă pe această cuminte Măriucă şi să-rni tom o vilă boierească aici, între ţărani ? Apoi tinde aş putea trăi mai fericit decât aici, umlc 1« fiecare şase săptămâni vine lume nouă ? Mi aţ pregătit deci totul, până când în cele din urmă «i| cerut-o de soţie şi – deşi nu fără destulă ..Ut» ruinţă – am piimit consimţământul ei.

i

Capitolul VIII

Simplicius se-usoară, dar fericit tot nu-i;

Ii spune Knanul cine au fost părinţii lui.

Făcui pregătiri de nuntă mare, căci mă socoteam cel mai fericit om de pe lume. Gospodăria tolănească pe care se născuse mireasa mea am* ru.tnpărat-0 uşor şi am început să clădesc o casă – nouă şi frumoasă, ca şi când aş fi vrut aici mai mult să petrec decât să gospodăresc. Chiar înainte- 4e nuntă am avut în grajd vreo 30 de capete de vile, atât cât puteam hrăni pe pământul pe car o-1 nveam. Apoi mi-am cumpărat mobilă şi de-ale gospodăriei, aşa cum credeam că-i mai bine. Dar... fluierul mi-a căzut repede în noroi, căci, de unde credeam că voi naviga cu vânt prielnic spre Anglia, am nimerit, potrivnic aşteptărilor, în Olanda, acum – fireşte, prea târziu – am băgat abia fete seamă pentfu.ee mireasa mea m-a luat aşa de 1 tpbucuroasă. Ceea ce însă mă durea mai mult era < faptul că nu-mi puteam nimănui tângui ruşinea mea. Trebuia să recunosc că aşa-mi trebuia ; dar

asta nu mă mângiia, nu mă făcea mai răbdăioi, necum mai blajin. Pentru că m-am văzut înşelai în aşteptările mele, m-am gândit s-o înşel şi eu pe aceea care m-a amăgit şi deci m-am dus şi eu sa pasc oriunde găseam că-i iarba grasă. Şedeam mal mult acolo unde erau petrecăreţii, decât acasă şi la sam gospodăria în plata

Domnului, să se ducă cir râpă ! Toate mergeau alandala în casa mea. Soţia zvârlea averea pe gârlă şi vinişorul mi-1 bea când singură, când cu alţii ; aşa că în curând praful se alese de toate. După cum vedeţi, soţia era tot aşa de dezmăţată ca şi mine.

Într-o zi mergeam cu câţiva filfizoni la plimbare. Coboram spre o vale a staţiunii, când, iată, ne iese înainte un ţăran ducând de funie o capră. Voia s-o vândă. Pentru că mi s-a părut că l-am mai văzut undeva pe ţăran, l-am întrebat încotro se duce cu căpriţa. El îşi scoase pălăria şi răspunse : ,

— Boierule, nu-ţi pot spune, nu vă fie cu bănat !

I-am zis :

— Doar n-oi fi furat-o ?

— Păcatele mele ! — zise el repede – o aduc din orăşelul din vale ; dar nu-i pot pomeni numele, ca să nu ne-audă căpriţa.

însoţitorii mei prind a râde de vorbele acestea şi, pentru că m-am schimbat la faţă, credeau că m-am necăjit că m-a luat peste picior ţăranul. Eu însă mă gândeam la cu totul altceva : după negul cel mare din frunte, pe care-1 avea ţăranul, am recunoscut pe Knanul meu din Spessart. Am vrut, mai întâi, să fac pe ghicitorul mai înainte de a mă

< Iu pe faţă şi să-l bucur că are un fiu atât de arătos,

11< * aceea i-am spus :

— Bătrânul meu tată, nu eşti din Spessart ?

I – Da, boierule, răspunse el.

Am urmat:

I— Ia spune-mi, nu cumva acum 18 ani nişte că-Ifireţi ţi-au jefuit ograda şi ţi-au dat foc casei ? | – Da, mila Domnului ! — răspunse el – dar parcă .nu-i atâta timp de atunci.

I L-am mai întrebat :

I – N-ai avut pe acea vreme doi copii, o Iată măricică şi un băieţaş care-ţi păzea oile ?

[—* Boierule – răspunse Knanul – fata era copilul meu adevărat ; dar băiatul nu, ci l-am luat de suflet !

Din vorbele lui am aflat, deci, că nu sunt fiul acestui

ţăran simplu, ceea ce mă bucura pe de o parte ; dar pe de alta mă întrista gândindu-mă că, I poate, la urma urmei, voi fi fiind copil din flori .sau copil găsit. Ca să mă lămuresc l-am întrebat j de unde a-luat copilul şi pentru ce l-a crescut ca

1 pe copilul său.

— Ah ! — zise el – ciudate lucruri s-au petrecut cu el : războiul mi l-a dat şi tot războiul mi l-a luat !

Temându-mă să nu aflu ceva neplăcut privitor la naşterea mea, am adus iar vorba de capră, în- trebându-1 dacă o duce la bucătăria ospătăriei, ceea

«e ar fi lucru de mirare, deoarece oaspeţilor nu 1« place carnea de capră bătrână.

— O, nu, boierule – răspunse ţăranul – han gâţa are destule capre bătrâne şi n-are ce face ui a moa. O duc contesei, care e aici la feredeie. Dof torul i-a dat o doftorie bună : uite, capra să mi« nânce anume ierburi culese de pe hudiţi şi, Jiu laptele ei doftorul îi pregăteşte o doftorie buni, ’‘Dac-o vrea contesa, se tămăduie de grabă ! Sui ’spune că suferă, sărmana, de vătămătură la pin. tece şi dacă îi va face bine capra mea, apoi ea vn fi mai de preţ decât toţi doftorii laolaltă cu spi ’’ţerul lor cu tot !

In timpul acesta m-am chibzuit unde aş jjutea sta de vorbă cu ţăranul mai pe-ndelete. I-am oferit atunci un taler mai mult peste preţul pe care i-1 va da contesa şi medicul ei. S-a învoit imediat,, dar cu condiţia să-i spună mai întâi contesei şi dată o da şi ea tot .atât, să i-o dea ei, căci -doar cu ea a -vorbit mai întâi. Dacă nu se învoieşte aşa, atunci mii-o dă mie. în orice caz, va veni să-mi spună cum .a mers tâvgtil şi norocul.

Şi Knanul se duse. Eu m-am despărţit repede de grupul meu, ca să-l întâlnesc din nou pe ţăran. JBătrânul nu vânduse capra, deoarece nu primise preţul oferit de mine, ceea ce m-a mirat-din par- "tea unor oameni bogaţi. L-am îndrumat spre gospodăria mea, i-am plătit capra şi, după ce l-am ameţit puţin cu rachiu de adălmaş, l-am

întrebat

»Ir unde a luat. băiatul despre care a vorbit mal înainte*

— Ah, boierule – zise el – lupta condusă de ♦hmsfeld mi l-a dat şi cea de la Nördlingen mi i ii luat!

l-am răspuns !

— Trebuie să fie frumoasă povestea —şi-l ru- (fti, că tot nu avem ce face, să mi-o spună şi mie.

Bătrânul începu :

— Când Mansfeld a pierdut bătălia de la Höchst, m inata lui pusă pe fugă s-a împrăştiat în toată lu- fhoa asta, căci bieţii soldaţi nu mai ştiau unde să tc ascundă. Mulţi fugiră în Spessart, ascunzân- <111-se în desişuri ; dar dacă au scăpat de moarte la câmpie, au găsit-o la noi, în munţi, căci noi le venirăm de hac. Pe vremea aceea de primejdie-rar ieşea vreun ţăran din ogradă fără puşcă. Şi-apoi părăsiserăm casă şi plug şi sapă şi ne-aciuasem prin pădure, prin tufişuri.

în vălmăşagul ăsta întâlnii, nu departe de sălaşul nostru, în sălbăticia pădurii, o duducuţă tî- tiara şi tare frumoasă, călare pe un roib – o mân- dreţe de cal ! — când iată că aud nu prea departe împuşcături. Am luat-o la început drept un căla- ieţ, pentru că şedea bărbăteşte pe cal. Când i-am văzut însă mânuţele albe şi ochii îndreptaţi spre cer, rugându-se franţuzeşte cu glas jalnic, am lăsat jos arma, pe care voiam s-o slobod asupră-i. Trăsei la loc cocoşul pentru că vocea ei şi felul cum se

purta îmi spuneau limpede eă e femeie cu vi n necaz. Ne-am apropiat unul de altul şi mi-a /iii

— Dacă eşti creştin adevărat, te rog pentru nm mele lui Dumnezeu, pe judecata de apoi în 1’uU

căreia toţi vom da o dată seama, du-mă la nr,l(

femei căsătorite, care să mă ajute să nasc !

Vorbele astea, rugămintea ei, vocea drăgălaşe 4

mai ales chipul ei îngeresc – cu toată durerea A

arăta – m-au făcut să mă pătrund de milă. îi lini)

calul de căpăstru şi-l purtai prin scaieţi şi tihăruU

până am ajuns la cel mai de nepătruns desiş, tu care ne aciuasem cu toţii : femeia mea, copilul, slujitorii şi vitele. Acolo născu, în mai puţin du o jumătate de oră, băieţelul despre care fu adineauri vorba.

Aici Knanul meu îşi sfârşi povestea şi mai luă o sorbitură, căci îl îmbiam prieteneşte mereu să bea Apoi iar îl întrebai :

— Şi ce s-a mai întâmplat cu acea cucoană ?

îmi răspunse :

— Când a leuzit, aşa cum am povestit, m-a rugat să-i fiu cumătru şi deci să-i botez cât mai re pede băieţelul. îmi spuse numele tatălui şi al ei ca să fie trecute în hârtia de botez. După aceea a deschis sacul din spate, în care avea lucruri de preţ, şi ne-a dat din el şi mie, şi nevestei, şi fetei, şi argatei şi altei femei care ne ajuta, destul, că ne-a mulţumit. Şi în timp ce ne împărţea daruri la toţi, şi ne povestea de soţul ei – a murit pe mâinile noastre, după ce mi-a dat în grijă încă o dată co-

294

in ul ei. Pentru că era atunci atâta nevoie în ţară,

. nimeni nu putea sta în casa lui, cu greu am iMit un preot care a îngropat pe mamă şi ne-a Mezat pruncul. După ce am săvârşit aceste creşti- i i| îndatoriri, ne-a poruncit preotul şi prima- Mi’ să creştem copilul până s-o face mare. Pentru Hlrneala asta şi cheltuiala care se va face cu copilul, să iau tot ce ne-a lăsat cucoana, afară de Hleva mătănii, pietre scumpe şi alte de-alde astea,

|H< care să le păstrez pentru băiat. Femeia mea l-a hi’hnit pe copil cu lapte de capră. L-am oprit pe Mi *lul copilaş bucuroşi, şi ne gândeam că, atunci Und se va ridica la vârsta însurătorii, să-i dăm foia de soţie; dar după lupta de la Nördlingen l iun pierdut pe amândoi, ca şi tot avutul nostru. Kr- Mi-ai spus, tătucule, o frumoasă jitie – zisei «tre Knanul meu – dar ai uitat să-mi pomeneşti lucrul cel mai de seamă, adică : numele cucoanei, soţului ei şi al copilului.

’— Boierule – îmi răspunse – nu vi le-am i| >us căci nu mă gândeam că vă sunt de vreun preţ. Duduca se

chema Suzana Ramsay, soţul ei era că- ! pltanul Sternfels von Fuchsheim şi pentru că pe ni âne mă cheamă Melchior, l-am trecut şi pe băiat nub numele de Melchior Sternfels von Fuchsheim. K Prin urmare, iată obârşia mea ! Eram deci fiul udevărat al pustnicului şi al sorei guvernatorului Ramsay. Din păcate, toate acestea le-am aflat prea târziu ! Părinţii mei au murit şi despre unchiul meu Ramsay n-am aflat altceva decât că cei din

Hanau l-au alungat împreună eu garnizoana suedeză, din eare cauză a înnebunit de mânie şi supărare, Knanul mi-era, deci,, naş, şi tată adoptiv.

Acum l-am făcut turtă pe naşul meu, tot tur- nându-i vin. A dbua zi am trimis şi după nevasta Hui. Când le-am spus amândurora cine sunt, n-au vrut să creadă, până ce nu le-am arătat un smoc păros pe care-1 aveam pe piept.

Capitolul IX

Simplicius descrie odraslele-i bastarde;

Rămâne iarăşi văduv, dar lui de ris ii arde.

Nu mult după această întrevedere am mers călare, împreună cu naşul, la Spessart, ca să-mi procur dovada originii mele legitime. Am obţinut-o uşor, după registrul de botezaţi şi după mărturia naşului. Am vizitat îndată şi pe preotul din ila- nau care se interesase de mine. Mi-a dat o dovadă despre locul unde a murit tatăl meu şi despre faptul că eu am stat la el până a murit; apoi că am fost stib numele de Simplicius un timp la guvernatorul din Hanau. Am cerut să mi se dea dovadă despre trecutul meu, după depoziţia martorilor, dovadă întărită de hotar, căci mă gândeam că cine ştie când şi unde am nevoie de ea.

Acest drum m-a costat peste 400 de taleri, căci la întoarcere am fost atacaţi de o ceată de tâlhari care ne-a furat calul şi ne-a jefuit, aşa că atât naşul, cât şi eu, am scăpat aproape goi, numai cu viaţa...

între timp, acasă la mine treburile nu mergeau bine de loc. Când soţia mea a aflat că sunt iuncai, a început nu numai să facă mofturi cuconeşti, r! să risipească totul din

gospodărie, ceea ce a trebui! să rabd, căci era şi însărcinată. Afară de asta molima ne-a pustiit grajdul, răpindu-mi cele mal frumoase vite.

Toate ar fi fost cum ar fi fost ; dar nenorocirea nu vine niciodată singură: în ziua când nevasta mi-a născut, a făcut acelaşi lucru şi fata din casa. Copilul ei semăna leit cu mine, al nevestei-mi însă semăna ca două picături de apă cu... argatul nostru. Şi apoi, chiar în aceeaşi noapte, doamna care susţinea că e nobilă şi despre care v-am povestit, mi-a pus pe pragul uşii al treilea copil – cu un bileţel că eu sunt tatăl lui. Iată-mă, deci, într-o singură zi fericitul tată a trei copii! Mi se părea că au să iasă din toate ungherele alţii – ceea ce-mi scotea peri albi. Vedeţi, cititorilor, aşa se-ntâmplă dacă duci viaţă destrăbălată ca mine şi asculţi numai de pornirile bestiale !

Ce puteam zice ? A trebuit să fac trei botezuri şi să plătesc amenzi grase şi, pentru că stăpânirea se întâmplase să fie suedeză (iar eu slujitor al împăratului), amenda a fost şi mai mare. Toate prevesteau nimicirea mea grabnică. Pe când şedeam astfel amărât, gândindu-mă la atâtea necazuri, soţia mea lua totul uşor. Se amuza pe socoteala mea, pentru frumosul dar de pe prag – şi asta o făcea zi şi noapte – şi de amenda tot atât de frumoasă

ţ M1 care trebuia s-o plătesc. Dacă ar fi ştiut şi ce-a fi ist între mine şi fata din casă – m-ar fi cicălit ii inai tare ; dar buna fată a fost destul de drăguţă * desigur, după ce i-am dat atâţia bani cât m-ar fi iiistat amenda – să spună că tatăl copilului ei Mte un filfizon care venise la nunta noastră şi pe (ure ea nu-1 mai văzuse de atunci. Totuşi, a treimii să plece din casa noastră, căci nevastă-mea luinuia ceea ce bănuiam şi eu despre ce a fost mire argat şi ea. Mă chinuia mereu gândul că licbuie să cresc băiatul argatului şi că n-am nici lin moştenitor, şi apoi că trebuie să tac chitic şi s.’i fiu bucuros că nimeni nU ştia de hiba asta a mea.

. Pe când eu îmi torturam zilnic sufletul cu astfel de gânduri, nevasta mea se desfăta cu vin, oră de oră, căci de

la nunta noastră deprinsese patima .suptului şi nu mai lua cana de la gură ; iar în fiecare seară nu se culca decât ameţită de băutură. I*i in aceasta a pus capăt vieţii copilului ei şi şi-a aprins intestinele atât de tare, că a murit şi ea nu peste multă vreme şi m-a lăsat pentru a doua oară văduv. Moartea ei mi-a mers atât de tare la inimă, încât îmi venea să mă îmbolnăvesc de râs.

Capitolul X

Simplicius îşi face năstruşnică idee De ceea ce ţăranii vorbesc de Mummetsee.

Eram iarăşi liber ; dar, fiindcă punga mi se uşu rase binişor, iar gospodăria era împovărată ou I multe vite-şi argaţi, l-am luat pe naşul Melchior în loc de tată, pe soţia lui în loc de mamă şi copilul din flori cu numele Simplicius – pus pe prag dr ! mama lui – drept moştenitor. Am dat în primire 1 celor doi bătrâni casa, ograda şi întreaga mea aver;’

— afară de galbenii şi de giuvaerica’ele pe caro | mi le-am oprit pentru zile negre. Căpătasem aşa ’ mare scârbă de femei, pentru că am avut de pi* urma lor atâtea decepţii, încât m-am hotărât să nu mă mai căsătoresc niciodată. Cei doi bătrâni, care se pricepeau la agricultură ca nimeni alţii, au schimbat din temelie gospodăria mea. Mai întâi au scăpat de vitele şi argaţii de prisos şi au adus modificări binefăcătoare. Bătrânul meu Knan şi bă- trâna mea Moideră mi-au făgăduit că, dacă-i las să gospodărească aşa cum ştiu ei, au să-mi ţină mereu

300

mu caT bun pentru nevoile mele şi au să-mi aducă miţia bani, ca să pot oricând să beau un pahar de *m eu un om cumsecade. Am simţit îndată deochi rea : oameni pricepuţi îmi condue ograda. Nnfjul cultiva câmpul cu argaţii, se târguia la vân- /iirra şi cumpărarea vitelor şi a lemnelor mai abitir h un evreu ; naşa se îngrijea de creşterea vitelor i)l strângea banii pe lapte cu mare osârdie, astfel că gospodăria mea prospera atât de mult, că putea fi «Ifit’ă de pildă pe întreaga regiune. Eu, în schimb, mă plimbam eu gândurile mele toată ziulica, ne- Nvând ce

face şi neamestecându-mă 111 treburile h»r, mai ales când vedeam că naşa câştiga de la albine – din miere şi- ceară – mai mult decât fosta mea soţie de la vitele cornute şi porci.

Pe când mă plimbam de unul singur prin Sauerbrunnen, mai mult să iau o gură de apă rece decât să-mi arăt vechea mea slăbiciune pentru pahare B— căci fugeam acum de tovărăşia filfizonilor şi devenisem econom ca şi bătrânii mei – am nimerit din întâmplare într-o societate în care se vorbea de lucruri ciudate. Intre altele despre lacul Mum- melsee ’, care ar fi fără fund şi care se găseşte pe tel mai înalt munte din vecinătate. Erau acolo şi ’Câţiva ţărani bătrâni care povesteau ce-au auzit despre acel lac. Am tras şi eu cu urechea la poves- i tirea lor, deşi la început am crezut-o drept născo-

I – v.niim«-i’shau8en utilizează în acest capitol atât legende populare cât şi izvoare literare care se referă la M’urnmelsce (n.r.).

cire goală, asemenea mincinoaselor însăilări » lui Pliniu.

Astfel unul spunea că, dacă cineva leagă inii j batistă boabe de mazăre, pietricele sau alte lucim1 mici, într-un număr fără soţ şi aruncă legătura ii lac, scoţând-o iar, tot ce a pus acolo are amiJ număr cu soţ şi invers. Apoi toţi spuneau că, dac arunci pietre în lac, se iscă furtună teribila rt| ploaie, grindină multă şi mare vâjgărău. Apoi um povesteau de pitici de apă şi de peşteri. Aşa otl-ii.t, pe când câţiva păstori păzeau vitele pe malul acelui lac, a ieşit din apă un buhai castaniu, amestecul« du-se cu vitele care păşteau pe mal. Nu a trecui mult şi a venit tot din apă un pitic bătrân care a, vrut să-l mine iar în lac. Dar buhaiul nu l-a ase uitat. Atunci piticul i-a strigat: „Dacă nu te-ntorclj să te ia bolile tuturor oamenilor“ şi vita atun< I s-a supus şi a intrat iar în lac. Altul spunea că într-o vreme când lacul era îngheţat, un ţăran ni trecut peste el cu boii trăgând trunchiuri groase ilt’ copaci, din care se cioplesc bârnele şi n-a întâmpi nat nicio greutate să ajungă la mal ; când însă u venit după el clinele lui, s-a spart gheaţa sub el şl bietul animal s-a scufundat şi n-a mai fost văzul. Altădată

a trecut un vânător pe mal urmărind vî- natul, când numai ce vede un pitic stând pe ap;» ca pe iarbă şi având poala plină cu galbeni, cu care parcă se juca. Când vânătorul a îndreptat spre el arma, piticul s-a pitit, dar i-a zis : „Dacă m-ai fi

I iiiţiit să te scap de sărăcie, te-aş fi îmbogăţit şi pe tlhr şi pe ai tăi!“

Am râs, fireşte, de toate aceste poveşti, socotin- ln le basme bune de adormit copiii şi nici n-am Ht'/ut că pe un munte atât de înalt poate fi un lac f/u.i fund. Dar printre ţărani erau şi unii bătrâni il demni de crezare, care ne-au vorbit despre vizite (fli. Ute la acest lac de către prinţi şi alte personali- 1.1 li de seamă. Aşa, un duce de Württemberg a pus nrt se construiască o plută, ca de pe ea să se poată mnsura adâncimea lacului. Când cei care măsurau ni afundat deja nouă mosoare de sfoară (aceasta p unitatea de măsură a ţăranilor în Pădurea Neagră), pluta a început să se scufunde – ceea ce e împotriva naturii lemnului, aşa că oamenii s-au lăsat l>Agubaşi să mai continue măsurătoarea şi au trebuit să se salveze înotând spre ţărm. Se văd cică ',.1 azi bucăţi din acea plută şi în amintirea întâm- plarii se află o piatră cu stema ducatului de Württemberg şi alte asemenea semne amintitoare. Apoi mai povesteau cum un arhiduce austriac ar fi vrut să golească lacul printr-un canal, dar multă lume l a sfătuit să-şi mute gândul şi datorită rugăminţii localnicilor a trebuit să-şi amâne planul de teamă ca să nu fie inundată şi înecată întreaga regiune. In afară de asta câţiva prinţi iluştri ar fi pus să se arunce în lac nişte lăzi cu păstrăvi, dar peştii nu murit după o oră chiar în" faţa lor şi au plutit morţi la ieşirea lacului, cu toate că pârâul care se varsă în lac are în apa lui păstrăvi.

Capitolul XI

Simplicius ascultă cuvinte înţelepte
Şi către Domnul faţa doreşte să-şi îndrepte.

Istorisirile acestea din urmă – demne de luat în

seamă – m-au făcut aproape să cred şi eu cev* din poveştile pomenite mai înainte şi atunci m-am hotărât să mă duc să văd acest lac miraculos. Deja numele său Mummelsee 1 părea să arate că de acest, lac se leagă povestea despre vreo fiinţă deghizata, ca la mascaradă şi că deci ar fi greu să i se cunoască felul său, natura şi adâncimea sa. M-am dus aşadar la locul unde cu un an înainte ain văzut-o întâia oară pe soţia mea şi unde am sorbii, dulcea otravă o iubirii.

Acolo m-am întins la umbră. în iarba verde, dar nu mai ascultam ca odinioară cântecul privighetorii, ci chibzuiam câte schimbări am trăit eu de

1 Lacul acesta se află în Pădurea Neagră din Baden, la 1029 m. altitudine, cu o suprafaţă de cca. 4 ha şi 17 ni adâncime. Se varsă în Rhin prin râul Acher. Legenda îl populează cu undine, nimfe de apă (Mümmelchen) (n.U.

304

I ni ici. Am constatat că în acelaşi loc am făcut începutul; dintr-un bărbat liber să devin un x luv al iubirii, dintr-un ofiţer un ţăran, dintr-un ilnabur un nobil scăpătat, dintr-un Simplicius un Melchior, dintr-un văduv un om însurat, dintr-un mii însurat un încornorat, şi dintr-un încornorat lll’uşi un văduv ; de asemenea, dintr-un fecior de (iran am ajuns fiul unui soldat cinstit şi imediat ili’pă aceea iarăşi odrasla Knanului meu. M-am gtndit cum soarta mi-a răpit de atunci pe Herzbru- (k r vşi m-a înzestrat cu o familie de oameni bătrâni. Am chibzuit la viaţa cucernică şi la sfârşitul tatălui meu, la moartea zguduitoare a mamei mele şi l;| multele vicisitudini ale vieţii mele, astfel că nu im-am mai putut ţine lacrimile. în timp ce îmi (treceau prin minte ce bani frumoşi am avut şi am rinipit în decursul existenţei mele şi începeam Mu-i regret, au venit doi straşnici băutori de vin, cu picioarele lovite de gută, din care cauză şchiopătau şi aveau nevoie de băi şi de Sauerbrunnen. Aceştia se aşezară în vecinătatea mea, căci era un bun loc de recreaţie şi îşi spuneau unul altuia necazul, deoarece se socoteau singuri. Primul zise : I; – Doctorul meu m-a trimis aici ca pe unul de

sănătatea căruia se îndoieşte sau ca pe unul care, printre altele, face bucurie hangiului, de câte ori îi trimite o putină cu unt. Aş fi vrut să nu-1 fi văzut niciodată în viaţa mea pe medic, căci el m-a trimis imediat la Sauerbrunnen. Altfel aş avea mai mulţi bani, sau aş fi mai sănătos deal acum, căci Sauerbrunnen nu-mi prieşte !

— Ah ! — răspunse celălalt – eu mulţumesc lui Dumnezeu că nu mi-a dat bani mai mulţi decât mi-am’dorit ; căci dacă doctorul meu ar fi ştiut c;i mai am încă bani mulţi, nu mi-af fi recomandai Sauerbrunnen, ci ar fi trebuit să-i împart cu el şi cu farmaciştii săi, pe care îi ung de aceea în fiecare an, şi ar fi trebuit să mor din pricina asta. Acesli călăi nu îţi recomandă o staţiune balneară până ce se conving că nu te mai pot ajuta şi nu mai pot stoarce nimic de la tine. Dacă ar fi să spunem adevărului pe nume, trebuie ca acela care se lasă în seama lor şi în spatele căruia ştiu că sunt bani mulţi, să le plătească pentru ca ei să-l ţină mereu bolnav.

Cei doi mai vorbeau multe lucruri supărătoare despre doctori, dar eu nu vreau să vă povestesc totul, întrucât domnii doctori mi-ar deveni duşmani şi mi-ar recomanda un purgativ să-mi temperez mintea. Vă povestesc acestea toate deoarece ultimul pacient, cu recunoştinţa sa faţă de Dum nezeu că nu i-a dat bani mai mulţi, mă mângâiase într-atât, îneât mi-am alungat din minte toate necazurile băneşti. M-am hotărât să nu mai caut nici onoare, bani’sau orice alt lucru îndrăgit de oameni, ci să meditez şi să duc o viaţă cucernică, mai ales că regret lipsa mea de mustrare a conştiinţei şi doresc să urc asemenea tatălui meu, cele mai înalte trepte ale virtuţii.

306

Capitolul XII

Simplicius se-afundă cu silful, care-l cheamă In adâncimi de-abisuri, uşor şi fără teamă.

Dorinţa de a vedea lacul a crescut şi mai mult iu sufletul meu, când Knanul mi-a povestit că şi el a fost acolo şi cunoaşte drumul. M-a sfătuit însă liotărit să nu mă duc, zicând:

— Ce-aveţi să folosiţi dacă vă duceţi? N-aveţi să vedeţi decât un iaz mai mare în mijlocul codrului şi, după ce v-aţi făcut pofta şi l-aţi văzut, n-aveţi altceva decât să vă puneţi iar la spinare picioarele trudite (călare nu poţi merge) şi să’ schimbaţi întorsul cu dusul. Eu unul nu l-aş fi văzut niciodată, dacă n-ar fi trebuit să fug în acea pădure atunci când doctorul Daniel (vroia să spună Duc d'Enghien ’) s-a retras de la Philippsburg în jos cu soldaţii săi.

Când însă a băgat de seamă că nu urmez sfatul său şi tocmesc o călăuză care să mă ducă acolo,

1 Ducele d'Enghien, numit şi marele Conde, s-a aflat înaintea Philippsburgului în 1644 (n.r.).

20*

atunci mi-a spus că mă duce el, că şi aşa nu mai are de luciu, semănatul ovăzului fiind terminal Mă iubeşte prea mult, spunea el, ca să mă lasr singur, mai ales că toţi oamenii îl cred tatăl meu. (Cu această vorbă el, desigur, se fălea, ea ori ev* om simplu care are un fiu ajuns om mare.)

Şi aşa o pornirăm într-o bună zi peste dealuri şi văi spre Mummelsee, unde am ajuns după vreo şase ore de drum. Naşul meu era încă sprinten ca un-gândac şi mergea pe jos ca un tânăr. Drumul lung şi pieptiş ne-a stâmit o foame de lup şi am ’ mâncat aici toate proviziile şi am băut vinul adus,] apoi am tot privit lacul. Am văzut într-adevăr mai multe grinzi de plută – care să fi fost rămăşiţele despre care am mai pomenit. Prin calcule geometrice i-am măsurat lungimea şi lăţimea, căci ar fi fost greu să-l ocoleşti şi să-l măsori cu pasul, apoi l-am schiţat pe tăbliţă, după o scară micşorată. Pe când lucram, mă uitam la cer ; era foarte senin,, aerul liniştit şi călduţ. Grozav am vrut însă, după ce-am terminat schiţa, să văd ce este adevărat din legenda că se iscă furtună dacă azvârli pietre în el. Că nu pot trăi păstrăvi în apa lui, am putut să mă încredinţez, căci, gustând-o, am văzut că are gust de apă minerală.

Ca să fac încercarea mea, m-am dus spre stânga, în acea parte a lacului unde apa era limpede cum este cristalul şi abisul părea de culoarea cărbunelui (din cauza

înspăimântătoarei adâncimi). Aici, privindu-1, te apuca groaza. în acest loc tocmai am

308

»Irlit nişte pietre mari, că abia le puteam căra. LbşuI meu, Knanul n-a vrut să mă ajute la treaba I MG, ci mă sfătuia şi mă ruga fierbinte să mă las iii- asemenea încercări ; dar ţi-ai găsit ! Căram mai U-parte bolovani mari pe care, fiindcă nu- i pileam iun în braţe, îi rostogoleam până la apă. Am arun- it în felul acesta peste treizeci de bucăţi. Deodată irrul începu să se îmbrace cu nouri negri, din care

Nwşi auzi un tunet înfricoşător. Knanul, care şedea f P’jos, la vărsarea lacului în râu, îmi tot striga să fuK de-acolo, ca să nu ne prindă ploaia şi furtuna : m să ni se întâmple cine ştie ce nenorocire, l-am ftrigat’:

K – Tată, rămân aici fie ce-o fi, chiar dacă ar ploua cu halebarde !

* – Da – răspunse el – fa?i ca băieţii cei nesocotiţi cărora nu le pasă de nimic, nici dacă s-ar prăpădi lumea.

t Ascult îndu-i dojenile, tot priveam în aciâncuri, aşteptând să văd ridicându-se băşici de aer din fund, cum se întâmplă de obicei în asemenea împrejurări. în schimb văzui în străfunzimile- lacului ceva mişcând : păreau vietăţi de înfăţişarea broaştelor; care se împrăştiau şi se roteau ca seânteile din artificii. Cu cât veneau în sus şi se apropiau, se măreau şi luau tot mai mult înfăţişare şi contururi umane care, la început, m-au mirat, apoi, când veneau spre mine, m-am îngrozit :

I – Ah ! — strigai ca să mă a"dă şi Knanul, 1. cu tot zgomotul tunetelor – ce mari sunt minunile lui Dumnezeu în sinul pământului şi în adâncurili apelor !

Abia rostii aceste cuvinte, că un silf 1 ieşi la suprafaţa apei şi-mi zise :

—- Vorbeşti aşa fără să fi văzut aceste minuni. Ce-ai să zici când te vei găsi în miezul pământului şi ai să vezi cu ochii tăi lăcaşul nostru pe care l-ai tulburat din pricina curiozităţii tale ?

Intre timp tot veneau alţi omuleţi de apă, ca nişte

călifari, ieşind .la suprafaţă, şi mă priveau şi scoteau din apă bolovanii pe care îi aruncasem, lucru de care mult m-am minunat. Unul dintre ei, care părea o căpetenie, cu haina numai aur şi ar gint, mi-a aruncat o piatră strălucitoare, mare cil oul de porumbel, verde şi străvezie ca smaragdul şi strigă :

— Ia această piatră scumpă, ca să poţi povesti ceva despre noi şi despre acest lac !

Am luat-o şi am vârât-o în buzunar : dar deodată mi se făcu rău, ca şi când m-aş sufoca sau m-aş îneca. N-am mai putut sta în picioare, am ameţit, m-am învârtit ca maşina de depănat şi am căzut în apă. Cum am intrat în acest element, mi-am venit în fire şi respiram – mulţumită pietrei fermecate – apă în loc de aer şi puteam să mă mişc fără nicio greutate în mediul lichid ca şi silfii despre care am spus. Coborâi cu ei în adâncime, tot mis- cându-ne în cerc, ca nişte ulii care se lasă pe pământ.

1 In mitologia greacă, spirite ale apei şi aerului (n.t.).

Când Knanul a văzut minunea şi s-a convins că ou m-am scufundat, a luat-o la fugă spre casă, ca şi când i s-ar fi aprins capul. Acolo povesti tuturora cele întâmplate, mai ales cum silfii au scos din npă, în plină furtună, pietrele pe care le aruncasem (ji le-au pus înapoi, la locurile lor ; iar în schimb m-au luat cu ei în adânc. Unii îl credeau, alţii spuneau că vorbeşte-n dodii. Alţii socoteau că eu, ca un al doilea Empedocle din Agrigent1 (care s-a azvârlit el însuşi în vulcanul Etna pentru ca toţi să creadă, negăsindu-1 nicăieri, că s-a suit la cer), m-aş fi aruncat în lac şi aş fi poruncit tatălui meu i să răspândească asemenea născociri, ca să-mi fac un nume nemuritor. Au văzut ei că de mult eram trist şi oarecum disperat. Ba erau şi de aceia care nu cunoşteau puterea mea şi care socoteau că naşul meu m-a omorât, ca să scape de mine, ca orice bă- trân zgârcit, şi să se facă stăpân pe averea mea. Pe scurt : în toată staţiunea balneară Sauerbrun- : nen, ca şi în împrejurimi, nu se vorbea de altceva decât de lac, de călătoria noastră în doi până acolo şi de dispariţia mea.

1 Renumit filosof grec dirt sec. V î.e.n. (n.r.).

Capitol u i XIII

Simplicäis cu prinţul din Mummelsce-n sfat Aude multe lucruri ce-s, demne de aflat.

Pliniu scrie, la finele cărţii a Il-a (din Istoria ***tut tuni) despre*** Dionysius I>uro 1 că un prieten al au ,arfi găsit o scrisoare scrisă de Dionysius=prin.caic .vestea că din groapa sa şi până în centrul pământu- :lui sunt 42..000 stadii-. Prinţul lacului Mummelseo, -care mă.conducea după ce,mă luase de pe pământl, precum am văzut, m-a asigurat că din acest centru până sus, la cer, sunt exact 900 mile germane şi ca -există asemenea lacuri,câte zile sunt Într-un an şi toate duc la locuinţa regelui lui. .Depărtarea.aceasta mare am străbătut-o noi într-o oră, astfel că am] înotat cu iuţeala lunii şi n-am simţit nicio obo- I

seaâă sau greutate. Din pricina aceasta am putut sta în voie de vorbă cu şus-pomenitul prinţ al silfilor. Când am văzut că-i prietenos, l-am întrebai

4 Celebra geometru al antichităţii (n.r.).

2 Unitate de măsură antică (184 m.), 40 stadii echiva lând eu o milă germană (n.t.).

ik ce m-a luat cu dânsul într-o călătorie atât de ’lungă, primejdioasă şi neobişnuită pentru oameni, iv I i-a răspuns deschis că distanţa nu e aşa de mare, «li’Oarece o străbaţi într-un ceas şi nici atât de primejdioasă, cât timp sunt cu el şi am piatra fermecată la mine ; că mi se pare totul neobişnuit, nu-i ilr mirare ; nu m-a.adus doar pentru că i s-a spus ta regele vrea să-mi vorbească, ci şi ca să-mi arate minunăţiile naturale din interiorul pământului şi ţie apei, despre care mă uimisem pe malul lacului, Iară să fi văzut nici umbra lor. La întrebarea mea «Ir ce bunul Creator a făcut asemenea lacuri, mi-a răspuns :

a – întrebi despre lucruri pe care nu le ştii sau nu le pricepi. Aceste lacuri au fost create cu trei scopuri : mai întâi pentru că prin ele sunt fixate de pământ – ca prin cuie

– toate mările şi îndeosebi Oceanul cel Mare ; al doilea, pentru că prin aceste lacuri ne sunt vărsate apele din fundul Oceanului in toate izvoarele pământului ; al treilea, pentru că noi, silfii, trăim în ele ca toate creaturile inteligente ;ale Domnului, ne îndeplinim muncile noastre şi lăudăm pe Domnul în toate minunatele sale înfăptuiri. Dacă n-am îndeplini faptele pentru care el ne-a creat şi cărora ne-a destinat, lumea ar pieri, pontru că, apele dispărând, ea s-ar aprinde la pojarul soarelui.

Când l-am auzit vorbind astfel despre Dumnezeu, l-am întrebat dacă silfii sunt spirite sau . creaturi muritoare. Mi-a răspuns :

313

— Nu suntem spirite, ci omuleţi muri tun <i< taţi însă cu inteligenţă; dar sufletele no;i i..

— spre deosebire de ale pământenilor – pier o < laini cu trupurile. De celelalte creaturi ale lui Dim zeu ne deosebim astfel : îngerii sfinţi sunt dulnnlj după asemănarea lui Dumnezeu, drepte, inteligenţi, libere, caste, luminoase, frumoase, limpezi, iuţi ţ nemuritoare. Deoarece însă mulţi dintre ei au ca.—u| în păcatul semeţiei, Dumnezeu a creat pe strămoşi voştri – cei dintâi oameni – după chipul şi asom.li narea sa, dându-le suflet inteligent şi nemuritori dar şi trup prin care să-şi înmulţească seminţIm până va ajunge numărul îngerilor căzuţi în păcălii Pentru aceasta le-a dat lumea şi toate creaturile de pe ea în stăpânire, ca să se folosească de ele *,il să se hrănească de pe urma lor, lăudând pe Dom»] nul. Noi, silfii, însă suntem treapta de mijloc între voi, oamenii, şi celelalte creaturi, căci avem, ca şi voi, suflete inteligente, dar care pier o dată cu moartea trupului. Pentru această scădere a noastră Dumnezeu ne-a fericit, în schimb, cu altceva ; ne-a dat o raţiune sănătoasă, putinţa de a cunoaşte voinţa cea mai sfântă a lui Dumnezeu, trupuri să nătoase, viaţă lungă, scumpa libertate, ştiinţa, arta şi cunoaşterea lucrurilor naturii şi, ceea ce e prin cipal, nu suntem supuşi păcatului, deci nici pedepsei, nici celei mai uşoare boli.

I-am zis atunci :

314

I

Acestea toate nu-mi intră în cap. Dacă nu m111 <-ţi supuşi nici unei fapte rele şi deci, nici pe- >lt'|isoi, atunci pentru ce aveţi nevoie de un crai al inilor ? Cum vă puteţi făli cu libertatea, dacă sân- trtl supuşii lui ? Şi în ce fel vă naşteţi şi muriţi, (lin ii nu cunoaşteţi durerea şi boala ?

I'rinţişorul mi-a răspuns :

— N-avem crai, ca să-l slujim sau să fim pedep- »l(i de el, ci pentru ca el să ne dirijeze munca, aşa (Uni matca dirijează albinele în stup şi, după cum »II fidele, femeile noastre, nu simt nicio voluptate In împerechere, tot astfel nu simt dureri la facere. Cunoaşteţi voi, oamenii, doar că între aceste două iirnţiri este strânsă legătură, avirul pildă la pisici, rare se împreunează în dureri şi fată cu voluptate. |>e asemenea nu murim în dureri sau din pricina bolilor, ca voi, ci ne stingem ca luminarea, care (.i-a împlinit sorocul, tot astfel şi trupurile şi sufletele noastre pier o dată. l-am zis :

K – Dacă astfel sunteţi creaţi, apoi neamul vostru p mai nobil şi mai ferice decât al nostru.

O, nu ! — răspunse prinţul – păcătuiţi dacă .spuneţi asta ! Sunteţi mai fericiţi decât noi, căci voi, având sufletele nemuritoare, veţi vedea în -eternitate faţa lui Dumnezeu, fiecare dintre voi gustând într-o singură clipă mai multă bucurie decât tot neamul nostru de la începutul creaţiei până la judecata de apoi.

I-am obiectat :

315

— Dar ca au din toate acestea cei condamnaţi ' Mi-a răspuns printr-o altă întrebare s

— Ce poate toată bunătatea lui Dumnezeu, <la<» unii dintre voi uită de el, se dedau plăcerilor jonJ nice, lasă frâu liber poftelor de rând şi astfel se;** mănă mai mult cu animalele necuvântătoare, pun neascultare faţă de Dumnezeu – şi deci sunt asemenea duhurilor iadului şi nu celor fericite ? Jalea acelora care prin propria lor vină s-au

prăbuşit ir» osândire veşnică nu face întru nimic să scadă no. bleţea şi poziţia înaltă a neamului omenesc, de vreme ce şi ei s-ar fi putut învrednici de ferici na veşnică, dacă ar fi mers pe calea cea adevărata.

I

Capitolul XiV

Simplicius discută cu prinţul, până când Plimbarea începută se termină cur/nd.

—L-am întrebat pe prinţ – pentrai că'pepămârtt nuzisem multe despre aceasta – pentru ce se iscă asemenea furtuni când cineva aruncă pietre în acest lac.

Mi-a răspuns :

L – Fiind grele, pietrele cad în aceste lacuri fără fund chiar în centrul pământului şi pe casa noastră. Le scoatem iar la suprafaţă pricinuind furtună, ca să speriem pe cei nesocotiţi şi îndrăzneţi. Dacă i-am lăsa aşa, în plata Domnului, atunci s-ar arunca atâţia bolovani, în atâtea lacuri câte sunt pe pământ că, în cele din urmă, s-ar astupa canalele prin care sunt dirijate apele la izvoare, ceea ce ar aduce cea mai mare şi păgubitoare nenorocire, poate chiar pieirea lumii.

Apoi l-am mai întrebat pentru care pricină apele au gust aşa de diferit, când toate vin din acelaşi fund al oceanului, iar unele au putere vindecătoare,

317

altele gust nesuferit, ba chiar sunt otrăvitoare. i\h *

explicat atunci că apa, în mersul ei din fumlii oceanului până la izvoarele de pe pământ, trece puii diferite straturi cu metale şi semimetale, ca pu cioasa şi sarea, de la care primesc miros, gus! ||

puteri vindecătoare. La urmă am dorit să aflu dnl nu pot fi adus din nou pe pământ printr-un al! u4 decât Mummelsee. |

— Desigur, răspunse el, de ce nu ? Aşa străbunii noştri, în cea mai adâncă vechime, au condus |>a cananeeni (care scăpaseră de sabia lui Iosua şi 1

groază se aruncaseră într-un astfel de lac) tocnuJ

la America. Urmaşii lor şi azi arată lacul, din cam au

ieşit părinţii lor.

Capitolul XV

(î *Simplicius vorbeşte cil craiul cel de treabă ! Ce despre multe lucruri cu-osirdie-l întreabă.*

Tot' vorbind noi de-alde astea, ne-am apropiat H locuinţa craiului silfilor. Am fost introdus la crai fără niciun ceremonial sau pierdere de i me. Am avut, deci, prilejul să mă minunez de felul cum trăia acest crai, căci n-am văzut nici Mjită, nici pompă, nici măcar vreun cancelar sau consilieri intimi, nici tălmaci, nici gardă regală, nici bufoni, bucătari, pivniceri. paji sau barem un i.infeur favorit sau linge-blide. în jurul lui foiau prinţii tuturor lacurilor de pe lume, fiecare având costumul ţării in care se găsea lacul pornit din cen- ! i'ul pământului. Vedeam costumele chinezilor şi japonezilor, africanilor, troglodiţilor şi celor din Noua Zemlie, ale tătarilor şi mexicanilor, ale samo-Czilor şi celor din insulele Moluee, ba chiar şi ale celor ce locuiesc la polul arctic şi antarctic – ceea ce era un spectacol unic. Acela care are suprave-

gherea lacului Pilatus 1 se înfăţişă cu barba lui rabilă şi cu pantalonii bufantaţi ca un elveţian get-beget, iar cel care păzea lacul Camarina2 avm hainele! şi înfăţişarea unui sicilian, încât puteai jura că n-a părăsit niciodată Sicilia şi nu ştie -o boabit nemţeşte. Astfel văzui ca într-o carte de costume persani, japonezi, moscoviţi.

N-am apucat să fac complimente, întrucât craiul a început, îndată ce m-a văzut, să vorbească cu mine foarte frumos nemţeşte şi m-a întrebat mal întâi : '

— De ce ai îndrăznit să arunci în noi – aşa, din distracţie – cu atâţia bolovani ?

I-am răspuns scurt :

— Pentru că la noi îi e îngăduit fiecăruia şi. bată la orice uşă închisă !

Atunci zise craiul :

— Aşa ? Ce-ar fi atunci dacă ţi-am da acum plată pentru îndrăzneala dumitale ?

L-am răspuns :

— Nu mi se poate da mai mare pedeapsă decât moartea. Acum însă, după ce am văzut atâtea minunăţii, cum n-a văzut niciun om dintr-un milion de semeni de-ai mei, moartea nu mi s-ar părea pedeapsă.

— Mizerabilă orbire, răspunse craiul. Voi, oamenii, puteţi numai o singură dată să muriţi şi tre-

1 Aici e vorba de lacul celor „patru cantoane“, la peste 209& m înălţime din Elveţia (n.t.).

2 Adică marea mlaştină de lângă oraşul sicilian Camarina (n.r.).

|mIo – dacă sunteţi creştini – să n-o doriţi decât Uimei când, prin credinţa şi iubirea faţă de Dum- ftlr/ru, aţi căpătat speranţa neclintită, că sufletele fcnstre vor vedea chipul tatălui ceresc, alunei când muritorul Şi-a închis ochii. Dar de data asta am să* Vorbesc altfel eu tine.

Apoi continuă :

Am aflat că pe oameni şi mai ales pe creştini îi aşteaptă degrabă judeţul cel de pe urmă, Id’iitrw că nu numai că se va împlini profeţia sibi- Itlor, dar şi pentru că tot ce trăieşte pe pământ se Ufdă groaznic viciilor, aşa că bunul Dumnezeu nu v/i mai zăbovi mult să pună capăt lumii. Pentru Hi. şi neamul nostru va pieri o dată cu lumea şi se vii mistui prin foc, noi ne temem de apropierea Unui veac aşa de groaznic. De aceea am poruncit ’..i mi te aducă la noi, ca să aud din gura ta dacă să e facem griji sau nădejdi. Nu putem citi nici din Rele, nici din globul terestru dacă se va întâmpla nu nu aşa ceva ; de aceea trebuie să cerem lămu- Vn i de la aceia cărora Mântuitorul însuşi le-a lăsat, un semn al întoarcerii lui pe pământ. lată de ce te- i uifăm mult să ne mărturiseşti dacă mai există pe- pf’ilâânt adevărata credinţă, pe care s-o mai găsească viitorul Judecător la venirea lui din nou pe lume.-

I-am obiectat craiului silfilor că m-a întrebat d’spre lucruri grele, mai ales că viitorul şi venirea lui Christ sunt cunoscute numai de Dumnezeu.

I – Atunci, bine ! — răspunse craiul – povesteş- te-mi cum stau lucrurile pe lume, ca să pot

I
trage din ele concluzia, dacă vă aşteaptă pe , oamenii, ca şi pe noi, pieirea, sau putem sperii n I tr-o viaţă lvingă şi fericită. Drept răsplată, am i j te las să vezi ceea ce foarte puţini au văzut şi a|>m te voi trimite acasă cu un dar de care să te bimn toată viaţa, bineînţeles dacă-mi vei spune adevărul curat!

Deoarece la această întrebare am tăcut şi mu chibzuit ce să-i spun, craiul a continuat :

— Hai, hai, spune-mi ! începe de la stareâ n u mai înaltă şi te opreşte la cea mai de jos ! Trebuii* să-mi spui, dacă vrei să ajungi iar pe pământ !

Am răspuns :

— Dacă e vorba să încep cu starea cea mai de sus, apoi mă opresc să vorbesc despre clerici. Ao – tia sunt, de orice religie ar ţine, toţi, aşa cum i-n descris Eusebius, dispreţuitori ai liniştii, duşmani ai voluptăţilor, zeloşi în misiunea lor, răbdători in jigniri, săraci în avere, bogaţi în conştiinţă, umili faţă de meritele lor, îngâmfaţi faţă de vicii. Fiecare teolog este un Ilerionymus 1, fiecare cardinal un Borromäus 2, fiecare episcop un sfântul Augustin, fiecare stareţ un Pahomie :i, iar călugării seamănă 1 oţi cu eremiţii din pustia tebană. Căpeteniile lu meşti nu se gândesc zi şi noapte decât la dreptate,

’ A tradus Vechiul Testament în latineşte, traducere numită Vulgata (330—420) (n.t.)

3 Arhiepiscop de Milan, sanctificat (1538—1584) (n.t.),

* întemeietorul primei mănăstiri de bărbaţi. Tot acest pasaj este ironic (n.t.).

!« care o împart, fără deosebire de persoană, la să-inc I şi bogaţi deopotrivă şi cu ochii încliişi. Negus- MM’ll nu lucrează din zgârcenie sau urmărind câşti- iinl, ci numai şi numai din dorinţa de a sluji pe ttproapele lor, aducându-i mărfuri din ţări străine, i’ll despre hangii, apoi aceştia

dispreţuiesc bogăţia «I fac din meseria lor o operă umanitară, dând adă- IM.nl, celor obosiţi şi sleiţi de puteri. Chiar şi medicii gl farmaciştii nu-şi caută profitul, ci muncesc numai pentru sănătatea pacienţilor. Meseriaşii, la rân- iliil lor, nu cunosc minciuna şi înşelăciunea, ci luc rează numai ca să dea muşteriilor lor lucruri trainice şi frumoase. Croitorilor nu li se scurg ochii după stofă de furat ; iar ţesătorii rămân aşa de săniei, din cinste deosebită, încât în casa lor niciun foarece n-are ce roade, ca să arunce cu mosorul după el. Nu se mai ştie nimic de cămătari, căci cel xc are dă din dragoste creştinească celui ce n-are, pică să mai aştepte să-l roage ; iar dacă săracul nu poate plăti decât dacă-şi ia de la gură, îi iartă dato- i ia cu dragă inimă cel bogat. A dispărut din lume ţi înfumurarea, căci fiecare se gândeşte că e murilor ; de asemenea a pierit şi invidia, căci omul vede Iu semenul său chipul lui Dumnezeu. Nimeni nu se luai supără pe altul, căci oamenii ştiu eă Christos A suferitei a murit pentru toţi. Nu se mai aude de destrăbălare sau pofte josnice. Ceea ce se petrece i utre bărbat şi femeie este numai din dragoste de a avea copii. Nu mai vezi nici beţivani nici din cei Care duc oala la ureche, ci, dacă vreunul cinsteşte

21*

323

pe altul cu un păhărel, nu-şi bea minţile, .1 1» -doar pină ce capătă o uşoară ameţeală creştin< .i < Toţi se duc cu sârguinţă la biserică, să am hâi^ slujba şi, dacă sunt războaie pe lume, din ce < au* credeţi, că s-au stârnit ? Pentru că fiecare, din creştinesc, crede că celălalt nu slujeşte cu.adeviir lui Dumnezeu, ca el. Avariţia a pierit cu totul, mai vezi decât oameni economi. Nici risipitori m mai întâlneşti, ci oameni darnici. Nu mai sunt ostii care jefuiesc, chinuiesc-şi omoară. Acum soldaţi apără patria ; nu mai sunt cerşetori puturoşi. StiL -cei care iubesc sărăcia, evlavioşii ! Nici evreii 1 -mai fac speculă cu cereale şi vin. Ei se îngnj"id numai să adune prisosul acestor produse, ca :.A<| păstreze pentru vremuri de nevoie, spre bin U| norodului.

Capitolul XVI

Simplicius contemplă in Marea de Apus Privelişti minunate ce-n altă parte nu-s.

’ *

.1

i Am făcut pauză, ca să mai răsuflu şi ca să mă tnai gândesc ce să-i mai spun craiului. Acesta însă nu a zis că acum ştia destule şi nu mai are nevoie <l| alte amănunte şi că, dacă vreau, supuşii lui mă v«>i duce iar acolo de unde m-au luat; dacă însă iloi esc („căci văd bine ce curiozitate mare am pen- tru toate“ zicea el) să mai văd unele şi altele din redatul său – ceea ce pentru pământeni e lucru «Ic-a mirare – pot s-o fac în toată voia, sub protecţia sa. Cum am isprăvit de vizitat tot ce mă interesează, să vin iar la el să-mi dea un dar, de care voi fi mulţumit şi cu care să mă duc sănătos acasă. Când a VăzUt, însă că eu stau la gânduri, s-a adresat unora din apropiere şi care voiau să se ducă tocmai iu fundul Mării de Apus1 să aducă de-ale hranei şi le-a zis :

1 în.original Mare *del Zur, vechi nume spaniol al Oceanului Pacific.(n.t.).*

325

— Luaţi-1 cu voi. şi aducc’ţi-l degrabă aici, (, i trimit chiar azi înapoi pe pământ !

Zise apoi către mine : I

— între timp gmdeşte-te cu ce aş putea sA ll răsplătesc -— dar ceva care să stea în putenl mea – pentru răspunsul tău, ca să-ţi fie s|h(veşnică amintire sus, acolo, pe pământ!

Mă strecurai repede împreună cu silfii prinţi’^ gaură mare, ca un tunel de câteva sute de mlltţ până ce ajunserăm pe fundul acelei mări liniştit. Acolo erau slânci colţuroase de corali mari cât st«* jării noştri bătrâni, din care silfii recoltau hrana Im şi anume părţile moi şi încă necolorate, căci .r.i| ceva mâneau ei. Mai erau acolo melci foarte nuni (laţi cât o uşă de sură), apoi perle cât pumnul, | h care le găteau în loc de ouă, şi alte asemenea nu<

nunăţii marine, pe care nu le mai pot povesti. IN fund zăceau împrăştiate pretutindeni smarald«’, turcoaze, rubine, diamanre, safire şi alte pietre pic ţioase, cele mai multe mari cât pietrişul bolovănos de pe fundul nurilor. Ici şi colo, pe ele, insule vesele, împodobite cu minunată vegetaţie marină şi locuite de ciudate vieţuitoare, unele târâtoare, altele mergând, aşa cum şi pământul e locuit de oameni şi de animale. Peştii însă, pe care-i vedeam, mau şi mici, în nenumărate varietăţi trecând ca săgealn în jurul nostru, îmi aduceau aminte de păsările d« pe uscat care se răsfăţau în aer în timpul primăverilor şi toamnelor. Pentru că era tocmai lună plin;« (soarele era deasupra orizontului, aşa că la anii

326

tul nostru era noapte, la europeni ziuă), puteam . \.id prin limpezimea apei luna şi stelele ca şi («»Iul antarctic. M-am mirat foarte mult de acest mu cu. Călăuza mea însă mi-a spus că, dacă am fi K»tiill ziua, ar fi fost şi mai minunat. Atunci s-ar fi wiUt până la mari depărtări, căci pe fundul mări- ki Nânt munţi şi văii şi astea mult mai frumoase i! cele mai mândre peisaje de pe uscat.

<!ind silfii şi-au sfârşit aprovizionarea, ne-am în- lun printr-un alt canal în centrul pământului. Pe iii um le-am spus însoţitorilor mei că eu credeam că ftfiitiintul e gol la mijloc şi că în acel gol locuiesc |il|ţmeii, care se învârtesc împrejur ca la arie, aşa l să fie luminaţi de soare care, după părerea lui Aristarh 1 şi Copernic2, stă nemişcat pe cer. Au N cu poftă de această naivitate a mea şi mi-au t| Mis să mă lepăd de părerea asta, ca şi de aceea N celor doi învăţaţi. Mai bine să mă gândesc la spirul pe care să-l cer craiului lor.

Când ne-am întors, craiul se pregătea să stea la Şnusă cu prinţii lui. Nu erau pe masă vin sau băuturi spirtoase ; în schimb sorbeau perle, cum facem niil cu ouăle crude sau fierte moi. în timpul acesta Ulii uitam cum soarele luminează un lac după-altul,

| 1 Aristarh din Samos, matematician şi astronom grec (m jurul lui 330 î.e.n.), care a prevestit teoria lui Co-

jHMdic (n.t.).

’ Copernic Nicolae (1473—1543), astronom din Thorn; rmite teoria că soarele e în centrul sistemului planetar, Kintrar teoriei ptolemeice, că pământul ar fi acel ceri- liii (n.t.).

Iar razele lui străbăteau prin ele până în a<< r J îngrozitoare adâncime, ca prin nişte ferestre chim I me, aşa că silfii nu duceau niciodată lipsă de InJ mină. Unde însă canalele erau prea cotite, lumm! era reflectată de către stânei de cristal, de diamanll sau granate, astfel că ea pătrundea şi aici.

Capitolul XVII

Simplicius se-ntoaree iar pe uscat acum ;

Făcându-şi planuri multe, s-a rătăcit pe drum.

’ Iată că se apropie acum şi timpul plecării mele ! Craiul îmi ceru să-i spun ce dar doresc. Alunei i-am răspuns că nu-mi poate face mai mare favoare decât dacă ar porunci să vină în curtea mea un bun izvor mineral medicinal, i – Numai atâta ? se miră craiul. Am crezut că vrei câteva smaralde mari din Marea Americană. Acum sunt încredinţat că la voi, creştinii, nu există lăcomie !

Zicând acestea, îmi întinse o piatră scânteietoare şi adăugă :

| – la-o cu tine ! Oriunde o vei pune-o pe pă- mânt, piatra va căuta să vină iar în centrul pământului şi să treacă prin straturile minerale cele mai potrivite, până ce ajunge iar aici la noi – şi îţi va trimite sus, în numele nostru, un minunat izvor mineral care are să-ţi priască, aşa după cum meriţi, spunându-ne adevărul celor povestite !

329

V’

După aceasta prinţul lacului Mummelsee m . luat în primire şi m-a’ condus înapoi, pe drumul pe care am venit aici.

Drumul spre casă mi s-a părut mult mai luuij decât la ducere ; asta şi din pricina că apro;i|n m-am vorbit nimic Cu însoţitorul meu. Tot timpul :mă gândeam numai la

izvorul mineral, unde sa I aşez şi cum să-I exploatez, ca să mă îmbogăţ* ;< Plănuiam clădiri impunătoare, ca să pot stoarce cât mai mare chirie de la vizitatorii băilor. Ma .gândeam cUm să mituiesc pe medici, ca să laude băile mele mai mult decât pe altele şi să-mi Iii :mită cât mai mulţi pacienţi bogaţi. Angajam d« ju :în gând argaţi şmecheri, bucătărese econoame, su brete atente, rândaşi grijulii, administratori etc. Construiam şi un parc în care să se plimbe oaspeţii cu soţiile lor. Mă gândeam să tipăresc şi un prosper I minunat cu vederi din staţiune, aşa îneât, citin- du-1, bolnavii să se vindece pe jumătate. Mă mai gândeam să-mi aduc toţi copiii din Lippstadt, ca să înveţe la mine ceva cumsecade, care să se potrivească bine cu nevoile lor. Nu voiam însă de Ioc să-i fac băieşi, deoarece intenţionam să pun bolnavilor. mai puţin ventuze pe spinările decât pe pungile lor.

Cu gândurile acestea roze am ajuns iar la aer. Prinţul silfilor m-a dus la ţărm şi hainele mele erau deja uscate. însă giuvaerul pe care-1 purtam la mine şi pe care el mi-1 dăduse la început a trebuit să-l restitui imediat, căci altfel m-aş fi înc-

330

nil în aer sau, ca să pot respira, trebuia să-mi vii iar capul în apă – căci acesta era efectul pie- irei preţioase. După ce prinţul a luat în primire giuvaerul, ne-am despărţit ca nişte oameni care n-au să mai vadă niciodată. Şi-a plecat ca jaul şi s-a (oborât cu însoţitorii săi iar în adânc. Eu nişa pornii plin de bucurie spre casă, cu piatra pe rare mi-a dat-o craiul, ca şi când aş fi dus cu mine lină de aur din Golhida...

Din păcate, n-am fost atent, ca să-mi amintesc drumul pe care mă condusese Knanul la lac, aşa că m-am rătăcit în codrul cel uriaş. M-am tot dus, cu gândul mereu la izvorul meu, o bună postată de drum, fără să-mi dau seama că am pierdut orice orientare, şi soarele apunea, lată-mă, deodată, în mijlocul unei regiuni sălbatice, neştiind înebtro s-o iau. Nici tu mâncare, nici tu arme, care mi-ar fi făcut bune servicii noaptea. ;

Aveam o mângâiere însă : piatra. Ea are să te răsplătească pentru toate ostenelile. Deci : răbdare ! Am luat-o la picior înainte, doar voi ieşi eu undeva. Dar m-a ajuns din urmă noaptea. E drept că luna plină lumina mai abitir decât azi, în plină zi, adâneul mării. Pe la miezul nopţii numai ce zăresc licărind un foc. M-am îndreptat într-acolo şi văzui câţiva ţărani pădurari, din aceia care se ocupau cu strângerea răşinii.

Cu toate că nu trebuie să te încrezi totdeauna în asemenea oameni, nevoia mă sili să le vorbesc. Ieşii, deci, din desiş şi le zisei :

— Noapte bună, sau bună ziua, sau bună di im neaţa, sau bună seara, domnilor ! Spuneţi-mi, va , rog, ce timp e, ca să vă pot saluta cum trebuie 1

Pădurarii, când m-au văzut, au început ;..i tremure de frică, şi nu ştiau ce să-mi răspundă. Nu era de mirare : eu eram lungan, cum nu sâul mulţi şi apoi eram şi îmbi'ăcat în negru, dolm după soţia mea. Mai ţineam în mină şi o bila zdravănă de care mă sprijineam, ca un om săi batic. Eram, deci, pentru ei o apariţie înfricoşătoare.

— Cum ? — le zisei – nimeni nu vrea să-mi răspundă ?

Rămaseră încă un răstimp muţi de uimire până ce, în fine, unul şi-a venit în fire şi a întrebai :

— ***Wear ischt dan der Hair ?*** *1*

După aceste vorbe am înţeles că am de-a face cu şvabi, despre care se spune că-s cam bătuţi eu leucă-n cap (deşi pe nedrept). Le-am spus că sunt student rătăcitor, că vin tocmai din muntele zeiţei Venus şi am învăţat o mulţime de minunate meşteşuguri.

—— Oho ! zise cel mai bătrân dintre ei – acum cred şi eu, slavă Domnului !, că am să trăiesc vremea când se va face pace, pentru că au început să umble studenţii călători !

* „Cine-i domnul ?“ (şvăbeşte).

Capitolul XVIII

Simplicius găseşte în loc neroditor Izvorul sănăLăiii şi pleacă-n unire zor.

P

Şi aşa s-a ţesut pânza vorbirii ; iar ei au fost buni să mă poftească la foc. Mi-au dat o coaje de pâine neagră cu brânză slabă de vacă, ceea ce mi-a ’prins tare bine. La urmă au început să se arate prietenoşi şi m-au rugat să le ghicesc, ca student rătăcitor ce eram. Cum mă pricepeam puţin la ghicitul în palmă şi la cunoaşterea oamenilor după trăsăturile feţei, am început să le boscorodesc, una după alta, tot felul de previziuni, ceea ce mi s-a părut că-i mulţumeşte. Voiam, de altfel, să mă pun şi bine cu oamenii aceştia, cu care nu-mi era tocmai la îndemână să stau. După asta doreau să mai afle şi alte lucruri de la mine ; dar le-am făgăduit că am să le vorbesc a doua zi, fiind foarte obosit şi rugându-i să mă lase să mă odihnesc puţin.

După ce, deci, am făcut pe ţiganul cu ghiocul, m-am tras la o parte, mai mult ca să-i spionez

cam ce gândesc decât ca să dorm (deşi, zău. i,u< aş fi avut poftă să închid o leacă ochii !). Am in ceput să sforăi şi, cu cit sforăiam mai tare, cu aid şi ei se agitau mai mult, adunându-se cap l’milii cap şi întrebându-se cine aş putea fi oare. Să lin cumva soldat ? Asta nu, căci purtam haine negre, Vreun burghez? Nici asta. că prea eram deparw de lume, singur şi la un timp neobişnuit, aici In Mückenloch (aşa se numea pădurea). La .uriun ajunseră la părerea că sunt o calfă de meseria), care s-a rătăcit, sau poate şi ceea ce am spus cu, student călător, pentru că ştiam aşa de bine s.i ghicesc. Unul însă zise :

— Dar nu le-a ştiut pe toate. Poate e vreun soldat ticălos, care s-a îmbrăcat în altfel de straie, ca să spioneze unde ne sunt vitele şi ce rost avem aici, în pădure. Mai ştii ? Dacă ar fi aşa, 1-arti culca să uite să se mai scoale !

Altul îl contrazise. Eu ciuleam urechile şi mă gândeam că, dacă mă vor ataca aceşti cumetri, pe vreo trei din ei îi trimit pe lumea cealaltă, înainte de a mă ucide.

Pe când se sfătuiau ei astfel şi eu eram îngrijorat, simţii deodată udeală lângă mine, ca şi când cineva ar fi urinat în culcuş. Vai ! Vai ! Troia era pierdută şi toate

planurile mele s-au dus pe copcă, căci după miros am băgat de seamă, că era izvorul mineral care începuse să ţâşnească. Şi m-a cuprins o furie, că-mi venea să-nnebunesc şi să

334

m;I arunc singur asupra celor şase ţărani. Sării în sus cu mâna pe ciomag şi strigai : j – Ticăloşilor, după acest izvor cai-e a ţâşnit «ici, pe locul pe care m-am culcat, puteţi să vedeţi cine sunt ! N-ar fi de mirare dacă. drept pedeapsă, v-aş trimite pe toţi la dracu, pentru gândurile voastre păcătoase !

f Şi mă stropşii atât de urât la ei că-i băgai în sperieţi. Mi-am revenit însă repede, căci mî-am dat seama că am făcut o prostie. Mi-am zis : „Mai bine să pierzi izvorul decât viaţa, pe care desigur ai pune-o în cumpănă, dacă te-ai lua la harţă cu aceştia!“ De aceea i-am îmbunat iar cu vorbe dulci, mai înainte ca ei să ia vreo hotărâre împotriva mea :

ţ, – Sculaţi-vă şi gustaţi din acest minunat izvor tămăduitor, de care vă veţi folosi nu numai voi, ci toţi tăietorii de lemne şi culegătorii de răşină. Şi asta datorită numai mie !

Păreau că nu înţeleg nimic din vorbele mele şi se uitau unii la alţii ca proştii, până când au văzut că sunt treaz şi că beau prima înghiţitură din pălărie. Atunci se sculară de la foc, se uitară uimiţi la minunea care se ivise, şi gustară apa. In loc să-mi mulţumească însă, au început să înjure şi să-mi spună că să mă fi dus mai bine aiurea cu izvorul ăsta, căci, dacă află stăpânul lor, atunci toată regiunea Dornenstett1 va fi pusă la corvezi,

1 Oraş în Wiirttenberg (n.r.).

să facă drumuri, ceea ce va fi o nouă povară p< capul lor. Le-am obiectat :

— Dar şi voi veţi trage foloase, căci veţi vinde pe preţ mad bun găinile, ouăle, untul şi altele.

Ei însă spuseră :

— Nu! Nu! Stăpânul va pune un logofăt. Numai el se va îmbogăţi ; noi vom fi însă vitele de muncă, buni să

facem drumurile, fără să avem nici cel mai mic folos !

La urmă se luară la harţă : doi voiau să aibă izvorul, patru însă îmi cerură să-l astup din nou, ceea ce, desigur, aş fi făcut şi eu de-aş fi putut, neţinând socoteală dacă le convine sau nu treaba asta.

Cum se crăpă de ziuă şi nu mai aveam ce face aici, şi deoarece mă temeam că au să se ia de păr, le-am zis :

— Dacă nu vreţi ca toate vacile din valea Bayersbrunn 1 să dea lapte roşu cât timp va curge izvorul, atunci să-mi arătaţi numaidecât drumul spre Seebach2. Mi-au dat atunci doi însoţitori, căci unul singur se temea să meargă cu mine.

Tot ţinutul acesta era neroditor şi nu producea decât cucuruzi de brad ; cu toate acestea l-aş fi blestemat să fie şi mai sărac, căci aici mi-am pierdut frumoasele speranţe. Am mers tăcut

1 Sat din Württenberg (n.r.).

8 Sat la sud de Mummelsee (n.r.).

ni cei doi călăuzi până în vârful muntelui, de nude uşor mă puteam orienta. La despărţire |e-am zis :

1 – Oameni buini, aţi putea avea frumoase foloase de pe urma izvorului, dacă v-aţi duce la |*ttitorităţi să le spuneţi. V-ar da desigur bună rfisplată, căci prinţul l-ar putea exploata spre folo- I iul şi podoaba întregii ţări. i Ei însă îmi spuseră :

»7— Cer suntem nebuni să ne împletim singuri biciul pentru şezuturile noastre ? Să te fi luat dracul cu izvorul tău ; ai auzit doară că nu vrem Kii-1 avem !

I Le-am răspuns :

— Nătângilor ! Strămoşii voştri mai cuvioşi erau aşa de credincioşi prinţului lor, încât el se măgulea că poate să-şi pună capul în poala orică- jf rui supus al său ; iar voi, nenorociţilor, de teama B’Unei munci uşoare, care cu timpul vă va aduce şi vouă şi urmaşilor voştri mare folos, înşelaţi pe , prinţ şi p? mulţi sărmani bolnavi cu izvorul acesta. Ce, muriţi dacă veţi munci câteva ore ?

— Cum ? spuseră ei. Mai degrabă te omorâm | acum,

pe loc, ca să nu ştie nimeni de izvorul tău blestemat !

Le-am strigat :

— Banditilor, pentru treaba asta ar trebui să fiţi mai mulţi !

22

I

33T

Şi învârtii ciomagul deasupra capotelor Im de ameninţător, că şi-au luat tălpăşiţa iu Ir tot. Seara am ajuns rupt de oboseală iar ac i i am văzut că s-au adeverit aidoma spun Knanului meu, că din pelerinajul la Mumnu l n-am să mă aleg decât cu picioare obosite şi n voi avea decât întoarcerea în locul dusului.

Capitolul XIX

Simplicius înclină spre marii cărturari;

Vorbeşte despre secta baptiştilor maghiari.

Acasă, am dus o viaţă foarte retrasă. Cea mai mare bucurie şi desfătare, era să citesc. Mi-am procurat multe cărţi, mai ales de acelea care cereau mai aclâncă gândire. Mă săturasem de ştiinţa P gramaticilor, de asemenea şi de aritmetică ; iar I de muzică fugeam ca de ciumă, aşa că mi-am fă- I **cut** praf lăuta. De matematică şi geometrie m-am I folosit numai ca prin ele să ajung la astronomie R şi de la ea la astrologie. O bucată de vreme m-am 1 ţinut de acestea două din urmă ; dar le-am găsit k **mai târziu şi pe ele nesigure şi false. Atunci I m-am îndreptat spre ştiinţa lui Raymundus Lul- I luş** 1, alchimia, dar am găsit şi aici mult behăit şi puţină lână şi am lăsat-o, ca înşelătoare, în plata

I 1 Raimundus Lullus (1235—1315) – scolastic şi alchi-

I mist, autorul unei lucrări enciclopedice, intitulată Ars J magna (n.t.).

22*

Domnului. Atunci m-am îndreptat spre Cabbala* şi hieroglifele egiptene ; dar am ajuns la convin gerea că dintre toate ştiinţele şi artele niciuna nu e mai bună ca teologia, dacă prin ea ajungi sA iubeşti pe Dumnezeu şi să-

i slujeşti lui. Condu- cându-mă după învăţăturile ei, mi-am făurit pentru oameni un fel de a trăi care fireşte se potrivea mai mult pentru îngeri decât pentru ei. Mă gândeam că ar fi bine să se întemeieze o societate umană din bărbaţi şi femei, căsătoriţi şi necăsătoriţi, care să se silească, după pilda baptiştilor – sub un conducător înţelept – să-şi câştige cele necesare vieţii prin munca mâinilor ; iar timpul liber să-l consacre laudei şi slujirii lui Dumnezeu şi fericirii sufletului lor. Am văzut astfel de viaţă la baptiştii din Ungaria, aşa că m-aş fi alăturat de bună voie acestei credinţe, dacă n-ar avea în ea unele idei eretice. Altfel aş socoti felul lor de viaţă drept cel mai fericit din toată lumea, căci trăiesc exact aşa, cum Iosephus şi alţii descriu pe esseii * evrei. Aveau mari proprietăţi şi hrană din belşug, dar nu erau de loc risipitori. Nu existau la ei blesteme, nemulţumire, nerăbdare, ba, mai mult; nu rosteau un euvânt de prisos. Meseriaşii lucrau în atelierele lor, ca şi când ar fi lucrat în acord ; educatorii creşteau tineretul, ca pe copiii lor. Nicăieri n-am vă-

1 Ştiinţă mistică secretă, bazată pe numere (n.t.).

2 Eseü sau essenii – comunitate evreească de pustinici, care a dăinuit din secolul II î.e.n. până în secolul IV e.n. Despre ei a scris Iosephus Flavius, istoric evreu din secolul I, lucrările lui fiind redactate în limita greacă (n.t.).

«ut amestecaţi bărbaţii cu femeile, ci fiecare îşi avea locul său deosebit de muncă. în odăi separate erau lehuzele, bine îngrijite (împreună cu copiii) .‘de tovarăşele lor. în săli spaţioase nu erau decât »leagăne de sugari, îngrijiţi atent de femei speciad jLpregătite ; aşa că mamele nu aveau altceva de făli cut decât să dea pruncilor, la timp potrivit, sinii ,plini de lapte. Apoi am mai văzut femei la tors, ţi* peste o sută de maşinuţe de tors într-o cameră. |! Îşi împărţeau femeile munca în mod ordonat : una l-era spălătorească, alta făcea paturile, a treia în- I grijea de vite, a patra spă’;a vasele, a cincea ser- I vea la masă, iar a şasea avea în grijă rufăria. Şi bărbaţii vârstnici şi tineri îşi

aveau ocupaţiile lor 1 bine ştiute. Fiecare bolnav şi bolnavă îşi avea îngrijitorul şi îngrijitoarea lui iar pentru toţi erau [un medic şi un farmacist. Am constatat însă că I prin fe'lul sănătos de viaţă şi prin ordinea care i domnea, rar se îmbolnăvea cineva ; de aceea am j[văzut printre ei câte un bătrân sănătos şi fericit, I având vârstă mare, cum rar am întâlnit în altă parte. Aveau ore regulate de mâncare şi de cul- I care ; dar n-aveau timp pentru jocuri de noroc

**** sau plimbări. Tineretul se plimba însă câte o oră | cu profesorul lor, din motive de sănătate. în tim- ! pul liber se rugau sau cântau cântece religioase. N-am văzut mânie, invidie, răzbunare, duşmănie, griji pentru cele pământeşti, îngâmfare, căinţă.***

Pe scurt : totul se petrecea în cea mai perfectă armonie spre cinstea neamului omenesc şi lauda divinităţii. Bărbatul nu-şi vedea femeia decât mu se ducea cu ea, la ora hotărâtă, la culcare. în < -i mera de culcare nu se găsea decât patul făcui J oala de noapte, cana cu apă şi prosopul alb, ca 1 se culce curaţi pe mâini şi să se poată scula dinu neaţa, să meargă la muncă. Toţi baptiştii se numeau între ei fraţi şi surori, fără ca în această fu miliaritate să fie ceva necast. O astfel de viaţă, cum o duceau aceşti eretici baptişti, mi-ar fi pla cut s-o duc şi eu, căci o socoteam mai bună don1 cea mănăstirească şi, dacă aş fi izbutit să mi-o f«n astfel, aş fi fost un nou Dominic 'sau Francisc ' Adesea încă îmi ziceam : „Prostule, ce-ţi pas t de alţi oameni ? Fă-te capuţin, căci şi aşa femeii« nu mai sunt pentru tine !"

în cele din urmă îmi spuneam iarăşi : „Mâinc nu mai eşti ca astăzi. Astăzi înclini spre castitate, mâine poţi însă iar să faci cu ochiul femeilor." Gânduri de-acestea mă frământau mereu. Uneori îmi venea să dau toată gospodăria mea unei astfel de societăţi creştineşti, numai să mă primească şi pe mine în sânul ei; dar Knanul meu mi-a profeţit că nu voi putea înfiripa aici niciodată o astfel de comunitate.

1 Dominicus (1170—1221) – întemeietorul ordinului dominicanilor (ti,t.).

2 Francisc din *Assisi* (1182—1226) – predicator ambulant, întemeie ordinul călugărilor cerşetori, zis al franciscanilor sau minoriţilor (n.t.).

Capitolul XX

Simplicius îşi lasă a sa gospodărie ;

Spre Moscova porneşte într-o călătorie.

în toamna acestui1 an s-au apropiat trupele franceze, suedeze şi hesse de ţinutul nostru, venind ca să se refacă ; dar în acelaşi timp să blocheze şi oraşul imperial Offenburg 1 din vecinătate, care a fost întemeiat de un rege englez şi numit după numele lui. S-au refugiat toţi cu căţel şi purcel şi cu tot ce aveau mai de preţ, în codrii cei mai înalţi. Am făcut şi eu ca şi vecinii, părăsindu-mi casa în care s-a aşezat un colonel suedez reformat. Acesta găsi în camera mea de lucru câteva cărţi pe care nu le-am putut lua în grabă. Printre ele erau cărţi de matematică şi geometrie precum şi de ştiinţa fortificaţiei —- de care se ocupă numai inginerii, aşa că el a putut vedea că nu

1 Oraş în Baden, devenit la 1289 oraş imperial datorită lui Rudolf I. După o legendă discutabilă, Offenburg ar l’i fost întemeiat în jurul anului 000 de un rege englez pe nume Offo (.n.t.).

este încartiruit la un ţăran obişnuit. A întrclut de mine, arătându-şi dorinţa să mă cunoasc ă ,i atât prin vorba politicoasă, cât şi prin ameninţai mă făcu să mă duc la el, adică la mine acasă. iV tratâ foarte politicos-şi porunci oamenilor săi i nu-mi facă pagube inutile. Prin purtarea acea.! prietenească a izbutit să mă facă să-i povestcxd toate împrejurările vieţii mele, neamul şi ori gina mea. De aceea s-a mirat că locuiesc aici, între ţărani, acum, în timp de război şi să văd cum altul îşi leagă calul de parul meu, în loc să- na leg eu călui de parul altuia. Ar trebui – îmi vorbi el – să-mi încing iar spada şi să nu-iiii pun sub obroc darurile cu care m-a înzestrat Dumnezeu.

Dacă aş intra >n serviciul «suedezilor, talentele şi cunoştinţele mele în ceea ce priveşte ştiinţa militară m-ar duce departe. La vorbele acestea ademenitoare m-am arătat rece, spunân- du-i că înaintarea cuiva e foarte îndepărtată, dacă n-are prieteni care să-l sprijine. El mi-a răspuns că însuşirile mele îmi vor aduce şi prieteni şi avansare. Apoi – continuă el – nu se îndoieşte că voi întâlni rude în armata principală suedeză, cai’e să aibă influenţă, căci e informat că 111 această armată se găsesc mulţi nobili scoţieni. Apoi îmi mai spuse că Torstensohn 1 i-a făgăduit un regiment. Dacă se ţine de euvânt – şi n-are motiv

1 Torstensohn *Lennart* (1603—-1651) – mareşal suedez în războiul de 30 de ani (n.t).

I se îndoiască de acest lucru – mă va face în- I ţintă locotenent-eolonelul său.

Mi-a cam lăsat gura apă şi pentru că speranţa ih’ pace era foarte îndepărtată şi deci mă aşteptam la încartiruiri şi ruina totală a gospodăriei mele, m-am hotărât în cele din uimă să-i urmez «fătul şi i-am făgăduit să merg cu el, dacă-şi ţine f.lgăduiala şi-mi dă postul de locotenent-colonel in viitorul său regiment.

H Şi astfel s-a încheiat târgul ! Am trimis după Knanul meu, care se afla cu toate vitele în ***Bay- I*** rischbrunn. l-am făcut acte, că-i las lui şi femeii lui curtea în deplină proprietate, cu condiţia ca f după moartea lui să-l moştenească bastardul meu Simplicius (acela care mi-a fost pus pe prag), deoarece nu există moştenitori legitimi. Apoi mi-am luat calul, banii şi giuvaericalele pe care le mai aveam. După ce am sfârşit toate acestea şi am dat dispoziţii pentru educaţia fiului meu nelegitim Simplicius, ridicându-se brusc blocada oraşului Offenburg, a trebuit să mergem la grosul armatei mai repede decât se aştepta colonelul şi cu mine. Am avut slujba de intendeni pe lângă colonel şi l-am ţinut bine a’ât pe el cât şi caii şi toată gospodăria sa... din furt şi jaf, care pe limba soldăţească se chema a furaja.

Făgăduielile lui Torstensohn însă – cu care se fălise colonelul meu aşa de mult – s-au dovedit că nu sunt atât de temeinice, precum voise el să

345

le înfăţişeze. Dimpotrivă, mi se părea că acesta îl priveşte de sus pe colonel.

— Ah, zise el, se vede că vreo canalie m-a lucrat la generalitate. Atunci n-am să mai stau multă vreme pe-aici.

Temându-se însă că nu mai voi avea răbdare să aştept, mi-a spus că a primit scrisori din Letonia, de unde e originar, să recruteze un regiment şi a stăruit pe lângă mine să fac pregătiri cu el la Wismar şi de acolo să plecăm în Lituania.; dar şi aceasta a fost o beşică de săpun, căci el nu putea recruta un regiment, deoarece era nobil scăpătat şi ce brumă de avere avea, era zestrea nevestei sale. Aşa că a terminat-o şi cu Lituania.

Dar când e omul prost, nu se opreşte la o singură prostie : deşi m-am lăsat amăgit de două ori, iată, am căzut în capcană şi a treia oară ! Mi-a arătat o scrisoare din Moscova, în care i se propunea – după spusele lui – o înaltă funcţie militară. Cel puţin aşa mi-a tradus el în nemţeşte şi mai adăugă : ai o plată bună. Deoai’ece pleca şi cu femeia şi copiii, mi-am zis că doar nu se duce de florile mărului acolo. De aceea am pornit şi eu cu el, mai ales că nu aveam nici bani, nici vreun prilej să mă întorc în Germania. Când am trecut graniţa rusească şi am întâlnit de mai multe ori soldaţi, dar, mai ales, ofiţeri germani scoşi din armată, a început să-mi fie frică şi i-am spus colonelului :

346

E – Ce dracii ne facem ? Fugim de unde e război 9I mergem unde e pace şi soldaţii sunt liberaţi ?

Colonelul însă m-a tot amăgit cu vorbe bune, .punându-mi să-l las pe el să se îngrijească, deoarece ştie mai bine decât mine şi decât aceşti militări, care nu sunt de nicio ispravă.

(Când am ajuns în Moscova, am văzut c-am sfe- lit—o ! Colonelul meu trata, e drept, zilnic cu oameni mari ; dar mai mult cu mitropoliţii decât cu cnejii. Târgul ăsta popesc

îmi dădea multă bătaie de cap, deşi nu bănuiam ce urmăreşte. în cele din urmă îmi dezvălui că nu mai e nimic de făcut cu cele războinice şi conştiinţa lui îl îndeamnă să treacă la religia ortodoxă. Sfatul său prietenesc este să fac şi eu aşijderea, căci şi aşa nu mă mai poate ajuta precum mi-a făgăduit. Mi-a mai spus că majestatea sa ţarul are relaţii bune despre persoana mea, despre aptitudinile mele şi că, dacă mă supun, mă face cavaler şi-mi dă o moşie frumoasă cu numeroşi iobagi. Mai adăugă că nu pot. refuza această avantajoasă ofertă, întrucât e mai cuminte să ai într-un monarh aşa de mare un stăpân binevoitor decât unul nefavorabil. Am rămas înmărmurit faţă de asemenea propunere, neştiind de loc ce să răspund. Dacă aş fi fost cu colonelul în alt loc decât aici, i^aş fi dat răspuns să-l simtă, nu să-l audă ; aici însă a trebuit să înghit şi să vorbesc mai dulce. I-am răspuns, când m-am desmeticit, că am venit să-l slujesc pe ţar ca soldat, pentru care scop m-a şi

347

adus aici domnul colonel. Dacă însă majestatc.i sa nu are nevoie de serviciile mele, n-am ce face, şi nici nu pol să-i aduc vreun reproş, de vreme ce nu el m-a chemat. Mă onorează foarte mult graţia ce-mi face, dar, cu tot respectul, nu-i pol primi oferta, deoarece deocamdată nu sunt hotărât să-mi schimb credinţa religioasă. Doresc numai să mi se îngăduie posibilitatea de a mă întoarce în Pădurea Neagră la curtea mea ţărăneasca, pentru ca să nu mai stingheresc pe nimeni cu vreo cerere. La aceasta el mi-a răspuns :

— Domnul face cum crede, dar am socotit că, dacă Dumnezeu şi norocul îi surâd, ar trebui să le fie recunoscător. Dacă însă domnul nu doreşte să fie ajutat şi refuză să trăiască bine, ca un prinţ, atunci eu pot spune că m-am achitat faţă de domnia sa, făcând pentru domnul tot ce a stat în puterile mele.

Spunând acestea, se înclină adânc şi plecă, lă- sându-mă năuc, fără să-mi dea voie măcar să-t conduc până la uşă. Cum şedeam aşa perplex şi mă gândeam la situaţia

mea, auzii huruit de trăsuri în faţa locuinţei noastre. Mă uitai pe fereas- tră : erau două trăsuri ruseşti. Bunul meu colonel se urcă într-una ; iar doamna colonel cu fetele ei în cealaltă. Erau echipajele marelui duce cu valeţi în livrele. Erau şi câţiva clerici acolo, care îi salutau respectuos.

348

C a p i t o 1II1 XXI

Simplicius ajunge să facă praf de puşcă;

Un prinţ tătar ţarina., din vina lui, o muşcă.

Din ziua aceasta am fost păzit, ce-i drept, în mod discret, nu pe faţă, de streliţi, fără ca eu să fi ştiut. Pe colonel şi familia lui nu i-am mai văzul de-atunci. Am căutat să cunosc germani .şi am făcut cunoştinţă cu unii care trăiau în Moscova ca negustori şi meseriaşi şi de la care am căpătat sfaturi prieteneşti, arătându-mi cum aş putea pleca în Germania. Când însă am aflai că ţarul vrea să mă păstreze, au amuţit, ba au început şi să mă ocolească. Mi-a fost greu chiar să găsesc gazdă. Acum era vorba numai de persoana mea, calul cu tot tacâmul său îl vândusem deja. Descususem mereu, azi un ducat, mâine altul din hainele mele. în cele din urmă începui să-mi vând inelele şi alte giuvaeruri, ca să pot trăi, până voi găsi prilej de întoarcere acasă. Trecu aşa

1 Soldaţi din garda personală a ţarului (sec. XVI şi XVI!) desfiinţată de ţarul Petru cel Mare (n.t.).

349

un sfert de an, în care timp colonelul cu famillu lui s-au făcut ortodocşi şi a căpătat o respect iW| bilă moşie cu mulţi iobagi pe ea. j

Ţarul tocmai dăduse un ucaz potrivit cămin niciun băştinaş sau străin nu mai putea să tra 1 iască fără să lucreze. Şi asta sub aspră pedeapsa

— pentru că aceşti trântori luau pâinea de la gurd celor care munceau. Care străin nu vrea să ln-1 creze, trebuie să părăsească ţara în timp do <> lună, iar oraşul în 24 de ore. Ca urmare la aceşti ucaz, ne-am adunat vreo cincizeci dintre germani, I cu gândul să pornim prin Podolia spre casă. N-am 1 apucat să pornim bine, cam

două ore de drum 1 departe de capitală, că am fost şi ajunşi din urmă de călăreţi ruşi, care ne-au spus că majestatea sa 1 ţarul a fost foarte neplăcut impresionat că ne-am adunat în număr aşa de mare şi că în mod clan – 1 destin trecem aşa, ca vodă prin lobodă, fără paşa- 1 port prin ţara sa – delict pe care l-ar putea pe- I depsi cu deportarea în Siberia. A trebuit, deci, să 1 ne întoarcem. Pe drum comandantul trupei mi-a] spus hotărât că ţarul nu mă lasă să plec din ţară. > Sfatul său prietenesc ar fi să mă supun voinţei sale serenissime, să trec la ortodoxism, după pilda colonelului, şi să nu dispreţuiesc moşia şi titlul do nobleţe. Dacă refuz aceasta şi nu vreau să trăiesc în Rusia ca nobil, atunci va trebui să slujesc ca simplu argat şi nu i se poate lua în nume de rău majestăţii sale ţarului că nu vrea să-l lase să plece din ţară pe un bărbat atât de experimentat, cum

350

.1; fi eü, după descrierea colonelului. Am încercat U! unei să mă fac mititel, spunând că domnul colonel exagerează ştiinţa, priceperea şi calităţile mele, utribuindu-mi din acestea mult mai mult clecât lâosed. Dacă însă cu modestele mele calităţi aş putea fi de folos majestăţii sale ţarului şi naţiunii ruse, fără să-mi schimb credinţa religioasă şi deci să-mi împovărez conştiinţa, atunci mă voi strădui din toate puterile să-l servesc.

E. Am fost apoi despărţit de ceilalţi şi găzduit la un negustor mare, unde eram păzit acum pe faţă ; dar tratat cu mâncăruri minunate şi băuturi delicioase trimise de Curte. Zilnic mă vizitau diferite persoane, care mă invitau ca oaspe în casa lor. îndeosebi unul, căruia se vede că-i fusesem în special recomandat, venea zilnic să mă viziteze, vorbindu-mi foarte prieteneşte, căci învăţasem şi eu in acest răstimp destul de bine ruseşte. îmi vorbea mai ales despre mecanică şi maşini de război, despre fortificaţii, artilerie şi alte asemenea chestiuni militare.

După ce însă încercase de câteva oi i pe departe, aşa, cum se spune : bate şaua să priceapă iapa ! să mă convingă să trec la credinţa ortodoxă şi a înţeles

împotrivirea mea, atunci mi-a cerut ca cel puţin să împărtăşesc ceva din ştiinţa mea în folosul ţarului naţiunii ruseşti, ceea ce desigur îmi va fi generos răsplătit. I-am răspuns că am dorit totdeauna să slujesc pe majestatea sa, căci doară de aceea am şi venit aici, şi că nutresc şi acum această dorinţă, deşi bag de seamă că sunt ţinut ca prizonier.

— Asta nu, domnul meu ! răspunse el. Majcsia* j tea sa vă apreciază şi nu vrea să se lipsească di* persoana dumneavoastră !

— Atunci, am zis eu, de ce sunt supravegheat ?

— Ei, zise el, din precauţie, ca să nu vi se întâmple ceva !

Când a auzit oferta mea, mi-a spus că ţarul doreşte să se exploreze salpetru în ţara sa şi s i se fabrice praf de puşcă din el şi, cum aici în ţara nu aveau specialişti pentru aceasta, i-aş face maro serviciu, dacă aş lua în mină această lucrare. Ca oameni şi mijloace în acest scop am să capăt cât vreau şi că mă roagă foarte prieteneşte, în chiar interesul meu. să nu dau cu piciorul la aşa propunere îmbietoare, deoarece, după informaţii sigure, mă pricep minunat la asemenea treburi.

l-am răspuns :

— Repet că vreau să-l servesc pe Majestatea sa în tot ce pot, numai să rămân la religia mea, atâta cer ; altfel îmi voi da toată silinţa să-i îndeplinesc porunca.

La vorbele acestea rusul, care făcea parte din cercurile cele mai distinse, a fost foarte bucuros şi a ciocnit cu mine mai multe pahare decât ar fi făcut-o un neamţ.

A doua zi veniră la mine doi ruşi cu un interpret, ca să încheie o înţelegere definitivă şi-mi aduseră un splendid costum rusesc, ca dar din

partea ţarului. După câteva zile am şi început

Kt caut salpetru şi să învăţ pe ruşii, care-mi erau e ajutor, cum să separe salpetrul de pământ şi KM cureţe de impurităţi. Apoi mai făcut planurile Unei pulberării şi pe

alţi. ruşi îi învăţai cum să roată cărbuni speciali pentru praful de puşcă. B&aşa, având oameni silitori şi deştepţi, fabrication în scurtă vreme o cantitate considerabilă itât praf fin pentru vânat, cât şi de cel grăunţos. Mină de lucru aveam din belşug, adăugind şi pe rvitorii mei personali care mă îngrijeau, dar, ai bine spus, mă supravegheau.

Când eram în toiul lucrului, iată că vine la mine uit pomenitul colonel, în costum rusesc şi cu p suită strălucită. Fără îndoială că voia să mă ească prin acest fapt, ca să mă hotărască să ec la ortodoxism ; eu însă nu m-am lăsat im- esionat, deoarece ştiam bine că acest costum era din garderoba ţaristă şi era numai împrumutat, ca să fac zâmbre văzându-1, căci aşa se cam ,işnuia la curtea ţarului.

Şi, ca să vedeţi că aşa este, am să dau cititorului pildă din propria-mi experienţă. Într-o zi, m-am dus ca de obicei la pulberăria care era afară din „bscova, pe malul râului, şi dădeam tocmai oamenilor instrucţii ce să lucreze a doua zi, când auzii deodată dându-se alarmă, pentru că năvăliseră tătarii. Erau cam 100. 000 de călăreţi şi se găseau deja la 4 mile depărtare, prădând totul în calea lor şi înaintând spre capitală. A trebuit

să plec iute cu toţi oamenii mei la curte, und j am fost echipaţi din cap până-n picioare. Mie m|| s-a dat, în loc de cuirasă, o platoşe din mala« tighelată, care oprea săgeţile, dar nu rezista, d«<J sigur, gloanţelor. Am mai primit cizme, pint<n| şi un coif strălucitor, princiar, cu penaj de erodiu îl apoi o sabie ascuţită că puteai tăia firul de pin,! dacă-1 suflai pe gura ei, având minerul aurit II încrustat cu pietre preţioase. Mi-au dat apoi un I cal din grajdurile ţarului, cum n-am mai văzul î în viaţa mea. necum să fi călărit aşa exemplul i Costumul meu şi frâ’ul, şaua şi tot tacâmul de cula 1 rie sclipeau de aur, argint, pietre scumpe şi perii’

La urmă primii şi un buzdugan de oţel. care luceai ca oglinda şi era aşa de bine făcut şi de greu, «Vi dacă dădeam cuiva o lovitură cu el, rămânea mori1 pe loc. Nici

ţarul nu putea fi mai bine echipai.

In urma mea călărea stegarul având un stindard alb pe care era zugrăvit un vultur cu două capei«1. După steagul acesta se aduna o mulţime de luptă- j lori. Ieşeau din toate colţurile, parcă ningea cu ei, 1 aşa că în decurs de două ore număram 40. 00(1 cai şi după 4 ore numărul luptătorilor se ridică la 60. 000. Pornirăm împotriva tătarilor. La fiecare sfert de ovă îmi venea, din partea marelui duce, 1 alt ordin care, de fapt, cuprindea cam acelaşi lucru : să mă arăt azi ca soldat viteaz, aşa cum îmi mergea renumele, pentru ca şi Majestatea sa să se convingă de aceasta şi să mă recunoască în această calitate. In fiecare clipă se mărea armata

3Ö4

ix'wstră, fără ca, în graba cu care înaintam, să pot ţii cine comandă armata şi cine conduce lupta. B Nu vreau să zăbovesc prea mult asupra acestei luitălii, căci, în definitiv, nu interesează prea mult povestirea aceasta a mea. Atâta spun, că i-am lovit pe tătari într-un talveg. Caii lor erau obosiţi. tli>' drum lung şi împovăraţi peste măsură cu pradă. »Nu se aşteptau la atacul care venea din toate părţi le şi cu o furie atât de mare, încât de la prima i/bitură i-am împrăştiat în toate vânturile. La plac strigam celor care mă urmau, pe ruseşte : „Im bine, fiecare să ucidă ca mine !"

Ceilalţi strigară la fel. Mă năpustii cu dârlogii iilobozi asupra duşmanilor şi crăpai în două capul primului care-mi ieşise înainte şi care se nimerise a fi un prinţ tătăresc, un Mârşa. Creierul său se lipise de buzdugan. Ruşii luptau eroic, urmân- du-mi pilda, aşa încât tătarii n-au putut rezista şi au luat-o la fugă îngroziţi. Loveam ca un furibund sau ca unul care caută într-adins moartea şi.n-o poate găsi. Loveam tot ce întâlneam în cale, fără alegere. Luptătorii, daţi mie de ţar, se ţineau strâns de mine, aşa că aveam spatele acoperit. Zburau săgeţile prin văzduh ca albinele când roiesc şi una mi se înfipse în braţ, căci sumesesem mâne- cile, ca să pot lovi nestingherit cu spada şi buzduganul. Era un măcel grozav. Mai înainte de a primi săgeata, eram voios. îmi râdea inima, urmărind atâta

vărsare de sânge, dar când mi-am văzut propriul sânge, râsul s-a schimbat în furie nebună.

23*

S55

Tocmai când duşmanii cei feroci o luaseră la sănătoasa, câţiva cneji îmi aduseră porunca ţarului să-i raportez despre victorie. M-am întors .doi cu un pilc de o sută de călăreţi. Călăream prin mijlocul oraşului, indreplându-ne spre palatul tarului şi pe drum eram salutaţi de mulţime i u ovaţii îndelungate. După ce am raportat despic bătălie (deşi marele duce cunoştea bine cum a decurs lupta), a trebuit să dezbrac costumul cel strălucit. A mers iar în garderoba ţaristă, deşi er i pătat de sânge, ca şi harnaşamentul. Credeam că-mi va fi lăsat drept răsplată pentru purtarea mea cavalerească. Mi-a părut rău mai ales de cal. Din această întâmpjare am putut să deduc cam acelaşi lucru şi despre strălucitul costum al colonelului meu : marfă de împrumut, care (ca toate averile din Rusia) era proprietatea ţarului.

Capitolul XXII

Simplicius ne spune pe ce drum ocolit Piitut-a să se-ntoarcă ta Knanul său iubit.

f Tot timpul cât am aşteptat să mi se vindece rana, hm fost îngrijit ca un prinţ, deşi nu era nimic forav. Eram îmbrăcat într-o biană scumpă de samur şi în viaţa mea n-am. avut mâncări mai gustoase şi alese. Dar... aceasta a şi fost răsplataȥ mea, afară de lauda ţarului, care şi ea mi-a fost amărâlă din cauza invidiei unor cneji.

După ce m-am vindecat, am fost trimis pe Volga în jos la Astrahan, ca să construiesc şi acolo, ca la ’ Moscova, o pulberărie, deoarece era cu neputinţă f să se aprovizioneze toate fortăreţele de graniţă cu pulbere bună şi proaspătă numai din Moscova. Am făcut-o bucuros, deoarece mi se făgăduise că ţarul, după ce voi sfârşi lucrarea, mă va trimite în Olanda, ca de acolo să iau drumul spre casă. De asemenea mi s-a făgăduit şi o bună sumă de bani, potrivit meritelor mele şi mai ales potrivit cu situaţia

Majestăţii sale. Dar vântul răstoarnă adesea .;[» ranţele noastre, ca pe-o cârpă.

Guvernatorul Astrahanului m-a pi’imit a.şa il« pompos, ea şi când aş fi fost eu ţarul şi în curâml pusei pulberăria pe picioare. Muniţia veche – car" nu mai făcea două parale – o transformai, uşii cum tinichigiul topeşte linguri noi din zinc vechi Ruşii mă socoteau de aceea când vrăjitor, când pro fet sau sfânt nou. Unii mă comparau cu Empedodf sau cu Gorgias din Leontini ’.

Când eram iar cufundat în lucru într-o pulberării* în afara fortăreţei, am fost prins de o ceată de la tari. Aceştia m-au dus, împreună cu alţii, departe, în ţara lor. Acolo am văzut planta Borametz2, şi chiar am mâncat din ea. Acei care m-au răpit, m-au schimbat pe mărfuri chinezeşti, dându-mă tătarilor din Niuchiş, care la rândul lor m-au dăruit regelui Coreei – cu care tocmai făcuseră armistiţiu

— ca un dar deosebit. Acolo am fost ţinut la marc preţ, pentru că nimeni nu cunoştea ca mine scrima eu sabia şi l-am învăţat pe rege cum, cu puşca pe umăr şi cu, spatele întors către ţintă, totuşi să lovească centrul negru al ei, lucru pentru care, la rugămintea mea preasupusă, mi-a aclus libertatea. Atunci am plecat prin Japonia spre Macao la por tughezi, care nu se interesau de mine, aşa că umblam ca o oaie rătăcită. Acolo, pe neaşteptate, m-au răpit nişte piraţi turci şi. după ce m-au ţi-

1 Filosof grec din secolul al V-lea î.e.n. (.n.r.).

s Plantă fantastică, de mărimea unei oi (n.t.).

nit un an întreg la nişte popoare ciudate, străine, mre locuiau insulele răsăritene ale Indiei, m-au vândut unor negustori din Alexandria din Egipt, ti m-au dus, împreună cu mărfurile lor, la Con- llantinopol şi, pentru că sultanul tocmai pregătea nişte galere împotriva veneţienilor şi avea lipsă de vâslitori, mulţi negustori turci au trebuit să-şi dea Briavii lor creştini, fireşte, în schimbul unei sume nări. Printre aceştia mă aflam şi eu, om tânăr şi Voinic. Aşa a trebuit să învăţ să vâslesc ; dar sclavia aceasta neagră n-a ţinut mai mult de louă luni, fcăci galera noastră a fost

învinsă în Levant cavalereşte de veneţieni şi atât eu, cât şi tovarăşii mei ^m capăt din stăpânirea turcilor. Când corabia a ajuns In Veneţia încărcată cu pradă bogată şi cu unii turci fruntaşi, luaţi prizonieri, am fost eliberat. Voind să mă duc la Roma şi Loretto în pelerinaj, ca să văd aceste localităţi şi să mulţumesc lui Dumnezeu pentru eliberarea mea, am obţinut uşor paşaport. Am căpătat apoi de la nişte oameni cumsecade, mai ales germani, o subvenţie bunicică, aşa că am putut să plec îmbrăcat în haină lungă de pelerin.

i Luai cel mai scurt drum spre Roma, unde mi-a Imers destul de bine, cerşind de la mic şi mare.

: După o şedere de şase săptămâni m-am dus cu alţi pelerini germani şi elveţieni, care şi ei plecau pe la casele lor, la Loretto. De acolo, peste San Gotthard, trecând prin Elveţia, am ajuns iar în Pădurea r Neagră la Knanul meu care, in lipsa mea, a văzut

de gospodărie. N-am adus altceva acasă, din toalft peregrinarea mea prin lume, decât barba cea Iun; n, care îmi crescuse printre străini.

De trei ani şi câteva luni fusesem plecat. în ac-.l timp am cutreierat câteva mări şi am văzut muH« noroade, de Ia care am avut mai mult rău do il bine. între timp se încheiase pacea germană, ii .1 că puteam de aici înainte să trăiesc liniştit Iii ***Knanul meu. L-am lăsat pe el mai departe să vailn de gospodărie, jar eu m-am pus pe citit,. găsi ml în cărţi plăcută zăbavă şi bună desfătare.***

Capitolul XXIII

Simplicius deplânge trecutu-i blestemat Şi iar spre pocăinţă se arată înclinat.

Intre altele am citit odată cum oracolul lui Apoi o a răspuns trimişilor romani, când l-au întrebat ce să faoă pentru ca supuşii lor să fie rir- muiţi în pace : ***No see te ipsum ! Adică : Să te cunoşti p? tine însuţi ! M-am gândit mult la vorbele acestea, şi psntru că aveam răgaz, mi-am perindat pe dinaintea ochilor minţii***

toată viaţa mea trecută, dorind să-mi dau seama despre ea. Atunci mi-am zis : „Viaţa ta n-a fost viaţă, ci moarte. Zilele tale ? Umbră întunecată. Anii tăi ? Un greu coşmar. Plăcerile tale ? Păcate grele. Tinereţea ta? Fantezie, iar bunăstarea ta comoară de alchimist, care zboară pe horn şi te părăseşte, mai înainte de a-ţi da seama. Ai trecut prin multe primejdii, umblând în războaie, căutându-le şi ai avut după urma lor şi mult noroc, dar şi destul nenoroc, căci ai fost. când sus, când jos, când mare, când mic, când bogat, când

361

sărac, când vesel, când mâhnit., când iubit, când urii, când cinstit, când dispreţuit. Dar acum, bietul meu sufleţel, ce-ai adus acasă din toată călătoria aceasb lungă ? Iată-ţi câştigul : în avere sunt sărac, inima mi-i împovărată de griji, sunt prea sleit ca să mai fac vreun bine, prea leneş şi stricat; dar ceea ce e mai rău din toate, este conştiinţa mea încărcată şi înfricoşată, căci sunt mânjit de multe păcate. Mă simt scârbos şi nesuferit. Trupul mi-i obosit, mintea zăpăcită, curăţenia sufletului pierdută, tinereţea, anii cei mai buni ai ei, s-au scurs zadarnic: Nu mă mai bucură nimic, am ajuns să fiu însumi duşmanul meu. Când am plecat în lume, după moartea tatălui – uşoară fie-i ţărâna ! rfrn fost prostănac, dar curat, sincer şi cinstit, mqde.st, retras, cumpătat, cast, ruşinos, cucernic, evlavios, în curând însă am ajuns răutăcios, fals, mincinos, încrezut, neliniştit şi cu totul fără Dumnezeu. De la cine le-am învăţat ? Toate viciile acestea le-am deprins fără dascăl. N-am iubit onoarea de dragul ei, ci de dragul de a mă ridica sus, cât mai sus. Am deschis larg ochii asupra lumii ; nu însă spre fericirea mea, ci ca să mă folosesc de ea pentru plăcerile trupului acestuia ticălos. Mi-am pus deseori viaţa în primejdie ; dar nu mi-am dat niciodată osteneală s-o fac mai bună, ca să pot muri împăcat şi liniştit. Nu mă interesa decât ziua de azi şi folosul trecător pe care puteam să-l am de la ea. La viitor nu mă gândeam de loc, necum la

362

socoteala pe care aveam s-o dau odată despre faptele mele.

Acum aveam remuşcări şi glndurile de mai sus mă chinuiau groaznic, când tocmai îmi căzură în mână nişte scrieri ale lui Guevara din care am şcos mai jos câteva rânduri, căci ele au avut puterea să mă scârbească pentru totdeauna de lume. Cuvintele hotărâtoare sunau astfel :

1*Antonius de Guevara* (1490—1545), predicator la curtea lui Carol Quintal şi scriitor spaniol cu tendinţe ascetic«, Multe din scrierile sale au fost traduse în nemţeşte, de secretarul principelui elector al Bavariei, Ägidius Alberti- nus. Capitolul XXIV este reprodus cuvânt cu cuvânt după scrierea Două frumoase tratate, dintre care unul este intitulat : Contemptus Vitae Aulice *et Laus Ruris (Condamnarea vieţii de curte şi slăvirea vieţii la tară) (n.r).*

Capitolul XXIV şi cel (le pe urmă

Simplicius arctă că lumea l-a serrhit,

Că, părăsind o. iarăşi se face eremit.

„Rămas bun, lume ! Căci nu mă mai încred in tine şi nu mai nădăjduiesc nimic de la tine ! Sub acoperişul tău trecutul s-a amistuit, prezentul m-a oscârbit, scăpându-mi din mâini, viitorul e încă iasmă. Tot ce am socotit trainic, a fost amăgire ; toţ ce-am socotit puternic, se fărâmă : tot ce-am socotit veşnic, se sfârşeşte ca mirodenia fumului ; aşa că omul nu-i decât mort între morţi şi în o sută de ani nu ne laşi să trăim cu adevărat nicio oră.

Adio, lume ! Căci ne prinzi în ghearele tale şi nu ne mai dai drumul; ne legi şi nu ne mai slobozi legăturile ; ne mâhneşti şi nu ne mai mângâi ; ne răpeşti şi nu ne mai dai nimic înapoi ; ne vinuieşti fără pricină, ne judeci fără să ne asculţi, aşa că tu ne ucizi fără milostivire şi ne astruci fără să fi murit. La tine nu este zbixrdarea inimii fără de amărăciune, nici pace fără oscârbire, nici

364

dragoste fără făţărie, nici linişte fără teamă, nici cinste fără pată, nici avere fără conştiinţă încărcată, nici

chinuri fără plângere şi nici prietenie fără falsitate.

Te las, lume ! Căci în palatul tău făgăduieşti fătă gând de răsplată ; slujeşti fără simbrie, alinţi ou gând de a ucide ; te ridici, ca să cazi ; nu înalţi decât ca să cobori ; hărăzeşti.cu cinste ca să ponegreşti ; împrumuţi, ca să nu mai dai înapoi ; pedepseşti, fără să ierţi.

Domnul să te aibă-n paza sa, lume ! Căci în casa ta domnii cei mari şi diregătorii de istov se prăbuşesc ; cei nedemni sunt alintaţi, trădătorii sunt ţinuţi în mare vază, cei credincioşi rânduiţi prin colţuri, procleţii sunt liberi şi nevinovaţii osândiţi, înţelepţii şi cei fără făţărie sunt îndepărtaţi, iar celor bicisnici li se dă plată mare ; videnilor li se dă crezare ’ cei sinceri şi cinstiţi nu au trecere, fiecare face ce vrea şi nimeni ceea ce trebuie.

Adio, lume ! Căci în tine nu-i nimeni chemat pe numele său adevărat : nesoCotiţii sunt numiţi îndrăzneţi, laşii precauţi, neglijenţii paşnici, risipitorii darnici, zgârciţii economi; palavragii făţarnici sunt buni cuvântători, cei liniştiţi nebuni sau fan- taşti, adulterinii şi violatorii curtezani, mârşavii curteni, şi aşa ne vinzi ceea ce se cade, drept ceea ce nu se cade şi ceea ce nu- se cade, drept ceea ce se cade.

Rămas bun, lume ! Căci tu îi amăgeşti pe toţi i ambiţiosului îi făgăduieşti cinuri înalte, celui ne

liniştit popas scârbei, îngâmfatului favoruri la Scaunul domnesc, leneşului bună chiverniseală, zgârcitului comori, mâncăilor şi libidinoşilor plăcerile pântecelui şi zburdările inimii, duşmanilor răzbunare, hoţilor tăinuire, tinerilor viaţă lungă şi favoriţilor graţia statornică a domnitorului.

Adio lume ! Căci în palatul tău nu găsesc sălaş credinţa şi adevărul. Cine se încrede în tine, se înşeală ; cine te urmează, e ademenit ; cine se teme de tine, aceluia rău îi merge ; cine te iubeşte, rea răsplătire are ; iar cine se bizuie pe tine, e făcut de râs. La tine nu merge cu daruri, nici să te slujească cineva nu poate, nici să-ţi arate prietenie ; căci tu înşeli, răstorni, ruşinezi, întinez^

ameninţi, nimiceşti şi eşti abraşe cu fiecare. De aceea fiecare plânge, suspină, se tânguie, jeleşte, se nevoieşte şi piere. Se sfârşeşte totul în tine. în cuprinsul tău oamenii nu învaţă altceva decât să se urască până la ucidere ; să pălăvrăgească până la minciună ; să iubească până la disperare ; să câştige până la furt 5 să se roage până la înşelăciune şi să păcătulaseă până la istovire.

Domnul să te aibă-n a sa pază, lume ! Căci dacă cineva te urmează, iroseşte timpul în deşert; tineretul cu alergări, sărituri peste garduri şi obstacole, peste drumuri şi pârleazuri, peste deal şi vale, prin sihle şi pustietăţi, peste lac şi alte ape, în dogoarea verii şi gerul iernii, pe vânt şi furtună. Altă grijă n-are. Timpul bărbăţiei trece cu săparea zăcămintelor şi topitul metalelor, cu sfărâmarea pie-

trelor şi cu cioplitul lor, cu săpatul, dulgherilul, săditul şi ziditul, cu gândirea, poezia, făurirea de planuri, griji şi plângeri, cumpărare şi vânzare, harţă, războaie, minciuni şi înşelăciune. Bătrî- neţea se istoveşte şi ea în jale şi mizerie. Mintea slăbeşte, răsuflarea duhneşte, faţa se zbârceşte, spinarea e încovoiată, vederea împuţinată, mădularele tremură, nasul picură, craniul ’cheleşte, auzul asurzeşte, mirosul şi gustul se tocesc. Bătrâneţea gâfâie şi geme, e deşertată de puteri şi leneşă şi la urmă nu are nimic altceva decât trudă şi osteneală până la sfârşitul cel de obşte.

Adio lume ! Căci nimeni,nu vrea să trăiască în ’

tine cuvios : zilnic sânt omorî ţi criminali, sânt’ sfârtecaţi trădători, sânt decapitaţi utygaşi, arşi vrăjitori, pedepsiţi sperjuri şi deportaţi instigatori. La tine e numai bucuria eu bold.

In paza sa să te aibă Domnul, lume abraşă ! Căci slujitorii n-au altă treabă şi petrecere decât să lenevească, să-şi bată joc unii de alţii şi să jignească, să facă mereu curte la fete, să facă sluj şi să tragă ochiade femeilor frumoase, să joace în cărţi şi zaruri, să se înţeleagă cu proxeneţii, să se certe cu vecinii, să povestească tot felul

de cancanuri, să născocească noi răutăţi, să plănuiască mode noi de îmbrăcăminte, şiretenii şi vicii noi.

Adio, lume ! Căci nimeni în tine nu este content, adică mulţumii ; că dacă-i sărac, vrea bogăţie ; da- eă-i bogat, vrea să şi fie cineva ; dacă-i dispreţuit, vrea să se ridice la stimă ; dacă e jignit, vrea să se

răzbune ; dacă e în diregătorii, vrea să poruncească peste mulţi ; dacă e vicios, vrea să fie mereu biindispus. Toţi au bogate nevoi.

Rămâi cu bine, lume ! Căci în tine nu-i stator nicie. Toate sunt stihii : turnurile înalte sunt lovite de trăsnet, morile luate de apă, lemnul măcinat d cari, grânele roase de şoareci, fructele de viermi, hainele de molii, vitele pier de bătrâneţe şi bietul om de boli : unul de pecingine, altul de cancer, al treilea de lupus, al patrulea de sfrenţie, al cincilea de podagră, al şaselea de gută, al şaptelea de dropică, al optulea de pietre la ficat, al nouălea de pietre la rinichi, al zecelea de oftică, al unspre zecelea de epilepsie, al doisprezecelea de lepră, al treisprezecelea de friguri, al patrusprezecelea moare nebun. în tine, o, lume, niciun om nu faoe ca celălalt ; când unul plânge, altul râde ; unul se înea- că-n bunătăţi. altul flămânzeşte; unul se naşte, altul moare. Şi nici nu trăiesc toţi la fel : unul stăpâneşte, altul slugăreşte ; unul e păstor de oameni, altul de porci : unul stă la scaunul lui vodă, altul înapoia plugului ; unul călătoreşte pe apă, altul cutreieră iarmaroacele ; unul lucrează la foc, altul sub pământ; unul p-scuieşte în apă, altul prinde păsările din aer ; unul munceşte de cade-n brânci, altul fui’ă şi jefuieşte o ţară întreagă.

Să te aibă-n paza sa Domnul, lume ! Căci în casa ta nu e milostivire, mei viaţă cuvioasă şi nici moarte aceeaşi : unul moare în leagăn, altul de tânăr în aşternutul său,, altul în spânzurătoare, al pa nes trulea de sabie, al cincilea e tras pe roată, al şaselea piere pe rug, al şaptelea în paharul cu vin, al optulea în apă, al nouălea se îneacă în multă mâncare, al zecelea piere de otravă, al unsprezecelea de dambla, al doisprezecelea în război, al

treisprezecelea de vrăji, iar al patrusprezecelea îşi îneacă ticăitu-i suflet în călimară.

Să te aibă-n pază Domnul, lume ! Căci eu m-am lehămătuit de tine ! Viaţa pe care ne-o dai nu s-a delungat, ci este scurt pelerinaj ; e viaţă agitată, nesigură, aspră, fugară şi necurată, plină de mi- . zerii şi rătăciri şi seamănă mai mult cu moartea decât cu traiul, căci multe sunt cărările morţii. N-ai de ajuns cu amarul morţii, cu care omul este înconjurat, ci îi şi înşeli pe mulţi cu linguşiri, ispite de stihii deşarte. Ţii în mâinile tale cupa de aur, din care le dai să bea amar şi amăgire şi-i orbeşti, îi surzeşti, îi faci tehui de cap, semeţi şi pizmătareţi. Ferice de cei care s-au lepădat de tine ; care dispreţuiesc bucuriile tale iute trecătoare, blestemă tovărăşia ta şi nu vor să piară împreună cu o înşelătoare atât de zavistnică ! Faci din nou liău întunecat, un mizerabil pumn de ţărână, un hoit puturos, un vas al putreziciunii rău mirositoare, îngrozitor. Că ne-ai amăgit şi apoi ne-ai chinuit multă vreme cu linguşiri, alintări, ameninţări, lovituri, plăgi, martiriu şi gânduri învolburate, ca la urmă să ne dai vlăguitul trup în seama mormân- tului şi sufletul îşi schimbă bucuria în voie rea. Căci, cu toate că nimic nu e mai sigur ca moartea,

24

308

totuşi nimeni nu ştie cum, când şi unde va muii şi – ceea ce este cel mai rău – unde i se va duce sufletul. Dar vai acelui suflet care te-a slujit pe tine, ticăloasă lume, cu supunere şi s-a robit plăc erilor tale ! Căci, după ce bietul suflet, păcătos i nepocăit, a părăsit pe neaşteptate şi îngrozit trupul cel mizerabil, nu va fi înconjurat de servitori şi prieteni – cum fusese în viaţă lăfăind în huzur ci de ceata celor mai aprigi duşmani ai săi, care ii vor duce înaintea scaunului judecăţii. De aceea, lume, îţi zic : să te aibă Domnul în paza sa ! Căi i ştiu prea bine că ai să mă părăseşti odată, nu nu mai când sufletul meu se va înfăţişa judeţului celui aspru, ci, mai ales, când el va rosti cea mai înfricoşătoare sentinţă : „Mergeţi, blestemaţilor, în focul

cel veşnic, uncle va fi crâşcarea dinţilor !“

Adio, lume ticăloasă şi videană ! Căci’ din pricina ta, o, hoit scârbos, e osândit cel nelegiuit şi fără Dumnezeu, deoarece te-a ascultat în poftele tale, te-a slujit, te-a urmat, ca acum să nu-1 aştepte altceva, în locul plăcerilor gustate, decât durere fără mângâiere ; în locul petrecerilor, sete fără potolire ; în locul îmbuibării cu mâncare, foame fără saţ; îA locul plăcerilor voluptoase, dureri fără alinare ; în locul mândriei dăunătoare şi triumfătoare, urlete, plânsete şi tânguiri fără de sfârşit şi fără ostoire, pojar fără răcorire, foc nestins, frig nemăsurat şi scrâşnirea dinţilor fără de încetare.

Ferească-te Domnul, lume ! Căci duhurile cele rele vor pune stăpânire pe sufletul cel blestemat

370

şi-l vor astruca în pojarul iadului, unde nu va vedea murgul zorilor, decât faţa lui Belzebut şi nu va auzi decât blasfemie şi disperare -— căci nu va fi nicio nădejde de milostivire şi uşurare. Acolo cu cât cineva a stat mai sus şi a păcătuit mai mult, cu atât mai în adine se va prăbuşi şi mai aspru chin are a pătimi. Cui i s-a dat în viaţă un mai îmbelşugat huzur, de la acela se va cere mai mult şi cu cât cineva s-a împăunat în tine, o, lume păcătoasă, cu atât mai mult se va învenina de obidă ; căci dreptatea astfel cere !

Să te aibă-n pază Domnul, lume ! Căci, deşi trupul va zăbovi un timp la tine şi va putrezi, la judeţul de-apoi se va înfăţişa, înviind din morţi, şi după judecata cea de pe urmă, bietul suflet va grăi : Blestem ţie, lume, pentru că de dragul tău am uitat de mine şi de Domnul! Blestemat fie şi ceasul când am venit pe lume ! O, voi, munţi, coline şi stânci, prăbuşiţi-vă asupră-mi şi mă as- cundeţi astfel de mânia cumplită a Mielului şi de faţa celui ce stă pe scaunul judeţului chemând la ispaşă !

O, lume, lume necurată ! Mă îndrept către tine, te rog, te conjur, te implor ; ridic către tine vocea mea ticăită : să nu mai vrei nimic de la mine ! La rându-mi – crede-mă ! — nu mai doresc nici eu nimic de la tine ! Mă lepăd de tine, căci ştiu prea bine ce ţel mi-ai ales : Posui

finem curis ! Spes et fortuna, vaiete ! (Am pus capăt grijilor ! Speranţă şi noroc, adio !).“

24*

M-am gândit mult la aceste cuvinte şi înde Iun« le-am cântărit în suflet şi m-am pătruns de ele. Atâta m-au copleşit cu înţelesul lor, în;cât m-am hotărî t să părăsesc lumea şi să duc iarăşi viaţă de eremit. Bucuros aş fi locuit în desişul codrului din apropierea Sauerbrunnen-ului meu ; dar ţăranii din vecinătate nu voiau să stau acolo, de teamă să nu arăt cârmuirii izvorul cel tămăduitor şi să fie puşi la corvezi acum, când pacea s-a statornicit, ca să facă drumuri şi poduri. De aceea m-am îndrumat spre altă pustnicie să-mi hărăzesc viaţa mea de odinioară din Spessart. Dacă voi putea zăbovi în ea până la izbăvirea nevrednicului meu trup, ca întru fericită pomenire tatăl meu, rămâne de văzut. Domnul să ne facă la toţi parte de nemărginita lui milostivire, ca toţi să primim din a sa mină ceea ce ne-a rămas mai de preţ, anume : un liniştit şi fericit

S FIR Ş I T

Cuprins

378

Redactor responsabil : ION ACSAN Tehnoredactor : TRAI AN ARGETOIANU

*Dat la cules 06.0.5.1967. Bun de tipar 10.07.WB1. Apărut 1907. Tinij 35 J60 ex. broşate, llirllo ziar de 50 q/m-. Format 700*020/32. Coli ed. 11,92. Coli tipar 12. A. nr. 10716/ 1UV7. C.Z. venirii bibliotecile mari 83. C.Z. pentru bibliotecile mici S3—31-11.*

Tiparul executat sub comanda nr. 70 :i(M la Combinatul Poligrafic „Casa ScânteU", Mala Scin- teii nr. 1, Bucureşti – Republica Socialistă România